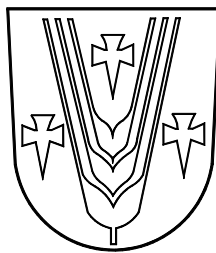

PERUSOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA

PEDERSÖREN KUNTA

SISÄLTÖ

Yleistä opetussuunnitelmasta	4
Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt	
Ote opetushallituksen ohjeesta opetussuunnitelman perusteista	8
Teema-alueet	13
Äidinkieli ja kirjallisuus	
Ote opetushallituksen ohjeesta opetussuunnitelman perusteista	14
Pedersören kunnan koulujen opetussuunnitelma	25
Ruotsin kieli	
Ote opetushallituksen ohjeesta opetussuunnitelman perusteista	39
Pedersören kunnan koulujen opetussuunnitelma	44
Englannin kieli	
Ote opetushallituksen ohjeesta opetussuunnitelman perusteista	52
Pedersören kunnan koulujen opetussuunnitelma	59
Matematiikka	
Ote opetushallituksen ohjeesta opetussuunnitelman perusteista	67
Pedersören kunnan koulujen opetussuunnitelma	76
Ympäristö- ja luonnontiede	
Ote opetushallituksen ohjeesta opetussuunnitelman perusteista	89
Pedersören kunnan koulujen opetussuunnitelma	93
Biologia ja maantieto	
Ote opetushallituksen ohjeesta opetussuunnitelman perusteista	101
Pedersören kunnan koulujen opetussuunnitelma	109
Fysiikka ja kemia	
Ote opetushallituksen ohjeesta opetussuunnitelman perusteista	113
Pedersören kunnan koulujen opetussuunnitelma	121
Uskonto	
Ote opetushallituksen ohjeesta opetussuunnitelman perusteista	123
Pedersören kunnan koulujen opetussuunnitelma	129
Historia	
Ote opetushallituksen ohjeesta opetussuunnitelman perusteista	141
Pedersören kunnan koulujen opetussuunnitelma	145
Musiikki	
Ote opetushallituksen ohjeesta opetussuunnitelman perusteista	149
Pedersören kunnan koulujen opetussuunnitelma	152

Kuvataide

Ote opetushallituksen ohjeesta opetussuunnitelman perusteista	166
Pedersören kunnan koulujen opetussuunnitelma	171

Käsityö

Ote opetushallituksen ohjeesta opetussuunnitelman perusteista	177
Pedersören kunnan koulujen opetussuunnitelma	182

Liikunta

Ote opetushallituksen ohjeesta opetussuunnitelman perusteista	192
Pedersören kunnan koulujen opetussuunnitelma	195

Oppilaanohjaus

Ote opetushallituksen ohjeesta opetussuunnitelman perusteista	206
Pedersören kunnan koulujen opetussuunnitelma	208

Opiskelun yleinen tuki

Kodin ja koulun välinen yhteistyö	209
Oppimissuunnitelma	210
Ohjauksen järjestäminen	210
Tukiopetus	210
Oppilashuolto	211
Kerhotoiminta	212

Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetus

Eri tukimuodot	213
Osa-aikainen erityisopetus	214
Erityistä tukea tarvitsevien lasten siirtyminen esikoulusta perusopetukseen	214
Erityisopetukseen otettujen tai siirrettyjen opetus	214
Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma	215
Opetuksen järjestäminen toiminta-alueittain	216

Arviointi opintojen aikana

Ote opetushallituksen ohjeesta opetussuunnitelman perusteista	218
Pedersören kunnan koulujen opetussuunnitelma	225

Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus

Saamelaiset	226
Romanit	226
Viittomakieliset	226
Maahanmuuttajat	227

Liitteet

Liite 1 Kirjainmallit, numerot ja välimerkit	
Liite 2 Kielitaidon tasojen kuvausasteikko	
Liite 3 Pedersören kunnan suomenkielisen koulutoimen tuntijako (Prsn mukaan)	
Liite 4 Käyttätymisen arviointi	
Liite 5 Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS)	

- Liite 6 [Arviointiperusteet siirryttäessä esikoulusta 1. luokalle](#)
- Liite 7 [Arviointiperusteet siirryttäessä 2. luokalta 3. luokalle](#)
- Liite 8 [Uskonnonopetuksen valintalomake](#)
- Liite 9 [Muistio: perusopetuslain muutoksen vaikutukset uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetukseen sekä koulun toimintaan](#)
- Liite 10 [Kriisisuunnitelma](#)

Yleistä opetussuunnitelmasta

Opetushallituksen johtokunta on hyväksynyt Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004 noudatettaviksi 16.1.2004 alkaen toistaiseksi. Perusteet on valmisteltu perusopetuslain 14 §:n mukaisesti. Opetuksen järjestäjän tulee laatia ja hyväksyä opetussuunnitelma noudattaen mitä näissä perusteissa on määrätty.

Opetussuunnitelman tulee täsmentää ja täydentää perusteissa olevia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Näiden perusteiden mukainen opetussuunnitelma voidaan ottaa käyttöön 1.8.2004 ja se tulee ottaa käyttöön opetussuunnitelmassa päätettävän porrastuksen mukaisesti kaikilla luokka-asteilla viimeistään 1.8.2006.

Luokkien 1 –9 opetussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2006.

Opetussuunnitelma alkaa yleisellä osalla, jossa käsitellään arvopohjaa ja yleisiä tavoitteita. Oppiaineosassa jokaisen aineen kohdalla on mainittu:

- a) Opetushallituksen hyväksymät opetussuunnitelman perusteet (tätä tekstiä ei voi muuttaa)
- b) Pedersören kunnan koulujen opetussuunnitelma, joka koostuu *yleisistä tavoitteista, keskeisistä sisällöistä* ja opetushallituksen perusteiden mukaisista *oppilaan oppimisen tavoitteista*.

Oppiaineosan jälkeen tulevat opiskelun yleistä tukea ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tukea sekä kieli- ja kulttuuriryhmien opetusta koskevat luvut. Opetussuunnitelmaan oheistetaan uusi tuntijako, todistuslomake ja arviointiperusteet, kirjaston opetussuunnitelma sekä Pedersören koulutoimen IT-strategia.

Opetussuunnitelmaa on osittain laadittu yhteistyössä naapurikuntien kanssa (Pietarsaari, Luoto, Kruunupyö ja Kokkola), ja ns. kunnalliset oppiaineryhmät ovat koonneet eri oppiaineita koskevan aineiston. Koulutoimen omat työryhmät ovat sitten muokanneet oppiaineryhmien aineiston valmiiksi. Luokkien 1 – 2 opetussuunnitelma laadittiin lukuvuonna 2003 – 2004. Suomenkielinen opetussuunnitelma noudattaa pitkälti Pietarsaaren opetussuunnitelmaa, koska vuosiluokat 7-9 käyvät siellä koulunsa. Lukuvuonna 2004 – 2005 oppiainekohtaiset työryhmät kunnan kouluissa valmistelivat luokkien 5 – 6 opetussuunnitelman. Luokkien 7 – 9 opetussuunnitelma noudattaa Pietarsaaren suomenkielisen koulutoimen opetussuunnitelmaa. Opettajat ovat myös osallistuneet yhteisiin jatkokoulutuspäiviin, joissa on käyty keskustelua opetussuunnitelmien sisällöstä.

Kiitämme kaikkia, jotka tavalla tai toisella ovat auttaneet opetussuunnitelman laadinnassa.

LÄHTÖKOHDAT OPETUKSEN JÄRJESTÄMISELLE JA TOTEUTTAMISELLE

Viite: Opetushallituksen opetussuunnitelman perusteet 16.1.2004, luvut 2 ja 3

KEITÄ ME OLEMME?

Pedersören kunta

- maatalousvaltainen kunta
- enemmistökieli on ruotsi, jota puhutaan omalla murteella
- suuri osa suomenkielisestä väestöstä muuttanut eri puolilta Suomea
- perhe ja lähiyhteiskunta tärkeitä
- uskonnollisilla arvoilla ja seurakuntaelämällä on suuri merkitys
- monipuolinen urheilu- ja kulttuurielämä

MIHIN OPETUS PERUSTUU?

Opetuksen arvopohja

- ihmisten välinen tasa-arvo
- kansallisten ja paikallisten kulttuuriarvojen vaaliminen
- suvaitsevaisuus eri kulttuureja ja kansallisuuksia kohtaan
- luonnon ja elinympäristön huomioon ottaminen

MIKSI ME OPETAMME?

Opetuksen tehtävä

Pedersören kouluissa haluamme KOULUTTAA JA KASVATTAA lapsia turvallisessa lähiympäristössä, jotta oppilaat:

- kasvavat sivistyneiksi kansalaisiksi
- ottavat vastuuta itsestään ja ympäristöstään
- saavat vahvan suomalaisen tai muun oman kulttuurinsa identiteetin
- saavat terveen itsetunnon ja myönteisen minäkuvan
- tulevat ehjiksi ja tasapainoisiksi ihmisiksi

MITKÄ OVAT TAVOITTEEMME?

Kasvatus- ja opetustyön tavoitteet valtiollisella tasolla määritellään peruskoululaissa ja Opetushallituksen vahvistamissa peruskoulun opetussuunnitelman perusteissa.

Pedersöressä haluamme painottaa seuraavia tavoitteita kasvatukselle ja opetukselle.

Koulun opetus- ja kasvatustyön tulee:

- antaa lähikoulussa hyvää perusopetusta ja yleissivistystä, mikä mahdollistaa jatko-opiskelun ja elinikäisen oppimisen
- järjestää oppilaalle virikkeellinen oppimisilmapiiri, joka antaa mahdollisuuden monipuoliseen henkilökohtaiseen kasvuun ja sosiaalisen kanssakäymisen kehittymiseen
- auttaa oppilasta kasvamaan vastuuntuntoiseksi ja ottamaan huomioon toiset ihmiset sekä kunnioittamaan ympäristöään
- antaa oppilaalle eurooppalaisiin arvoihin perustuvaa opetusta tulevan elämän perustaksi
- tukea oppilaan kielellistä ja kulttuurillista identiteettiä.

Jokainen koulu voi yhteisten tavoitteiden pohjalta nostaa esille omia erityispiirteitään ja toiminta-ajatuksiaan. Koulun omat tavoitteet kirjataan vuosittain vahvistettavaan työsuunnitelmaan.

Koulun toimintakulttuuri on myös tärkeä, koska se määrää opetussuunnitelman tavoitteiden käytännön tulkinnan ja sovelluksen. Tavoitteena on avoin toimintakulttuuri, joka tukee koulun yhteistyötä sekä kotien että muun yhteiskunnan kanssa.

MITEN SAAVUTAMME NÄMÄ TAVOITTEET?

Kasvatustieteelliset työmenetelmät ja ympäristöt

Pedersören kunnan koulujen tulee tarjota

- fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen oppimisympäristö
- avoin ja virikkeellinen kouluympäristö, jossa edistetään sosiaalista yhteenkuuluvuutta
- motivoitu ja pätevä opetushenkilöstö
- monipuoliset opetusmenetelmät ja työtavat
- toimivat ja tarkoituksenmukaisesti varustetut koulut
- viihtyisät opetustilat ja viihtyisä kouluympäristö
- ajanmukaiset oppikirjat ja opetusvälineet
- ajanmukainen it-välineistö
- vammaisten ja erityisiä tukea tarvitsevien oppilaiden integrointi

Toimintakulttuuri

Koulujen avoimen toimintakulttuurin tavoite saavutetaan seuraavin keinoin:

- opetushenkilöstön jatkokoulutus
- esikoulun ja 1. ja 2. luokan yhteistyön kehittäminen
- 6. ja 7. luokkien yhteistyön kehittäminen
- kodin ja koulun välisen yhteistyön kehittäminen
- yhteistyön kehittäminen muun yhteiskunnan kanssa

Opintie

Kaikki 6-vuotiaat saavat mahdollisuuden osallistua vapaaehtoiseen esiopetukseen. Ennen perusopetuksen alkua lapsen huoltajat päättävät, aloittaako lapsi koulunkäynnin sinä vuonna kun hän täyttää 7 vuotta vai myöhemmin. Neuvolat, päiväkotit ja esikoulut voivat keskustelujen avulla auttaa vanhempia heidän valinnassaan. Katso liite koskien kriteerejä lapsen siirtyessä esikoulusta perusopetuksen piiriin. Lapsen kypsyys on tässä painotettava, ja tarvittaessa voidaan suorittaa koulukypsyyskoe. Kahden ensimmäisen kouluvuoden jälkeen tilanne arvioidaan uudelleen, ellei lapsi ole sinä aikana kypsynyt riittävästi eikä omaksunut tarvittavia valmiuksia. Oppilaalta edellytetyt taidot ja valmiudet vahvistetaan eri aineiden kuvauksissa (ks. opetushallituksen perusteet kullekin aineelle), kun taas sosiaaliset valmiudet ja kypsyys on vahvistettava erityisen kriteeristön mukaan. Katso liite kriteereistä oppilaan siirtyessä toiselta luokalta kolmannelle. Kun tarvitaan erityistä tukea ja erityistoimia, katso luku erityistä tukea tarvitsevien lasten opetus.

Perusopetus on 9-vuotinen, mutta 5. tai 6. ikävuoden neuvolakäynnin yhteydessä lapset, joilla on erityisiä tarpeita, voidaan siirtää pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin. Näille oppilaille esikoulu lasketaan koulunkäynniksi. Katso edelleen luku Erityistä tukea tarvitsevien lasten opetus.

Kieliohjelma

Kieltenopetus Pedersören kunnassa tapahtuu seuraavasti:

A1/ruotsi luokilla 3-9

A2/englanti luokilla 3-9 (vapaaehtoinen)

Viikkotuntien määrät on esitetty liitteessä Perusopetuksen tuntijako.

Toiminnan arviointi ja jatkuva kehittäminen

Kunnan koulutuspoliittisessa ohjelmassa, joka uusitaan joka neljäs vuosi, on tarkemmin kerrottu arvioinnista ja toiminnan jatkuvasta kehittämisestä.

Opetussuunnitelman perusteet

OTE OPETUSHALLITUKSEN OHJEESTA OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISTA

7. luku Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

7.1 Eheyttäminen ja aihekokonaisuudet

Opetus voi olla ainejakoista tai eheytettyä. Opetuksen eheyttämisen tavoitteena on ohjata tarkastelemaan ilmiöitä eri tiedonalojen näkökulmista rakentaen kokonaisuuksia ja korostaen yleisiä kasvatuksellisia ja koulutuksellisia päämääriä.

Aihekokonaisuudet ovat sellaisia kasvatus- ja opetustyön keskeisiä painoalueita, joiden tavoitteet ja sisällöt sisältyvät useisiin oppiaineisiin. Ne ovat kasvatusta ja opetusta eheyttäviä teemoja. Niiden kautta vastataan myös ajan koulutushaasteisiin.

Aihekokonaisuudet kuvataan tässä kohdassa, mutta ne toteutuvat eri oppiaineissa niille luonteenomaisista näkökulmista oppilaan kehitysvaiheen edellyttämällä tavalla. Opetussuunnitelmaa laadittaessa aihekokonaisuudet tulee sisällyttää yhteisiin ja valinnaisiin oppiaineisiin sekä yhteisiin tapahtumiin, ja niiden tulee näkyä koulun toimintakulttuurissa.

1. IHMISENÄ KASVAMINEN

Koko opetuksen kattavan Ihmisenä kasvaminen -aihekokonaisuuden päämääränä on tukea oppilaan kokonaisvaltaista kasvua ja elämän hallinnan kehittymistä. Tavoitteena on luoda kasvuympäristö, joka tukee toisaalta yksilöllisyyden ja terveen itsetunnon ja toisaalta tasa-arvoon ja suvaitsevaisuuteen pohjautuvan yhteisöllisyyden kehitystä.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään omaa fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista kasvuaan sekä omaa ainutkertaisuuttaan
- arvioimaan toimintansa eettisyyttä ja tunnistamaan oikean ja väärän
- tunnistamaan esteettisten kokemusten tärkeyden elämänlaadulle
- tunnistamaan oman oppimistyykinsä ja kehittämään itseään oppijana
- toimimaan ryhmän ja yhteisön jäsenenä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen kasvuun vaikuttavia tekijöitä, tunteiden tunnistaminen ja käsittely, vireyteen ja luovuuteen vaikuttavia tekijöitä
- oikeudenmukaisuus, tasa-arvo
- esteettinen havainnointi ja esteettisten ilmiöiden tulkinta
- opiskelutaidot ja pitkäjänteinen, tavoitteellinen itsensä kehittäminen

- toisten huomioon ottaminen, oikeudet, velvollisuudet ja vastuut ryhmässä, erilaisia yhteistoimintatapoja.

2. KULTTUURI-IDENTITEETTI JA KANSAINVÄLISYYS

Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään suomalaisen ja eurooppalaisen kulttuuri-identiteetin olemusta, löytämään oma kulttuuri-identiteettinsä sekä kehittämään valmiuksiaan kulttuurien väliseen vuorovaikutukseen ja kansainvälisyyteen.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tuntemaan ja arvostamaan omaa henkistä ja aineellista kulttuuriperintöään ja näkemään suomalaisen kulttuuri-identiteetin osana alkuperäistä, pohjoismaista ja eurooppalaista kulttuuria
- ymmärtämään oman kulttuurinsa juuria ja monimuotoisuutta sekä näkemään oman sukupolvensa aikaisempien sukupolvien elämäntavan jatkajana ja kehittäjänä
- tutustumaan muihin kulttuureihin ja elämänskatsomuksiin ja saa valmiuksia toimia monikulttuurisessa yhteisössä ja kansainvälisessä yhteistyössä
- ymmärtämään kulttuuri-identiteetin osatekijöitä ja niiden merkitystä yksilölle ja yhteisölle.

KESKEISET SISÄLLÖT

- oma kulttuuri, kotiseudun kulttuuri, suomalaisuus, pohjoismaalaisuus ja eurooppalaisuus
- muita kulttuureita ja monikulttuurisuus
- ihmisoikeudet ja ihmisryhmien välisen luottamuksen, keskinäisen arvostuksen ja onnistuneen yhteistyön edellytyksiä
- kansainvälisyys eri elämänalueilla ja taidot toimia kansainvälisessä vuorovaikutuksessa
- tapakulttuurien merkitys.

3. VIESTINTÄ JA MEDIATAITO

Viestintä- ja mediataito -aihekokonaisuuden päämääränä on kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitoja, edistää median aseman ja merkityksen ymmärtämistä sekä kehittää median käyttötaitoja. Viestintätaitoista painotetaan osallistuvaa, vuorovaikutuksellista ja yhteisöllistä viestintää. Mediataitoja tulee harjoitella sekä viestien vastaanottajana että tuottajana.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ilmaisemaan itseään monipuolisesti ja vastuullisesti sekä tulkitsemaan muiden viestintää
- kehittämään tiedonhallintataitojaan sekä vertailemaan, valikoimaan ja hyödyntämään hankkimaansa tietoa
- suhtautumaan kriittisesti median välittämiin sisältöihin ja pohtimaan niihin liittyviä eettisiä ja esteettisiä arvoja viestinnässä
- tuottamaan ja välittämään viestejä ja käyttämään mediaa tarkoituksenmukaisesti
- käyttämään viestinnän ja median välineitä tiedonhankinnassa, -välittämisessä sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

KESKEISET SISÄLLÖT

- omien ajatusten ja tunteiden ilmaisu, erilaiset ilmaisukielet ja niiden käyttö eri tilanteissa
- viestien sisällön ja tarkoituksen erittely ja tulkinta, viestintäympäristön muuttuminen ja monimediaalisuus
- median rooli ja vaikutukset yhteiskunnassa, median kuvaaman maailman suhde todellisuuteen
- yhteistyö median kanssa
- lähdekritiikki, tietoturva ja sananvapaus
- viestintätekniset välineet ja niiden monipuolinen käyttö sekä verkkoetiikka.

4. OSALLISTUVA KANSALAIKUUS JA YRITTÄJYYS

Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta hahmottamaan yhteiskuntaa eri toimijoiden näkökulmista ja kehittää osallistumisessa tarvittavia valmiuksia sekä luoda pohjaa yrittäjämäisille toimintatavoille. Koulun oppimiskulttuurin ja toimintatapojen tulee tukea oppilaan kehittymistä omatoimiseksi, aloitteelliseksi, päämäärätietoiseksi, yhteistyökykyiseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi sekä tukea oppilasta muodostamaan realistinen kuva omista vaikutusmahdollisuuksistaan.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään kouluyhteisön, julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja järjestöjen merkitystä, toimintaa ja tarpeita yhteiskunnan toimivuuden näkökulmasta
- muodostamaan oman kriittisen mielipiteen erilaista asiantuntijuutta hyödyntäen
- osallistumaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja ottamaan vastuuta yhteisten asioiden hoidosta omassa kouluyhteisössä ja paikallisyhteisössä
- kohtaamaan ja käsittelemään muutoksia, epävarmuutta ja ristiriitoja sekä toimimaan yritteliäästi ja aloitteellisesti
- toimimaan innovatiivisesti ja pitkäjänteisesti päämäärän saavuttamiseksi sekä arvioimaan omaa toimintaansa ja sen vaikutuksia
- tuntemaan työelämää ja yritystoimintaa sekä ymmärtämään näiden merkityksen yksilölle ja yhteiskunnalle.

KESKEISET SISÄLLÖT

- perustietoja kouluyhteisön, julkisen sektorin, elinkeinoelämän ja järjestöjen toiminnasta sekä työnjaosta
- demokratian merkitys yhteisössä ja yhteiskunnassa
- erilaisia osallistumis- ja vaikuttamiskeinoja kansalaisyhteiskunnassa
- verkostoituminen oman ja yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi
- osallistuminen ja vaikuttaminen omassa koulussa ja elinympäristössä sekä oman toiminnan vaikuttavuuden arviointi
- yrittäjyys ja sen merkitys yhteiskunnalle, perustietoja yrittäjyydestä ammattina sekä työelämään tutustuminen.

5. VASTUU YMPÄRISTÖSTÄ, HYVINVOINNISTA JA KESTÄVÄSTÄ TULEVAISUUDESTA

Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta -aihekokonaisuuden päämääränä on lisätä oppilaan valmiuksia ja motivaatiota toimia ympäristön ja ihmisen hyvinvoinnin puolesta. Perusopetuksen tavoitteena on kasvattaa ympäristötietoisia, kestäväan elämäntapaan sitoutuneita kansalaisia. Koulun tulee opettaa tulevaisuusajattelua ja tulevaisuuden rakentamista ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäville ratkaisuille.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään ympäristönsuojelun välttämättömyyden ja ihmisen hyvinvoinnin edellytykset ja niiden välisen yhteyden
- havaitsemaan ympäristössä ja ihmisten hyvinvoinnissa tapahtuvia muutoksia, selvittämään syitä ja seurauksia sekä toimimaan elinympäristön hyväksi ja hyvinvoinnin lisäämiseksi
- arvioimaan oman kulutuksensa ja arkikäytäntöjensä vaikutuksia ja omaksumaan kestävä kehityksen edellyttämiä toimintatapoja
- edistämään hyvinvointia omassa yhteisössä sekä ymmärtämään hyvinvoinnin uhkia ja mahdollisuuksia globaalilla tasolla
- ymmärtämään, että yksilö rakentaa valinnoillaan sekä omaa tulevaisuuttaan että yhteistä tulevaisuuttamme, ja toimimaan rakentavasti kestävä tulevaisuuden puolesta.

KESKEISET SISÄLLÖT

- ekologisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehitys omassa koulussa ja elinympäristössä
- yksilön ja yhteisön vastuu elinympäristön tilasta ja ihmisten hyvinvoinnista
- ympäristöarvot ja kestävä elämäntapa
- ekotehokkuus tuotannossa ja yhteiskunnassa sekä arjen toimintavoissa, tuotteen elinkaari
- oman talouden hallinta ja kulutuskäyttäytyminen, kuluttajan vaikuttamiskeinot
- toivottava tulevaisuus ja sen edellyttämät valinnat ja toiminta.

6. TURVALLISUUS JA LIIKENNE

Turvallisuus ja liikenne -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään turvallisuuden fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia ulottuvuuksia sekä opastaa vastuulliseen käyttäytymiseen. Perusopetuksen tulee antaa oppilaalle ikäkauteen liittyvät valmiudet toimia erilaisissa toimintaympäristöissä ja tilanteissa turvallisuutta edistäen.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tunnistamaan turvallisuus- ja terveysriskejä, ennakoidaan ja välttämään vaaratilanteita sekä toimimaan terveyttä ja turvallisuutta edistävasti
- edistämään väkivallattomuutta ja toimimaan kiusaamistilanteissa rakentavasti
- toimimaan onnettomuus- ja kriisitilanteissa tarkoituksenmukaisesti
- toimimaan vastuullisesti ja turvallisesti liikenteessä
- vaikuttamaan liikenneympäristön ja muun toimintaympäristön turvallisuuteen

- tuntemaan yhteiskunnan hyvinvointipalveluja.

KESKEISET SISÄLLÖT

- onnettomuuksilta, päihteiltä ja rikollisuudelta suojautuminen omassa elinympäristössä
- työturvallisuus ja ympäristöturvallisuus
- terveyttä, turvallisuutta, väkivallattomuutta ja rauhaa edistäviä toimintamalleja
- väkivallan ulottuvuudet lähiyhteisössä ja yhteiskunnassa
- keskeiset liikennesäännöt ja erilaiset liikenneympäristöt
- muut huomioiva liikennekäyttäytyminen, liikenneympäristön turvallisuus ja turvalaitteet
- lähiympäristön vaaranpaikkojen kartoittaminen ja turvallisuuden parantaminen
- turvallisuutta edistävät palvelut
- kodin ja koulun yhteistyö turvallisuuden edistämisessä.

7. IHMINEN JA TEKNOLOGIA

Ihminen ja teknologia -aihekokonaisuuden päämääränä on auttaa oppilasta ymmärtämään ihmisen suhdetta teknologiaan ja auttaa näkemään teknologian merkitys arkielämässämme. Perusopetuksen tulee tarjota perustietoa teknologiasta, sen kehittämisestä ja vaikutuksista, opastaa järkeviin valintoihin ja johdattaa pohtimaan teknologiaan liittyviä eettisiä, moraalisia ja tasa-arvokysymyksiä. Opetuksessa tulee kehittää välineiden, laitteiden ja koneiden toimintaperiaatteiden ymmärtämistä ja opettaa niiden käyttöä.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään teknologiaa, sen kehittämistä ja vaikutuksia eri elämänalueilla, yhteiskunnan eri sektoreilla ja ympäristössä
- käyttämään teknologiaa vastuullisesti
- käyttämään tietoteknisiä laitteita ja ohjelmia sekä tietoverkkoja erilaisiin tarkoituksiin
- ottamaan kantaa teknologisiin valintoihin ja arvioimaan tämän päivän teknologiaan liittyvien päätösten vaikutuksia tulevaisuuteen.

KESKEISET SISÄLLÖT

- teknologia arkielämässä, yhteiskunnassa ja paikallisessa tuotantoelämässä
- teknologian kehitys ja kehitykseen vaikuttavia tekijöitä eri kulttuureissa, eri elämänalueilla eri aikakausina
- teknologisten ideoiden kehittäminen, mallintaminen, arviointi ja tuotteiden elinkaari
- tietotekniikan ja tietoverkkojen käyttö
- teknologiaan liittyvät eettiset, moraaliset, hyvinvointi- ja tasa-arvokysymykset
- tulevaisuuden yhteiskunta ja teknologia.

Teema-alueet

Koulujen vuosittain vahvistamissa työsuunnitelmissa määrätään, miten teema-alueet käsitellään koulun toiminnassa ja opetuksessa.

Äidinkieli ja kirjallisuus

OTE OPETUSHALLITUKSEN OHJEESTA OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISTA

7.3 Äidinkieli ja kirjallisuus

SUOMI ÄIDINKIELENÄ

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen perustehtävänä on kiinnostuttaa oppilas kielestä, kirjallisuudesta ja vuorovaikutuksesta. Opetuksen tulee perustua yhteisölliseen näkemykseen kielestä: yhteisön jäsenyys ja osallisuus tietoon syntyvät, kun oppii käyttämään kieltä yhteisön tavoin. Opetuksen tulee perustua myös oppilaiden kielellisiin ja kulttuurisiin taitoihin ja kokemuksiin ja tarjota mahdollisuuksia monipuoliseen viestintään, lukemiseen ja kirjoittamiseen, joiden avulla oppilas rakentaa identiteettiään ja itsetuntoaan. Tavoitteena on, että oppilaasta tulee aktiivinen ja eettisesti vastuullinen viestijä sekä lukija, joka pääsee osalliseksi kulttuurista sekä osallistuu ja vaikuttaa yhteiskuntaan.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa opitaan käsitteitä, joilla kielentää maailmaa ja omaa ajattelua: oppilas saa keinoja todellisuuden jäsentämiseen mutta myös mahdollisuuksia irrota siitä, rakentaa uusia maailmoja ja kytkeä asioita uusiin yhteyksiin.

Äidinkieli ja kirjallisuus on tieto-, taito- ja taideaine, joka saa sisältöaineikseen kieli- ja kirjallisuustieteistä sekä viestintätieteistä. Oppiaineen pohjalla on laaja tekstikäsitelmä: tekstit ovat puhuttuja ja kirjoitettuja, kuvitteellisia ja asiatekstejä, sanallisia, kuvallisia, äänellisiä ja graafisia sekä näiden tekstityyppien yhdistelmiä. Opetuksessa on otettava huomioon, että oppilaan äidinkieli on oppimisen perusta: kieli on oppilaalle sekä oppimisen kohde että väline. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tehtävä on suunnitelmallisesti kehittää kieleen pohjautuvia opiskelu- ja vuorovaikutustaitoja.

Äidinkielen oppiminen kattaa laajasti kielen osa-alueet ja tehtävät. Opetuksen tulee kehittää tietoa kielestä ja kirjallisuudesta sekä vuorovaikutustaitoja uusissa ja yhä vaativammassa kielenkäyttö- ja viestintätilanteissa.

VUOSILUOKAT 1–2

Vuosiluokkien 1–2 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen keskeinen tehtävä on jatkaa jo kotona, varhaiskasvatuksessa, erityisesti esiopetuksessa, alkanutta kielen oppimista. Opetuksen tulee olla kokonaisvaltaista, kaikki kielen osa-alueet kattavaa oppilaan arkeen liittyvää suullista ja kirjallista kommunikaatiota, joka tukee oppilaan yksilöllistä kielenoppimista. Opetuksessa on otettava huomioon, että oppilaat voivat olla oppimisprosessissaan hyvin eri vaiheissa.

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- tottuu koulun vuorovaikutustilanteisiin
- oppii kuuntelemaan keskittyen

- oppii kysymään ja vastaamaan sekä kertomaan omia tietojaan, kokemuksiaan, ajatuksiaan ja mielipiteitään
- kehittää kielellistä ja fyysistä kokonaisilmaisuaan.

Oppilaan luku- ja kirjoitustaidot kehittyvät

Oppilas

- oppii lukemisen ja kirjoittamisen perustekniikat sekä niiden opettelussa tarpeellisia käsitteitä; hän oppii ymmärtämään harjoittelun sekä säännöllisen lukemisen ja kirjoittamisen merkityksen
- kehittää luku- ja kirjoitustaitoaan, myös medialukutaitoaan, sekä viestintävalmiuksiaan tietoteknisessä oppimisympäristössä
- oppii tarkkailemaan itseään lukijana ja kirjoittajana
- oppii vähitellen omaa tekstiään kirjoittaessaan ottamaan huomioon kirjoitettua kieltä koskevia sopimuksia.

Oppilaan suhde kirjallisuuteen ja kieleen rakentuu

Oppilas

- tutustuu kuunnellessaan ja lukiessaan kirjoitettuun kielimuotoon, hänen sana- ja ilmaisuvarastonsa ja mielikuvituksensa rikastuvat, hän saa aineksia ajatteluunsa ja ilmaisuunsa
- opettelee valitsemaan itseään kiinnostavaa luettavaa ja lukee lukutaitoaan vastaavia kirjoja
- tottuu tarkastelemaan kieltä, sen merkityksiä ja muotoja
- tottuu siihen, että teksteistä puhutaan myös käyttämällä sellaisia käsitteitä kuten äänne, kirjain, tavu, sana, lause, lopetusmerkki, otsikko, teksti ja kuva.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- suullista ja kirjallista ilmaisua erilaisissa koulun vuorovaikutustilanteissa, pari-, pienryhmä- ja luokkakeskusteluja
- keskittyvää, tarkkaa ja päättelevää kuuntelemista
- kuullun, nähdyn, koetun ja luetun työstämistä improvisoinnin, kerronnan, leikin ja draaman avulla, myös muihin taideaineisiin integroiden

Lukeminen ja kirjoittaminen

- lukemista ja kirjoittamista monipuolisesti päivittäin
- painettujen ja sähköisten tekstien avaamista yhdessä keskustellen
- äänne-kirjain-vastaavuuden runsasta harjoittelua
- kirjoitetun kielen ja yleispuhekielen harjoittelua
- sanojen tunnistamista edeten lyhyistä sanoista kohti outoja, pitkiä sanoja; vähittäinen siirtyminen ääneen lukemisesta myös äännettömään lukemiseen
- tekstin ymmärtämistä parantaviin strategioihin tutustumista ja niiden käyttöä
- puheen purkamista sanoiksi, tavuiksi ja äänneiksi; sanojen kirjoittamisen harjoittelua
- kirjainmuotojen piirtämistä, isojen ja pienten tekstauskirjainten sekä kirjoituskirjainten opettelua ja kirjainten yhdistämistä (kirjainmallit, numerot ja välimerkit liitteenä)
- oikean kynäotteen ja tarkoituksenmukainen kirjoitusasennon, silmän ja käden koordinaation sekä myös tietokoneella kirjoittamisen opettelua

- oikeinkirjoitusta sana- ja lausetasolla: sanavälit ja sanan jakaminen eri riveille, isot alkukirjaimet tutuissa nimissä ja lauseiden alussa, lauseiden lopetusmerkit ja niiden käyttö omista teksteissä
- omiin arkikokemuksiin, havaintoihin, mielipiteisiin ja mielikuvitukseen perustuvien tekstien tuottamista niin, että päähuomio on sisällössä ja luomisen ilossa

Kirjallisuus ja kieli

- kaunokirjallisuutta ja muita tekstejä opettajan luentaa kuunnellen, kuvia katsellen ja vähitellen itse lukien
- kirjojen lukemista ja käsittelyä niin, että keskeistä on elämyksellisyys ja lukukokemusten jakaminen; kirjallisuuden käyttäminen virikkeenä luovassa toiminnassa
- kirjallista keskustelua, jonka yhteydessä käsitteet päähenkilö, tapahtuma-aika ja -paikka sekä juoni; luetun liittämistä omaan elämään, aiemmin luettuun, kuultuun ja nähtyyn
- kirjaston käytön opettelua
- kielen ja sen muotojen ja merkitysten havainnointia

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 2. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- on tottunut ilmaisemaan itseään suullisesti: hän osaa kertoa pienelle ryhmälle havainnoistaan ja kokemuksistaan niin, että kuulijat pystyvät seuraamaan kerrontaa
- osaa toimia tarkoituksenmukaisesti arkipäivän puhetilanteissa, seuraa opettajan ja muiden oppilaiden kerrontaa ja keskustelua ja pyrkii puhujana vastavuoroisuuteen; keskustelussa hän reagoi kuulemaansa omilla ajatuksillaan ja kysymyksillä
- osallistuu keskittyen ilmaisuharjoituksiin.

Oppilaan luku- ja kirjoitustaito on kehittynyt niin, että hän

- on edennyt alkavan lukemisen vaiheesta perustekniikan vahvistumisen vaiheeseen; hänen lukemisensa on niin sujuvaa, että hän selviää ikäkaudelleen tarkoitettujen tekstien lukemisesta
- on alkanut jo tarkkailla lukiessaan, ymmärtääkö hän lukemaansa; hän pystyy jo tekemään päätelmiä lukemastaan
- osaa ilmaista itseään myös kirjallisesti niin, että hän selviää oman arkensa kirjoittamistilanteista, hän osaa myös käyttää mielikuvitusta kirjoittaessaan
- osaa käsin kirjoittaessaan jo sitoa kirjaimia toisiinsa; hän osaa tuottaa omaa tekstiä myös tietokoneella
- osaa kirjoittaa helppoja ja tuttuja sanoja jo lähes virheettömästi ja on alkanut käyttää lauseissa lopetusmerkkejä ja lauseen alussa isoa kirjainta.

Oppilaan suhde kirjallisuuteen ja kieleen on rakentunut niin, että hän

- etsii itselleen sopivaa ja mieluista luettavaa; hän käyttää lukutaitoaan viihtymiseen ja myös löytääkseen tietoa
- on lukenut ainakin muutamia, lukutaitoaan vastaavia lastenkirjoja, ja hänen medialukutaitonsa riittää ikäkaudelle suunnattujen ohjelmien seuraamiseen käyttämiseen
- pystyy tekemään ikäkaudelleen ominaisia havaintoja kielestä: hän rohkaistuu erittelemään sanojen tavu- ja äännerakennetta, riittämään ja pohtimaan sanojen merkityksiä ja muotoja; hän osaa luetella kirjaimet aakkosjärjestyksessä ja osaa käyttää aakkosjärjestystä
- on tottunut kielestä ja teksteistä puhuessaan käyttämään opetettuja käsitteitä.

VUOSILUOKAT 3–5

Vuosiluokkien 3–5 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen keskeinen tehtävä on äidinkielen perustaitojen oppiminen. Opetuksen tavoitteena on sujuvan luku- ja kirjoitustekniikan oppiminen, luetun ymmärtämisen syventäminen ja tiedonhankintataitojen kartuttaminen. Oppilasta ohjataan kuuntelemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan erityyppisiä tekstejä.

Kirjallisuuden lukemisella ja monipuolisella kirjoittamisella on näinä vuosina itseisarvoa, mutta niillä tuetaan myös oppilaan lukutaidon, ilmaisuvarojen, mielikuvituksen ja luovuuden kehittymistä. Oppilasta harjaannutetaan myös oman lukukokemuksen jakamiseen ja käsittelemiseen.

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- oppii erilaisissa viestintätilanteissa aktiivisen kuuntelijan ja viestijän taitoja; hän rohkaistuu osallistumaan keskusteluihin ja pyrkii ottamaan vastaanottajaa huomioon omassa viestinnässään
- oppii toimimaan tekstiympäristöissä, joissa sanat, kuvat ja äänet ovat vuorovaikutuksessa
- kehittää omaa kerrontaansa ja kokonaisilmaisuaan.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehittyy

Oppilas

- oppii lukemaan sujuvasti erilaisia tekstejä ja tottuu tarkkailemaan ja arvioimaan itseään lukijana
- tutustuu erilaisiin lukutapoihin ja harjaantuu käyttämään luetun ymmärtämistä parantavia strategioita
- oppii valitsemaan sopivaa luettavaa eri tarkoituksiin ja tottuu pohtimaan ja ilmaisemaan tekstien herättämiä ajatuksia sekä siltaamaan niitä omaan elämäänsä ja ympäristöönsä
- opettelee etsimään tietoa erityyppisistä ikäkaudelleen sopivista lähteistä.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehittyy

Oppilas

- oppii rakentamaan erilaisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti
- kehittää taitoaan ilmaista itseään, hänen sanavarastonsa laajenee ja täsmentyy; hän tottuu arvioimaan omaa ilmaisuaan
- oppii kirjoittamaan sujuvasti käsin, saa kokemuksia erilaisten tekstien tuottamisesta tekstinkäsittelyohjelmalla ja oppii käyttämään viestinnän välineitä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- tutustuu oman maansa ja muitten kansojen kulttuureihin kirjallisuuden, teatterin ja elokuvan keinoin
- lukee paljon ja monipuolisesti lasten- ja nuortenkirjallisuutta ja oppii valitsemaan itselleen kiinnostavaa ja sopivaa luettavaa; hänen positiivinen asenteensa lukemiseen säilyy
- kasvattaa kiinnostustaan kielen toimintaan; hän oppii ymmärtämään kieliopillisen kuvauksen perusasioita ja havaitsemaan ympäristössään puhuttavat eri kielet ja antamaan niille arvon
- oppii perustietoja mediasta ja hyödyntää viestintävälineitä tavoitteellisesti.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- viestinnän perustekijöihin tutustumista, vuorovaikutuksen havainnointia

- kertomista ja selostamista, oman mielipiteen esittämistä, asiointia, kysymysten tekoa ja keskustelupuheenvuoroja sekä aktiivisen kuuntelun opettelua
- ilmaisuharjoituksia

Tekstinymmärtäminen

- keskittyvän ja ymmärtävän kuuntelun harjoittelua
- silmäilevää, etsivää, sana- ja asiatarkkaa sekä päättelevää lukemista
- tekstien sisällön ja rakenteen ennustamista kuvien, otsikon ja aikaisempien lukukokemusten ja ennakkotietojen perusteella
- pääasioiden erottamista sivuasioista, tiivistämistä, väliotsikointia, kysymysten esittämistä, muistiinpanojen tekemistä, päätelmien tekoa sekä luetun ja kuullun arviointia
- ajatuskarttojen laatimista, tekstin ajatusten pohdintaa ja tekstien vertaamista

Puhe-esitysten ja kirjoitusten laatiminen

- tukisanalistan laatimista ja käyttöä, kontaktin ottamista yleisöön, esityksen jaksottamista ja havainnollistamista, äänenkäytön selkeyttämistä
- tutun asian selostaminen ja kuvailu, juonellinen kertomus, hankittujen tietojen koonti, mielipiteen ilmaisu ja perusteleminen
- oman tekstin suunnittelua, muokkaamista ja viimeistelyä
- palautteen vastaanottamista ja antamista
- otsikoinnin ja kappalejaon opettelua
- selkeän ja sujuvan käsialan opettelemista
- oikeinkirjoituksen perusasioita, yleiskielen käytön harjoittelua

Tiedonhallintataidot

- erilaisten tietokirjojen käyttöä
- erityyppisten tietotekstien avaamista
- kirjaston aineiston ryhmittelyyn ja sisältöihin tutustumista, kirjojen hakua ja varausta, yksinkertaisia tiedonhakuja tietoverkoista ja tiedonhaun vaiheita ohjatusti

Kielen tehtävät ja rakenne

- sanojen merkitysten tarkastelua tekstiyhteydessä
- sanojen ryhmittelyä merkityksen ja taivutuksen perusteella
- taivutuksen tehtävä tekstilauseissa
- lauseet rakenteellisina ja toisiinsa liittyvinä yksikköinä
- puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien vertailua

Kirjallisuus ja muu kulttuuri

- luokan yhteisten kokonaisteosten ja lyhyempien tekstien sekä useiden valinnaisten kirjojen runsasta lukemista ja kuuntelemista sekä niiden käsittelyä ja oman lukukokemuksen jakamista
- keskeisiä kirjallisuuden käsitteitä kuten juoni, pää- ja sivuhenkilö, tapahtuma-aika ja —paikka, sekä niiden käyttöä
- kirjallisuuden ja muiden taiteenalojen yhteyksien etsimistä

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- rohkenee ilmaista itseään sekä suullisesti että kirjallisesti erilaisissa tilanteissa ja haluaa kehittää ilmaisu- ja vuorovaikutustaitojaan; hän osaa käyttää puheenvuoron keskustelutilanteessa
- kertoo ja kuvailee omia havaintojaan ja ajatuksiaan sekä vertailee niitä toisten havaintoihin; hän pystyy jo omassa viestinnässään jonkin verran ottamaan huomioon viestintätilanteen ja -välineen ja pyrkii siihen, että hänen oma viestinsä on ymmärrettävä ja saavuttaa vastaanottajan
- osaa kuunnella toisten ajatuksia ja osaa myös muodostaa omia mielipiteitä ja pyrkii perustelemaan niitä; hän on tottunut arvioimaan kuulemaansa ja lukemaansa
- osaa tehdä puhutussa ja kirjoitetussa tekstissä käytetyistä keinoista viestin sisältöä ja viestintätilannetta koskevia päätelmiä
- pystyy pitämään tutulle yleisölle pienimuotoisen, selkeän suullisen esityksen; hän osallistuu aktiivisesti ilmaisuharjoituksiin.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä on kehittynyt niin, että hän

- on saavuttanut sujuvan peruslukutaidon
- osaa käyttää luetun ymmärtämistä parantavia strategioita
- tuntee tiedonhankinnan päävaiheet
- on tottunut käyttämään kirjastoa ja pystyy etsimään tarvitsemaansa tietoa painetuista ja sähköisistä lähteistä
- löytää pääasiat, myös teksteistä, joissa on sanoja, ääntä ja kuvia
- erottaa mielipiteen ikäisilleen sopivasta tekstistä ja pohtii tekstin luotettavuutta ja merkitystä itselleen
- käyttää lukutaitoaan sekä hyödykseen että huvikseen.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin on kehittynyt niin, että hän

- osaa tuottaa kirjallisesti ja suullisesti erilaisia tekstejä kuten kertomuksen, kuvauksen ja ohjeen
- suunnittelee jaideoi tekstinsä sisältöä ja pystyy rakentamaan tietoon, kokemukseen ja mielikuvitukseen perustuvia tekstejä; hänen kirjoitelmissaan on havaittavissa kirjoittajan oma ääni ja laajeneva sanavarasto
- ymmärtää lauserakenteiden ja kappalejaon merkityksen tekstin jäsentämisessä ja osaa käyttää tietoaan kronologisesti etenevää tekstiä suunnitellessaan ja tuottaessaan; hän osaa käyttää teksteissään vaihtelevasti erimittaisia lauseita ja yhdistää niitä melko sujuvasti
- osaa tekstata, ja hänelle on kehittynyt luettava sidosteinen käsiala
- osaa tuottaa tekstiä myös tekstinkäsittelyohjelmilla
- hallitsee oikeinkirjoituksesta perusasiat ison ja pienen alkukirjaimen käytössä ja yhdyssanojen muodostamisessa, käyttää oikein lopetusmerkkejä ja on tottunut käyttämään myös muita välimerkkejä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin on kehittynyt niin, että hän

- hyödyntää kielellisiä havaintojaan ja taitojaan omien ja muiden tekstien ymmärtämisessä ja tuottamisessa
- on tottunut tarkastelemaan tekstiä kokonaisuutena ja erottelemaan sen osia, osaa etsiä ja luokitella tekstien sanoja eri perustein ja ryhmitellä sanoja merkityksen ja taivutuksen perusteella sanaluokkiin
- tietää, että verbeillä voi ilmaista aikaa ja persoonaa
- hahmottaa yksinkertaisen tekstin lauseista subjektin ja predikaatin sekä hahmottaa lauseen tekstin osaksi
- tuntee puhutun ja kirjoitetun kielimuodon eroja ja hyödyntää niiden työnjakoa jo omassa ilmaisussaan

- on lukenut luokan yhteiset kokonaisteokset, runsaasti lyhyitä tekstejä ja erilaisia valinnaisia kirjoja ja työstänyt niitä eri menetelmin
- pystyy valitsemaan itselleen mieluista luettavaa ja osaa kuvailla itseään lukijana; hän laajentaa lukemalla tietämystään, saa elämyksiä ja kehittää mielikuvitustaan
- on tutustunut myös elokuvan, teatterin ja muun median keinoin rakennettuun fiktion.

VUOSILUOKAT 6–9

Vuosiluokilla 6–9 äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen ydintehtävä on laajentaa oppilaan tekstitaitoja lähipiirissä tarvittavista taidoista kohti yleiskielen ja oppilaalle uusien tekstilajien vaatimuksia.

Pyrkimys on, että oppilas tulee entistä tietoisemmaksi tavoitteistaan ja itsestään kielenkäyttäjänä. Hän kehittyy tekstien erittelijänä ja kriittisenä tulkitsijana ja pystyy tuottamaan erityyppisissä viestintätilanteissa tarvitsemiaan tekstejä. Opetuksen tehtävänä on kannustaa oppilasta lukemaan ja arvioimaan kirjallisuutta, myös erilaisia median tekstejä. Opetus ohjaa oppilasta hankkimaan yleissivistävää tietoa kirjallisuudesta ja innostaa häntä tutkimaan kieltä.

TAVOITTEET

Oppilaan vuorovaikutustaidot karttuvat

Oppilas

- kehittää viestintävalmiuttaan ja tilannetajuun
- harjaantuu toimimaan puhujana, lukijana ja kirjoittajana tavoitteellisesti, eettisesti ja vuorovaikutussuhdetta rakentaen erilaisissa viestintäympäristöissä koulussa ja sen ulkopuolella
- pyrkii suojelemaan vuorovaikutukselle myönteistä ilmapiiriä ja tottuu siihen, että on erilaisia näkemyksiä ja tapoja osallistua vuorovaikutukseen.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä kehitty

Oppilas

- harjaantuu aktiiviseksi ja kriittiseksi lukijaksi ja kuulijaksi; hänen tulkitsevat ja arvioivat luku- ja kuuntelutaitonsa kehittyvät
- kehittää tekstityyppien ja tekstilajien tuntemustaan ja tottuu ennakoimaan, millaista luku-, kuuntelu- tai tiedonhankintatapaa tekstilaji ja tavoite edellyttävät
- tottuu tiedonhankinnan ja -käytön prosessiin ja oppii käyttämään monenlaisia lähteitä.

Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin kehitty

Oppilas

- kehitty monipuoliseksi ja omaääniseksi tekstien tekijäksi, joka osaa hyödyntää oppimaansa kielitietoa puhuessaan ja kirjoittaessaan
- rohkaistuu tuomaan esille ja perustelemaan näkemyksiään sekä kommentoimaan rakentavasti muiden ajatuksia
- tottuu suunnittelemaan viestintäänsä ja etenemään tavoitteellisesti puhe- ja kirjoitustehtävissään
- oppii ottamaan huomioon tilanteen, viestintävälineen ja vastaanottajan teksteissään.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin syvenee

Oppilas

- oppii perustietoa omasta äidinkielestään, sen rakenteesta, vaihtelusta ja muuttumisesta
- monipuolistaa lukuharrastustaan; hänen kirjallisuudentuntemuksensa syvenee, ja hän oppii tuntemaan Suomen kirjallisuuden vaihteita ja eri maiden klassikkoja
- saa lisää kokemuksia teatterin ja elokuvan ilmaisukeinoista
- saa käsityksen median ja tekstien mahdista tuottaa mielikuvia, muokata maailmankuvaa ja ohjata ihmisten valintoja
- saa mahdollisuuksia avartaa esteettistä kokemusmaailmaansa; hänen eettinen tietoisuutensa vahvistuu, ja hänen näkemyksensä kulttuureista laajenee
- kasvaa suvaitsevaiseksi erilaisia kielenpuhujia kohtaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot

- perustietoa vuorovaikutuksesta ja tekstien sisällöstä, rakenteesta ja ilmaisutavasta sekä niiden yhteydestä viestinnän tavoitteeseen, välineeseen ja viestintäsuhteeseen
- tehtävän mukaista etenemistä ja puheenvuorolajien monipuolistamista erityyppisissä keskusteluissa ja viestintäympäristöissä
- puheenvuoron ajoittaminen ja mitoittaminen, kielimuodon valinta, menettely ristiriitatilanteissa ja eriävien näkemysten hyödyntäminen, palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- viestintärohkeuden ja –varmuuden kehittämistä: omien näkemysten esittämisen ja puolustamisen sekä ilmaisutapojen harjoittelua
- omien luku-, viestintä- ja mediankäyttötottumusten sekä -taitojen arviointia

Tekstinymmärtäminen

- ymmärtävän ja arvioivan kuuntelun harjoittelua
- silmäilevän, etsivän sekä sana- ja asiatarakan ja päättelevän lukutavan valinta, lukuprosessien hallinnan varmentamista
- siltojen rakentamista tekstin ja vastaanottajan välille, lukukokemusten jakamista
- kaunokirjallisten tekstien tulkintaa ja tarkastelua elämysten antajina ja näkemysten kehittäjinä
- selostavat, kuvailevat, ohjaavat, kertovat, pohtivat ja kantaa ottavat tekstityypit asia- ja kaunokirjallisissa teksteissä
- kulttuurissa keskeisiä tekstilajeja ja tekstien tarkastelua rakenteellisina ja merkityksellisinä kokonaisuuksina
- tekstien verbaalisten, visuaalisten ja auditiivisten keinojen tarkastelua tekstien merkityksen rakentajina
- tekstin sisällön tiivistämistä, mielipideainesten, tekijän tavoitteiden ja keinojen tunnistamista, erittelyä ja arviointia vaikuttavuuden kannalta, tekstien vertaamista eri näkökulmista
- puheeseen, kirjoitukseen ja kuviin kätkeytyneiden näkemysten, arvojen ja asenteiden etsimistä ja arviointia

Puhe-esitysten ja kirjoitelmien laatiminen

- omien tekstien ja työskentelyn tavoitteiden määrittelyä ja tekstintekoprosessien vakiinnuttamista
- tavallisten jäsentelytapojen harjoittelua, jaksotus-, aloitus- ja päättäntätaidon varmentamista
- tekstien suuntaamista eri kohderyhmille ja erilaisiin viestintävälineisiin ja -tilanteisiin

- omia elämyksiä ja näkemyksiä kuvaavien ja uusia maailmoja rakentavien fiktioiden tuottamista
- yleispuhekielen ja kohteliaan, kuulijan huomioon ottavan ilmaisu- ja viestintätavan opettelua
- kirjoitetun kielen lause- ja virketajun kehittämistä ja oikeinkirjoituksen vakiinnuttamista
- erilajisten tekstien kirjoittamista käsin ja tietotekniikkaa hyödyntäen
- ilmaisukeinojen monipuolistamista

Tiedonhallintataidot

- tietojen hankintaa erityyppisistä lähteistä: tiedonhankinnan suunnittelua, lähteiden luotettavuuden ja käyttökelpoisuuden arviointia
- muistiinpanojen tekemisen ja yksinkertaisten lähdemerkintöjen opettelua, aineistojen valikointia, ryhmittelyä ja rakentamista esitykseksi

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin

- perustiedot Suomen ja maailman kielitilanteesta ja käsitys kielidemokratiasta sekä äidinkielen merkityksestä
- suomen kielen vaihteita ja vaihtelua
- suomen kielen äänne-, muoto- ja lauserakenteen ominaisuuksia ja vertailua muihin kieliin
- suomen kielen tilanteenmukaisen, sosiaalisen ja maantieteellisen vaihtelun sekä yleiskielen käytön perusteiden pohdintaa
- kirjallisen yleissivistyksen pohjan luomista: tietoa keskeisistä teoksista ja niiden kirjoittajista sekä Kalevalasta, kansanperinteestä ja Suomen kirjallisuuden päävaiheista
- yhteisten ja valinnaisten kokonaisteosten lukemista, runsaasti myös erilajisten lyhyitten tekstien käsittelyä
- kaunokirjallisuuden luokittelu pää- ja joihinkin alalajeihin
- tekstien tyylillinen pääjako: romanttisten, realististen ja modernististen tekstien tuntomerkkejä
- fiktion rakenteiden erittelyä luokkatasolle sopivia käsitteitä käyttäen
- teatteri- ja elokuvakokemusten hankkimista, kokemusten erittelyä ja jakamista

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Oppilaan vuorovaikutustaidot ovat kehittyneet niin, että hän

- haluaa ja rohkenee ilmaista itseään kirjallisesti ja suullisesti sekä ryhmän jäsenenä että yksin esiintyessään
- osoittaa päättelevän ja arvioivan kuuntelemisen taitoa
- osaa ottaa ideointi- ja ongelmanratkaisukeskusteluissa sekä muissa ryhmäviestintätilanteissa puheenvuoron ja esittää ehdotuksen, kannanoton, kysymyksen, lisätietoja ja perusteluja
- edistää ryhmän pääsyä tavoitteeseen sekä osaa toimia rakentavasti myös silloin, kun asioista ollaan eri mieltä
- tuntee keskeisimmät puhutun ja kirjoitetun kielimuodon erot ja ottaa huomioon viestintätilanteen, vastaanottajan ja välineen muun muassa kielimuotoa valitessaan; hän pystyy vaihtamaan nuorison oman puhekielen tarvittaessa yleispuhekieleksi
- pystyy havainnoimaan ja arvioimaan äidinkielen taitojaan; hän ottaa vastaan palautetta ja hyödyntää sitä omien taitojensa kehittämiseksi; hän antaa myös rakentavaa palautetta toisille ja työskentelee tavoitteellisesti sekä yksin että ryhmässä.

Oppilaan taito tulkita ja hyödyntää erilaisia tekstejä on kehittynyt niin, että hän

- osaa keskustella erilaisten tekstien kanssa: hän osaa kysyä, tiivistää, kommentoida, väittää vastaan, esittää tulkintoja ja arvioita sekä pohtia tekstin yhteyksiä omiin kokemuksiinsa ja ajatuksiinsa
- tuntee erilaisten tekstien käyttömahdollisuuksia ja osaa suunnistaa monenlaisessa tekstiympäristössä
- lukee tekstejä, myös erilaisia median tekstejä, tarkoituksenmukaista lukutapaa käyttäen
- erottaa tavallisia tekstityyppejä tekstikokonaisuuksista
- tunnistaa tavallisia kaunokirjallisuuden, median ja arjen tekstilajeja
- osaa vertailla tekstejä, löytää sisällön ydinasiat sekä tekijän mielipiteen ja sen perustelut
- pystyy tiivistämään fiktiivisen tekstin juonen, laatimaan henkilökuvia sekä seuraamaan henkilöiden ja heidän suhteittensa kehitystä
- osaa kuvata runoa ja esittää siitä ajatuksia
- tietää, että tekstillä on tekijä ja tarkoitus, jotka vaikuttavat sen sisältöön, muotoon ja ilmaisuun
- pystyy tekemään havaintoja ja päätelmiä tekstien visuaalisista ja auditiivisista keinoista
- pystyy tekemään havaintoja kielen keinoista ja huomaa esimerkiksi sananvalintojen, käytetyn kuvakielen, lausemuotojen sekä tyyliarvoltaan erilaisten ilmausten yhteyksiä tekstin tarkoitukseen ja sävyyn
- pystyy käyttämään opetettuja kielitiedon ja tekstitiedon käsitteitä tekstejä havainnoidessaan sekä kirjallisuustietoa fiktiivisiä tekstejä käsitellessään.

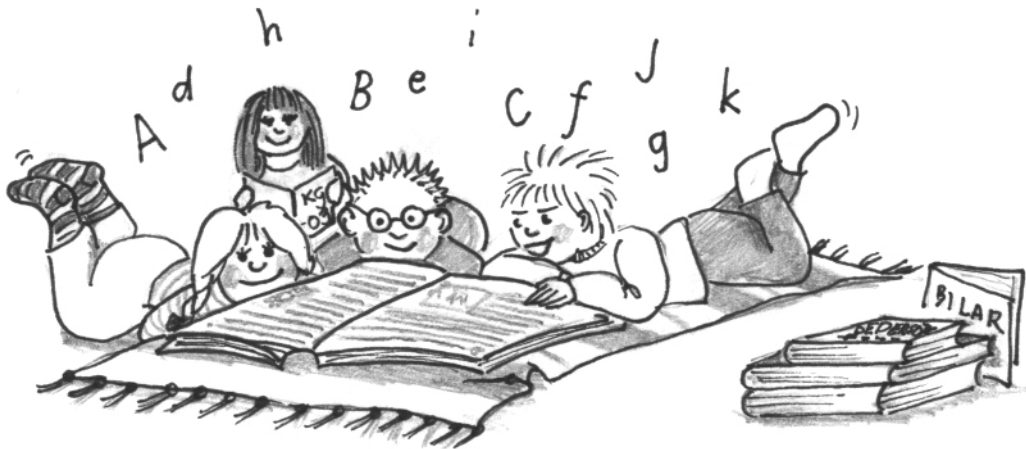
Oppilaan taito tuottaa tekstejä ja hyödyntää niitä eri tarkoituksiin on kehittynyt niin, että hän

- osaa käyttää kirjastoa, tietoverkkoja, tieto- ja kaunokirjallisia teoksia sekä suullisesti välitettyä tietoa tiedonhankinnassaan; hän osaa valita lähteensä ja myös ilmoittaa ne
- tuntee puhe-esityksen ja kirjoitelman laatimisen prosessin ja soveltaa tietoaan tekstejä tuottaessaan
- kokoaa esitykseensä riittävästi aineksia, jäsentelee niitä sekä tuo asiasta esille olennaisen; hänen tekstinsä ajatuskulkua on helppo seurata
- pystyy laatimaan suullisia ja kirjoitettuja tekstejä eri tarkoituksiin, muun muassa kuvauksia, kertomuksia, määritelmiä, tiivistelmiä, selostuksia, kirjeitä, hakemuksia, yleisönosastokirjoituksia ja muita kantaa ottavia ja pohtivia tekstejä
- pystyy tuottamaan tekstinsä sekä käsin että tekstinkäsittelyohjelmalla ja muutenkin hyödyntämään työskentelyssään tietotekniikkaa ja viestintävälineitä
- osaa hyödyntää kielitietoaan tekstien tuottamisessa ja tehdä tyyllillisiä, sanastollisia ja rakenteellisia valintoja; hän osaa säädellä virkkeiden rakennetta ja pituutta sekä tarpeen mukaan tiivistää tekstiään
- soveltaa teksteihinsä tietoaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroista, kohteliaisuuskeinoista ja oikeinkirjoituskäytännöistä.

Oppilaan suhde kieleen, kirjallisuuteen ja kulttuuriin on kehittynyt niin, että hän

- on saavuttanut lukutaidon, joka riittää myös kokonaisten kirjojen lukemiseen
- löytää itseään kiinnostavaa tieto- ja kaunokirjallisuutta sekä muita tekstejä ja osaa perustella valintojaan
- on lukenut sekä kotimaisesta että ulkomaisesta kaunokirjallisuudesta runoja, satuja, tarinoita, novelleja, esimerkkejä näytelmäteksteistä ja sarjakuvia sekä tuntee Kalevalan runoja ja muutakin kansanperinnettä; kokonaisteoksia hän on lukenut ainakin yhteisesti sovitun määrän

- tuntee kirjallisuuden päälaajat, tekstien tyylillisen pääjaon sekä joitakin kirjallisuuden klassikkoja, jotka edustavat eri aikakausia
- pystyy jakamaan luku- ja katselukokemuksensa muiden kanssa
- osaa puhua kielen äänne-, muoto- ja lauserakenteesta sekä sanastosta; hänellä on tietoa sanaluokista ja tärkeimmistä lauseenjäsenistä, hän tuntee suomen kielen keskeisimmät ominaispiirteet ja pystyy vertailemaan suomen kieltä muihin opiskelemiinsa kieliin; hänellä on käsitys kielisukulaisuudesta ja suomen sukukielistä
- tietää, että suomen kieli vaihtelee tilanteen, käyttäjän ja alueen mukaan
- tietää kielen muuttuvan, hänellä on tietoa äidinkielen asemasta muiden kielten joukossa ja monikulttuurisessa kieliyhteisössä; oppilas tuntee Suomen kielitilanteen, hänellä on perustietoa Suomessa puhuttavista kielistä.

Äidinkieli ja kirjallisuus

Vuosiluokille 1-2

Tavoitteet:

Äidinkielen opiskelun tavoitteena 1. ja 2. luokilla on kehittyä hyväksi lukijaksi, kirjoittajaksi ja viestijäksi. Äidinkielen avulla vahvistetaan oppilaan henkilökohtaista ja kulttuuri-identiteettiä. Kielen hallinnalla ja rikastumisella on tärkeä merkitys ihmissuhde- ja yhteistyötaitojen kehittymisessä sekä minäkuvan vahvistumisessa. Äidinkielen opetus perustuu koulutulokkaan omiin oppimisvalmiuksiin. Oppilaan kehitystä tuetaan monipuolisilla ja eriyttävillä työskentelytavoilla.

Opetussisällöt:

- lukemisen perustaidot
- lukemisen ymmärtämisen harjoitukset
- lasten kirjallisuuteen tutustuminen
- kuunteluharjoitukset
- kirjoittamisen perustaidot
- ilmaisutaitojen harjoitukset
- suomalainen juhlaperinne
- tapakasvatus

Keskeiset sisällöt:

Äidinkielen keskeiset sisältöalueet opetussuunnitelmassa ovat **kuunteleminen, puhuminen, lukeminen ja kirjallisuus, kirjoittaminen ja kielitaito.**

Kuunteleminen

- *oppii kuuntelemaan aktiivisesti keskittyen*
- *ymmärtää kuulemisen ja kuuntelemisen eron*
- *osaa toimia kuulemansa ohjeen mukaan*
- *oppii kuuntelemaan kohteliaasti sekä ikäistensä että aikuisten puheenvuoroja*

Puhuminen

- *osaa esittää asiansa luontevasti ja kohteliaasti erilaisissa tilanteissa*
- *haluaa kertoa omista ajatuksista, kokemuksista, toiveista ja tuntemuksista*
- *osaa lukea selkeällä äänellä*

Lukeminen ja kirjallisuus

- *kiinnostuu kirjoista ja lukemisesta*
- *oppii lukutaidon alkeet omien edellytystensä mukaan*
- *osaa lukea ääneen sekä hiljaa itsekseen*
- *osaa liittää lukemansa omaan kokemustaansa ja suhtautua arvioiden lukemaansa*
- *osaa eläytyä lukemaansa ja kehitellä uusia ajatuksia sen pohjalta*
- *tekee kysymyksiä ja yksinkertaisia päätelmiä lukemansa tekstin sisällöstä*

Kirjoittaminen

- *tottuu ilmaisemaan ajatuksiaan kirjallisesti*
- *oppii kirjoittamaan selkeää käsialaa ja asemoimaan kirjoituksensa tarkoituksenmukaisesti*
- *osaa kirjoittaa tuttuja sanoja, lauseita ja kertomuksia omien edellytystensä mukaisesti oikein*
- *osaa merkitä pisteet, kysymys- ja huutomerkkit lauseiden loppuun*
- *osaa tuottaa tietokoneen avulla tekstiä*

Kielitaito

- *kielen kaksoisjäsennyksen ymmärtäminen*
- *kirjainten, tavujen ja sanojen oikeinkirjoitus*
- *aakkostamisen oppiminen*
- *tuntee käsitteet äänne, kirjain, tavu, vokaali, konsonantti, sana, lause*
- *tunnistaa lauseita ja tuottaa niitä itsenäisesti, myös kirjoittamalla*

Äidinkieli ja kirjallisuus

Vuosiluokka 3

Yleiset tavoitteet:

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisen keskeinen tehtävä vuosiluokilla 3 – 5 on äidinkielen perustaitojen oppiminen. Opetuksen tavoitteena on sujuvan luku- ja kirjoitustekniikan oppiminen, luetun ymmärtämisen syventäminen ja tiedonhankintataitojen kartuttaminen. Oppilasta ohjataan kuuntelemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan erityyppisiä tekstejä. Kirjallisuuden lukemisella ja monipuolisella kirjoittamisella on itseisarvoa, mutta niillä tuetaan myös oppilaan lukutaidon, ilmaisuvarojen, mielikuvituksen ja luovuuden kehittymistä. Oppilasta harjaannutetaan myös oman lukukokemuksen jakamiseen ja käsittelemiseen.

Keskeiset sisällöt:

Viestintä

- *ilmaisun ilo ja osallistuminen*
- *suullisen ilmaisutaidon harjoittaminen: äänenkäyttö, nukketeatteri, draama, roolit*
- *asiointitaidot*
- *toisten ajatusten kuunteleminen*
- *puheenvuoron ottaminen*
- *kuullun, luetun ja nähdyn viestin arviointi*
- *mielipiteen muodostaminen ja perusteleminen*
- *väittelyn harjoittaminen sovitusta aihepiiristä*
- *ilmaisua eri viestintävälineitä käyttäen*

Tavoitteena on, että oppilas

- *oppii erilaisissa viestintätilanteissa aktiivisen kuuntelijan ja viestijän taitoja*
- *rohkaistuu osallistumaan keskusteluun, ilmaisemaan ja perustelemaan oman mielipiteensä sekä pyrkii ottamaan huomioon ja kuuntelemaan toisten mielipiteitä ja ajatuksia*
- *kokee ilmaisun iloa monipuolisissa harjoitteissa sekä saa varmuutta omaan ilmaisuunsa*
- *oppii ymmärtämään ja laatimaan erilaisia viestejä*
- *oppii ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti puhumalla, kirjoittamalla ja kehonkielellä.*

Lukeminen ja tiedonhallintataidot

- luetun ymmärtäminen ja sujuvan lukutaidon jatkuva vahvistaminen
- tekstin sisällön ennustaminen
- pääasioiden erottaminen yksityiskohdista
- tietotekstin ja kertomustekstin erottaminen
- dokumentit eri viestimissä (lehdet, radio, TV, internet, CD-rom)
- aakkoset, kirjan rakenne, nimiösivu, sisällysluettelo
- ajatuskartta, miellekartta
- kysymisen harjoittelua
- tekijänoikeudet (teksti ja kuva): kirjan, kuvan, nimen merkitseminen lähteeksi

Tavoitteena on, että oppilas

- oppii lukemaan sujuvasti erilaisia tekstejä, tutustuu erilaisiin lukutapoihin ja arvioi itseään lukijana
- harjaantuu käyttämään luetun ymmärtämistä parantavia strategioita ja syventää näin luetun ymmärtämisen taitojaan
- tuntee tiedonhankinnan päävaiheet
- opettelee etsimään tietoa erityyppisistä, painetuista ja sähköisistä, ikäkaudelleen sopivista lähteistä sekä oppii pohtimaan tiedon oikeudellisuutta ja merkitystä itselleen
- oppii löytämään pääasiat ja erottaa mielipiteet tosiasiaista omanikäisilleen sopivasta tekstistä
- oppii valitsemaan sopivaa luettavaa eri tarkoituksiin, muodostamaan lukemastaan mielipiteen ja pohtimaan, mitä uutta hän on lukemastaan oppinut tai miten luettu liittyy hänen omaan elämäänsä
- käyttää lukutaitoa huvikseen ja hyödykseen.

Kirjoittaminen

- oikeinkirjoituksen perusasiat: lauseen tunnusmerkit, helpot yhdyssanat
- selkeän ja sujuvan käsialan harjoittelemista
- oman tekstin tuottaminen käsin ja tietokoneella
- juonellinen kertomus
- tieto- ja kertomustekstin kirjoittamisen harjoittelua (ilmoitus, ohje, tiedotus, uutinen, kuvateksti, päiväkirja, kuvaus, kertomus, kirje, sarjakuva, runo)
- ajatus- ja käsitekartan käytön harjoittelua
- hankittujen tietojen kirjallinen koonti

Tavoitteena on, että oppilas

- haluaa ilmaista itseään kirjallisesti
- kirjoittaa eri tarkoituksiin käsin ja koneella
- käyttää mielikuvitustaan kirjoittaessaan
- harjoittelee ja hyödyntää ajatus-, mielle- ja käsitekarttaa
- kehittää kirjoittamistaitojaan: käsin kirjoittaminen vakiintuu motorisesti, oppilas osaa sitoa kirjaimia toisiinsa, osaa tuottaa ja muokata omaa tekstiä tietokoneella

- käyttää lauseissa lopetusmerkkejä ja lauseen alussa isoa kirjainta.

Kielen tehtävät ja rakenne

- äänteet ja kirjaimet: aakkostaminen ja sen käyttäminen, vokaalit ja konsonantit, vierasperäiset kirjaimet, diftongit
- sanat: sanojen luokittelua, yleis- ja erisnimet, yksikkö ja monikko, tyypilliset yhdyssanat, ja yhdysviiva, numeroiden kirjoittaminen
- sanaluokat: opetteleminen tutkien ja luokitellen, substantiivit, verbit, perus- ja persoonamuodot, adjektiivit, numeraali, persoonapronominit
- lauseet: lauseen tunnusmerkit lausetyypit: toteamus-, kysymys- ja käskylause
- kieli: puhutun ja kirjoitetun kielen erojen tutkimista

Tavoitteena on, että oppilas

- osaa hyödyntää kielellisiä havaintojaan ja taitojaan tekstien ymmärtämisessä ja tuottamisessa
- osaa luokitella sanoja eri perustein
- osaa ryhmitellä sanoja merkityksen ja taivutuksen perustella sanaluokkiin
- tietää verbien tehtävät lauseessa ja osaa käyttää verbien persoonamuotoja
- hahmottaa tekstistä lauseet ja lauseista perustyyppisen subjektin ja predikaatin
- pohtii ja ymmärtää sanojen merkityksiä, muotoja ja symboleita
- tuntee ja osaa käyttää ilmaisussaan puhutun ja kirjoitetun kielimuodon eroja.

Kirjallisuus ja kulttuuri

- lukuharrastuksen kasvattaminen
- sadut, runot, lasten- ja nuorten kirjallisuus sekä lasten tietokirjallisuus, hypertekstit
- kirjallisuuden termeistä aihe, juoni ja henkilöt
- omien lukutottumusten ja –kokemusten arviointia ja jakamista muiden kanssa: lukupäiväkirja ja kirja-arvioinnit
- suomalaisia kirjailijoita
- Suomen kansansadut
- lasten Kalevala: keskeisiin henkilöihin ja johonkin tarinaan tutustumista (esim. Väinämöinen, Sammon ryöstö)
- koulukirjaston aktiivinen käyttö ja vierailu kaupunginkirjastoon
- elokuva- tai teatterivierailu

Tavoitteena on, että oppilas

- haluaa lukea monipuolisesti lasten- ja nuortenkirjallisuutta
- oppii valitsemaan itselleen sopivaa ja kiinnostavaa luettavaa siten, että hänen lukuharrastuksensa ja –innostuksensa kehittyvät edelleen
- oppii havaitsemaan ympäristössään puhuttavat eri kielet ja kielimuodot ja antamaan niille arvon
- oppii perustietoja mediasta ja hyödyntää viestintävälineitä tavoitteellisesti.

Äidinkieli ja kirjallisuus

Vuosiluokka 4

Yleiset tavoitteet:

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisen keskeinen tehtävä vuosiluokilla 3 – 5 on äidinkielen perustaitojen oppiminen. Opetuksen tavoitteena on sujuvan luku- ja kirjoitustekniikan oppiminen, luetun ymmärtämisen syventäminen ja tiedonhankintataitojen kartuttaminen. Oppilasta ohjataan kuuntelemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan erityyppisiä tekstejä.

Kirjallisuuden lukemisella ja monipuolisella kirjoittamisella on itseisarvoa, mutta niillä tuetaan myös oppilaan lukutaidon, ilmaisuvarojen, mielikuvituksen ja luovuuden kehittymistä. Oppilasta harjaannutetaan myös oman lukukokemuksen jakamiseen ja käsittelemiseen.

Keskeiset sisällöt:

Viestintä

- *ilmaisutaidon vahvistaminen*
- *selkeä äänenkäyttö tilanteeseen sopivalla tavalla*
- *asiointitaidot*
- *aktiivisen kuuntelemisen harjoittelemista*
- *mielipiteen ilmaisua ja perustelemista toiset huomioiden*
- *puheenvuoron rakentaminen ja ottaminen*
- *draama opetusmenetelmänä*

Tavoitteena on, että oppilas

- *oppii erilaisissa viestintätilanteissa aktiivisen kuuntelijan ja viestijän taitoja*
- *rohkaistuu osallistumaan keskusteluun, ilmaisemaan ja perustelemaan oman mielipiteensä sekä pyrkii ottamaan huomioon ja kuuntelemaan toisten mielipiteitä ja ajatuksia*
- *kokee ilmaisun iloa monipuolisissa harjoitteissa sekä saa varmuutta omaan ilmaisuunsa*
- *oppii ymmärtämään ja laatimaan erilaisia viestejä*
- *oppii ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti puhumalla, kirjoittamalla ja kehonkielellä.*

Lukeminen ja tiedonhallintataidot

- luetun ymmärtämistä ja sujuvan lukutaidon jatkuvaa vahvistamista
- pääasioiden erottaminen yksityiskohdista ja tiivistäminen (esim. tekstin tapahtumat omin sanoin tai sarjakuvan keinoin)
- muistiinpanojen tekeminen
- dokumentit eri viesti- missä (lehdet, radio, TV, Internet, Cd-rom)
- tekijänoikeudet (teksti ja kuva): tekstin tai kuvan tekijän nimen merkitseminen
- lähteen nimen ja tekijän tai verkkosivun osoitteen merkitsemisen harjoittelua
- tiedon oikeellisuuden ja merkityksellisyyden arviointia
- kirjaston tiedonhaku ja lainaaminen (kirjaston luokitteluun tutustuminen)

Tavoitteena on, että oppilas

- oppii lukemaan sujuvasti erilaisia tekstejä, tutustuu erilaisiin lukutapoihin ja arvioi itseään lukijana
- harjaantuu käyttämään luetun ymmärtämistä parantavia strategioita ja syventää näin luetun ymmärtämisen taitojaan
- tuntee tiedonhankinnan päävaiheet
- opettelee etsimään tietoa erityyppisistä, painetuista ja sähköisistä, ikäkaudelleen sopivista lähteistä sekä oppii pohtimaan tiedon oikeudellisuutta ja merkitystä itselleen
- oppii löytämään pääasiat ja erottaa mielipiteet tosiasiaista omanikäisilleen sopivasta tekstistä
- oppii valitsemaan sopivaa luettavaa eri tarkoituksiin, muodostamaan lukemastaan mielipiteen ja pohtimaan, mitä uutta hän on lukemastaan oppinut tai miten luettu liittyy hänen omaan elämäänsä
- käyttää lukutaitoa huvikseen ja hyödykseen.

Kirjoittaminen

- yleiskielen käytön harjoittelua
- perusoikeinkirjoituksen vakiinnuttaminen
- tieto- ja kertomustekstin kirjoittamista (ilmoitus, ohje, tiedotus, mainos, uutinen, kuvateksti, päiväkirja, kuvaus, kertomus, kirje, sarjakuva, runo)
- vuorosanojen kirjoittaminen
- otsikoinnin ja kappalejaon harjoittelua ajatus- ja käsitekartan avulla

Tavoitteena on, että oppilas

- haluaa ilmaista itseään kirjallisesti
- kirjoittaa eri tarkoituksiin käsin ja koneella
- käyttää mielikuvitustaan kirjoittaessaan
- harjoittelee ja hyödyntää ajatus-, mielle- ja käsitekarttaa
- kehittää kirjoittamistaitojaan: käsin kirjoittaminen vakiintuu motorisesti, oppilas osaa sitoa kirjaimia toisiinsa, osaa tuottaa ja muokata omaa tekstiä tietokoneella
- käyttää lauseissa lopetusmerkkejä ja lauseen alussa isoa kirjainta.

Kielen tehtävät ja rakenne

- *äänteet ja kirjaimet: aakkostamisen soveltamista*
- *sanat: sanojen luokittelua, synonyymit, vastakohtat, yhdyssanat, sanojen johtamista*
- *sanaluokat tutkien ja luokitellen: substantiivit, verbit, adjektiivit (vertailuasteet), numeraalit, pronominit, partikkelit (tunnistamista)*
- *lauseet: helppojen lauseiden yhdistäminen pilkulla, predikaatti ja subjekti peruslauseista, vuoro-sanaviivan käyttöön tutustumista*
- *kieli: puhutun ja kirjoitetun kielen erojen tutkimista*

Tavoitteena on, että oppilas

- *osaa hyödyntää kielellisiä havaintojaan ja taitojaan tekstien ymmärtämisessä ja tuottamisessa*
- *osaa luokitella sanoja eri perustein*
- *osaa ryhmitellä sanoja merkityksen ja taivutuksen perustella sanaluokkiin*
- *tietää verbien tehtävät lauseessa ja osaa käyttää verbien persoonamuotoja*
- *hahmottaa tekstistä lauseet ja lauseista perustyyppisen subjektin ja predikaatin*
- *pohtii ja ymmärtää sanojen merkityksiä, muotoja ja symboleita*
- *tuntee ja osaa käyttää ilmaisussaan puhutun ja kirjoitetun kielimuodon eroja.*

Kirjallisuus ja kulttuuri

- *lukuharrastuksen kasvattaminen*
- *sadut, runot, lasten ja nuorten kirjallisuus sekä tietokirjallisuus, lehdet, sarjakuvat, hypertekstit*
- *kirjallisuuden termeistä painottuvat juoni, henkilöt, tapahtuma-aika ja –paikka*
- *omien lukutottumusten ja –kokemusten arviointia: mieluisan ja monipuolisen lukemisen löytäminen, lukupäiväkirja ja kirja-arvioinnit*
- *pohjoismaisia ja Baltian maiden kirjailijoita ja kansansatuja*
- *lasten Kalevala: keskeisiin henkilöihin ja johonkin tarinaan tutustumista (esim. Joukahaisen ja Väinämöisen kilpalaulanta, Lemminkäisen tarina)*
- *elokuva- tai teatterivierailu*

Tavoitteena on, että oppilas

- *haluaa lukea monipuolisesti lasten- ja nuortenkirjallisuutta*
- *oppii valitsemaan itselleen sopivaa ja kiinnostavaa luettavaa siten, että hänen lukuharrastuksensa ja –innostuksensa kehittyy edelleen*
- *oppii havaitsemaan ympäristössään puhuttavat eri kielet ja kielimuodot ja antamaan niille arvon*
- *oppii perustietoja mediasta ja hyödyntää viestintävälineitä tavoitteellisesti.*

Äidinkieli ja kirjallisuus

Vuosiluokka 5

Yleiset tavoitteet:

Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimisen keskeinen tehtävä vuosiluokilla 3 – 5 on äidinkielen perustaitojen oppiminen. Opetuksen tavoitteena on sujuvan luku- ja kirjoitustekniikan oppiminen, luetun ymmärtämisen syventäminen ja tiedonhankintataitojen kartuttaminen. Oppilasta ohjataan kuuntelemaan, puhumaan, lukemaan ja kirjoittamaan erityyppisiä tekstejä. Kirjallisuuden lukemisella ja monipuolisella kirjoittamisella on itseisarvoa, mutta niillä tuetaan myös oppilaan lukutaidon, ilmaisuvarojen, mielikuvituksen ja luovuuden kehittymistä. Oppilasta harjaannutetaan myös oman lukukokemuksen jakamiseen ja käsittelemiseen.

Keskeiset sisällöt:

Viestintä

- *improvisoituja esiintymistilanteita, näytelmiä ja satuja*
- *suullisia esityksiä ja pienimuotoisia esitelmiä*
- *tukisanalistan laatiminen ja käyttö, kontakti yleisöön, esityksen jaksottaminen ja äänenkäytön selkeyttäminen*
- *erilaisia puhetilanteita (esim. kertominen, selostaminen, mielipiteen esittäminen ja perustelu, asiointi, keskustelupuheenvuorot)*

Tavoitteena on, että oppilas

- *oppii erilaisissa viestintätilanteissa aktiivisen kuuntelijan ja viestijän taitoja*
- *rohkaistuu osallistumaan keskusteluun, ilmaisemaan ja perustelemaan oman mielipiteensä sekä pyrkii ottamaan huomioon ja kuuntelemaan toisten mielipiteitä ja ajatuksia*
- *kokee ilmaisun iloa monipuolisissa harjoitteissa sekä saa varmuutta omaan ilmaisuunsa*
- *oppii ymmärtämään ja laatimaan erilaisia viestejä*
- *oppii ilmaisemaan itseään kokonaisvaltaisesti puhumalla, kirjoittamalla ja kehonkielellä.*

Lukeminen ja tiedonhallintataidot

- *keskittyvän ja ymmärtävän kuuntelun harjoittelua*

- silmäilevää, etsivää, sana- ja asiatarkkaa lukemista
- ennakointia kuvien, otsikon ja aikaisempien kokemusten perusteella
- pääasioiden erottamista, tiivistämistä, väliotsikointia, kysymysten esittämistä, muistiinpanojen tekemistä ja päätelmien tekoa
- tekstin ajatusten pohdintaa
- tietokirjojen käyttöä ja tietotekstien avaamista
- kirjaston aineistoon ja sisältöihin tutustumista, kirjojen hakua ja varausta,
- yksinkertaisia tiedonhakuja

Tavoitteena on, että oppilas

- oppii lukemaan sujuvasti erilaisia tekstejä, tutustuu erilaisiin lukutapoihin ja arvioi itseään lukijana
- harjaantuu käyttämään luetun ymmärtämistä parantavia strategioita ja syventää näin luetun ymmärtämisen taitojaan
- tuntee tiedonhankinnan päävaiheet
- opettelee etsimään tietoa erityyppisistä, painetuista ja sähköisistä, ikäkaudelleen sopivista lähteistä sekä oppii pohtimaan tiedon oikeudellisuutta ja merkitystä itselleen
- oppii löytämään pääasiat ja erottaa mielipiteet tosiasiasta omanikäisilleen sopivasta tekstistä
- oppii valitsemaan sopivaa luettavaa eri tarkoituksiin, muodostamaan lukemastaan mielipiteen ja pohtimaan, mitä uutta hän on lukemastaan oppinut tai miten luettu liittyy hänen omaan elämäänsä
- käyttää lukutaitoa huvikseen ja hyödykseen.

Kirjoittaminen

- oman tekstin suunnittelua, muokkaamista, otsikointia, kappalejaon harjoittamista ja viimeistelyä
- oikeinkirjoituksen perusasioita ja yleiskielen kirjoittelua
- palautteen vastaanottamista ja antamista

Tavoitteena on, että oppilas

- haluaa ilmaista itseään kirjallisesti
- kirjoittaa eri tarkoituksiin käsin ja koneella
- käyttää mielikuvitustaan kirjoittaessaan
- harjoittelee ja hyödyntää ajatus-, mielle- ja käsitekarttaa
- kehittää kirjoittamistaitojaan: käsin kirjoittaminen vakiintuu motorisesti, oppilas osaa sitoa kirjaimia toisiinsa, osaa tuottaa ja muokata omaa tekstiä tietokoneella
- käyttää lauseissa lopetusmerkkejä ja lauseen alussa isoa kirjainta.

Kielen tehtävät ja rakenne

- sanojen merkitysten tarkastelua tekstiyhteydessä

- sanojen ryhmittelyä merkityksen ja taivutuksen perusteella
- puhuttujen ja kirjoitettujen tekstien vertailua
- aikamuodot (uusina perfekti, pluskvamperfekti)
- sanaluokat (uusina pronominit, relatiivipronominit, partikkelit)
- rinnastus- ja alistuskonjunktiot
- pää- ja sivulause (konjunktiot ja relatiivilause)
- nominit / yhdyssanat
- erisnimet, yleisnimet
- sijamuodot (nominatiivi, genetiivi, partitiivi)
- vuorosanat (johtolause + puheenvuoro ja niiden välimerkit)

Tavoitteena on, että oppilas

- osaa hyödyntää kielellisiä havaintojaan ja taitojaan tekstien ymmärtämisessä ja tuottamisessa
- osaa luokitella sanoja eri perustein
- osaa ryhmitellä sanoja merkityksen ja taivutuksen perustella sanaluokkiin
- tietää verbien tehtävät lauseessa ja osaa käyttää verbien persoonamuotoja
- hahmottaa tekstistä lauseet ja lauseista perustyyppisen subjektin ja predikaatin
- pohtii ja ymmärtää sanojen merkityksiä, muotoja ja symboleita
- tuntee ja osaa käyttää ilmaisussaan puhutun ja kirjoitetun kielimuodon eroja.

Kirjallisuus ja kulttuuri

- satujen, tarinoiden, kertomusten ja kokonaisteosten lukeminen
- erilaisen kirjallisuuden monipuolisen esillä olo
- keskeiset käsitteet kuten juoni, pää- ja sivuhenkilö, tapahtuma-aika ja –paikka,
- Lukuharrastuksen vakiinnuttaminen koulussa ja kotona
- kirjailijoiden elämään ja tuotantoon tutustuminen (oman alueen kirjailijat ja runoilijat)
- Kalevalaan, kansalliseepokseemme tutustuminen
- elokuvat, videot ja teatteriesitykset
- kirjallisuuden ja muiden taiteenalojen yhteyksien etsimistä

Tavoitteena on, että oppilas

- haluaa lukea monipuolisesti lasten- ja nuortenkirjallisuutta
- oppii valitsemaan itselleen sopivaa ja kiinnostavaa luettavaa siten, että hänen lukuharrastuksensa ja –innostuksensa kehittyvät edelleen
- oppii havaitsemaan ympäristössään puhuttavat eri kielet ja kielimuodot ja antamaan niille arvon
- oppii perustietoja mediasta ja hyödyntää viestintävälineitä tavoitteellisesti.

Äidinkieli ja kirjallisuus

Vuosiluokille 6-9

SISÄLLÖT

Vuorovaikutustaidot ja puhe-esitysten laatiminen

- *perustietoa vuorovaikutuksesta*
- *vuorovaikutustaitojen harjoittelu erilaisissa viestintätilanteissa*
- *puheenvuoron suunnittelu ja eriävien näkemysten esittäminen ja hyödyntäminen*
- *palautteen antaminen ja vastaanottaminen ja siitä oppiminen*
- *viestintärohkeuden ja –varmuuden vahvistaminen sekä viestinnän perustaitojen kehittäminen*
- *yleiskielen kohteliaan ja kuulijan huomioonottavan viestintätavan opettelua*
- *omien luku-, viestintä ja mediankäyttötottumusten sekä –taitojen arviointia*

Tavoitteet oppilaan osaamiselle:

- *harjaantuu toimimaan kriittisenä ja aktiivisena puhujana, kuulijana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa viestintäympäristöissä*
- *harjaantuu suunnittelemaan viestintäänsä*
- *oppii työskentelemään ryhmässä*

Kielentuntemus

- *kieliopin perusasiat: sanaluokat, verbin aika- ja tapaluokat, lauseenjäsennys ja oikeakielisyyskäytännöt*

Tekstin ymmärtäminen

- *ymmärtävän ja arvioivan kuuntelun harjoittelua*
- *silmäilevän, etsivän sekä sana- ja asiatarakan lukutavan valinta*
- *lukutaidon kehittäminen ja lukukokemusten jakaminen*
- *kriittinen lukeminen ja vastaanotto*
- *erilaisten tekstien tulkinta - ja erittelytaitojen harjaannuttaminen*
- *tekstin verbaalisten, visuaalisten ja audiivisten keinojen tarkastelua*
- *tekstin sisällön tiivistämistä, mielipiteitten, tekijän tavoitteiden ja asenteiden tunnistamista ja arviointia*
- *erilaisten tekstityyppien tarkastelua asia- ja kaunokirjallisissa teksteissä*
- *kulttuurissa keskeisten tekstilajien tunnistaminen*
- *sanavalintojen ja kieliopillisten keinojen tarkastelua erilaisissa teksteissä*

Kirjoitelmien laadinta

- *omien tekstien tavoitteiden ja tekstintekoprosessin vakiinnuttaminen*
- *jaksotus-, aloitus- ja päättäntätaidon varmentaminen*
- *tekstien suuntaaminen eri kohderyhmille ja erilaisiin viestintävälineisiin*
- *kirjoitetun kielen lause- ja virketajun kehittäminen sekä oikeinkirjoituksen vakiinnuttaminen*
- *kirjoittaminen käsin ja tietotekniikkaa hyödyntäen*

Tiedonhallintataidot

- *tietojen hankinta erilaisista lähteistä; kriittinen suhtautuminen lähteisiin*
- *hankitun tiedon käyttö suullisten ja kirjallisten esitysten rakentamiseen*
- *muistiinpanojen tekemisen ja yksinkertaisten lähdemerkintöjen opettelua*
- *aineiston valikointia ja rakentamista esitykseksi*

Tavoitteet oppilaan osaamiselle:

- *harjaantuu aktiiviseksi ja kriittiseksi lukijaksi ja kuulijaksi*
- *kehittää tekstilajien tuntemustaan ja tottuu ennakoimaan millaista luku-, kuuntelu- tai tiedonhankintatapaa tekstilaji ja tavoite edellyttävät*
- *tottuu tiedonhankinnan ja -käytön prosessiin ja osaa hyödyntää monenlaisia lähteitä*
- *kehittyy monipuoliseksi ja omanlaisekseen tekstien tekijäksi ja ottaa huomioon tilanteen, vastaanottajan ja viestintävälineen teksteissään*
- *osaa hyödyntää oppimaansa kielitietoa puhuessaan ja kirjoittaessaan*
- *oppii esittämään oman mielipiteensä ja perustelemaan sen sekä ottamaan kantaa muiden ajatuksiin*
- *harjaantuu suunnittelemaan viestintäänsä*

Suhde kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin

- *perustiedot Suomen ja maailman kielitilanteesta ja käsitys kielidemokratiasta ja äidinkielen merkityksestä*
- *suomen kielen äänne-, muoto- ja lauserakenteen ominaisuuksia ja vertailua muihin kieliin*
- *suomen kielen vaiheita ja tilanteenmukaisen, sosiaalisen ja maantieteellisen vaihtelun sekä yleiskielen käytön perusteiden tunteminen*
- *tutustuminen suomen sukukieliin, kielikuntiin ja suomen kielen asemaan kieliyhteisössä*
- *monipuolisen kirjallisen yleissivistyksen pohjan luominen, johon kuuluu myös tutustuminen kansanperinteeseen ja Kalevalaan*
- *Suomen kirjallisuuden päävaiheiden tunteminen*
- *kaunokirjallisuuden luokittelu pää- ja joihinkin alalajeihin; tekstien tyylillinen pääjako*
- *romantiikan, realismin ja modernismin tuntomerkkejä*
- *yhteisten ja valinnaisten kokonaisteosten sekä lyhyiden tekstien lukeminen*
- *kaunokirjallisten tekstien erittely ja tulkinta*
- *esteettisten elämysten hankkiminen, erittely ja jakaminen (teatteri, elokuvat jne.)*

Tavoitteet oppilaan osaamiselle:

- *perehtyy omaan äidinkieleensä, sen rakenteeseen, vaihteluun ja muuttumiseen ja hallitsee kieliopin perusasiat: sanaluokat, verbin aika- ja tapaluokat sekä lauseenjäsennyksen*
- *tuntee oikeakielisyykäytännöt*
- *monipuolistaa lukuharrastustaan; hänen kirjallisuudentuntemuksensa ja esteettinen kokemusmaailmansa syvenee*
- *oppii tuntemaan Suomen kirjallisuuden vaihteita ja eri maiden klassikkoja*
- *saa lisää kokemuksia teatterin ja elokuvan ilmaisukeinoista*
- *saa käsityksen median ja tekstien mahdollisista tuottamista mielikuvia, muokata maailmankuvaa ja ohjata ihmisen valintoja; hänen eettinen tietoisuutensa vahvistuu*
- *suvaitsevaisuus ja näkemys kulttuureista laajenee; hän ymmärtää eri kielten ja kulttuurien tärkeyden*

Ruotsi

OTE OPETUSHALLITUKSEN OHJEESTA OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISTA

7.4 Toinen kotimainen kieli

Toinen kotimainen kieli on ruotsi tai suomi (finska).

RUOTSIN KIELI

Ruotsin kielen opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön maamme ruotsinkielisen väestön kanssa sekä pohjoismaiseen yhteistyöhön. Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas käyttämään kielitaitoaan ja kasvattaa häntä arvostamaan Suomen kaksikielisyyttä ja pohjoismaista elämänmuotoa. Oppilas oppii myös, että taitoaineena ja kommunikaation välineenä kieli edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Oppiaineena ruotsin kieli on taito- ja kulttuuriaine.

RUOTSI A-KIELENÄ

Ruotsin A-oppimäärää voidaan opiskella kaikille yhteisenä tai vapaaehtoisena kielenä. Hyvien opiskelutottumusten omaksuminen kaikille yhteisen kielen opetuksessa luo pohjaa myöhemmin alkaville kieliopinnoille. A-kielen opiskelun myötä oppilaalla alkaa kehittyä myös kulttuurien välinen toimintakyky.

VUOSILUOKAT 1–2

Mikäli kielten opetus aloitetaan ennen kolmatta luokkaa, keskitytään aluksi kuullun ymmärtämiseen, toistamiseen ja soveltamiseen sekä suullisen kommunikaation harjoittamiseen. Kirjoitettua kielimuotoa käytetään suullisen harjoittelun tukena tilanteen mukaan. Opetus tulee integroida oppilaan omaan kokemuspäiriin kuuluviiin tai opetuksessa jo käsiteltyihin sisältöihin ja teemoihin. Myös kulttuurien välisiin eroihin tutustutaan alustavasti. Opetus on luonteeltaan toiminnallista ja leikinomaista.

TAVOITTEET

Oppilas

- tulee tietoiseksi kielestä ja sen merkityksestä
- rohkaistuu puhumaan sana- ja sanontatasolla kuuntelemalla ja ymmärtämällä kieltä
- saa pohjaa kielenopiskelutaidoille ja myöhemmille kieliopinnoille
- kiinnostuu kielten opiskelusta ja elämästä erilaisissa kulttuureissa.

KESKEISET SISÄLLÖT

- jokapäiväinen elämä ja lähiympäristö, koti ja koulu
- ikäkauteen soveltuvat ruotsinkieliset laulut, lorut ja leikit

- ruotsinkieliseen kulttuuriin ja kielialueeseen ja jossain määrin muihinkin Pohjoismaihin liittyvää keskeistä yleistietoa

VUOSILUOKAT 3–6

Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilasta viestimään ruotsiksi hyvin konkreettisissa ja itselleen läheisissä tilanteissa aluksi pääsääntöisesti suullisesti ja vähitellen kirjallista viestintää lisäten. Hänen tulee tiedostaa, että kielet ja kulttuurit ovat erilaisia, mutta eivät eriarvoisia. Oppilaalle tulee kehittyä hyviä kielenopiskelutottumuksia.

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas oppii

- kertomaan perustietoja itsestään ja lähipiiristään sekä viestimään ruotsiksi yksinkertaisissa arkipäivän puhetilanteissa tarvittaessa puhekumppanin apuun tukeutuen
- ymmärtämään arkielämää ja rutiniinomaisia tapahtumia käsittelevän tekstin tai puheen keskeisimmän sisällön tilanneyhteyden tukemana
- kirjoittamaan lyhyen viestin kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan suomenruotsalaista, ruotsalaista ja muuta pohjoismaista elämänmuotoa
- viestimään ruotsinkielisen kulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa ruotsinkieliselle kulttuurille luontevalla tavalla.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- toimimaan vastuullisesti ja yritteliäästi kielenoppimistilanteissa
- käyttämään pari- ja pienryhmätilanteita hyväkseen kielen opiskelussa
- käyttämään itsenäisesti oppikirjaa, sanakirjaa ja muita tiedonhankintavälineitä
- käyttämään uusia sanoja ja rakenteita omissa tuotoksissaan
- tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan kielen opiskelijana sekä arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit suomen- ja ruotsinkielisen kielialueen näkökulmasta

- lähiympäristö ja siihen olennaisesti kuuluvat tutut henkilöt, asiat ja toiminnot, kuten koti, perheenjäsenet ja ystävät
- koulu ja oppilastoverit sekä opettajat
- asuminen maalla ja kaupungissa
- ikäkauteen liittyvät vapaa-ajan toiminnot
- asioiminen erilaisissa tilanteissa
- perustietoja suomenruotsalaisesta, ruotsalaisesta ja muusta pohjoismaisesta elämänmuodosta

Rakenteet

- viestinnän kannalta keskeistä kielioppia

Viestintästrategiat

- puheen ja kirjoitetun tekstin pääasioiden tunnistaminen
- rajatun tiedon löytäminen tekstistä ja puheesta
- omien viestien suunnittelu
- puhekumppanin apuun ja nonverbaaliseen viestintään tukeutuminen suullisessa vuorovaikutuksessa
- kirjallisiin apuneuvoihin tukeutuminen tekstin tuottamisessa ja tulkitsemisessa

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 6. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan:

<i>Kuullun ymmärtäminen</i>	<i>Pubuminen</i>	<i>Tekstin ymmärtäminen</i>	<i>Kirjoittaminen</i>
<i>A1.3 Toimiva</i> <i>alkeiskielitaito</i>	<i>A1.2 Kehittyvä</i> <i>alkeiskielitaito</i>	<i>A1.3 Toimiva</i> <i>alkeiskielitaito</i>	<i>A1.2 Kehittyvä</i> <i>alkeiskielitaito</i>

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee oman ja ruotsinkielisen kulttuurin keskeisimpiä sisältöjä, yhtäläisyyksiä ja eroja. Oppilas pystyy vuorovaikutukseen ruotsinkielisten henkilöiden kanssa yksinkertaisissa arkipäivän tilanteissa.

Opiskelustrategiat

Oppilas käyttää luontevasti joitakin kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja, kuten pari- ja pienryhmäkeskustelua sekä oppi- ja sanakirjaa, ymmärtää sinnikkään harjoittelun merkityksen ja on tottunut arvioimaan omaa työskentelyään.

VUOSILUOKAT 7–9

Opetuksen tehtävänä on, että oppilaan ruotsin kielen taito laajenee vaativampiin sosiaalisiin tilanteisiin sekä harrastusten, palveluiden ja julkisen elämän alueelle. Kirjoitetun kielen osuus opetuksessa kasvaa. Oppilaan taito toimia ruotsinkielisen kulttuurin edellyttämällä tavalla kasvaa, ja hän hankkii lisää kielten opiskeluun sopivia strategioita.

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas oppii

- ymmärtämään kouluikäisen nuoren elämään liittyvää sekä yleis- tai asiantietoa sisältävää selkeää yleiskielistä puhetta ja tekstiä
- selviytymään yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisimmista palvelutilanteista ja kuvailemaan lähipiiriään
- kirjoittamaan suppeita viestejä ja luettelomaisia kuvauksia hyvin tutuista aiheista
- tiedostamaan Suomessa ja Ruotsissa puhutun ruotsin kielen keskeisiä eroavuuksia.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan suomenruotsalaista, ruotsalaista ja muuta pohjoismaista kulttuuria ja ymmärtämään kulttuurieroja syitä
- viestimään ja toimimaan kohdekulttuurissa hyväksyttävällä tavalla tavanomaisissa arkipäivän tilanteissa
- tiedostamaan arvojen kulttuurisidonnaisuuden.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- käyttämään erilaisia kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja ja opiskelustrategioita sekä käyttämään hyväksi äidinkielessä oppimaansa
- hyödyntämään tieto- ja viestintätekniikkaa tiedonhankinnassa ja viestinnässä
- tekemään pienimuotoisia projektitöitä itsenäisesti tai ryhmässä
- arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin ja tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit suomen- ja ruotsinkielisen kielialueen näkökulmasta

Luokilla 3–6 esiin tulleen lisäksi

- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- matkustaminen
- julkiset palvelut
- opiskelu, työ ja elinkeinoelämä
- kestävä kehitys
- terveys ja hyvinvointi
- tiedotusvälineet

Rakenteet

- keskeinen verbioppi
- substantiivien, adjektiivien sekä tavallisimpien pronomien ja prepositioiden käyttö
- keskeinen lauseoppi ja sidosrakenteet

Viestintästrategiat

- kielellinen tai tilanneviihjeisiin perustuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi
- vuorovaikutustilanteessa saadun palautteen hyödyntäminen
- puuttuvan kielitaidon kompensointi likimääräisellä ilmaisulla
- oman kielenkäytön tarkkailu
- joidenkin suulliselle vuorovaikutukselle ominaisten ilmausten, kuten puheenvuoron aloituksen ja lopetuksen sekä puheenvuoron ottamiseen ja ylläpitämiseen ja palautteen antamiseen liittyvien ilmausten käyttö

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITÉERIT ARVOSANALLE 8

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 9. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan:

<i>Kuullun ymmärtäminen</i>	<i>Pubuminen</i>	<i>Tekstin ymmärtäminen</i>	<i>Kirjoittaminen</i>
<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>	<i>A2.1 Peruskielitaiton alkuvaihe</i>	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee oman ja ruotsalaisen kulttuurin keskinäisiä suhteita, eroja ja yhtäläisyyksiä sekä historiallisia juuria.

Opiskelustrategiat

Oppilas käyttää säännöllisesti kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja. Oppilas on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

Ruotsi

Vuosiluokka 3

Yleiset tavoitteet:

Oppilaiden tulee:

- saada positiivinen kuva ruotsinkielestä
- käyttää ruotsia aktiivisesti arkipäivän eri tilanteissa
- osata suullisesti kysyä ja vastata ruotsin kielellä
- osata kertoa itsestään ja ympäristöstään
- osata lukea lyhyitä kertomuksia ja tuottaa lyhyitä tekstejä
- saada kuva ruotsin kielestä ja kulttuurista
- rohkeasti luoda kaverisuhteita ruotsinkielisiin ikätovereihin

Keskeinen sisältö:

Aihepiirit:

- *minä, perhe ja koti*
- *koulu*
- *vapaa-aika, harrastukset ja urheilu*
- *eläimet (koti eläimet ja villieläimet)*
- *ruoka (ravintolassa)*
- *säätila*
- *lähiympäristö*
- *elämä maalla; ammatit, eläimet ja kasvit*
- *elämä kaupungissa; ammatit, liikenne ja julkiset paikat*

esim.

- *kaupassa*
- *lääkärissä*
- *uimahallissa*
- *kirjastossa*

Rakenne:

- *kysymykset*
esim.
 - *Vem är ..?*
 - *Hur gammal ..?*
 - *Vad är ..?*

- *Hur mår ..?*
- *Vastaaminen*
esim.
 - *Jag är...*
 - *Jag heter..*
 - *Den är..*
 - *Jag har..*
 - *Jag tycker om..*
- *ominaisuuksien ja värien ilmaiseminen*
- *paikan ilmoittaminen, prepositiot; på ja i*
- *lukusanat 1-20, 30, 40 ..., 100, 200 ..., 1000*

Tavoitteena on että oppilas:

- *omaksuu kattavan sanavaraston eri aihealueilta*
- *osaa kysyä ja vastata jokapäiväisistä asioista*
- *osaa käyttää oikein prepositioita på ja i*
- *osaa lukusanat 1-20, tuntee kymmenluvut sataluvut sekä luvun 1000*
- *uskaltaa käyttää oppimiaan sanoja aktiivisesti*

Ruotsi

Vuosiluokka 4

Yleiset tavoitteet:

Oppilaiden tulee:

- saada positiivinen kuva ruotsinkielestä
- käyttää ruotsia aktiivisesti arkipäivän eri tilanteissa
- osata suullisesti kysyä ja vastata ruotsin kielellä
- osata kertoa itsestään ja ympäristöstään
- osata lukea lyhyitä kertomuksia ja tuottaa lyhyitä tekstejä
- saada kuva ruotsin kielestä ja kulttuurista
- rohkeasti luoda kaverisuhteita ruotsinkielisiin ikätovereihin

Keskeinen sisältö:

Aihepiirit:

- *minä, perhe ja koti*
- *koulu*
- *vapaa-aika, harrastukset ja urheilu*
- *eläimet (koti eläimet ja villieläimet)*
- *ruoka (ravintolassa)*
- *säätila*
- *lähiympäristö*
- *elämä maalla; ammatit, eläimet ja kasvit*
- *elämä kaupungissa; ammatit, liikenne ja julkiset paikat*

esim.

- *kaupassa*
- *lääkärissä*
- *uimahallissa*
- *kirjastossa*

Rakenne:

- *omistajan ja paikan ilmaiseminen; mitt, ditt, under...*
- *monikon päätteet; -ar, -or, -er*
- *monikon määrätty muoto*

- *hinta ja määrät*
- *ajan ilmaiseminen*
- *lukusanat 21-1000*
- *vuodenajat*

Tavoitteena on että oppilas:

- *osaa pyytää neuvoa ruotsiksi*
- *osaa kertoa säästä ja vuodenaajoista*
- *osaa asioida postissa*
- *osaa kertoa harrastuksistaan*
- *osaa kellon; i ja över*
- *osaa suullisesti luvut 21-1000*
- *osaa esittää kysymyksen mieltymyksestä ” vill du ha ” sekä vastata kysymykseen*
- *osaa en sukuisten sanojen monikot*
- *osaa ilmaista omistajan; hans , hennes ...ja paikan; under, på..*

Ruotsi

Vuosiluokka 5

Yleiset tavoitteet:

Oppilaiden tulee:

- saada positiivinen kuva ruotsinkielestä
- käyttää ruotsia aktiivisesti arkipäivän eri tilanteissa
- osata suullisesti kysyä ja vastata ruotsin kielellä
- osata kertoa itsestään ja ympäristöstään
- osata lukea lyhyitä kertomuksia ja tuottaa lyhyitä tekstejä
- saada kuva ruotsin kielestä ja kulttuurista
- rohkeasti luoda kaverisuhteita ruotsinkielisiin ikätovereihin

Keskeiset sisällöt:

Tilanteet ja aihepiirit

- *Ruotsi, Pohjoismaat*
- *kielten ja maiden esittely*
- *tutustuminen, oma ja toverin esittely*
- *kellonaikoja, viikonpäivät*
- *ostoksilla*
- *syntymäpäivillä, onnitteleminen, keskustelu juhlilla*
- *perheestä kertominen*
- *eläimet*
- *harrastuksista kertominen*

Rakenteet

- *substantiivien taivutus*
- *genetiivi*
- *lukusanat*
- *persoonapronominit*
- *omistusmuotoja (min, din)*
- *tavallisimpia kysymyssanoja ja kysymyslauseen muodostaminen*
- *verbin preesens*
- *apuverbejä (ska, vill, kan, får)*
- *prepositioita*

- *persoonapronominien objektimuotoja (mig, dig, honom, henne)*
- *imperatiivi*
- *väitelauseen suora ja epäsuora sanajärjestys*

Tavoitteena on että oppilas:

- *osaa aakkoset*
- *osaa apuverbit kan, vill, ska, får*
- *osaa infinitiivi ja preesens*
- *osaa menneen aikamuodon, imperfekti*
- *osaa refleksiivipronomit mig, dig, honom, henne*
- *osaa kellon*
- *osaa laskea sataan*
- *osaa järjestysluvut 1-10*
- *osaa adjektiivien vertailun*
- *ymmärtää selvän ja yksinkertaisen puheen tutuista ilmiöistä*
- *ymmärtää pääasiat lyhyistä, selvistä tarinoista ja asiateksteistä jotka sisältävät tuttuja aineosasia/aiheita*
- *osaa käydä yksinkertaisia keskusteluja käsitellyistä aihepiireistä*
- *osaa kirjoittaa lyhyitä ymmärrettäviä kirjoituksia ja yksinkertaisia kertovia tekstejä päivittäisistä aineista*
- *tietää kielialueen maantiedon ja kulttuurin*
- *oppii käyttämään sanakirjaa ja muita lähteitä*
- *osallistuu aktiivisesti tunneille*

Ruotsi

Vuosiluokka 6

Yleiset tavoitteet:

Oppilaiden tulee:

- saada positiivinen kuva ruotsinkielestä
- käyttää ruotsia aktiivisesti arkipäivän eri tilanteissa
- osata suullisesti kysyä ja vastata ruotsin kielellä
- osata kertoa itsestään ja ympäristöstään
- osata lukea lyhyitä kertomuksia ja tuottaa lyhyitä tekstejä
- saada kuva ruotsin kielestä ja kulttuurista
- rohkeasti luoda kaverisuhteita ruotsinkielisiin ikätovereihin

Keskeiset sisällöt:

Tilanteet ja aihepiirit

- *ruoan tilaaminen (ravintolassa)*
- *haastattelu*
- *ilmoituksen tekeminen*
- *tien kysyminen ja neuvominen*
- *henkilön kuvailu*
- *puhelinkeskusteluja*
- *kirjeen kirjoittaminen*
- *tapahtumien selostaminen*
- *matkustaminen, matkustustavat*

Rakenteet

- *Aikaisemmin opittujen rakenteiden kertausta ja syventämistä*
- *ainesanat*
- *adjektiivien taivutus*
- *relatiivipronomineja (vilken, vilket, vilka)*
- *omistusmuotoja (min, mitt, mina; din, ditt, dina)*
- *substantiivit; monikon määräinen muoto en- ja ett- sanat*
- *prepositioita*
- *apuverbejä (måste, behöver inte)*
- *imperfekti*

Tavoitteena on että oppilas:

- *osaa käyttää preesensia ja imperfektiä*
- *osaa epä säännölliset monikkotaivutukset*
- *osaa adjektiivien taivutukset*
- *osaa relatiivipronomit (vilken, vilket, vilka)*
- *osaa omistusmuodot (min, mitt, mina; din, ditt, dina)*
- *pystyy ilmaista itseään suullisesti päivittäisissä tapahtumissa sekä ymmärtämään ja osallistumaan yksinkertaisiin keskusteluihin*
- *osaa lukea ja ymmärtää kirjoitettuja tekstejä*
- *osaa kirjoittaa lyhyitä aineita ja pidempiä kertomuksia (sanakirjan avulla)*
- *osaa pitää lyhyen esitelmän jostain aihealueesta*
- *kehittää taitojaan englantilaisesta kielialueesta*
- *ymmärtää että kielenoppiminen edellyttää sinnikästä kommunikoinnin harjoittelua ja tottuu arvioimaan omaa työtään*
- *tarkastelee kriittisesti työskentelytapojaan ja arvioi taitojaan*
- *osallistuu aktiivisesti tunneille*

Vieraat kielet (Englanti)

OTE OPETUSHALLITUKSEN OHJEESTA OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISTA

7.5 *Vieraat kielet*

Vieraan kielen opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia toimia erikielissä viestintätilanteissa. Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas käyttämään kielitaitoaan ja kasvattaa hänet ymmärtämään ja arvostamaan myös muiden kulttuureiden elämänmuotoa. Oppilas oppii myös, että taitoaineena ja kommunikaation välineenä kieli edellyttää pitkäjänteistä ja monipuolista viestinnällistä harjoittelua. Vieras kieli oppiaineena on taito- ja kulttuuriaine.

A-KIELI

A-kieltä opiskellaan kaikille yhteisenä aineena. Lisäksi A-kieli voidaan aloittaa vapaaehtoisena. Hyvien opiskelutottumusten omaksuminen kaikille yhteisen A-kielen opetuksessa luo pohjaa myöhemmin alkaville kieliopinnoille. A-kielen opiskelun myötä oppilailla alkaa myös kehittyä kulttuurien välinen toimintakyky.

VUOSILUOKAT 1–2

Mikäli kielten opetus aloitetaan ennen kolmatta luokkaa, keskitytään aluksi kuullun ymmärtämiseen, toistamiseen ja soveltamiseen sekä suullisen kommunikaation harjoittamiseen. Kirjoitettua kielimuotoa käytetään suullisen harjoittelun tukena tilanteen mukaan. Opetus tulee integroida oppilaan omaan kokemuspiiriin kuuluviin tai opetuksessa jo käsiteltyihin sisältöihin ja teemoihin. Myös kulttuurien välisiin eroihin tutustutaan alustavasti. Opetus on luonteeltaan toiminnallista ja leikinomaista.

TAVOITTEET

Oppilas

- tulee tietoiseksi kielestä ja sen merkityksestä
- rohkaistuu puhumaan sana- ja sanontatasolla kuuntelemalla ja ymmärtämällä kieltä
- saa pohjaa kielenopiskelutaidoille ja myöhemmille kieliopinnoille
- kiinnostuu kielten opiskelusta ja elämästä erilaisissa kulttuureissa.

KESKEISET SISÄLLÖT

- jokapäiväinen elämä ja lähiympäristö, koti ja koulu
- ikäkauteen soveltuvat laulut, lorut ja leikit
- kohdekielen kulttuuriin ja kielialueeseen liittyvää keskeistä yleistietoa

VUOSILUOKAT 3–6

Opetuksen tehtävänä on totuttaa oppilas viestimään vieraalla kielellä hyvin konkreettisissa ja itselleen läheisissä tilanteissa aluksi pääsääntöisesti suullisesti ja vähitellen kirjallista viestintää lisäten. Hänen tulee tiedostaa, että kielet ja kulttuurit ovat erilaisia, mutta eivät eriarvoisia. Oppilaalle tulee kehittyä hyviä kielenopiskelutottumuksia.

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas oppii

- kertomaan perustietoja itsestään ja lähipiiristään sekä viestimään kohdekielellä yksinkertaisissa arkipäivän puhetilanteissa tarvittaessa puhekumppanin apuun tukeutuen
- ymmärtämään arkielämää ja rutiininomaisia tapahtumia käsittelevän puheen tai tekstin keskeisimmän sisällön tilanneyhteyden tukemana
- kirjoittamaan lyhyen viestin kaikkein tutuimmissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan kohdekulttuuria ja tutustuu alustavasti kohdekulttuurin ja suomalaisen kulttuurin yhtäläisyyksiin ja eroihin
- viestimään kohdekulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa kohdekulttuurille luontevalla tavalla.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- toimimaan vastuullisesti ja yritteliäästi kielenoppimistilanteissa
- käyttämään pari- ja pienryhmätilanteita hyväkseen kielen opiskelussa
- käyttämään itsenäisesti oppikirjaa, sanakirjaa ja muita tiedonhankintavälineitä
- käyttämään uusia sanoja ja rakenteita omissa tuotoksissaan
- tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan kielen opiskelijana sekä arvioimaan työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit oman ja opiskeltavan kielen kielialueen näkökulmasta

- lähiympäristö ja siihen olennaisesti kuuluvat tutut henkilöt, asiat ja toiminnot, kuten koti ja perheenjäsenet
- koulu ja oppilastoverit sekä opettajat
- asuminen maalla ja kaupungissa
- ikäkauteen liittyvät vapaa-ajan toiminnot
- asioiminen erilaisissa tilanteissa
- perustietoja omasta ja kohdekulttuurista, kielestä riippuen mahdollisesti myös kohdekulttuurista Suomessa

Rakenteet

- viestinnän kannalta kullekin kielelle ominainen keskeinen kielioppi
- tarvittaessa kohdekielen kirjoitusjärjestelmä kielialueen normin mukaan

Viestintästrategiat

- puheen ja kirjoitetun tekstin pääasioiden tunnistaminen
- rajatun tiedon löytäminen tekstistä ja puheesta
- omien viestien suunnittelu
- puhekumppanin apuun ja nonverbaaliseen viestintään tukeutuminen suullisessa vuorovaikutuksessa
- kirjallisiin apuneuvoihin tukeutuminen tekstin tuottamisessa ja tulkitsemisessä

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 6. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan:

	<i>Kuullun ymmärtäminen</i>	<i>Pubuminen</i>	<i>Tekstin ymmärtäminen</i>	<i>Kirjoittaminen</i>
Englanti	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>	<i>A1.3 Toimiva alkeiskielitaito</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>	<i>A1.3 Toimiva alkeiskielitaito</i>
Muut kielet	<i>A1.3 Toimiva alkeiskielitaito</i>	<i>A1.2 Kehittyvä alkeiskielitaito</i>	<i>A1.3 Toimiva alkeiskielitaito</i>	<i>A1.2 Kehittyvä alkeiskielitaito</i>

Kulttuuritaidot

Oppilas

- tuntee oman ja kohdekielen kulttuurin keskeisimpiä sisältöjä, yhtäläisyyksiä ja eroja
- pystyy vuorovaikutukseen kohdekielen puhujien kanssa yksinkertaisissa arkipäivän tilanteissa.

Opiskelustrategiat

Oppilas

- käyttää luontevasti joitakin kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja kuten pari- ja pienryhmäkeskustelua sekä oppi- ja sanakirjaa
- ymmärtää sinnikkään harjoittelun merkityksen ja on tottunut arvioimaan omaa työskentelyään.

VUOSILUOKAT 7–9

Opetuksen tehtävänä on, että oppilaan kielitaito laajenee vaativampiin sosiaalisiin tilanteisiin sekä harrastuksien, palveluiden ja julkisen elämän alueelle. Kirjoitetun kielen osuus opetuksessa kasvaa. Oppilaan taito toimia kohdekulttuurin edellyttämällä tavalla kasvaa ja hän hankkii lisää kielten opiskelulle ominaisia strategioita.

TAVOITTEET

Kielitaito, muu kuin englanti

Oppilas oppii

- ymmärtämään kouluikäisen nuoren elämään liittyvää sekä yleis- tai asiatietoa sisältävää selkeää yleiskielistä puhetta ja tekstiä
- selviytymään yksinkertaisista sosiaalisista kohtaamisista ja tavallisista palvelutilanteista ja kuvailemaan lähipiiriään
- kirjoittamaan suppeita viestejä ja luettelomaisia kuvauksia hyvin tutuista aiheista.

Kielitaito, englanti

Oppilas oppii

- ymmärtämään pääajatuksia ja keskeisiä yksityiskohtia myös laajempaa yleistietoa sisältävästä kuullusta tai luetusta, selvästi jäsennetystä tekstistä
- selviytymään myös hiukan vaativammista epävirallisista keskustelutilanteista sekä kertomaan suullisesti tai kirjallisesti arkisista asioista, jotka sisältävät myös jonkin verran yksityiskohtia
- tiedostamaan joitakin keskeisiä eroja englannin kielen eri varianteista.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- tuntemaan kohdekulttuuria ja ymmärtämään sitä omaa kulttuuristaustaan vasten
- viestimään ja toimimaan kohdekulttuurissa hyväksyttävällä tavalla tavanomaisissa arkipäivän tilanteissa
- tiedostamaan arvojen kulttuurisidonnaisuuden.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- käyttämään erilaisia kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja ja opiskelustrategioita ja käyttämään hyväksi äidinkielessä oppimaansa
- hyödyntämään tieto- ja viestintätekniikkaa tiedonhankinnassa ja viestinnässä
- tekemään pienimuotoisia projektitoita itsenäisesti tai ryhmässä
- arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin ja tarvittaessa muuttamaan työskentelytapojaan.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit oman ja opiskeltavan kielen kielialueen näkökulmasta

Luokilla 3–6 esiin tulleen lisäksi

- vapaa-ajan vietto ja harrastukset
- matkustaminen
- julkiset palvelut
- opiskelu, työ ja elinkeinoelämä
- kestävä kehitys
- terveys ja hyvinvointi
- tiedotusvälineet

Rakenteet

- verbin perustaivutus ja tärkeimmät aikamuodot
- substantiivien ja adjektiivien sekä yleisimpien pronomien ja prepositioiden käyttö
- keskeinen lauseoppi ja sidosrakenteet

Viestintästrategiat

- kielellinen tai tilanneviheisiin perustuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi
- vuorovaikutustilanteessa saadun palautteen hyödyntäminen
- puuttuvan kielitaidon kompensointi likimääräisellä ilmaisulla
- oman kielenkäytön tarkkailu
- joidenkin suulliselle vuorovaikutukselle ominaisten ilmausten, kuten puheenvuoron aloitukseen ja lopetukseen sekä puheenvuoron ottamiseen ja ylläpitämiseen ja palautteen antamiseen liittyvien ilmausten käyttö

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Kielitaito

Kielen osaamisen taso 9. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan:

	<i>Kuullun ymmärtäminen</i>	<i>Puhuminen</i>	<i>Tekstin ymmärtäminen</i>	<i>Kirjoittaminen</i>
Englanti	<i>B1.1 Toimiva peruskielitaito</i>	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>	<i>B1.1 Toimiva peruskielitaito</i>	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>
Muut kielet	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>	<i>A2.2 Kehittyvä peruskielitaito</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon alkuvaihe</i>

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee kohdekielen kielialueen elämänmuotoa ja historiaa.

Opiskelustrategiat

Oppilas

- käyttää säännöllisesti kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja
- on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

B-KIELI (B1)

VUOSILUOKAT 7–9

Opetuksen tavoitteena on vieraan kielen perustaidon saavuttaminen. Opetus edistää myös oppilaan kielenopiskelutaitoja ja kulttuurien välisen toimintakyvyn kehittymistä.

TAVOITTEET

Kielitaito

Oppilas oppii

- kertoamaan perustietoja itsestään ja lähipiiristään sekä viestimään arkipäivän tavanomaisissa puhetilanteissa tarvittaessa puhekumppanin apuun tukeutuen
- ymmärtämään jokapäiväisen elämän tapahtumia käsittelevää tekstiä tai puhetta tilanneyhteyden tukemana
- kirjoittamaan lyhyen viestin tutuissa, helposti ennakoitavissa arkisiin tarpeisiin ja kokemuksiin liittyvissä tilanteissa.

Kulttuuritaidot

Oppilas oppii

- ymmärtämään kohdekielen kielialueen elämänmuotoa
- viestimään kohdekulttuurin edustajien kanssa jokapäiväisissä tilanteissa kohdekulttuurille luontevalla tavalla.

Opiskelustrategiat

Oppilas oppii

- käyttämään erilaisia kielen opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja, kuten omien viestien tuottamista ja tiedonhankintavälineiden käyttöä
- tarkkailemaan ja korjaamaan tuotostaan sekä korvaamaan kielitaitonsa puutteita käyttämällä erilaisia ymmärtämis- ja viestintästrategioita
- arvioimaan omaa työskentelyään ja kielitaitonsa eri alueita suhteessa tavoitteisiin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Tilanteet ja aihepiirit oman ja opiskeltavan kielen kielialueen näkökulmasta

- lähiympäristö ja siihen olennaisesti kuuluvat tutut henkilöt, asiat ja toiminnot, kuten koti, perheenjäsenet ja ystävät
- harrastukset ja vapaa-ajan vietto
- koulu ja oppilastoverit sekä opettajat
- matkustaminen
- asuminen maalla ja kaupungissa
- ostoksilla käynti ja julkisten palvelujen käyttö
- perustietoja omasta ja kohdekulttuurista

Rakenteet

- viestinnän kannalta kyseiselle kielelle ominainen keskeinen kielioppi

Viestintästrategiat

- kielellinen tai tilanneviiheisiin perustuva päättely viestin sisällön selvittämiseksi
- vuorovaikutustilanteessa saadun palautteen hyödyntäminen
- oman kielenkäytön tarkkailu
- puuttuvan kielitaidon kompensointi likimääräisellä ilmaisulla
- joidenkin suulliselle vuorovaikutukselle ominaisten ilmausten, kuten puheenvuoron aloitukseen ja lopetukseen sekä puheenvuoron ottamiseen ja ylläpitämiseen ja palautteen antamiseen liittyvien ilmausten käyttö

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITÉERIT ARVOSANALLE 8

Kieli

Kielen osaamisen taso 9. luokalla kielitaidon tasojen kuvausasteikon (liite) mukaan:

	<i>Kuullun ymmärtäminen</i>	<i>Pubuminen</i>	<i>Tekstin ymmärtäminen</i>	<i>Kirjoittaminen</i>
Englanti	<i>A2.1 Peruskielitaidon</i>	<i>A1.3 Toimiva</i>	<i>A2.1 Peruskielitaidon</i>	<i>A1.3 Toimiva</i>

	<i>alkuvaihe</i>	<i>alkeiskielitaito</i>	<i>alkuvaihe</i>	<i>alkeiskielitaito</i>
--	------------------	-------------------------	------------------	-------------------------

Kulttuuritaidot

Oppilas tuntee oman ja kohdekulttuurin keskinäisiä suhteita, eroja ja yhtäläisyyksiä.

Opiskelustrategiat

Oppilas

- käyttää säännöllisesti kielten opiskelun ja oppimisen kannalta tehokkaita työtapoja
- on oivaltanut kielen opiskelussa välttämättömän sinnikkään viestinnällisen harjoittelun merkityksen.

Englanti

Vuosiluokka 3

Yleiset tavoitteet:

Vieraan kielen opetuksen tehtävä on herättää kiinnostusta vieraita kulttuureita kohtaan sekä antaa edellytyksiä solmia kontakteja muita kieliä puhuviin ihmisiin ja näin edistää suvaitsevaisuutta erilaisia kansoja kohtaan. Kielen opetuksen tehtävä on lisäksi välittää tietoa muista kulttuureista. Vieras kieli on väline, jonka avulla hankitaan uusia tietoja ja taitoja. Koska kieli ja sosiaaliset kontaktit liittyvät kiinteästi toisiinsa, kielenopetus kehittää myös oppilaan yhteistyökykyä.

Arviointi

Arvioinnin lähtökohtana

- vuosiluokan tavoitteet ja yleiset tavoitteet
- kuvaus hyvästä osaamisesta 6. luokan jälkeen

Keskeinen sisältö:

Tilanteet ja aihepiirit

- *tervehdminen, esittäytyminen*
- *iän kertominen ja kysyminen*
- *ihmisten, asioiden ja esineitten yksinkertainen kuvailu*
- *elinympäristö, kaupunki ja maaseutu*
- *ostoksilla*
- *puhelimessa*
- *ruokaileminen*
- *koulussa*
- *värit*
- *eläimiä*
- *koti ja perhesuhteet*
- *kehonosat*
- *ääntämisen perusteet ja intonaatio*

Rakenteet

- *be- , can- ja have*verbit
- *tavallisimpia* verbejä
- *perusmuodossa*
- *lukusanat 1-20*
- *adjektiiveja*
- *substantiivin monikko*
- *s-genetiivi*
- *persoonapronominit*
- *prepositioita*
- *käskeminen ja kieltäminen*

Tavoitteena on että oppilas:

- *tutustuu aakkosiin*
- *omaksuu sanavarastoa eri aihealueilta*
- *osaa kysyä ja vastata jokapäiväisistä asioista*
- *osaa käyttää oikein prepositioita at ja in*
- *osaa lukusanat 1-20, tuntee kymmenluvut sataluvut sekä luvun 1000*
- *uskaltaa käyttää oppimiaan sanoja aktiivisesti*
- *osallistuu aktiivisesti tunneille*

Englanti

Vuosiluokka 4

Yleiset tavoitteet:

Vieraan kielen opetuksen tehtävä on herättää kiinnostusta vieraita kulttuureita kohtaan sekä antaa edellytyksiä solmia kontakteja muita kieliä puhuviin ihmisiin ja näin edistää suvaitsevaisuutta erilaisia kansoja kohtaan. Kielen opetuksen tehtävä on lisäksi välittää tietoa muista kulttuureista. Vieras kieli on väline, jonka avulla hankitaan uusia tietoja ja taitoja. Koska kieli ja sosiaaliset kontaktit liittyvät kiinteästi toisiinsa, kielenopetus kehittää myös oppilaan yhteistyökykyä.

Arviointi

Arvioinnin lähtökohtana

- vuosiluokan tavoitteet ja yleiset tavoitteet
- kuvaus hyvästä osaamisesta 6. luokan jälkeen

Keskeinen sisältö:

Tilanteet ja aihepiirit

- *perhe, koulu ja lähiympäristö*
- *yksinkertaisten asioiden ilmaiseminen*
- *juhlapäivien vietto englanninkielisissä maissa*
- *englanninkielisiä leikkejä, lauluja ja loruja*

Rakenne:

- *aakkoset (jossain määrin)*
- *substantiivit - artikkelit a/an*
- *be ja have verbit*
- *monikkomuodot*
- *persoona ja possessiivipronominit*
- *luvut 1-20*
- *viikonpäivät, kuukaudet, vuodenajat, kello (jossain määrin)*
- *värit*

Tavoitteena on että oppilas:

- *omaksuu hyvän ääntämisen*
- *ymmärtää yksinkertaisia kysymyksiä, käskyjä ja kehotuksia*
- *osaa ja uskaltaa kertoa itsestään ja lähiympäristöstään*
- *osaa tehdä yksinkertaisia kysymyksiä tutuista asioista*
- *osaa lukea ja kirjoittaa yksinkertaisia tekstejä*
- *oppii näkemään suomalaisen ja vieraan kulttuurin yhteneväisyydet ja erot*
- *uskaltaa olla aktiivinen yksilö- ja ryhmätilanteissa*
- *osaa käyttää have ja be verbejä*
- *osaa säännölliset monikkomuodot*
- *harjoittelee persoona- ja possessiivipronominien käyttöä*
- *osaa viikonpäivät, kuukaudet, vuodenajat, kellon (täydet ja puolet tunnit) sekä värit*
- *osallistuu aktiivisesti tunneille*

Vuorovaikutusstrategioita:

Vuosiluokat 4-6

- *tunnistaa olennaisen puhutusta ja kirjoitetusta*
- *osaa puheessaan ja kirjoituksessaan rajata tarkasti antamansa informaation*
- *kehittää omaa kommunikointiaan*
- *suullisessa vuorovaikutuksessa tukeutuu non-verbaaliseen ilmaisuun ja vastapuolen ilmaisuun*
- *tukeutuu sanakirjoihin tulkkauksessa ja tuotoksessa*

Englanti

Vuosiluokka 5

Yleiset tavoitteet:

Vieraan kielen opetuksen tehtävä on herättää kiinnostusta vieraita kulttuureita kohtaan sekä antaa edellytyksiä solmia kontakteja muita kieliä puhuviin ihmisiin ja näin edistää suvaitsevaisuutta erilaisia kansoja kohtaan. Kielen opetuksen tehtävä on lisäksi välittää tietoa muista kulttuureista. Vieras kieli on väline, jonka avulla hankitaan uusia tietoja ja taitoja. Koska kieli ja sosiaaliset kontaktit liittyvät kiinteästi toisiinsa, kielenopetus kehittää myös oppilaan yhteistyökykyä.

Arviointi

Arvioinnin lähtökohtana

- vuosiluokan tavoitteet ja yleiset tavoitteet
- kuvaus hyvästä osaamisesta 6. luokan jälkeen

Keskeinen sisältö:

Tilanteet ja aihepiirit

- *Iso-Britannia (kulttuuria, maantuntemusta ja historiaa)*
- *henkilötietojen kysyminen ja antaminen*
- *aakkoset*
- *kuukaudet*
- *ohjeiden antaminen ja noudattaminen*
- *terveydentila*
- *toivotuksia*
- *ihminen ja teknologia*
- *lyhyehkön viestin kirjoittaminen*

Rakenne:

- *adjektiivien vertailua*
- *There is/are*
- *järjestysluvut*
- *pronominiin possessiivi- ja*
- *objektimuodot*
- *prepositioita*
- *imperfekti*

Tavoitteena on että oppilas:

- *osaa aakkoset*
- *osaa kellon*
- *osaa laskea sataan*
- *osaa järjestysluvut 1-10*
- *osaa adjektiivien vertailun*
- *ymmärtää selvän ja yksinkertaisen puheen tutuista ilmiöistä*
- *ymmärtää pääasiat lyhyistä, selvistä tarinoista ja asiateksteistä jotka sisältävät tuttuja aineosasia/aiheita*
- *osaa käydä yksinkertaisia keskusteluja käsitellyistä aihepiireistä*
- *osaa kirjoittaa lyhyitä ymmärrettäviä kirjeitä ja yksinkertaisia kertovia tekstejä päivittäisistä aineista*
- *tietää kielialueen maantiedon ja kulttuurin*
- *oppii käyttämään sanakirjaa ja muita lähteitä*
- *osallistuu aktiivisesti tunneille*

Englanti

Vuosiluokka 6

Yleiset tavoitteet:

Vieraan kielen opetuksen tehtävä on herättää kiinnostusta vieraita kulttuureita kohtaan sekä antaa edellytyksiä solmia kontakteja muita kieliä puhuviin ihmisiin ja näin edistää suvaitsevaisuutta erilaisia kansoja kohtaan. Kielen opetuksen tehtävä on lisäksi välittää tietoa muista kulttuureista. Vieras kieli on väline, jonka avulla hankitaan uusia tietoja ja taitoja. Koska kieli ja sosiaaliset kontaktit liittyvät kiinteästi toisiinsa, kielenopetus kehittää myös oppilaan yhteistyökykyä.

Arviointi

Arvioinnin lähtökohtana

- vuosiluokan tavoitteet ja yleiset tavoitteet
- kuvaus hyvästä osaamisesta 6. luokan jälkeen

Keskeinen sisältö:

Tilanteet ja aihepiirit

- *matkalla maailmalla*
- *kansainvälisyys*
- *yrittäjyys*
- *kulttuuri-identiteetti, kotikuntani pederöre*
- *arki ja juhla*
- *tietoliikenne*
- *luonto*
- *arkipäivän tilanteista selviäminen esim. ruoan tilaaminen ja ostoksilla käynti*
- *pieni kirjoitelma esim. kirjeenvaihto*

Rakenne:

- *aikaisempien taitojen*
- *vahvistaminen*
- *imperfekti*

- *futuuriin tutustuminen*
- *of-genetiivi*
- *ainesanat*
- *ajanmääreitä*
- *adjektiivien vertailua*
- *pronomineja (esim. some ja any)*
- *prepositioita*

Tavoitteena on että oppilas:

- *osaa käyttää preesensia ja imperfektiä*
- *osaa epä säännölliset monikkotaivutukset*
- *osaa tavallisimpien verbien taivutukset*
- *osaa käyttää be going to –muotoa*
- *tutustuu sanojen some ja any käyttämiseen*
- *pystyy ilmaista itseään suullisesti päivittäisissä tapahtumissa sekä ymmärtämään ja osallistumaan yksinkertaisiin keskusteluihin*
- *osaa lukea ja ymmärtää kirjoitettuja tekstejä*
- *osaa kirjoittaa lyhyitä aineita ja pidempiä kertomuksia (sanakirjan avulla)*
- *osaa pitää lyhyen esitelmän jostain aihealueesta*
- *kehittää taitojaan englantilaisesta kielialueesta*
- *ymmärtää että kielenoppiminen edellyttää sinnikästä kommunikoinnin harjoittelua ja tottuu arvioimaan omaa työtään*
- *tarkastelee kriittisesti työskentelytapojaan ja arvioi taitojaan*
- *osallistuu aktiivisesti tunneille*

Matematiikka

OTE OPETUSHALLITUKSEN OHJEESTA OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISTA

7.6 Matematiikka

Matematiikan opetuksen tehtävänä on tarjota mahdollisuuksia matemaattisen ajattelun kehittämiseen ja matemaattisten käsitteiden sekä yleisimmin käytettyjen ratkaisumenetelmien oppimiseen. Opetuksen tulee kehittää oppilaan luovaa ja täsmällistä ajattelua, ja sen tulee ohjata oppilasta löytämään ja muokkaamaan ongelmia sekä etsimään ratkaisuja niihin. Matematiikan merkitys on nähtävä laajasti – se vaikuttaa oppilaan henkiseen kasvamiseen sekä edistää oppilaan tavoitteellista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta.

Matematiikan opetuksen on edettävä systemaattisesti, ja sen tulee luoda kestävä pohja matematiikan käsitteiden ja rakenteiden omaksumiselle. Konkreettisuus toimii tärkeänä apuvälineenä yhdistettäessä oppilaan kokemuksia ja ajattelujärjestelmiä matematiikan abstraktiin järjestelmään. Arkipäivän tilanteissa eteen tulevia ongelmia, joita on mahdollista ratkoa matemaattisen ajattelun tai toiminnan avulla, tulee hyödyntää tehokkaasti. Tieto- ja viestintäteknikkaa tulee käyttää oppilaan oppimisprosessin tukemisessa.

VUOSILUOKAT 1–2

Vuosiluokkien 1–2 matematiikan opetuksen ydintehtävinä ovat matemaattisen ajattelun kehittäminen, keskittymisen, kuuntelemisen ja kommunikoinnin harjaannuttaminen sekä kokemusten hankkiminen matemaattisten käsitteiden ja rakenteiden muodostumisen perustaksi.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii keskittymään, kuuntelemaan, kommunikoimaan ja kehittämään ajatteluaan ja saa tyydytystä ja iloa ongelmien ymmärtämisestä ja ratkaisemisesta
- saa monipuolisia kokemuksia eri tavoista esittää matemaattisia käsitteitä; käsitteiden muodostusprosessissa keskeisiä ovat puhuttu ja kirjoitettu kieli, välineet, symbolit
- oppilas ymmärtää käsitteiden muodostavan rakenteita
- ymmärtää luonnollisen luvun käsitteen ja oppii siihen soveltuvia peruslaskutaitoja
- oppii perustelemaan ratkaisujaan ja päätelmiään konkreettisin mallein ja välinein, kuvin, kirjallisesti tai suullisesti ja löytää ilmiöistä yhtäläisyyksiä ja eroja, säännönmukaisuuksia sekä syy-seuraussuhteita
- harjaantuu tekemään havaintoja eteen tulevasta itsensä kannalta merkityksellisistä ja haasteellisista matemaattisista ongelmista.

KESKEISET SISÄLLÖT

Luvut ja laskutoimitukset

- lukumäärä, lukusana ja numerosymboli

- lukujen ominaisuudet: vertailu, luokittelu, järjestykseen asettaminen, lukujen hajottaminen ja kokoaminen konkreettisin välinein
- kymmenjärjestelmän rakentumisen periaate
- yhteen- ja vähennyslasku sekä laskutoimitusten väliset yhteydet luonnollisilla luvuilla
- kertolaskua ja kertotauluja
- jakolaskua konkreettisilla välineillä
- eri laskutapojen ja välineiden käyttöä: palikoita ja kymmenjärjestelmävälineitä, lukusuora, päässälasku, paperin ja kynän käyttö
- erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän tutkimista
- murtoluvun käsitteen pohjustaminen konkreettisin välinein

Algebra

- säännönmukaisuuksien, suhteiden ja riippuvuuksien näkeminen kuvista
- yksinkertaisia lukujonoja

Geometria

- ympäriöivän tilan avaruudellisten suhteiden havainnointi ja kuvailu
- ympäristössä olevien geometrinen muotojen havainnointi, kuvailu ja nimeäminen
- kaksiulotteisten ja kolmiulotteisten muotojen tunnistaminen, selostaminen ja nimeäminen
- geometriset peruskäsitteet, kuten piste, jana, murtoviiva, puolisuora, suora ja kulma
- kaksiulotteisten muotojen tekeminen, piirtäminen ja jäljentäminen sekä kolmiulotteisten kappaleiden tunnistaminen ja rakentaminen
- yksinkertaisia peilauksia ja suurennoksia

Mittaaminen

- mittaamisen periaate
- pituus, massa, pinta-ala, tilavuus, aika ja hinta
- mittavälineiden käyttö
- tärkeimpien mittayksiköiden käyttö, vertailu
- mittaustuloksen arviointi

Tietojen käsittely ja tilastot

- tietojen etsiminen, kerääminen ja tallentaminen
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- koottujen tietojen esittäminen pylväsdiagrammina

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 2. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Ajattelun ja työskentelyn taidot

Oppilas

- osoittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelmien ratkaisuisissa sekä esittämällä ja selittämällä niitä toisille oppilaille ja opettajalle
- pystyy tekemään perusteltuja päätelmiä ja selittämään toimintaansa ja osaa esittää ratkaisujaan konkreettisin mallein ja välinein, kuvin, suullisesti ja kirjallisesti

- osaa tehdä vertailua, muun muassa pituusvertailua, ja asettaa asioita järjestykseen, löytää asioille vastakohtia, luokitella asioita eri ominaisuuksien mukaan sekä ilmoittaa esineen sijainnin, esimerkiksi käyttämällä sanoja yläpuolella, alla, oikealla, vasemmalla, takana ja välissä; hän osaa vertailla joukkojen suuruuksia käyttäen sanoja enemmän, vähemmän, yhtä monta, paljon ja vähän, sekä kirjoittaa ja käyttää vertailun symboleja $>$, $=$ ja $<$.

Luvut ja laskutoimitukset sekä algebra

Oppilas

- tietää lukujen merkityksen määrän ja järjestyksen ilmaisemisessa, lukujen kirjoittamisen ja lukusuoraesityksen
- hallitsee lukujen hajottamisen ja yhdistämisen, vertailun, summien ja lukujonojen muodostamisen; hän tuntee parilliset ja parittomat luvut
- tuntee ja ymmärtää kymmenjärjestelmän paikkajärjestelmänä sekä osaa käyttää sitä
- ymmärtää yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskun sekä osaa soveltaa niitä arkitilanteissa
- osaa etsiä ratkaisuvaihtoehtojen lukumäärän yksinkertaisissa tapauksissa
- tuntee ja osaa esittää konkreettisilla välineillä yksinkertaisia murtolukuja, kuten yksi kahdesosa, yksi neljäsosa ja yksi kolmasosa.

Geometria

Oppilas

- tuntee perusmuodot tasokuvioista ja kappaleista, muun muassa nelikulmio, kolmio, ympyrä, pallo ja kuutio, sekä tietää geometrian peruskäsitteet: piste, jana, murtoviiva, puolisuora, suora ja kulma, ja niiden yhteyden yksinkertaisimpiin tasokuvioihin
- osaa käyttää yksinkertaisia peilauksia ja suurennoksia.

Mittaaminen

Oppilas

- osaa mitata yksinkertaisilla mittavälineillä ja tuntee keskeisimmät suureet, kuten pituus, massa, tilavuus ja aika
- osaa havainnoida tarpeellisen informaation yksinkertaisissa arkipäivän ongelmissa ja osaa käyttää matemaattisia tietojaan ja taitojaan niiden ratkaisemiseen.

VUOSILUOKAT 3–5

Vuosiluokkien 3–5 matematiikan opetuksen ydintehtävinä ovat matemaattisen ajattelun kehittäminen, matemaattisten ajattelumallien oppimisen pohjustaminen, lukukäsitteen ja peruslaskutoimitusten varmentaminen sekä kokemusten hankkiminen matematiikan käsitteiden ja rakenteiden omaksumisen pohjaksi.

TAVOITTEET

Oppilas

- saa onnistumisen kokemuksia matematiikan parissa
- oppii tutkien ja havainnoiden muodostamaan matemaattisia käsitteitä ja käsitejärjestelmiä
- oppii käyttämään matemaattisia käsitteitä

- oppii peruslaskutaitoja ja ratkaisemaan matemaattisia ongelmia
- löytää ilmiöistä yhtäläisyyksiä ja eroja, säännönmukaisuuksia sekä syy-seuraussuhteita
- perustelee toimintaansa ja päätelmiään sekä esittää ratkaisujaan muille
- oppii esittämään kysymyksiä ja päätelmiä havaintojen pohjalta
- oppii käyttämään sääntöjä ja noudattamaan ohjeita
- oppii työskentelemään keskittyneesti ja pitkäjänteisesti sekä toimimaan ryhmässä.

KESKEISET SISÄLLÖT

Luvut ja laskutoimitukset

- kymmenjärjestelmä-käsitteen varmentaminen, tutustuminen 60-järjestelmään kellonaikojen avulla
- lukujen luokittelua, järjestämistä
- kertolaskua
- sisältöjako, ositusjako ja jaollisuus
- laskualgoritmeja ja päässälaskua
- murtoluvun käsite, murtolukujen muunnokset
- desimaaliluvun käsite
- murtoluvun, desimaaliluvun ja prosentin välinen yhteys
- murtolukujen ja desimaalilukujen yhteen- ja vähennyslaskua sekä kertominen ja jakaminen luonnollisella luvulla
- laskutoimitusten tulosten arviointi, tarkistaminen ja pyöristäminen
- sulkeiden käyttö
- negatiivisen kokonaisluvun käsite
- erilaisten vaihtoehtojen lukumäärän tutkiminen

Algebra

- lausekkeen käsite
- lukujonojen tulkitseminen ja kirjoittaminen
- säännönmukaisuuksia, suhteita ja riippuvuuksia
- yhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisujen etsiminen päättelämällä

Geometria

- suurennoksia ja pienennöksiä, yhdenmuotoisuus ja mittakaava
- peilauksia suoran ja pisteen suhteen, symmetria, yhtenevyys konkreetein välinein
- ympyrä ja sen osia
- yhdensuuntaiset ja kohtisuorat suorat
- kulman mitta ja kulmien luokittelu
- erilaisten monikulmioiden tutkiminen ja luokittelu
- piiri ja pinta-ala
- kuvioiden ja kappaleiden geometristen ominaisuuksien tutkiminen
- mittaamisen periaatteen ymmärtämisen vahvistaminen
- mittayksiköiden käyttö, vertailua ja muuntamista
- mittaustuloksen arviointia ja mittauksen tarkistaminen

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

- tietojen etsiminen, kerääminen, tallentaminen ja esittäminen
- koordinaatisto
- yksinkertaisten taulukoiden ja diagrammien lukeminen
- keskiarvon käsite ja laskeminen
- tietojen luokittelu ja järjestäminen, tyyppiä ja mediaanin käsitteiden pohjustaminen
- kokemuksia klassisesta ja tilastollisesta todennäköisyydestä

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Ajattelun ja työskentelyn taidot

Oppilas

- osoittaa matematiikkaan liittyvien käsitteiden ymmärtämistä käyttämällä niitä ongelman ratkaisussa ja esittämällä niitä monipuolisesti välineillä, kuvilla, symboleilla, sanoilla, lukujen avulla tai diagrammeilla
- pyrkii tietoisesti kohdistamaan tarkkaavaisuutensa havaintoja tehdessään; hän pystyy kommunikoimaan havainnoistaan ja ajatuksistaan monipuolisesti, toimimalla, puhumalla, kirjoittamalla ja symbolien avulla
- osaa kuvata reaali maailman tilanteita ja ilmiöitä matemaattisesti: vertailulla, luokittelulla, järjestämällä, konstruomalla ja mallintamalla
- osaa ryhmitellä tai luokitella annetun ja valitsemansa kriteerin perusteella sekä osaa etsiä yhteistä ominaisuutta; hän osaa erottaa laadullisen ja määrällisen ominaisuuden; hän osaa kuvata asia- ja esineryhmiä tehden niistä tosia ja epätosia väitteitä
- osaa esittää matemaattisia ongelmia uudessa muodossa; hän pystyy tulkitsemaan yksinkertaisen tekstin, kuvan tai tapahtuman ja tekemään suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi
- osaa noudattaa sääntöjä.

Luvut, laskutoimitukset ja algebra

Oppilas

- ymmärtää kymmenjärjestelmän myös desimaalilukujen osalta ja osaa käyttää sitä varmasti; hän ymmärtää negatiivisen luvun ja murtoluvun käsitteet sekä osaa esittää niitä eri metodeilla
- osaa esittää laskutoimitukset kirjallisesti ja suullisesti ja tietää eri laskutoimitusten väliset yhteydet; hän osaa etukäteen arvioida tuloksen suuruusluokan ja tehtävän ratkaisemisen jälkeen tarkistaa laskun vaiheet sekä arvioida ratkaisun mielekkyyden
- osaa muodostaa ja jatkaa lukujonoja sekä esittää riippuvuuksia.

Geometria

Oppilas

- osaa muodostaa kuvioita annettuja ohjeita noudattaen; hän pystyy havaitsemaan yksinkertaisten geometrinen kuvioiden ominaisuuksia sekä tuntee tasokuvioiden käsitteiden muodostamaa rakennetta
- tunnistaa yhdenmuotoisuuden; oppilas osaa peilata suoran suhteen sekä suurentaa ja pienentää kuvioita annetussa suhteessa; hän tunnistaa suoran suhteen symmetriset kuviot
- ymmärtää mittaamisen periaatteen; hän osaa arvioida mittaustuloksen suuruuden ja mittauksen tuloksen mielekkyyden sekä ilmoittaa mittaustuloksen sopivalla mittayksiköllä
- osaa laskea suunnikkaiden ja kolmioiden pinta-aloja ja piirejä.

Tietojen käsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

Oppilas

- osaa kerätä tietoja, järjestää, luokitella ja esittää niitä tilastoina; hän osaa lukea yksinkertaisia taulukoita ja diagrammeja
- osaa selvittää erilaisten tapausten ja vaihtoehtojen lukumäärän sekä osaa päätellä mahdollottoman ja varman tapauksen.

VUOSILUOKAT 6–9

Vuosiluokkien 6–9 matematiikan opetuksen ydintehtävänä on syventää matemaattisten käsitteiden ymmärtämistä ja tarjota riittävät perusvalmiudet. Perusvalmiuksiin kuuluvat arkipäivän matemaattisten ongelmien mallintaminen, matemaattisten ajattelumallien oppiminen sekä muistamisen, keskittymisen ja täsmällisen ilmaisun harjoittelu.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- luottamaan itseensä ja ottamaan vastuun omasta oppimisestaan matematiikassa
- ymmärtämään matemaattisten käsitteiden ja sääntöjen merkityksen sekä näkemään matematiikan ja reaali maailman välisiä yhteyksiä
- laskutaitoja ja ratkaisemaan matemaattisia ongelmia
- loogista ja luovaa ajattelua
- soveltamaan erilaisia menetelmiä tiedon hankintaan ja käsittelyyn
- ilmaisemaan ajatuksensa yksiselitteisesti ja perustelemaan toimintaansa ja päätelmiään
- esittämään kysymyksiä ja päätelmiä havaintojen perusteella
- näkemään säännönmukaisuuksia
- työskentelemään keskittyneesti ja pitkäjänteisesti sekä toimimaan ryhmässä.

KESKEISET SISÄLLÖT

Ajattelun taidot ja menetelmät

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten luokittelua, vertailua, järjestämistä, mittaamista, rakentamista, mallintamista, sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä sekä niiden esittämistä
- vertailussa ja riippuvuuksissa tarvittavien käsitteiden tulkinta ja käyttö
- matemaattisten tekstien tulkinta ja tuottaminen
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut, systemaattinen yritys-erhdysmenetelmä, vääräksi osoittaminen, suora todistus
- kombinatoristen ongelmien ratkaisemista eri menetelmillä
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- matematiikan historiaa

Luvut ja laskutoimitukset

- peruslaskutoimitusten varmentaminen
- luonnolliset luvut, kokonaisluvut, rationaaliluvut, reaali luvut

- vastaluku, itseisarvo, käänteisluku
- aikalaskut, aikaväli
- alkuluku, luvun jakaminen alkutekijöihin, lukujen jaollisuussääntöjä
- murtolukujen supistaminen ja laventaminen sekä desimaaliluvun esittäminen murtolukuna
- kertominen ja jakaminen desimaaliluvuilla sekä murtoluvuilla
- lausekkeiden sieventäminen
- suhde ja verrannollisuus
- prosenttikäsitteen vahvistaminen, prosenttilasku
- pyöristäminen ja arviointi sekä laskimen käyttö
- potenssi, eksponenttina kokonaisluku
- juuren käsite ja laskutoimituksia neliöjuurella

Algebra

- lauseke ja sen sieventäminen
- potenssilauseke ja sen sieventäminen
- polynomin käsite, polynomien yhteen-, vähennys- ja kertolasku
- muuttuja-käsite, lausekkeen arvon laskeminen
- yhtälö, epäyhtälö, määrittelyjoukko, ratkaisujoukko
- ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- vaillinaisen toisen asteen yhtälön ratkaiseminen
- verranto
- yhtälöpari ja sen ratkaiseminen algebrallisesti ja graafisesti
- lukujonojen tutkimista ja muodostamista

Funktiot

- riippuvuuden havaitseminen ja sen esittäminen muuttujien avulla
- funktion käsite
- lukuparin esittäminen koordinaatistossa
- yksinkertaisten funktioiden tulkitseminen ja niiden kuvaajien piirtäminen koordinaatistoon
- funktionkuvaajan tutkimista: funktion nollakohta, suurin ja pienin arvo, kasvaminen ja väheneminen
- lineaarinen funktio
- suoraan ja kääntäen verrannollisuus

Geometria

- kulmien välisiä yhteyksiä
- kolmioihin ja nelikulmioihin liittyviä käsitteitä
- säännölliset monikulmiot
- ympyrä ja siihen liittyviä käsitteitä
- tasokuvioiden piirin ja pinta-alan laskeminen
- kappaleiden nimeäminen ja luokittelu
- kappaleen tilavuuden ja pinta-alan laskeminen
- yhdenmuotoisuus ja yhtenevyys
- geometrista konstruointia

- yhtenevyyskuvauksia: peilaukset, kierto ja siirto tasossa
- Pythagoraan lause
- kolmion ja ympyrän välisiä yhteyksiä
- trigonometriaa ja suorakulmaisen kolmion ratkaiseminen

Todennäköisyys ja tilastot

- todennäköisyyden käsite
- frekvenssi ja suhteellinen frekvenssi
- keskiarvon, tyyppiärvon ja mediaanin määrittäminen
- hajonnan käsite
- diagrammien tulkinta
- tietojen kerääminen, muuntaminen ja esittäminen käyttökelpoisessa muodossa

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITÉERIT ARVOSANALLE 8

Ajattelun taidot ja menetelmät

Oppilas

- huomaa eri tapauksien yhtäläisyydet ja säännönmukaisuudet
- osaa käyttää puheessaan loogisia elementtejä kuten ja, tai, jos niin, ei, on olemassa, ei ole olemassa
- osaa päätellä yksinkertaisten väitelauseiden totuusarvon
- osaa muuntaa yksinkertaisen tekstimuodossa olevan ongelman matemaattiseen esitysmuotoon ja tehdä suunnitelman ongelman ratkaisemiseksi, ratkaista sen ja tarkistaa tuloksen oikeellisuuden
- osaa käyttää luokittelua matemaattisten ongelmien ratkaisuihin
- osaa esittää järjestelmällisesti mahdolliset ratkaisuvaihtoehdot taulukkoa, puu-, polku- tai muuta diagrammia käyttäen.

Luvut ja laskutoimitukset

Oppilas osaa

- arvioida mahdollista tulosta sekä laatia suunnitelman laskun ratkaisemisesta ja hänellä on luotettava peruslaskutaito
- korottaa luvun potenssiin, jonka eksponenttina on luonnollinen luku ja pystyy jakamaan luvun alkutekijöihinsä.
- ratkaista tehtäviä, joissa tarvitaan neliöjuurta
- käyttää verrantoa, prosenttilaskua ja muita laskutoimituksia arkielämässä eteen tulevien ongelmien ratkaisemisessa.

Algebra

Oppilas osaa

- ratkaista ensimmäisen asteen yhtälön
- sieventää yksinkertaisia algebrallisia lausekkeita
- potenssien laskutoimitukset
- muodostaa yksinkertaisesta arkielämään liittyvästä ongelmasta yhtälön ja ratkaista sen algebrallisesti tai pääättelemällä
- käyttää yhtälöparia yksinkertaisten ongelmien ratkaisemiseen
- arvioida tuloksen järkevyyttä sekä tarkastaa ratkaisunsa eri vaiheet.

Funktiot

Oppilas

- osaa määrittää pisteen koordinaatit koordinaatistosta
- osaa laatia taulukon lukupareista annetun säännön mukaan
- osaa etsiä lineaarisen funktion nollakohdan
- osaa jatkaa lukujonoa annetun säännön mukaan ja pystyy kertomaan sanallisesti yleisen säännön annetun lukujonon muodostumisesta
- tietää suoran yhtälön kulmakertoimen ja vakion merkityksen; hän osaa määrittää kahden suoran leikkauspisteen piirtämällä.

Geometria

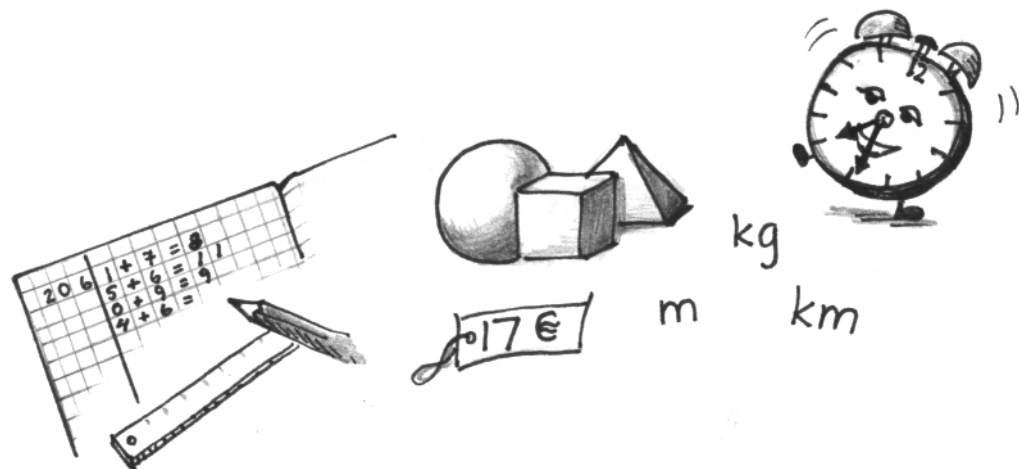
Oppilas osaa

- tunnistaa eri geometriset muodot ja tuntee niiden ominaisuudet
- soveltaa oppimiansa piirin, pinta-alan ja tilavuuden laskutapoja
- käyttää harppia ja viivoitinta yksinkertaisten geometrinen konstruktioiden tekemiseen
- löytää yhdenmuotoisia ja yhteneviä sekä symmetrisiä kuvioita ja pystyy soveltamaan tätä taitoa kolmioiden ja nelikulmioiden ominaisuuksien tutkimisessa
- soveltaa kahden kulman välisiä yhteyksiä yksinkertaisissa tilanteissa
- käyttää Pythagoraan lausetta ja trigonometriaa suorakulmaisen kolmion osien ratkaisemiseen
- suorittaa mittauksia ja niihin liittyviä laskelmia sekä muuntaa tavanomaisimpia mittayksiköitä.

Todennäköisyys ja tilastot

Oppilas osaa

- määrittää mahdollisten tapausten lukumäärän ja järjestää yksinkertaisen empiirisen tutkimuksen todennäköisyydestä; hän ymmärtää todennäköisyyden ja satunnaisuuden merkityksen arkielämän tilanteissa
- lukea erilaisia taulukoita ja diagrammeja ja määrittää annetusta aineistosta frekvenssit, keskiarvon, mediaanin ja tyyppiä.

Matematiikka

Vuosiluokka 1

Yleiset tavoitteet:

Oppilas oppii matemaattista ajattelutapaa ja matemaattisia menetelmiä käyttäen ymmärtämään matemaattisen tiedon merkityksen. Arkipäivän tilanteissa eteen tulevia konkreettisia ongelmia hyödynnetään opetuksessa.

Keskeiset sisällöt:

Luvut ja laskutoimitukset

- yhteen- ja vähennyslasku lukualueella 0-100 ilman kymmenylitystä
- 0-20 kymmenylityksellä
- vertailun symbolit $>$, $<$, $=$

Algebra

- säännönmukaisuuksien ja suhteiden näkeminen kuvista ja yksinkertaisista lukujonoista

Geometrian käsitteet

- ympäristössä olevat geometriset muodot
- piste ja viiva
- kaksiulotteiset kuviot: neliö, suorakaide, kolmio ja ympyrä
- kolmiulotteiset kuviot: pallo, kuutio, suorakulmainen särmiö, sylinteri ja kartio

Mittaaminen

- mittayksiköt cm, m
- pituus
- tasatunnit ja puolet tunnit
- euro ja sentti

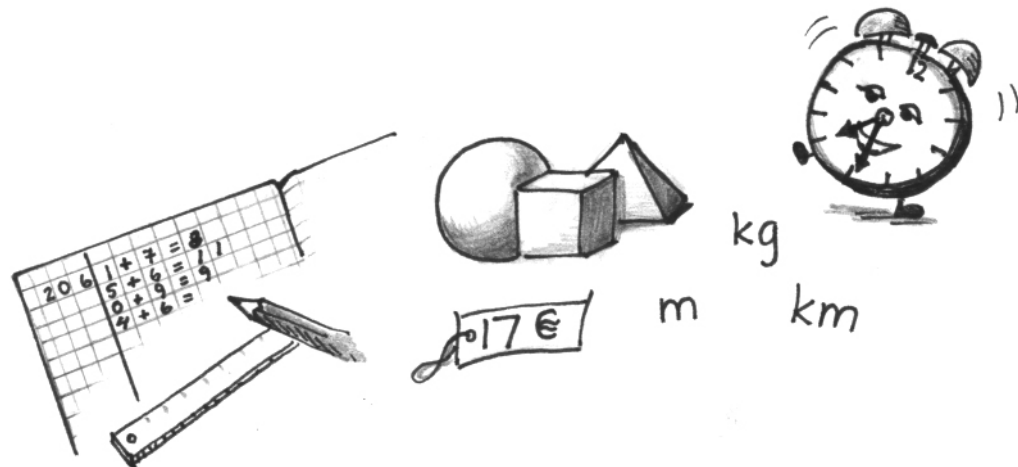
Tietojen käsittely ja tilastot

- yksinkertaisia pylväsdiagrammeja

Tavoitteet oppilaan oppimiselle:

Oppilas:

- kirjoittaa numerot oikein
- saa perusymmärryksen lukualueesta 0-100, ja osaa tehdä yhteen- ja vähennyslaskuja ilman kymmenylitystä
- osaa käyttää symboleja $>$, $<$, $=$
- osaa tehdä yhteen- ja vähennyslaskuja lukualueella 0-20
- osaa lukujen suuruusjärjestyksen ja osaa tulkita lukujonoja
- tunnistaa ja voi nimetä nelikulmion, neliön, kolmion ja ympyrän
- tunnistaa ympäristössämme esiintyviä kolmiulotteisia kuvioita
- osaa piirtää kuvioita ja osaa tehdä suoran viivan viivaimella
- osaa arvioida ja mitata pituutta yksiköillä cm ja m
- voi kertoa ajan tasatunnein ja puolitunnein
- tuntee euro- ja senttikäsitteet ja osaa soveltaa euroa yksinkertaisissa laskutoimituksissa
- osaa lukea yksinkertaisia pylväsdiagrammeja.

Matematiikka

Vuosiluokka 2

Yleiset tavoitteet:

Oppilas oppii matemaattista ajattelutapaa ja matemaattisia menetelmiä käyttäen ymmärtämään matemaattisen tiedon merkityksen. Arkipäivän tilanteissa eteen tulevia konkreettisia ongelmia hyödynnetään opetuksessa.

Keskeiset sisällöt:

Luvut ja laskutoimitukset

- yhteen- ja vähennyslasku lukualueella 0-1000
- allekkainlasku muistinumeroilla, lainaaminen
- kertotaulukot
- yksinkertaisia jakolaskuja, jakaminen yhtä suuriin osiin

Algebra

- säännönmukaisuuksien ja suhteiden näkeminen kuvista ja yksinkertaisista lukujonoista

Geometrian käsitteet

- muotoja ympäristössämme
- kaksiulotteiset kuviot: monikulmiot
- kolmiulotteiset kuviot: suorakulmainen särmiö, pyramidi, sylinteri, pallo, kartio ja kuutio
- jana, säde ja murtoviiva
- kulma

Mittaaminen

- *massa: kg*
- *tilavuus: l ja dl*
- *pituus: m, cm ja mm*
- *pinta-ala, ympärys*
- *mittayksiköt ja yksikönvaihdot*
- *vuorokauden ajat, vartin yli ja varttia vaille*
- *euro ja sentti*

Tietojen käsittely ja tilastot

- *yksinkertaisia pylväsdiagrammeja ja taulukoita*

Tavoitteet oppilaan oppimiselle

Oppilas:

- *kirjoittaa numerot oikein*
- *saa perusymmärryksen lukualueesta 0-1000, jolla osaa tehdä myös yhteen- ja vähennyslaskuja*
- *osaa soveltaa kerto- ja jakolaskua arkitilanteissa*
- *osaa kertotaulut 1-5*
- *osaa lukujen suuruusjärjestyksen ja lukujonojen muodostamisen*
- *tunnistaa ja osaa nimetä suorakulmaisen särmiön, pyramidin, sylinterin, pallon, kartion, kuution ja monikulmion*
- *osaa rakentaa kolmiulotteisia kuvioita*
- *osaa arvioida ja mitata yksiköillä mm, l, dl ja kg*
- *osaa kertoa vuorokauden ajat, vartin yli ja varttia vaille*
- *osaa soveltaa euroa ja senttiä yksinkertaisissa laskutoimituksissa*
- *osaa tulkita yksinkertaisia diagrammeja ja piirtää yksinkertaisia pylväsdiagrammeja*

Matematiikka

Vuosiluokka 3

Yleinen tavoite:

Vuosiluokkien 3-5 matematiikan opetuksen ydintehtävinä ovat matemaattisen ajattelun kehittäminen, matemaattisten ajattelumallien oppimisen pohjustaminen, lukukäsitteen ja peruslaskutoimitusten varmentaminen sekä kokemusten hankkiminen matematiikan käsitteiden ja rakenteiden omaksumisen pohjaksi.

Keskeinen sisältö:

- *luvut 1-9999*
- *kymmenjärjestelmän varmentaminen*
- *kellonaika pistemerkintänä*
- *massan yksiköt: g ja kg*
- *pituuden yksiköt: mm, cm, dm, m ja km*
- *tilavuuden yksiköt: dl ja l*
- *ajan yksiköt: min, h, d, vk, kk ja a*
- *monikulmion piiri,*
- *kertotaulut 2-10*
- *mittaamisen periaatteiden vahvistaminen*
- *kappaleiden geometrinen ominaisuuksien tutkiminen ja luokittelu*
- *yhdensuuntaiset ja kohtisuorat suorat*
- *taulukoiden tulkintaa*
- *tietojen etsimistä tekstistä, kuvista ja taulukoista*
- *peilauksia suoran suhteen*

Tavoitteena on että oppilas:

Luvut ja laskutoimitukset

- hallitsee luonnolliset luvut 0- 1000
- osaa kertotaulut 1-10
- ymmärtää käsitteet tekijä, summa, erotus, tulo, osamäärä, jaettava ja jakaja
- ymmärtää käsitteet nimittäjä ja osoittaja
- ymmärtää laskutoimitusten välisen yhteyden
- ymmärtää laskutapojen järjestyksen: kertolasku ennen yhteen- ja vähennyslaskua
- ymmärtää ykkösten, kymmenten ja satojen välisen yhteyden
- osaa tarkistaa laskutoimituksen

Mittaaminen

- tutustuu massan, pituuden ja tilavuuden yksiköihin
- osaa muuntaa sekunnit, minuutit ja tunnit
- osaa analogisen ja digitaalisen kellon
- osaa mitata viivoittimella
- osaa ilmoittaa mittaustuloksen suullisesti ja kirjallisesti

Tilasto

- osaa tulkita ja piirtää yksinkertaisia taulukoita ja diagrammeja

Geometria

- tuntee nimitykset suorakulmio, neliö, lieriö, pyramidi, kuutio ja kolmio
- tuntee ja osaa piirtää kulmat, kolmiot, nelikulmiot ja ympyrät sekä osaa nimetä niiden osat
- osaa mitata neliön suorakulmion ja kolmion piirin
- ymmärtää suoran ja pisteen peilauksen suoran suhteen
- osaa piirtää kolmiulotteisia kappaleita kuten kuutio

Algebra

- osaa tulkita lukujonoja ja jatkaa niitä
- osaa etsiä helppoja säännönmukaisuuksia ja tulkita niitä

Merkitseminen

- kertolasku allekkain (1-numeroinen kertoja)
- osaa muistinumeron kertolaskuissa
- osaa jakaa

Päässälasku

- osaa jakaa helppoja lukuja, joista jää jakojäännös
- osaa käyttää jakajana lukuja 10, 100 ja 1000
- osaa yhteen- ja vähennyslaskut 10 asti

Matematiikka

Vuosiluokka 4

Yleinen tavoite:

Vuosiluokkien 3-5 matematiikan opetuksen ydintehtävinä ovat matemaattisen ajattelun kehittäminen, matemaattisten ajattelumallien oppimisen pohjustaminen, lukukäsitteen ja peruslaskutoimitusten varmentaminen sekä kokemusten hankkiminen matematiikan käsitteiden ja rakenteiden omaksumisen pohjaksi.

Keskeinen sisältö:

- lukualue 0-1000000
- negatiiviset luvut
- massan yksiköt: g ja kg
- pituuden yksiköt: mm, cm, dm, m ja km
- tilavuuden yksiköt: dl ja l
- ajan yksiköt: min, h, d, vk, kk ja a
- piirin laskeminen
- taulukot ja diagrammit
- ymmärtää geometriset käsitteet
- geometriset kuviot
- matemaattiset nimitykset
- sulkumerkkien vaikutus laskujärjestykseen
- murtoluvut
- pyöristystä
- desimaaliluvut: kymmenesosa ja sadasosa
- harppi
- laskin
- geokolmio

Tavoitteena on että oppilas:

Luvut ja laskutoimitukset

- hallitsee luonnolliset luvut 1000000 asti
- osaa kertotaulut 1-10
- ymmärtää käsitteet tekijä, summa, erotus, tulo, osamäärä, jaettava ja jakaja
- ymmärtää käsitteet nimittäjä ja osoittaja

- ymmärtää laskutoimitusten välisen yhteyden
- ymmärtää laskutapojen järjestyksen; kerto- ja jakolasku sekä sulkeet ennen yhteen- ja vähennyslaskua
- ymmärtää yhteyden ykkösten, kymmenten, satojen ja tuhansien välillä
- osaa laittaa desimaaliluvut järjestykseen
- ymmärtää murto- ja desimaalilukujen välisen yhteyden
- osaa pyöristää ja soveltaa sitä
- osaa muunnella ja vertailla murtolukuja
- osaa laskea yhteen ja vähentää samannimiset murtoluvut
- osaa tarkistaa laskutoimituksen oikeellisuuden
- osaa käyttää laskinta kaikissa neljässä laskutoimituksessa

Mittaaminen

- osaa muuntaa massan, pituuden ja tilavuuden yksiköitä
- osaa muuntaa ajan yksiköitä; sekunnit, minuutit, tunnit
- osaa analogisen ja digitaalisen kellon
- ymmärtää yksikönmuunnosten merkityksen
- osaa merkitä mittaustuloksen
- osaa mitata viivoittimella (mm ja cm)

Tilasto

- osaa tulkita ja piirtää taulukoita ja diagrammeja

Geometria

- tuntee nimitykset suorakulmio, neliö, lieriö, pyramidi, kuutio ja kolmio
- tuntee ja osaa piirtää kulmat, kolmiot, nelikulmiot ja ympyrät sekä osaa nimetä niiden osat
- tuntee säteen ja suoran
- osaa verrata kolmioita geokolmiolla
- osaa käyttää harppia
- tuntee käsitteet säde, halkaisija ja piiri
- osaa laskea neliön suorakulmion ja kolmion pirin
- osaa peilauksen suoran ja pisteen suhteen
- osaa piirtää kolmiulotteisia kuvioita kuten kuutio

Algebra

- osaa lukujonot
- osaa ratkaista päättelämällä helppoja yhtälöitä

Merkitseminen

- kertolasku 2-numeroisilla luvuilla allekkain
- osaa jakaa jakokulmassa
- osaa merkitä yksiköiden muunnokset
- yhteen- ja vähennyslasku 1000000 asti

Päässälasku

- *osaa jakaa helppoja lukuja, joista jää jakojäännös*
- *osaa kertoa luvuilla 10, 100, 1000 ja 10000*
- *osaa yhteen- ja vähennyslaskun 10000 asti*

Matematiikka

Vuosiluokka 5

Yleiset tavoitteet:

Oppilas oppii matemaattista ajattelutapaa ja matemaattisia menetelmiä käyttäen ymmärtämään matemaattisen tiedon merkityksen. Arkipäivän tilanteissa eteen tulevia konkreettisia ongelmia hyödynnetään opetuksessa.

Keskeiset sisällöt:

Luvut ja laskutoimitukset

- *lukualue 0-1000 000 000*
- *neljä laskutapaa: yhteenlasku, vähennyslasku, kertolasku ja jakolasku*
- *laskutoimitukset murtoluvuilla*
- *desimaaliluvut: kymmenys, sadasosa, tuhannesosa*
- *tuloksen suuruusluokan arviointi*

Geometria ja mittaaminen

- *pituusyksiköt: mm, cm, dm, m, km ja peninkulma*
- *painoyksiköt: g, kg ja tonni*
- *tilavuusyksiköt: cl, dl ja l*
- *aikayksiköt: sekunti, minuutti, tunti, vuorokausi, viikko, kuukausi, vuosi*
- *geometriset muodot (polygonit ja kappaleet): kolmio, vinoneliö, suunnikas, neliö, suorakulmio, trapetsi sekä kuutio, suorakulmainen särmiö, prisma, pyramidi, kartio, sylinteri ja pallo*
- *kulmien mittaaminen astelevyllä*
- *piirin ja pinta-alan laskenta (neliöt, suorakulmiot ja kolmiot)*

Tietojenkäsittely, tilastot ja todennäköisyys

- *taulukko, diagrammi ja koordinaatisto*
- *keskiarvo*

Tavoitteet oppilaan oppimiselle

Oppilas:

- *hallitsee neljä laskutapaa ja tietää laskutoimitusten väliset yhteydet*
- *on tutustunut 60-järjestelmään ja osaa tehdä yhteen- ja vähennyslaskuja aikayksiköillä*
- *osaa pyöristää desimaalilukuja kokonaisluvuiksi, kymmenyksiksi ja sadasosiksi*
- *oppii tekemään yhteen- ja vähennyslaskuja desimaaliluvuilla*
- *oppii desimaalilukujen kertomisen ja jakamisen luonnollisella luvulla*
- *ymmärtää käsitteet negatiivinen luku, kokonaisluku ja murtoluku ja osaa havainnollistaa ne*
- *oppii murtoluvun ja sekaluvun välisen yhteyden*
- *oppii murtolukujen supistamisen ja laventamisen*
- *osaa tehdä yhteen- ja vähennyslaskuja murtoluvuilla, joilla on sama nimittäjä*
- *oppii murtolukujen kertomisen ja jakamisen luonnollisella luvulla*
- *oppii murtoluvun, desimaaliluvun ja prosenttiluvun välisen yhteyden*
- *osaa etukäteen arvioida tuloksen suuruusluokan ja tehtävän ratkaisemisen jälkeen arvioida ratkaisun mielekkyyden*
- *oppii mittamaan kulmia astelevyllä/geokolmiolla*
- *tunnistaa eri geometriset kuviot ja niiden osat*
- *laskee neliön, suorakulmion ja kolmion pinta-alan ja piirin*
- *hallitsee pituus-, paino- ja tilavuus- sekä aikayksiköt, ja ymmärtää mittaamisen periaatteen*
- *osaa lukea ja ymmärtää taulukoita, diagrammeja ja koordinaatistoja*
- *osaa määrittää mahdollisten tapausten lukumäärän ja vaihtoehdot ja pystyy arvioimaan, onko tapaus mahdollinen (varma) tai mahdoton*

Matematiikka

Vuosiluokka 6

Yleiset tavoitteet:

Oppilas oppii matemaattista ajattelutapaa ja matemaattisia menetelmiä käyttäen ymmärtämään matemaattisen tiedon merkityksen. Arkipäivän tilanteissa eteen tulevia konkreettisia ongelmia hyödynnetään opetuksessa.

Ajattelun ja työskentelyn taidot

- loogista ajattelua vaativia toimintoja, kuten vertailua, järjestämistä, mittaamista, rakentamista, mallintamista, sääntöjen ja riippuvuuksien etsimistä ja niiden esittämistä
- vertailussa ja riippuvuuksissa tarvittavien käsitteiden tulkinta ja käyttö
- matemaattisten tekstien tulkinta ja tuottaminen
- todistamisen pohjustaminen: perustellut arvaukset ja kokeilut, systemaattinen yritys ja erehdys, vääräksi osoittaminen, suora todistus
- luokittelun ja järjestämisen käyttöä työkaluna
- kombinatoristen ongelmien ratkaisemista eri menetelmillä
- ajattelua tukevien piirrosten ja välineiden käyttöä
- matematiikan historiaa

Keskeiset sisällöt:

Luvut ja laskutoimitukset

- *koko lukualue (ilman rajoituksia)*
- *neljä laskutapaa*
- *laskutapojen järjestys*
- *desimaaliluvut*
- *murtoluvut*
- *prosenttiluvut*
- *arviointi*

Algebra

- *yksinkertaisia yhtälöitä*

Funktiot

- *koordinaatisto*

Geometria ja mittaaminen

- *pituus-, paino-, tilavuus-, aika- ja pinta-alayksiköt*
- *pinta-alojen ja piirien laskenta (neliö, suorakulmio, kolmio, vinoneliö, suunnikas) sekä ympyrän kehä*
- *tilavuuksien laskenta (kuutio ja suorakulmainen särmiö)*

Tietojenkäsittely ja tilastot sekä todennäköisyys

- *taulukoita ja diagrammeja*
- *todennäköisyyden käsite ja helppoja todennäköisyyslaskelmia*

Tavoitteet oppilaan oppimiselle

Oppilas:

- *hallitsee neljä laskutapaa ja tietää laskutoimitusten väliset yhteydet*
- *tietää laskutapojen järjestyksen ja ymmärtää sen merkityksen*
- *osaa jakaa luvut alkutekijöihin ja tietää lukujen jaollisuussäännöt lukualueella 0-100*
- *osaa ratkaista yksinkertaisia yhtälöitä*
- *ymmärtää desimaaliluvun käsitteen*
- *osaa tehdä yhteen- ja vähennyslaskuja desimaaliluvuilla*
- *osaa jakaa ja kertoa desimaalilukuja, myös muilla desimaaliluvuilla*
- *osaa pyöristää desimaalilukuja kokonaisluvuiksi, kymmenyksiksi ja sadasosiksi*
- *ymmärtää murtoluvun ja sekaluvun käsitteet*
- *osaa murtolukujen supistamisen ja laventamisen*
- *osaa tehdä yhteen- ja vähennyslaskuja murtoluvuilla, myös silloin kun luvuilla on eri nimittäjä*
- *osaa kertoa ja jakaa murtolukuja luonnollisilla luvuilla*
- *osaa esittää murtoluvut desimaalilukuina*
- *ymmärtää murtoluvun, desimaaliluvun ja prosenttiluvun väliset yhteydet*
- *hallitsee prosenttilaskennan perusteet*
- *tietää mittayksiköt ja osaa muuntaa tavanomaisimpia mittayksiköitä*
- *tuntee geometrian peruskäsitteet*
- *osaa laskea yksinkertaisten monikulmioiden piirin ja pinta-alan*
- *tietää ympyrän osat ja osaa laskea ympyrän kehän*
- *osaa nimittää ja luokitella kappaleita*
- *osaa laskea kuution ja suorakulmaisen särmiön tilavuuden*
- *osaa tulkita diagrammeja ja taulukoita*
- *osaa kerätä, käsitellä ja esittää tietoa*
- *ymmärtää taajuuden ja tyyppiarvon käsitteet ja osaa laskea keskiarvoja*
- *osaa havainnollistaa lukuparin koordinaatistossa*
- *tuntee todennäköisyyden käsitteen ja osaa tehdä helppoja todennäköisyyslaskelmia*
- *osaa pyöristää ja arvioida tuloksia sekä käyttää taskulaskinta*

Ympäristö- ja luonnontieto

OTE OPETUSHALLITUKSEN OHJEESTA OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISTA

7.7 Ympäristö- ja luonnontieto

VUOSILUOKAT 1-4

Ympäristö- ja luonnontieto on biologian, maantiedon, fysiikan, kemian ja terveystiedon tiedonaloista koostuva integroitu aineryhmä, jonka opetukseen sisältyy kestävän kehityksen näkökulma. Opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii tuntemaan ja ymmärtämään luontoa ja rakennettua ympäristöä, itseään ja muita ihmisiä, ihmisten erilaisuutta sekä terveyttä ja sairautta.

Ympäristö- ja luonnontiedon opetus tukeutuu tutkivaan ja ongelmakeskeiseen lähestymistapaan, jossa lähtökohtana ovat oppilaan ympäristöön ja oppilaaseen itseensä liittyvät asiat, ilmiöt ja tapahtumat sekä oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset. Kokemuksellisen ja elämyksellisen opetuksen avulla oppilaalle kehittyy myönteinen ympäristö- ja luontosuhde.

Ympäristö- ja luonnontiedon lähestymistavat ja sisällöt valitaan oppilaiden edellytysten ja kehitystason perusteella sekä siten, että opiskelutilanteissa voidaan työskennellä myös maastossa. Ympäristö- ja luonnontietoon liittyvät käsitteet voidaan jäsentää kokonaisuuksiksi, joissa tarkastellaan oppilasta, ympäröivää maailmaa ja hänen toimintaansa yhteisön jäsenenä. Näiden kokonaisuuksien opiskelu auttaa häntä ymmärtämään omaa ympäristöään sekä ihmisen ja ympäristön välistä vuorovaikutusta.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- toimimaan ympäristössään turvallisesti, ja itseään suojellen sekä noudattaa annettuja ohjeita koulussa, lähiympäristössä ja liikenteessä
- tuntemaan oman lähiseudun luontoa ja rakennettua ympäristöä sekä havaitsemaan niissä tapahtuvia muutoksia sekä hahmottamaan kotiseutunsa osana Suomea ja Pohjoismaita
- hankkimaan tietoa luonnosta ja ympäristöstä havainnoimalla, tutkimalla ja erilaisia lähdeaineistoja käyttämällä
- tekemään havaintoja eri aisteja ja yksinkertaisia tutkimusvälineitä käyttäen sekä kuvailemaan, vertailemaan ja luokittelemaan havaintojaan
- tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- lukemaan ja laatimaan yksinkertaisia karttoja sekä käyttämään kartastoa
- esittämään eri tavoin ympäristöön ja sen ilmiöihin liittyvää tietoa
- käyttämään niitä käsitteitä, joiden avulla ympäristöä sekä niihin kuuluvia ilmiöitä ja kohteita kuvataan ja selitetään
- suojelemaan luontoa ja säästämään energiavaroja
- psyykkistä ja fyysistä itsetuntemusta, itsensä ja muiden arvostamista ja sosiaalista osaamista
- terveyteen ja sairauteen sekä terveyden edistämiseen, liittyviä käsitteitä, sanastoa ja toimintatapoja sekä tekemään terveyttä edistäviä valintoja.

KESKEISET SISÄLLÖT

Eliöt ja elinympäristöt

- elottoman ja elollisen luonnon peruspiirteet
- erilaisia elinympäristöjä ja eliöiden sopeutuminen niihin
- oman lähiympäristön tavallisimpia kasvi-, sieni- ja eläinlajeja
- luonto eri vuodenaikoina
- kasvien ja eläinten elämänvaiheita
- ruoan alkuperä ja tuottaminen

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- oma lähiympäristö
- vuorokauden- ja vuodenaajat
- maaston keskeiset piirteet ja kartta
- kotiseutu ja oma maakunta, niiden luonnonolot ja maisemat sekä rakennettu ympäristö ja ihmisen toiminta
- Suomi, Pohjoismaat ja muut lähialueet sekä maapallo ihmisen elinpaikkana

Ympäristön ilmiöitä

- ääneen ja valoon liittyviä ilmiöitä sekä kuulon ja näön suojelu
- lämpöön liittyvien ilmiöitä ja lämmön lähteitä
- yksinkertaisten laitteiden toimintaperiaatteita ja erilaisten rakenteiden lujuuden tutkiminen
- magneettisia ja sähköisiä ilmiöitä

Ympäristön aineita

- arkielämään kuuluvia aineita ja materiaaleja sekä niiden säästävä käyttö ja kierrätys
- ilman ominaisuuksia sekä palaminen ja paloturvallisuus
- veden ominaisuuksia ja olomuodon muutokset, veden käyttö ja kiertokulku luonnossa

Ihminen ja terveys

- ihmisen keho sekä kasvun ja kehityksen vaiheet pääpiirteissään
- omasta terveydestä huolehtiminen ja arkipäivän terveystottumukset
- sairastaminen ja tavallisimpia lasten sairauksia, toimiminen hätätilanteissa ja yksinkertaiset ensiaputoimet
- perheen ja ystävyiden, tunteiden tunnistamisen ja vuorovaikutuksen merkitys hyvinvoinnille ja mielenterveydelle

Turvallisuus

- kiusaamisen ja väkivallan ehkäisy, fyysisen koskemattomuuden kunnioittaminen, oman koulun turvallisuus, liikennekäyttäytyminen ja vaaratilanteiden välttäminen, koti- ja vapaa-ajan tapaturmat
- sopimukset ja säännöt, hyvät tavat ja toisten huomioon ottaminen, rahan käyttö ja toisen omaisuuden kunnioittaminen

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa tehdä havaintoja eri aisteilla sekä osaa kohdistaa huomionsa havaintojen teon kohteen olennaisiin piirteisiin
- osaa kuvailla, vertailla ja luokitella kappaleita ja eliöitä sekä ilmiöitä niiden erilaisten ominaisuuksien perusteella
- osaa tehdä ohjatusti yksinkertaisia tutkimuksia, jotka kohdistuvat luontoon, luonnon ilmiöihin ja rakennettuun ympäristöön
- osaa käyttää erilaisia tietolähteitä ja vertailla eri tavoin hankkimaansa tietoa
- osaa ilmaista luonnosta ja rakennetusta ympäristöstä hankkimaansa tietoa puhuen, kirjoittaen ja piirtäen.

Eliöt ja ympäristöt

Oppilas

- ymmärtää kuinka elollinen ja eloton luonto eroavat toisistaan ja osaa kuvata eri elinympäristöjen kuten pihan, puiston, metsän, niityn ja pellon piirteitä sekä tunnistaa niiden tavallisimpia eliölajeja; oppilas osaa antaa esimerkkejä selkärangattomista ja selkärangaisista eläimistä
- tuntee vuodenaikojen vaihtelun piirteet ja osaa kuvata kuinka eliöt ovat sopeutuneet eri vuodenaikoihin ja erityisesti Suomen talveen
- tietää mistä ruoka-aineet ovat peräisin ja missä ruoka tuotetaan
- osaa kuvata luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön eroja, osoittaa kiinnostusta ja vastuullisuutta niitä kohtaan sekä osaa arvioida ympäristön kauneutta, monimuotoisuutta ja viihtyisyyttä
- ymmärtää kartan ilmaisutavan sekä osaa käyttää kartanluvussa apuna ilmansuuntia, karttamerkkien selitystä ja janamittakaavaa ja osaa laatia yksinkertaisen kartan koulun pihasta ja omasta lähiympäristöstään
- osaa kuvata kotiseutunsa ja oman maakuntansa luonnonoloja ja ihmisen toimintaa
- oppilas osaa hahmottaa Suomea, Pohjoismaita ja muita lähialueita sekä ymmärtää näiden alueiden maisemallisen rikkauden
- ymmärtää kotiseutunsa osana Suomea ja Suomen osana Pohjoismaita sekä ymmärtää maapallon ihmisen elinpaikkana.

Ympäristön aineita ja ilmiöitä

Oppilas

- osaa käyttää keskeisiä käsitteitä ja hahmottaa käsitteitä kokonaisuuksina
- osaa käyttää yksinkertaisia tutkimusvälineitä, kuten kelloa, pituusmittoja, lämpömittaria ja luuppia, sekä käyttää havaintojen teossa myös itse tehtyjä välineitä
- osaa selittää yksinkertaisten laitteiden, kuten vivun, pyörän, jousen, toimintaa sekä osaa tutkia erilaisten rakenteiden lujuutta
- osaa rakentaa yksinkertaisen virtapiirin pariston, lampun ja johtimien avulla sekä tuntee kodissa käytettäviä sähkölaitteita; hän ymmärtää, että sähköön liittyy vaaroja ja osaa käyttää sähkölaitteita turvallisesti

- tuntee erilaisia valon, äänen ja lämmön lähteitä sekä tunnistaa ja osaa tutkia valoon, ääneen ja lämpöön liittyviä ilmiöitä kuten äänen eteneminen, valon eteneminen ja heijastuminen sekä lämmön siirtyminen ja lämmittäminen
- tuntee näön ja kuulon suojeluun sekä palovammojen ehkäisyyn liittyviä toimenpiteitä ja osaa toimia niiden mukaisesti
- osaa tutkia ilman ja veden ominaisuuksia, veden olomuodon muutoksia ja osaa kuvailla veden kiertokulkua luonnossa
- ymmärtää aineen muuttumisen toiseksi aineiksi esimerkiksi kynttilän tai puun palaessa sekä tuntee herkästi syttyviä aineita ja osaa käyttää alkusammutusvälineitä
- tuntee erilaisten aineiden ja materiaalien ominaisuuksia ja käyttötarkoituksia ja tietää, että kotona voi olla vahingollisia aineita, kuten lääkkeitä, pesu- ja puhdistusaineita sekä liuottimia, tupakka- ja alkoholituotteita
- osaa lajitella jätteitä, ei roskaa ympäristöä sekä osaa säästää vettä, sähköä ja lämpöä.

Ihminen ja terveys

Oppilas

- osaa kuvata kasvun ja kehityksen sekä elämänkulun eri vaiheita, osaa nimetä ihmisen tärkeimmät ruumiinosat ja keskeisiä elintoimintoja
- tuntee terveyttä edistäviä arkikäytäntöjä ja tottumuksia: vuorokausirytmä, riittävä uni ja lepo, ravinto, säännöllinen ruokaileminen, päivittäinen liikunta, oikeat työskentelyasennot koulussa ja kotona, ryhti, suun terveys, hygienia, pukeutuminen
- osaa perussäännöt ryhmässä toimimisesta ja kohteliaasta käytöksestä; hän osaa tunnistaa ja nimetä erilaisia tunteita ja tietää, että tunteiden ilmaisua voidaan säädellä
- osaa kuvata tavallisimpia lasten sairauksia, niiden oireita ja itsehoitoa; hän tietää lääkkeiden käytön perussääntöjä; hän osaa yksinkertaisia ensiaputaitoja sekä osaa hälyttää ja hakea apua tarvittaessa.

Turvallisuus

Oppilas

- osaa kuvata erilaisia kiusaamisen ja väkivallan tunnuspiirteitä; hän tietää yksilön oikeuden fyysiseen koskemattomuuteen sekä tunnistaa hyväksytyt ja ei-toivotun kosketuksen erot; hän tietää, miten tarvittaessa voi hakea apua itselleen, ja tietää, ketkä auttavat koulussa ja lähiyhteisössä
- tietää ikä kautensa mukaisesti, mikä on luvallista toimintaa ja mikä ei
- tietää ja tunnistaa turvallisuutta uhkaavia vaaratekijöitä lähiympäristössä ja liikuttaessa liikenteessä, vesillä tai jäällä; hän tuntee jalankulkijana ja pyöräilijänä keskeiset liikennesäännöt ja ymmärtää, miksi sovittuja ohjeita ja sääntöjä pitää noudattaa.

Ympäristö- ja luonnontieto

Vuosiluokka 1

Yleiset tavoitteet:

Oppilaan suhde ympäristöön ja luontoon kehittyy kun hän tarkastelee ja tutkii omaa ympäristöään.

Keskeiset sisällöt:

Eliöt ja elinympäristöt

- *elollinen ja eloton luonto*
- *lähiympäristö ja sen eliöt*
- *ruoan alkuperä ja tuotanto*

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- *vuodenaikojen vaihtuminen: mitä luonnossa tapahtuu*
- *aika: allakka, vuosi, vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät*
- *jokamiehen oikeus*
- *kotikunta ja Suomi*
- *maaseutu ja kaupunki*

Ympäristön ilmiöitä

- *sää*
- *lämpötila*
- *aistit*

Ympäristön aineita

- *vesi ja ilma*

- *ympäristönsuojelu*
- *säästäväisyys ja kierrätys, jätteenkäsittely*
- *paloturvallisuus*

Ihminen ja terveys

- *ruokatottumukset*
- *hygienia*
- *työasennot*
- *liikunta*
- *sairaus*
- *vapaa-aika—lepo*
- *uni*
- *vaatetus*
- *yksinkertaiset toimenpiteet tapaturman sattuessa, yleinen hätänumero*
- *ihmiskeho*

Turvallisuus

- *kiusaaminen*
- *hyvä käytös, vastuu ja toisten huomioon ottaminen*
- *kunnioitus: oma ja toisten omaisuus*
- *liikennesäännöt*

Tavoitteet oppilaan oppimiselle

Oppilas:

- *ymmärtää vastakkainasettelun elollinen-eloton*
- *tunnistaa muutaman kasvin, eläimen ja sienen*
- *tuntee muutaman viljelykasvin (vilja, vihannekset, marjat, hedelmät)*
- *tarkastelee vuodenaikojen vaihtelua luonnossa (eläimet, kasvit)*
- *osaa vuodenaajat ja viikontpäivät*
- *tutustuu omaan kylään ja kuntaan*
- *osaa lukea lämpömittaria*
- *tuntee ihmisen viisi aistia ja tietää miten suojata kuuloa ja näköä*
- *tuntee veden ja ilman eri ominaisuudet*
- *tietää, miten luonnossa tulee käyttäytyä ja miten vaalia ympäristöä*
- *ymmärtää terveellisen ruokavalion, hygienian, hyvän istuma-asennon, liikunnan, levon ja vaatetuksen merkityksen*
- *osaa yleisen hätänumeron*
- *osaa ihmiskehon osat*
- *on hyvä kaveri*
- *oppii hyvää käytöstä*
- *ottaa toiset huomioon ja kunnioittaa muita ja muiden tavaroita*
- *tuntee tavallisimmat liikennesäännöt ja osaa liikkua turvallisesti liikenteessä*

Ympäristö- ja luonnontieto

Vuosiluokka 2

Yleiset tavoitteet:

Oppilaan suhde ympäristöön ja luontoon kehittyy kun hän tarkastelee ja tutkii omaa ympäristöään.

Keskeiset sisällöt:

Eliöt ja elinympäristöt

- lähiympäristö ja sen eliöt
- eliöiden eri elinympäristöt: esim. pihat, puistot, metsät, niityt ja pellot

Oma lähiympäristö, kotiseutu ja maapallo ihmisen elinpaikkana

- vuodenaikojen vaihtelu: mitä luonnossa tapahtuu
- aika: allakka, vuosi, vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät
- koskematon luonto – rakennettu ympäristö
- kartta ja maapallo
- ilmansuunnat
- Suomi ja naapurimaat
- aurinkokunta: aurinko, planeetat

Ympäristön ilmiöitä

- sää
- luonnon kiertokulku
- valo ja ääni

- *ihmisen aistit*
- *sähkö*

Ympäristön aineita

- *arkielämän aineita: esim. lasi, muovi, paperi, metalli, tekstiilit*
- *säästäväisyys ja kierrätys, jätteenkäsittely*
- *kodin vaaratilanteet*

Ihminen ja terveys

- *ensiavun alkeet*
- *ihmiskeho*

Turvallisuus

- *kiusaaminen*
- *hyvä käytös, vastuu, toisten huomioon ottaminen ja kunnioittaminen*
- *liikennetieto, meri- ja jäätieto*

Tavoitteet oppilaan oppimiselle

Oppilas:

- *tunnistaa muutaman kasvin, eläimen ja sienen ja niiden elinympäristön*
- *havainnoi vuodenaikojen vaihtelua luonnossa (eläimet, kasvit)*
- *osaa kuukausien nimet*
- *osa tulkita yksinkertaista karttaa*
- *osaa neljä ilmansuuntaa*
- *tuntee naapurimaamme ja löytää Suomen maapallolta*
- *tuntee aurinkokunta-käsitteen*
- *tutustuu luonnon kiertokulkuun*
- *tutkii, kokeilee ja havainnoi ympäristöä yksinkertaisilla välineillä*
- *huolehtii ympäristöstä*
- *tietää, mitkä aineet ja laitteet voivat aiheuttaa vaaratilanteita kodissa*
- *tietää, mitä pitää tehdä jos tapahtuu onnettomuus*
- *tietää, miten ihmiskeho toimii*
- *on hyvä toveri*
- *käyttäytyy hyvin, ottaa huomioon ja kunnioittaa toisia ja toisten tavaroita*
- *tuntee tavallisimmat liikennesäännöt ja osaa liikkua turvallisesti liikenteessä, merellä ja jäällä.*

Ympäristö- ja luontotieto Vuosiluokat 3-4

Yleiset tavoitteet:

Oppilas tiedostaa oman kotiseutunsa osana Suomea ja Pohjoismaita

Oppilas oppii arvostamaan ja tuntemaan lähiseutunsa luontoa ja kulttuuriympäristöä sekä oppii havainnoimaan siinä muutoksia.

Oppilas oppii hyvät terveystottumukset ja tavat, ja hoitaa omaa terveyttään.

Oppilas oppii ilmiöitä tutkiessaan ja havainnoidessaan esittämään kysymyksiä ja vertailemaan asioita, tulkitsemaan, arvioimaan ja tekemään johtopäätöksiä.

Vuosiluokka 3

Keskeinen sisältö:

Eliöt ja elinympäristö

- *lähiympäristön kasvit: luonnossa kasvavat ja viljellyt*
- *lähiympäristön eläimet: lemmikit ja karja(eläimet)*
- *luonto eri vuodenaikoina; korjuuaika ja eläinten valmistautuminen talveen; eliöiden talvehtiminen ja herääminen keväällä sekä kasvu*
- *retkeilyt lähiympäristöön; havainnoiminen ja tutkimusten tekeminen*

Kotiseutu

- *kulttuuriympäristö*
- *karttaopetus; osoitekartta ja peruskartta*
- *paikallishistoria*
- *retkeilyt ja opintomatkat*
- *ihmisen toiminta*

Suomi valtiollinen kokonaisuus

- *kartta ja maantieteellinen nimistö*
- *kartan värit ja niiden merkitys, ilmansuunnat*
- *yksinkertaisten karttojen piirtäminen*
- *läänit*
- *jääkauden jälkiä*
- *Suomen järvet ja vesistöreitit*
- *pääkaupunki, itsenäisyys, kaksikielisyys*
- *tasavalta, presidentti*
- *tärkeät elinkeinot*

Ihminen ja terveys

- *ravinto, liikunta ja lepo; oman hyvinvoinnin hoidon tärkeys*
- *ensiavun alkeet*
- *hygienia*
- *fyysinen koskemattomuus ja yksityisyys; kiusanteko ja väkivalta; hyväksyttävä ja ei toivottu kosketus*
- *järjestyssäännöt; oikein ja väärin koulussa ja yhteiskunnassa*
- *liikenneturvallisuus ja paikalliset liikenneolosuhteet*
- *kodin vaarat; sähkö, pesuaineet, lääkkeet*

Tavoitteena on, että oppilas:

- *osaa kuvailla ja luokitella tavallisimmat lähiympäristönsä kasvit ja eläimet*
- *osaa kuvailla kasvien ja eläinten sopeutumisen eri vuodenaikojen olosuhteisiin*
- *osaa kuvailla oman kotiseutunsa luonnonolosuhteita*
- *ymmärtää ja osaa suunnitella yksinkertaisia karttoja*
- *tietää missä Suomen suurimmat kaupungit, suurimmat järvet ja vesistöreitit sijaitsevat sekä osaa läänijaon*
- *tuntee Suomen eri alueiden ihmisten toimintaa*
- *osaa hoitaa puhtauttaan ja terveyttään (hygieniaa)*
- *tiedostaa riittävän unen ja levon ja terveellisen ravinnon tarpeen*
- *tietää, että puhdistusaineet ja muut kemikaalit voivat olla myrkyllisiä ja haitallisia*
- *käyttäytyy hyvin koulussa ja yhteiskunnassa*

Ympäristö- ja luontotieto

Vuosiluokka 4

Yleiset tavoitteet:

Oppilas tiedostaa oman kotiseutunsa osana Suomea ja Pohjoismaita

Oppilas oppii arvostamaan ja tuntemaan lähiseutunsa luontoa ja kulttuuriympäristöä sekä oppii havainnoimaan siinä muutoksia.

Oppilas oppii hyvät terveystottumukset ja tavat, ja hoitaa omaa terveyttään.

Oppilas oppii ilmiöitä tutkiessaan ja havainnoidessaan esittämään kysymyksiä ja vertailemaan asioita, tulkitsemaan, arvioimaan ja tekemään johtopäätöksiä.

Keskeinen sisältö:

Eliöt ja elinympäristö

- *ravintoketju*
- *eliöiden yhteistoiminta kasvi- ja eläinmaailmassa; symbioosi, pölytys, siementen leviäminen*
- *Pohjoismaiden tavallisimmat nisäkkäät*

Pohjoismaat

- *kartta ja maantieteellinen nimistö*
- *karttamerkit ja kartan mittakaavat*
- *valtioiden yhteiset yleispiirteet ja erot*
- *valtioiden liput*
- *tärkeät elinkeinot*
- *meret, järvet ja vesistöreitit*
- *Pohjoismaiden pinnanmuodostus*

Baltian maat

- *kartta ja maantieteellinen nimistö*
- *kulttuuri ja elinkeinot*

Ympäristön aineet ja ilmiöt

- *valo-, ääni-, ja lämmönlähteet; valon ja äänen lisääntyminen, lämmönsiirto/johtaminen*
- *sähkö ja magnetismi/magneettisuus; yksinkertaiset sähkövirtapiirit ja sähköön käytön vaarat*
- *ilma ja vesi; ominaisuudet ja olomuodot*
- *palaminen; aineenmuutos, helposti syttyvät aineet*
- *kestävä kehitys; jätteen lajittelu ja energian säästö*

Tavoitteena on, että oppilas:

- *tietää ravintoketjun rakenteen; tuottaja, kuluttaja, hajottaja*
- *tietää ja osaa kuvailla tavallisen yhteistoiminnan kasvi- ja eläinmaailmassa; symbioosi, pölytys ja siementen leviäminen*
- *tuntee Pohjoismaiden tavallisimmat nisäkkäät ja niiden ominaisluonteet*
- *osaa käyttää apunaan ilmansuuntia, karttamerkkejä sekä mittakaavaa kartan tutkimisessa*
- *ymmärtää, että Suomi on osa Pohjoismaita*
- *tuntee pohjoismaiden valtioiden kulttuureja ja tärkeitä elinkeinoja*
- *on käsitys/kuva missä Pohjoismaiden tärkeät paikat sijaitsevat; isoimmat kaupungit, järvet ja vesistöreitit, vuoret jne.*
- *on tutustunut Baltian maiden karttaan, kulttuuriin ja tärkeisiin elinkeinoihin*
- *osaa rakentaa yksinkertaisia virtapiirejä*
- *tuntee veden ja ilman ominaisuuksia*
- *tuntee eri valon-, äänen- ja lämmönlähteitä sekä on tutustunut eri ilmiöihin, jotka ovat yhteydessä valoon, ääneen ja lämpöön*
- *ymmärtää ympäristön ja luonnonsuojelun tärkeyden ja tietää miten vettä, sähköä ja lämpöä voi säästää sekä miten jäte lajitellaan*

Biologia ja maantieto

OTE OPETUSHALLITUKSEN OHJEESTA OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISTA

7.8 *Biologia ja maantieto*

VUOSILUOKAT 5–6

Biologian opetuksessa tutkitaan elämää ja sen ilmiöitä. Opetus järjestetään siten, että oppilas oppii tunnistamaan eliölajeja, ymmärtämään eliöiden ja niiden elinympäristöjen välistä vuorovaikutusta sekä arvostamaan ja vaalimaan luonnon monimuotoisuutta. Biologian opetuksen tavoitteena on ohjata oppilasta tuntemaan myös itseään ihmisenä ja osana luontoa. Ulkona tapahtuvassa opetuksessa oppilaan tulee saada myönteisiä elämyksiä ja kokemuksia luonnosta sekä oppia havainnoimaan ympäristöä. Biologian opetuksen tulee perustua tutkivaan oppimiseen. Opetusta toteutetaan sekä maastossa että luokkahuoneessa.

Maantiedon opetuksessa tarkastellaan maapalloa ja sen erilaisia alueita. Opetuksen tulee auttaa oppilasta ymmärtämään luonnon ja ihmisen toimintaan liittyviä ilmiöitä ja niiden välistä vuorovaikutusta eri alueilla. Maantiedon opetuksen tavoitteena on laajentaa oppilaan maailmankuvaa kotimaasta Eurooppaan ja muualle maailmaan. Opetus järjestetään siten, että oppilas saa käsityksen luonnonympäristöjen ja kulttuuriympäristöjen rikkaudesta eri puolilla maapalloa ja oppii arvostamaan niitä. Maantiedon opetuksen tulee luoda pohjaa kansojen ja kulttuurien väliselle suvaitsevaisuudelle ja kansainvälisyydelle.

Vuosiluokilla 5–6 biologian ja maantiedon opetukseen integroidaan myös terveystiedon opetusta. Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii ymmärtämään omaa kasvuaan ja kehitystään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena prosessina sekä ihmisen ja hänen ympäristönsä välisenä vuorovaikutuksena.

Biologian ja maantiedon opetuksen tulee painottaa vastuullisuutta, luonnon suojelua ja elinympäristöjen vaalimista sekä tukea oppilaan kasvua aktiiviseksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneeksi kansalaiseksi.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tuntemaan eliölajeja, niiden rakennetta ja elämää sekä eliölajien sopeutumista elinympäristöihinsä
- hahmottamaan eliökunnan kokonaisuuden ja luokittelemaan eliöitä
- liikkumaan luonnossa sekä havainnoimaan ja tutkimaan luontoa maastossa
- ymmärtämään, että ihminen on ravinnontuotannossaan riippuvainen muusta luonnosta
- kehittämään ympäristölukutaitoaan, toimimaan ympäristöystävällisesti, huolehtimaan lähiympäristöstään ja suojelemaan luontoa
- tietämään perusasiat ihmisen rakenteesta ja elintoiminnoista
- arvostamaan kasvua ja kehitystä jokaisen henkilökohtaisena prosessina, tunnistamaan murrosiän tunnuspiirteitä sekä ymmärtämään ihmisen seksuaalisuutta
- pohtimaan kasvuun, kehitykseen, ihmisten erilaisuuteen ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen liittyviä

kysymyksiä

- ottamaan vastuuta omista teoistaan sekä ottamaan huomioon toiset ihmiset
- laatimaan ja tulkitsemaan karttoja sekä käyttämään tilastoja, diagrammeja, kuvia ja sähköisiä viestimiä maantieteellisen tiedon lähteinä
- hahmottamaan maailmankartan ja tuntemaan sen keskeisen nimistön
- ymmärtämään ihmisen toiminnan riippuvuutta ympäristön tarjoamista mahdollisuuksista maapallolla
- perehtyy Euroopan maantietoon ja maapallon muihin alueisiin sekä oppii arvostamaan ja suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin, niiden kansoihin ja kulttuureihin.

KESKEISET SISÄLLÖT

Eliöt ja elinympäristöt

- lähialueiden keskeisen eliölajiston tunnistaminen ja ohjattu kasvien keruu
- eliöiden elinympäristöjä, kuten metsä ja suo, ravintoketjut sekä metsien hyötykäyttö
- kasvien kasvu ja sen kokeellinen tutkiminen sekä eläinten ja kasvien lisääntyminen
- elintarvikkeiden alkuperä ja tuottaminen sekä puutarhan antimet

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys

- ihmisen kehon rakenne ja keskeiset elintoiminnot, lisääntyminen sekä murrosiän fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset muutokset
- oman kehon arvostus ja suojeleminen, tervettä kasvua ja kehitystä tukevat ja haittaavat tekijät sekä seksuaalisen kehityksen yksilöllinen vaihtelu
- ihmissuhteisiin, huolenpitoon ja tunteiden säätelyyn liittyvät sosiaaliset tekijät, suvaitsevaisuus sekä ikäkauteen liittyvät oikeudet ja vastuu

Luonnon monimuotoisuus

- luonnon monimuotoisuuden merkitys sekä jokamiehen oikeudet ja velvollisuudet

Eurooppa osana maailmaa

- Eurooppa maailman kartalla ja Euroopan karttakuva
- Euroopan ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet sekä ihmisen toiminta

Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla

- maailmankartan keskeinen nimistö ja karttataidot
- sademetsät, savannit, arot, aavikot, talvisateiden alueet sekä lauhkean ja kylmän vyöhykkeen alueet ihmisen elinympäristöinä sekä ihmisten monimuotoinen elämä erilaisissa ympäristöissä
- luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutus maapallolla sekä ihmisen toiminnan aiheuttamat muutokset ympäristössä

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa liikkua luonnossa sekä havainnoida ja tutkia luontoa

- osaa kuvata tekemiään yksinkertaisia luontoon ja muuhun ympäristöön liittyviä tutkimuksia sekä selostaa niiden tuloksia
- tunnistaa yleisimpiä kasvilajeja ja osaa kerätä lähiympäristön kasveja ohjeiden mukaisesti.

Eliöt ja elinympäristöt

Oppilas

- tuntee eri selkärangaisryhmät ja tunnistaa lähiympäristön yleisimmät nisäkkäät, linnut ja kalat sekä osaa kertoa esimerkkejä eläinten sopeutumisesta ympäristöönsä
- tietää, että vihreät kasvit valmistavat itse oman ravintonsa yhteyttämisen avulla
- osaa selittää ravintoketjun pääperiaatteet jonkin esimerkin avulla
- ymmärtää ja osaa antaa esimerkkejä siitä, miksi ja miten ihminen on riippuvainen luonnosta ja osaa selvittää peruselintarvikkeiden alkuperän
- osaa antaa esimerkkejä siitä, miten lähiluontoa ja asuinympäristöä voidaan vaalia ja suojella.

Ihmisen rakenne, elintoiminnot, kasvu, kehitys ja terveys

Oppilas

- osaa kuvata perusasioita ihmisen rakenteesta ja elintoiminnoista
- osaa tarkastella omaan kasvuunsa ja kehitykseensä liittyviä muutoksia, osaa selittää murrosiän ja seksuaalisen kehityksen muutoksia tytöillä ja pojilla sekä antaa esimerkkejä niiden yksilöllisestä ilmenemisestä
- osaa antaa esimerkkejä siitä, miten tunteiden ilmaisua voidaan säädellä, ja siitä, miten asioita voidaan tarkastella myös muiden ihmisten näkökulmasta, sekä osaa esimerkein kuvata tunneilmaisuuksiin liittyvää ihmisten erilaisuutta
- tietää ikäkauteensa liittyvät oikeutensa ja vastuunsa.

Karttataidot

Oppilas

- osaa etsiä kartastosta tutkimiaan paikkoja, käyttää kartanluvussa hyväkseen karttamerkkejä ja mittakaavoja sekä osaa tulkita erilaisia karttoja
- osaa tulkita tilastoja, diagrammeja, kuvia, ja sähköisten viestimien välittämää tietoa sekä osaa kriittisesti arvioida eri tietolähteitä
- osaa itse laatia yksinkertaisia karttoja ja diagrammeja.

Eurooppa osana maailmaa

Oppilas

- tietää pääpiirteissään Euroopan valtiot ja niiden pääkaupungit sekä osaa kuvata luonnonolojen vaihtelua ja ihmisen toimintaa Euroopassa.

Ihmisten elämän ja elinympäristöjen monimuotoisuus maapallolla

Oppilas

- tietää maailmankartan keskeisen nimistön, kuten maanosat, valtameret, suurimmat vuoristot sekä sademetsä- ja aavikkoalueet
- tietää, että maapallolla on erilaisia ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeitä ja osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten ilmasto-olot, kuten lämpötila ja sademäärä, vaikuttavat ihmisen toimintaan, erityisesti maatalouteen ja asumiseen eri vyöhykkeillä sekä osaa kuvata ihmisten elämää erilaisissa ympäristöissä

- osaa kertoa esimerkkejä eri alueilta siitä, miten ihmisen toiminta, kuten kaupunkien ja teollisuuden rakentaminen, liikalaiduntaminen ja polttopuun kerääminen ovat aiheuttaneet muutoksia ympäristössä
- osaa tunnistaa oman kulttuurin ja vieraiden kulttuurien piirteitä.

BIOLOGIA

VUOSILUOKAT 7–9

Biologian opetuksessa tutkitaan elämää, sen ilmiöitä ja edellytyksiä. Opetuksen tulee kehittää oppilaan luonnontuntemusta ja ohjata ymmärtämään luonnon perusilmiöitä. Tavoitteena on, että oppilaat tutustuvat myös evoluutioon, ekologian perusteisiin ja ihmisen rakenteeseen ja elintoimintoihin. Biologian opetuksessa oppilasta ohjataan kiinnittämään huomiota ihmisen ja muun luonnon välisiin vuorovaikutussuhteisiin sekä korostetaan ihmisen vastuuta luonnon monimuotoisuuden suojelussa.

Biologian opetuksen tulee perustua tutkivaan oppimiseen ja kehittää oppilaan luonnontieteellistä ajattelua. Opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle valmiudet havainnoida ja tutkia luontoa sekä hyödyntää biologisen tiedon haussa myös tietoteknisiä mahdollisuuksia. Opetus järjestetään siten, että oppilaat saavat myönteisiä elämyksiä ja kokemuksia luonnossa opiskelusta, oppilaiden ympäristötietoisuus kehittyy ja halu vaalia elinympäristöjä ja elämän eri muotoja kasvaa.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- käyttämään biologialle ominaisia käsitteitä sekä tiedonhankinta- ja tutkimusmenetelmiä
- kuvaamaan elämän perusilmiöitä
- tunnistamaan eliölajeja ja arvostamaan luonnon monimuotoisuutta sekä suhtautumaan myönteisesti sen vaalimiseen
- hahmottamaan ekosysteemien rakennetta ja toimintaa
- tuntemaan kasvien kasvattamisen ja viljelyn periaatteita sekä kiinnostuu kasvien kasvattamisesta
- tuntemaan ihmisen perusrakenteen ja keskeiset elintoiminnot sekä ymmärtämään seksuaalisuuden biologisen perustan
- tuntemaan perinnöllisyyteen liittyviä keskeisiä käsitteitä
- tunnistamaan kotiseudun ympäristömuutoksia, pohtimaan niiden syitä ja esittämään ongelmien ratkaisumahdollisuuksia
- ymmärtämään ympäristönsuojelun keskeiset tavoitteet ja luonnonvarojen kestävän käytön periaatteet.

KESKEISET SISÄLLÖT

Luonto ja ekosysteemit

- kotiseudun keskeisten kasvi-, eläin- ja sienilajien tunnistaminen sekä ohjattu kasvien kerääminen
- ekosysteemi, sen rakenne ja toiminta, metsä- ja vesiekosysteemin ominaispiirteet sekä yhden ekosysteemin omakohtainen tutkiminen
- metsänhoitoon ja kasvinviljelyyn tutustuminen
- luonnon monimuotoisuus

Elämä ja evoluutio

- solun rakenne ja toiminta
- eliökunnan synty ja kehitys sekä eliökunnan järjestelmä

- ihmisen biologinen ja kulttuurinen evoluutio sekä ihmislajin ominaispiirteet
- biotekniikan mahdollisuudet ja niihin liittyvät eettiset kysymykset

Ihminen

- ihmisen rakenne ja keskeiset elintoiminnot
- ihmisen seksuaalisuus ja lisääntyminen
- perimän ja ympäristön merkitys ihmisen ominaisuuksien kehittämisessä

Yhteinen ympäristö

- ekologisesti kestävä kehitys sekä ympäristönsuojelun sisältö ja tavoitteet
- oman elinympäristön tilan ja ympäristömuutosten tutkiminen, oman lähiympäristön tilaa parantavien toimien tarkastelu sekä oman ympäristökäyttäytymisen pohtiminen

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITÉERIT ARVOSANALLE 8

Biologian tutkimustaidot

Oppilas osaa

- käyttää mikroskooppia näytteitä tutkiessaan
- työskennellä maastossa ja laboratoriossa annettujen ohjeiden mukaan sekä osaa kerätä kasveja ohjeiden mukaisesti
- toteuttaa itsenäisesti pienimuotoisia tutkimuksia.

Luonto ja ekosysteemit

Oppilas osaa

- jaotella eliöitä pääryhmittäin keskeisten tuntomerkkien avulla ja osaa tunnistaa lähiluonnon kasvi-, eläin- ja sienilajeja
- kuvata ekosysteemin perusrakenteen ja toiminnan
- nimetä ja kuvata metsä- ja järvityyppejä
- tehdä pienimuotoisia metsä-, vesi- tai suoekosysteemiin liittyviä tutkimuksia
- selostaa perusasioita metsänhoidosta ja kasvinviljelystä
- kuvata esimerkein luonnon monimuotoisuutta, osaa perustella sen merkitystä ekologisen kestävyyskannalta sekä tuntee metsien kestävä käytön periaatteet.

Elämä ja evoluutio

Oppilas osaa

- kuvata pääpiirteet kasvi- ja eläinsolun rakenteesta
- selostaa fotosynteesin ja kuvata sen merkityksen eliökunnan kannalta
- kuvata kasvien, eläinten, sienten ja mikrobien lisääntymistä
- selostaa evoluution peruspiirteet ja ihmisen evoluution vaiheet
- jäsentää eliökunnan pääryhmiin ja perustella ryhmittelyn.

Ihminen

Oppilas osaa

- kuvata ihmisen tärkeimpien kudosten, elinten ja elimistöjen rakenteen ja toiminnan pääpiirteet
- selvittää seksuaalisuuden erilaisia ilmenemismuotoja
- selostaa pääpiirteissään sukupuolisolujen synnyn, yhdyntän, hedelmöityksen, raskauden kulun ja synnytyksen

- käyttää periytymiseen liittyviä keskeisiä käsitteitä.

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- kuvata ekologisesti kestävä kehitys sekä luonnon monimuotoisuuden säilymisen ja ympäristösuojelun merkitystä
- tehdä pienimuotoisia tutkimuksia oman elinympäristönsä tilasta
- kertoa esimerkkejä kotiseutunsa luonnonympäristön muuttumisesta ja osaa antaa esimerkkejä siitä, millä tavalla voi itse toimia kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti.

MAANTIETO

VUOSILUOKAT 7–9

Maantiedon opetuksessa tutkitaan maapalloa ja sen erilaisia alueita sekä alueellisia ilmiöitä. Opetuksen tulee kehittää oppilaiden maantieteellistä maailmankuvaa ja sen alueellista perustaa. Maantiedon opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kykyä tarkastella luonnonympäristöä, rakennettua ympäristöä ja sosiaalista ympäristöä sekä ihmisen ja ympäristön välistä vuorovaikutusta paikallistasolta globaalille tasolle saakka. Opetuksen tulee ohjata oppilasta seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia maailmassa ja arvioimaan niiden vaikutusta luontoon ja ihmisen toimintaan.

Maantiedon opetus järjestetään siten, että oppilaiden kulttuurien tuntemus lisääntyy ja kyky ymmärtää ihmisten elämän ja elinympäristöjen erilaisuutta eri puolilla maailmaa kehittyy. Maantiedon opetuksen tulee toimia siltana luonnontieteellisen ja yhteiskuntatieteellisen ajattelun välillä. Opetuksen tavoitteena on ohjata oppilaita pohtimaan maapallolla esiintyvien luonnontieteellisten, kulttuuristen, sosiaalisten ja taloudellisten ilmiöiden syy- ja seuraussuhteita. Maantiedon opetuksen tulee tukea oppilaiden kasvua aktiivisiksi ja kestäväan elämäntapaan sitoutuneiksi kansalaisiksi.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- käyttämään ja tulkitsemaan fyysisiä karttoja ja teemakarttoja sekä käyttämään muita maantieteellisiä tietolähteitä, kuten diagrammeja, tilastoja, ilmakuvia, satelliittikuvia, valokuvia, kirjallisuutta, uutislähteitä sekä sähköisiä viestimiä
- määrittelemään alueiden sijainnin ja paikkojen väliset etäisyydet
- ymmärtämään planetaarisuuden vaikutuksia maapallolla
- ymmärtämään maanpintaa muokkaavien tekijöiden vaikutuksen maisemassa
- ymmärtämään luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutusta Suomessa, Euroopassa ja muualla maailmassa sekä oppii tietämään syyt, jotka ohjaavat ihmisen toimintojen sijoittumista
- tunnistamaan eri kulttuurien piirteitä, ja oppii suhtautumaan myönteisesti vieraisiin maihin ja niiden kansoihin sekä erilaisten kulttuurien edustajiin
- tuntemaan ja arvostamaan Suomen luonnonympäristöä ja rakennettua ympäristöä sekä oppii hahmottamaan oman alueellisen identiteettinsä

- tietämään, miten Suomessa jokainen kansalainen voi vaikuttaa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittymiseen
- ymmärtämään ja kriittisesti arvioimaan uutistietoa esimerkiksi maailmanlaajuisista ympäristö- ja kehityskysymyksistä sekä oppii toimimaan itse kestävän kehityksen mukaisesti.

KESKEISET SISÄLLÖT

Maa – ihmisen kotiplaneetta

- maailman luonnonmaantieteellisen ja kulttuurimaantieteellisen karttakuvan hahmottamien sekä maailman alueellinen jäsentäminen
- maapallon sisäiset ja ulkoiset tapahtumat
- Aasia, Afrikka, Pohjois- ja Etelä-Amerikka, Australia ja Eurooppa: kahden tai useamman maanosan luonnonolojen, ihmistoiminnan ja kulttuuristen piirteiden vertailu

Eurooppa

- Euroopan karttakuvan, luonnonolojen, maiseman ja ihmisen toiminnan peruspiirteet sekä niiden vuorovaikutus Euroopan eri alueilla
- Euroopan maantieteellinen tarkastelu osana maailmaa ja Euroopan tulevaisuus

Suomi maailmassa

- Suomen karttakuva ja maisema
- luonnon ja ihmisen toiminnan vuorovaikutus Suomen eri alueilla sekä rakennettu ympäristö ja perinnemaisemat
- Suomen väestö ja sen vähemmistökulttuurit
- vaikuttamismahdollisuudet oman ympäristön suunnittelussa ja kehittämisessä
- Suomi osana maailmaa
- oman lähiympäristön tai kotikunnan pienimuotoinen tutkiminen: luonnonympäristö, rakennettu ympäristö ja sosiaalinen ympäristö

Yhteinen ympäristö

- ympäristö- ja kehityskysymykset paikallisesti ja maailmanlaajuisesti sekä ongelmien ratkaisumahdollisuuksien pohtiminen
- Itämeren alueen ympäristökysymykset
- ihminen luonnonvarojen kuluttajana

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Maantieteelliset taidot

Oppilas osaa

- etsiä kartoista ja kartastoista tutkimiaan paikkoja sekä osaa käyttää hyväksi karttamerkkejä ja kartan mittakaavaa
- tulkita fyysisiä karttoja, teemakarttoja, valokuvia ja tilastoja sekä osaa käyttää hyväksi uutislähteitä ja tietoverkoissa olevaa tietoa
- havainnollistaa maantieteellistä tietoa karttojen ja piirrosten avulla
- vertailla eri alueiden ilmastodiagrammeja ja väestöpyramideja sekä laatia itse ilmastodiagrammin tilastotietojen perusteella.

Maailman jäsentäminen

Oppilas osaa

- hahmottaa ja jäsentää maailmaa sekä tunnistaa eri maanosien luonnon- ja kulttuurimaantieteelliset peruspiirteet
- soveltaa oppimaansa maantieteellistä tietoa eri lähteistä saamiensa ajankohtaisten uutistietojen analysointiin ja osaa sijoittaa uutisten tapahtumapaikat maailmankartalle.

Euroopan jäsentäminen

Oppilas osaa

- kuvata Euroopan eri alueiden luonnonoloja ja ihmisen toimintaa sekä ymmärtää Euroopan maisemallisen ja kulttuurisen rikkauden
- vertailla Eurooppaa muihin maanosiin ja ymmärtää, että Eurooppa on vuorovaikutuksessa muiden maailman alueiden kanssa.

Suomen jäsentäminen

Oppilas osaa

- selostaa, miten Suomen luonnonmaisemat ovat muotoutuneet ja miten luonnonolot ovat vaikuttaneet ihmisen toimintaan Suomen eri alueilla
- kuvata ja analysoida asutuksen ja elinkeinoelämän alueellisia piirteitä ja sijoittumista Suomessa
- analysoida Suomen rakennetun ympäristön piirteitä ja tuntee, mitä ovat arvokkaat kulttuuri- ja perinnemaisemat
- osaa selostaa, miten jokainen kansalainen voi vaikuttaa Suomessa oman elinympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen
- suunnitella ja toteuttaa pieniä kotiseutunsa luonnonympäristöön ja rakennettuun ympäristöön liittyviä tutkimuksia
- tunnistaa oman kulttuurin piirteitä sekä tuntee Suomen ja lähialueiden vähemmistökulttuurit
- kuvata sitä, miten Suomi on vuorovaikutuksessa omien lähialueidensa sekä Euroopan ja koko maailman kanssa.

Yhteinen ympäristö

Oppilas osaa

- selostaa lyhyesti, mitä ovat keskeiset maailmanlaajuiset ympäristö- ja kehitysongelmat, kuten kasvihuoneilmiön voimistuminen, otsonikato, aavikoituminen, elinympäristöjen saastuminen, väestönkasvu sekä köyhyys- ja nälkäongelma
- kuvata Itämeren alueen ympäristöongelmia ja niiden syitä sekä osaa esittää keinoja parantaa Itämeren alueen ympäristön tilaa
- kuvata, mitkä ovat hänen omat vaikutusmahdollisuutensa ympäristön tilan parantamiseksi ja tietää keinoja, joiden avulla keskeisiä maailmanlaajuisia ympäristö- ja kehityskysymyksiä voidaan ratkaista.

Biologia ja maantieto

Vuosiluokat 5-6

Yleiset tavoitteet:

Biologia

Biologian opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii tuntemaan itseään ihmisenä ja ymmärtää eliöiden ja niiden elinympäristöjen välistä vuorovaikutusta sekä arvostamaan ja vaalimaan luonnon monimuotoisuutta. Opetuksen tulee perustua tutkivaan oppimiseen, ja sitä toteutetaan sekä luokahuoneessa että maastossa. Koska terveystieto integroidaan biologian opetukseen, oppilas oppii myös ymmärtämään omaa kasvuaan ja kehitystään.

Maantieto

Maantiedon opetuksen tavoitteena on laajentaa oppilaan maailmankuvaa kotimaasta Eurooppaan ja muualle maailmaan. Oppilaan tulee oppia arvostamaan kulttuuri- ja luonnonympäristöjen rikkautta. Maantiedon opetuksen tulee luoda pohjaa kansojen ja kulttuurien väliselle suvaitsevaisuudelle ja kansainvälisyydelle.

Vuosiluokka 5

Biologian opetuksen keskeiset sisällöt:

Eliöt ja elinympäristöt

- *lähialueiden eliölajiston tunnistaminen: pihapiirin ja puutarhan kasvit*
- *eläinten ja kasvien lisääntyminen ja kasvaminen: pölytys, fotosynteesi*
- *elintarvikkeiden alkuperä ja tuotanto: puutarhan tuotteet, kotieläimet*
- *lintumme*

Ihminen

- *ihmiskeho: rakenne, lisääntyminen, keskeiset elintoiminnot*
- *murrosikä: fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset muutokset. Oman kehon suojelun ja arvostamisen merkitys*
- *terveys: hygienia, liikunta*
- *ihmissuhteet: hyvät tavat, toisten kunnioittaminen, ymmärrys muita kansoja kohtaan*

Maantiedon opetuksen keskeiset sisällöt:

Eurooppa

- *Euroopan kartta: maat, pääkaupungit, vuoristot, joet*
- *elämä suurissa länsi- ja eteläeurooppalaisissa maissa sekä Venäjällä*

Ihmisten elämä ja elinympäristöt maapallolla

- *maailmankartta: maanosat, valtameret*
- *karttavalmiudet*
- *ihmisen toiminnasta johtuvat ympäristömuutokset: kasvihuoneilmiö, jokien ja vesistöjen vedenlaatu, tulvat, hapantuminen*

Tavoitteet oppilaan oppimiselle

Oppilas:

- *oppii tuntemaan pihapiirin ja puutarhan kasveja sekä niiden sopeutumista elinympäristöihinsä*
- *tunnistaa tavallisimmat lintumme*
- *tuntee elintarvikkeita tuottavat kotieläimemme*
- *tietää, miten kasvit ja eläimet lisääntyvät ja kehittyvät*
- *osaa liikkua luonnossa ja vaalia sitä*
- *tuntee ihmiskehon rakenteen ja sen elintoiminnot*
- *oppii tunnistamaan murrosiän tunnuspiirteitä ja arvostamaan kasvua ja kehitystä jokaisen henkilökohtaisena prosessina*
- *osaa ottaa vastuuta omista teoistaan ja ottamaan huomioon toiset ihmiset ja kulttuurit*
- *tuntee Euroopan maantiedon*
- *osaa käyttää karttakirjaa ja tuntee maanosat*
- *ymmärtää ihmisen toiminnan ja ympäristön tilan väliset yhteydet*

Biologia ja maantieto

Vuosiluokat 5-6

Yleiset tavoitteet:

Biologia

Biologian opetuksen tavoitteena on, että oppilas oppii tuntemaan itseään ihmisenä ja ymmärtää eliöiden ja niiden elinympäristöjen välistä vuorovaikutusta sekä arvostamaan ja vaalimaan luonnon monimuotoisuutta. Opetuksen tulee perustua tutkivaan oppimiseen, ja sitä toteutetaan sekä luokkahuoneessa että maastossa. Koska terveystieto integroidaan biologian opetukseen, oppilas oppii myös ymmärtämään omaa kasvuaan ja kehitystään.

Maantieto

Maantiedon opetuksen tavoitteena on laajentaa oppilaan maailmankuvaa kotimaasta Eurooppaan ja muualle maailmaan. Oppilaan tulee oppia arvostamaan kulttuuri- ja luonnonympäristöjen rikkautta. Maantiedon opetuksen tulee luoda pohjaa kansojen ja kulttuurien väliselle suvaitsevaisuudelle ja kansainvälisyydelle.

Vuosiluokka 6

Biologian opetuksen keskeiset sisällöt:

Eliöt ja elinympäristöt

- *kasvilajien tietous: ojanpenkereiden ja niittyjen kasveja*
- *metsä elinympäristönä, ravintoketjut ja metsätalous, kotimaiset puulajit*
- *sienet, jäkälät ja sammaleet*
- *ihminen ja ympäristö: elinkeinoja, esim. turkistarhaus ja kalanviljely*
- *kestävä kehitys: luomuviljely ja jätteenkäsittely*
- *kalamme*

Luonnon monimuotoisuus

- *jokamiehenoikeus: oikeuksia ja velvollisuuksia*
- *uhanalaisia eläimiä: Suomessa ja muissa maanosissa*

Maantiedon opetuksen keskeiset sisällöt:

Ihmisten elämä ja elinympäristöt maapallolla

- *Afrikka, yleiskuva ja syventyminen tiettyihin osiin*
- *Australia ja Oseania*
- *Aasia, yleiskuva ja syventyminen: esim. Turkki, Israel/Lähi-Itä tai Itä-Aasia*
- *tiedonhaku eri lähteistä, esim. internetistä. Harjoitellaan tiedon kriittistä tarkastelua.*

Tavoitteet oppilaan oppimiselle

Oppilas:

- *oppii tuntemaan ojanpenkereiden ja niittyjen kasveja ja niiden sopeutumista elinympäristöihinsä*
- *oppii tuntemaan tavanomaisimpia kalojamme*
- *oppii tuntemaan kotimaiset puulajimme ja metsää elinympäristönä*
- *osaa liikkua luonnossa ja vaalia sitä*
- *tuntee jokamiehenoikeuden oikeuksia ja velvollisuuksia*
- *omaksuu ympäristöystävällisen ajattelu- ja menettelytavan ympäristöön nähden*
- *osaa ottaa vastuuta omista teoistaan ja ottamaan huomioon toiset ihmiset ja kulttuurit*
- *osaa käyttää karttakirjoja ja tuntee maanosat*
- *tuntee niitä maita ja alueita, jotka on otettu esille opetuksessa. Maantiedon pääpiirteet.*

Fysiikka ja kemia

OTE OPETUSHALLITUKSEN OHJEESTA OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISTA

7.9 Fysiikka ja kemia

VUOSILUOKAT 5–6

Fysiikan ja kemian opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset sekä ympäristön kappaleista, aineista ja ilmiöistä tehdyt havainnot ja tutkimukset, joista edetään kohti fysiikan ja kemian peruskäsitteitä ja periaatteita. Opiskelun tulee innostaa oppilasta luonnontieteiden opiskeluun, auttaa oppilasta pohtimaan hyvän ja turvallisen ympäristön merkitystä sekä opettaa oppilasta huolehtimaan ympäristöstään ja toimimaan siinä vastuullisesti. Opetukseen integroidaan terveystiedon opetusta, jossa oppilaan toimintaa tarkastellaan turvallisuuden ja terveyden näkökulmasta.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- työskentelemään ja liikkumaan turvallisesti itseään ja ympäristöään suojellen sekä noudattamaan annettuja ohjeita
- tekemään havaintoja ja mittauksia, etsimään tietoa tutkittavasta kohteesta sekä pohtimaan tiedon luotettavuutta
- tekemään johtopäätöksiä havainnoistaan ja mittauksistaan sekä tunnistamaan luonnonilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita
- tekemään yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, joissa selvitetään ilmiöiden, eliöiden, aineiden ja kappaleiden ominaisuuksia sekä niiden välisiä riippuvuuksia
- käyttämään luonnontieteellisen tiedon kuvailemisessa, vertailemisessa ja luokittelussa fysiikan ja kemian alaan kuuluvia käsitteitä
- ymmärtämään päihde- ja vaikuteaineiden vaarallisuuden.

KESKEISET SISÄLLÖT

Energia ja sähkö

- lämmön, valon ja liikkeen aikaansaaminen sähköön avulla sekä sähköturvallisuus
- erilaisia sähkön ja lämmön tuotantotapoja sekä energiavarat

Luonnon rakenteet

- Maan vetovoima ja kitka sekä voimista aiheutuvia liike- ja tasapainoilmiöitä
- turvallinen liikkuminen ja tapaturmien ehkäiseminen
- Maan ja Kuun liikkeet ja näistä aiheutuvia ilmiöitä sekä Aurinkokunnan rakenne ja tähtitaivas

Aineet ympärillämme

- ilman koostumus ja ilmakehä
- veden ominaisuudet ja sen merkitys luottimena, luonnonvesien tutkiminen sekä veden puhdistaminen
- maaperästä saatavien aineiden luokittelu sekä aineiden erotusmenetelmiä
- elinympäristöön kuuluvien aineiden ja tuotteiden alkuperä, käyttö ja kierrätys sekä niiden turvallinen käyttö
- vaikuttavat aineet päihteissä ja huumaavissa aineissa ja niiden haitat

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa työskennellä ja toimia turvallisesti itseään ja ympäristöään suojellen sekä noudattaa annettuja ohjeita
- osaa tehdä havaintoja ja mittauksia eri aisteilla ja mittausvälineillä sekä osaa kohdistaa havaintojen teon kohteen olennaisiin piirteisiin, esimerkiksi liikkeeseen tai lämpötilaan ja niiden muutoksiin
- osaa tehdä johtopäätöksiä havainnoistaan ja mittauksistaan, esittää mittaustuloksiaan esimerkiksi taulukoiden avulla sekä selittää luonnon perusilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita, esimerkiksi mitä suurempi massa kappaleella on, sitä vaikeampi se on saada liikkeelle tai pysäyttää
- osaa tehdä yksinkertaisia kokeita, esimerkiksi tutkia, mitkä tekijät vaikuttavat kiinteän aineen liukenemiseen
- osaa käyttää käsitteitä, suureita ja niiden yksiköitä aineiden, kappaleiden ja ilmiöiden ominaisuuksien kuvailemisessa, vertailemisessa ja luokittelussa
- osaa koota eri lähteistä löytämänsä tietoa sekä pohtia sen oikeellisuutta aikaisempien tietojensa, tutkimustensa ja muiden kanssa käytyjen keskustelujen perusteella.

Energia ja sähkö

Oppilas

- tuntee eri jännitelähteitä, kuten paristo ja akku sekä osaa tehdä kokeita, joissa sähköä käytetään valon, lämmön ja liikkeen aikaansaamiseen
- tietää, että sähköä ja lämpöä voidaan tuottaa erilaisten luonnonvarojen avulla sekä osaa luokitella luonnonvaroja uusiutuviin ja uusiutumattomiin.

Luonnon rakenteet

Oppilas

- osaa tutkia vuorovaikutuksista aiheutuvia voimia kuten painovoima, kitka sekä ilman- ja vedenvastus sekä tunnistaa erilaisia liikkeitä
- osaa tutkia, miten voima muuttaa liikettä ja soveltaa luonnontieteellistä tietoa liikkumisessa ja liikenteessä
- tunnistaa Maan ja Kuun liikkeistä johtuvia ilmiöitä, kuten vuorokaudenajat, vuodenajat, Kuun vaiheet, pimennykset sekä tuntee Aurinkokunnan rakenteen ja osaa tehdä havaintoja tähtitaivaasta
- osaa kuvata vaaratilanteita liikenteessä ja muussa arkiympäristössä.

Aineet ympärillämme

Oppilas

- tuntee ilman koostumuksen ja osaa ilmakehän kaasujen kemiallisia merkkejä sekä ymmärtää ilmakehän merkityksen elämän ylläpitäjänä
- osaa tutkia erilaisia veden ominaisuuksia sekä tietää, miten vesiä puhdistetaan
- osaa luokitella maaperästä saatavia aineita, tuntee maaperän alkuaineiden kemiallisia merkkejä sekä osaa käyttää erilaisia aineiden erottamismenetelmiä, kuten suodatusta, kiteytystä ja seulomista
- tuntee perusasioita ympäristönsä aineiden ja tuotteiden turvallisesta käytöstä ja elinkaaresta sekä osaa tutkia aineiden ja tuotteiden ominaisuuksia esimerkiksi happamuutta
- tuntee keskeisiä asioita tupakasta, päihteistä ja huumaavista aineista, tietää, miksi ne ovat haitallisia, ja antaa esimerkkejä siitä, miksi niiden käyttö on vaarallista.

FYSIIKKA

VUOSILUOKAT 7–9

Vuosiluokilla 7–9 fysiikan opetuksen ydintehtävänä on laajentaa oppilaan tietämystä fysiikasta ja käsitystä fysikaalisen tiedon luonteesta sekä vahvistaa kokeellisen tiedonhankinnan taitoja.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat tiedot, taidot ja kokemukset sekä ympäristön kappaleista, aineista ja ilmiöistä tehdyt havainnot ja tutkimukset, joista edetään kohti fysiikan peruskäsitteitä ja lakeja. Kokeellisuuden tehtävänä on auttaa oppilasta hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja sekä kehittää kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja ja innostaa oppilasta fysiikan opiskeluun.

Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin elämän eri tilanteissa. Opetus antaa oppilaalle valmiuksia keskustella ja kirjoittaa fysiikan ja teknologian tiedonalaan kuuluvista asioista ja ilmiöistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen sekä auttaa häntä ymmärtämään fysiikan ja teknologian merkityksen jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa.

Fysiikan opiskelu tukee oppilaan persoonallisuuden kehittymistä ja nykyaikaisen maailmankuvan muodostamista sekä antaa valmiuksia tehdä jokapäiväisiä valintoja erityisesti energiavarojen käyttöön ja ympäristön suojeluun liittyvissä asioissa.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- työskentelemään ja tutkimaan luonnonilmiöitä turvallisesti ja yhdessä toisten kanssa
- luonnon tutkimisen taitoja, kuten kysymysten tekeminen ja ongelmien hahmottaminen
- havaintojen, mittauksien ja päätelmien tekemistä, vertailua ja luokittelua, hypoteesin esittämistä ja sen testaamista sekä tulosten käsittelyä, esittämistä ja tulkitsemista myös tieto- ja viestintätekniikkaa hyväksi käyttäen
- suunnittelemaan ja tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen, jossa vakioidaan ja varioidaan luonnonilmiöissä vaikuttavia muuttujia ja selvitetään muuttujien välisiä riippuvuuksia
- muodostamaan yksinkertaisia malleja ja käyttämään niitä ilmiöiden selittämisessä sekä tekemään yleistyksiä ja arvioimaan tutkimusprosessin ja tulosten luotettavuutta
- käyttämään tarkoituksenmukaisia käsitteitä, suureita ja yksiköitä kuvatessaan fysikaalisia ilmiöitä ja teknologiaan kuuluvia asioita
- arvioimaan eri lähteistä hankkimansa tiedon luotettavuutta
- käyttämään erilaisia graafisia ja algebrallisia malleja ilmiöiden selittämisessä, ennusteiden tekemisessä ja ongelmanratkaisussa

- tuntemaan luonnonilmiöitä ja prosesseja ja niissä tapahtuvia energiamuutoksia, erilaisia luonnon rakenteita ja rakenneosien vuorovaikutuksia sekä ymmärtämään ilmiöiden syy-seuraussuhteita.

KESKEISET SISÄLLÖT

Liike ja voima

- vuorovaikutus ja niistä syntyvät voimat sekä niistä aiheutuvat liike- ja tasapainoilmiöt sekä niiden esiintyminen ympäristössä
- liike, tasaisen ja tasaisesti kiihtyvän liikkeen mallit
- voiman tekemä työ, mekaaninen energia ja teho

Värähdys- ja aaltoliike

- erilaiset värähdys- ja aaltoliikkeiden perusilmiöt sekä aaltoliikkeen synty ja vastaanottaminen sekä havaitseminen, heijastuminen ja taittuminen sekä niihin liittyvät ominaisuudet, suureet ja lait
- äänen ja valon merkitys ja sovellukset
- optisten laitteiden toimintaperiaatteita

Lämpö

- kappaleiden ja aineiden lämpenemiseen ja jäähtymiseen liittyvät ilmiöt sekä niiden kuvaaminen tarkoituksenmukaisilla käsitteillä ja laeilla sekä lämpöilmiöiden merkitys ja sovellukset
- energian säilyminen ja huononeminen, lämpö energiamuotona

Sähkö

- kappaleiden väliset sähköiset ja magneettiset voimat
- tasavirtapiiri ja virtapiirin perusilmiöt sekä näiden ilmiöiden soveltaminen turvallisesti jokapäiväisessä elämässä ja tekniikassa
- sähkömagneettinen induktio ja sen käyttö energian siirrossa sekä sähköön käyttö kotona

Luonnon rakenteet

- luonnon rakenteet ja mittasuhteet
- rakenneosia koossa pitävät vuorovaikutukset sekä energian sitoutuminen ja vapautuminen rakenneosien välisissä prosesseissa
- radioaktiivinen hajoaminen, fissio ja fuusio, ionisoiva säteily ja sen vaikutus elolliseen luontoon sekä säteilystä suojautuminen

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Luonnon tutkimisen taidot

Oppilas

- osaa työskennellä turvallisesti, ohjeita noudattaen ja yhdessä toisten kanssa
- osaa tehdä luonnontieteellisen tutkimuksen annetun ohjeen mukaan sekä suunnitella yksinkertaisia kokeita, sopia työnjaosta ja tehtävistä sekä osaa asettaa tavoitteita tai päämääriä yhdessä muiden oppilaiden kanssa
- osaa laatia pienimuotoisia tutkimuselostuksia, esittää tulokset esimerkiksi taulukkojen ja graafien avulla sekä tulkita niitä
- osaa tehdä kontrolloidun kokeen ja arvioida koejärjestelyn toimivuutta sekä tulosten luotettavuutta, tarkkuutta ja mielekkyyttä

- tietää, että fysiikka on perusluonnontiede ja että fysiikan tietoja ja kokeellista tiedonhankintamenetelmää käytetään muissa luonnontieteissä ja tekniikassa.

Liike ja voima

Oppilas

- osaa tutkia erilaisia vuorovaikutus- ja liikeilmiöitä sekä käyttää niitä kuvaavia suureita, kuten aika, matka, nopeus, kiihtyvyys ja voima
- osaa tehdä graafisia esityksiä esimerkiksi tasaisen ja kiihtyvän liikkeen mittaustuloksista sekä tulkita niitä sekä käyttää tasaisen liikkeen mallia liikettä koskevien ennusteiden tekemiseen ja keskinopeuden yhtälöä matkan tai ajan arviointiin ja laskemiseen
- ymmärtää yksinkertaisten mekaanisten koneiden, esimerkiksi vivun, toimintaperiaatteen ja tietää mekaanisten koneiden ja erilaisten rakenteiden sovelluksia
- osaa käyttää kappaleiden ja aineiden ominaisuuksia kuvaavia suureita ja osaa selittää niiden avulla havaitsemiaan ilmiöitä, esimerkiksi vertailla aineiden tiheyksiä ja selittää tiheyden avulla erilaisia ilmiöitä, kuten kellumisen ja kuumailmapallon toiminnan
- tuntee työn ja energian välisen yhteyden
- ymmärtää liikenneturvallisuutta koskevien määräysten fysikaalisen perustan.

Värähdys- ja aaltoliike

Oppilas

- tunnistaa aaltoliikkeitä ja niille luonteenomaisia ilmiöitä, esimerkiksi aaltoliikkeen synnyn, etenemisen, vastaanottamisen, heijastumisen ja taittumisen
- tunnistaa erilaisia jaksollisia ilmiöitä ja värähtelijöitä ympäristöstään ja niille ominaisia ilmiöitä sekä osaa luonnehtia kyseessä olevia ilmiöitä niitä kuvaavien suureiden avulla
- osaa tutkia valon heijastumista ja taittumista sekä selittää valonsädettä mallina käyttäen erilaisia näkemiseen liittyviä ilmiöitä ja peilien ja linssien toimintaa
- ymmärtää äänen ja valon merkityksen ihmisen ja yhteiskunnan kannalta, esimerkiksi melu ja siltä suojautuminen sekä valo tiedonsiirrossa.

Lämpö

Oppilas

- tunnistaa ympäristöstä lämmön siirtymiseen ja varastoitumiseen liittyviä ilmiöitä ja osaa tulkita niitä
- osaa luonnehtia lämpöopin perusilmiöitä, kuten lämpölaajenemista ja kappaleen lämpenemistä, niitä kuvaavien suureiden ja kokeellisten lakien avulla
- osaa käyttää lämpenemisen, olomuodon muutosten ja lämpölaajenemisen lakeja tarkastellessaan ja selittäessään ympäristössään tapahtuvia lämpöilmiöitä.

Sähkö

Oppilas

- osaa sähkölaitteiden ja lämpöä tuottavien laitteiden turvallisen ja taloudellisen käytön periaatteet sekä osaa arvioida ja laskea eritehoisten sähkölaitteiden käyttökustannuksia
- ymmärtää jännitteen ja sähkövirran välisen yhteyden suljetussa virtapiirissä ja vastuksien vaikutuksen sähkövirran suuruuteen sekä osaa tehdä ennusteita virtapiirin toiminnasta ja käyttää kytkentäkaaviota virtapiirin mallina
- tuntee sovelluksia kuten sähkölaitteet ja sähköinen viestintä

- tuntee sähkön tuotantoon ja siirtoon liittyviä prosesseja kuten muuntajan toiminta, osaa selittää energian muuntumisen voimalaitoksessa sekä arvioida erilaisten voimalaitosten hyötyjä ja haittoja.

Luonnon rakenteet

Oppilas

- tuntee säteilylajit ja säteilyn vaikutuksia, pystyy erottamaan vaaralliset säteilylajit vaarattomista ja osaa suojautua säteilyltä
- hahmottaa rakenneosien ketjun ja mittasuhteita alkeishiukkasista galakseihin ja osaa havainnollistaa näitä rakenteita ja järjestelmiä sopivilla malleilla
- osaa käyttää keskusteluissaan keskeisiä fysiikan käsitteitä muun muassa energia, vuorovaikutus ja säteily
- ymmärtää energian säilymisen periaatteen sekä osaa antaa esimerkkejä energian muuntumisesta erilaisissa prosesseissa, kuten puun palamisessa ja kiven putoamisessa.

KEMIA

VUOSILUOKAT 7–9

Kemian opetuksen tehtävänä vuosiluokilla 7–9 on laajentaa oppilaan tietämystä kemiasta ja kemiallisen tiedon luonteesta sekä ohjata luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen käyttämiseen elämän eri tilanteissa. Opetus antaa oppilaalle persoonallisuuden kehittymisen ja nykyaikaisen maailmankuvan muodostamisen kannalta välttämättömiä aineksia ja se auttaa ymmärtämään kemian ja teknologian merkityksen jokapäiväisessä elämässä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Kemian opetuksen tulee antaa oppilaalle valmiuksia tehdä jokapäiväisiä valintoja ja keskustella erityisesti energian tuotantoon, ympäristöön ja teollisuuteen liittyvistä asioista ja ohjata oppilasta ottamaan vastuuta ympäristöstään.

Opetus tukeutuu kokeelliseen lähestymistapaan, jossa lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havaitseminen ja tutkiminen. Tästä edetään ilmiöiden tulkitsemiseen, selittämiseen ja kuvaamiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä. Kokeellisuuden tulee auttaa oppilasta hahmottamaan luonnontieteiden luonnetta ja omaksumaan uusia luonnontieteellisiä käsitteitä, periaatteita ja malleja, kehittää käden taitoja, kokeellisen työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä innostaa oppilasta kemian opiskeluun.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- työskentelemään turvallisesti ja ohjeita noudattaen
- käyttämään luonnontieteellisen tiedonhankinnan kannalta tyypillisiä tutkimusmenetelmiä, myös tieto- ja viestintätekniikkaa, sekä arvioimaan tiedon luotettavuutta ja merkitystä
- tekemään luonnontieteellisen tutkimuksen sekä tulkitsemaan ja esittämään tuloksia
- aineiden kiertokulkuun ja tuotteiden elinkaareen liittyviä prosesseja sekä niiden merkityksen luonnolle ja ympäristölle
- tuntemaan aineiden ominaisuuksia kuvaavia fysikaalisia ja kemiallisia käsitteitä ja käyttämään niitä
- aineen rakennetta ja kemiallisia sidoksia kuvaavia käsitteitä ja malleja
- kuvailemaan ja mallintamaan kemiallisia reaktioita reaktioyhtälöiden avulla
- soveltamaan omia tietojaan käytännön tilanteissa ja valinnoissa

- tuntemaan kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen sekä ihmiselle että yhteiskunnalle.

KESKEISET SISÄLLÖT

Ilma ja vesi

- ilmakehän aineet ja niiden merkitys ihmiselle ja luonnon tasapainolle
- vesi ja veden ominaisuuksia, kuten happamuus ja emäksisyys
- aineiden paloherkkyys, palamisreaktio, sen kuvaaminen kemian merkkikielellä sekä palamistuotteiden ominaisuudet ja vaikutukset ympäristössä

Raaka-aineet ja tuotteet

- tärkeimmät maankuoresta saatavat alkuaineet ja yhdisteet ja niiden ominaisuuksia sekä tuotteiden valmistus, käyttö, riittävyys ja kierrätettävyys
- sähkökemiallisia ilmiöitä, sähköpari, elektrolyysi ja niiden sovellukset
- alkuaineiden ja yhdisteiden merkitseminen, luokittelu ja erottaminen sekä reaktionopeuksien vertailu
- reaktioyhtälöiden tulkitseminen sekä yksinkertaisten reaktioyhtälöiden tasapainottaminen
- alkuaineiden ja yhdisteiden ominaisuuksien ja rakenteiden selittäminen atomimallin tai jaksollisen järjestelmän avulla

Elollinen luonto ja yhteiskunta

- fotosynteesi ja palaminen, energialähteet
- orgaanisten yhdisteiden hapettumisreaktioita ja reaktiotuotteita, kuten alkoholit ja karboksyylihapot sekä niiden ominaisuudet ja käyttö
- hiilivedyt, öljynjalostusteollisuus ja sen tuotteita
- hiilihydraatit, valkuaisaineet, rasvat, niiden koostumus ja merkitys ravintoaineina sekä teollisuuden raaka-aineina
- pesu- ja kosmeettiset aineet ja tekstiilit

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

- osaa työskennellä annetun ohjeen mukaan turvallisesti yksin ja ryhmässä
- osaa tehdä yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita, esimerkiksi kokeen, jossa tutkitaan aineen palamista, palamistuotteen liukenemista veteen ja syntyneen vesiliuoksen happamuutta
- osaa esittää kokeidensa tulokset ja tulkita niitä
- tuntee aineiden kiertoprosesseja ja niiden aiheuttamia ilmiöitä luonnossa ja ympäristössä, esimerkiksi hiilen kiertokulku, kasvihuoneilmiö ja happamoituminen
- tuntee kemian ilmiöiden ja sovellusten merkityksen ihmiselle ja yhteiskunnalle, esimerkiksi fotosynteesin merkityksen elollisen luonnon energiavarannolle sekä korroosion ja korroosiolta suojaamisen merkityksen rakentamisessa ja metalliteollisuudessa
- tuntee ympäristöön vaikuttavia aineita, niiden lähteitä, leviämistapoja ja vaikutuksia ihmisen ja luonnon hyvinvointiin, esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden palamistuotteita ja raskasmetalleja

- tuntee teollisuuden eri aloja kuten metalli- ja puunjalostusteollisuus sekä niiden tuotteita ja niiden merkityksen jokapäiväisessä elämässä
- osaa tulkita tavaraselosteita, selittää tuotteen elinkaaren ja osaa tehdä valintoja kuluttujana
- osaa käyttää oikeita käsitteitä kuvaillessaan aineiden ominaisuuksia ja kemiallisia ilmiöitä, esimerkiksi happamuutta, sähkönjohtokykyä ja olomuodon muutoksia
- osaa tutkia aineiden ominaisuuksia ja käyttää tuloksia alkuaineiden ja yhdisteiden luokittelussa, tunnistamisessa ja erottamisessa, esimerkiksi epäjalot ja jalot metallit
- osaa kuvata atomia, kemiallisia sidoksia ja yhdisteitä asianmukaisia malleja käyttäen
- osaa tulkita yksinkertaisia reaktioyhtälöitä ja kirjoittaa esimerkiksi hiilen palamisreaktion yhtälön
- osaa tehdä päätelmiä aineen reaktioherkkyydestä atomin uloimman elektronikuoren rakenteen tai alkuaineen paikan perusteella jaksollisessa järjestelmässä

Fysiikka ja kemia

Vuosiluokat 5-6

Yleiset tavoitteet:

Opetuksessa on pyrittävä auttamaan oppilaita ymmärtämään luonnontieteiden ominaislaatu. Oppilaat tutustuvat empiiriseen työtapaan kokeellisen työtavan kautta. Oppilaan kaikkia aisteja aktivoidaan, pyritään herättämään oppilaissa kokeilemisen iloa ja kehittämään intoa ja kykyä asettaa kysymyksiä luonnossa esiintyvistä ilmiöistä.

Keskeiset sisällöt:

Energia ja sähkö

- *sähkön ja lämmön tuotanto-, varastointi- ja siirtotapoja*
- *lämmön, valon ja liikkeen aikaansaaminen sähköön avulla sekä sähköturvallisuus*
- *maapallon energiavarat*

Luonnon rakenteet

- *maan vetovoima, kitka, voimista aiheutuvia liike- ja tasapainoilmiöitä*
- *Maan ja Kuun liikkeet ja näistä aiheutuvia ilmiöitä, aurinkokunnan ja tähtitaivaan rakenne*
- *akustiikka ja optiikka*

Aineet ympärillämme

- *arkikemiaa*
- *ilmakehä, ilman koostumus*
- *veden ominaisuudet, kiertokulku ja puhdistus*
- *maaperässä esiintyviä aineita*
- *tavallisimpien alkuaineiden kemiallisia merkkejä*
- *eri aineiden alkuperä, ominaisuudet ja kiertokulku*
- *päihde- ja huumausaineiden haittavaikutuksia*

Tavoitteet oppilaan oppimiselle

Oppilas:

- oppii työskentelemään turvallisesti itseään ja ympäristöään suojellen sekä noudattamaan annettuja ohjeita
- oppii tekemään havaintoja ja mittauksia eri aisteilla ja mittausvälineillä sekä kohdistamaan havaintojen teon kohteen olennaisiin piirteisiin, esimerkiksi liikkeeseen tai lämpötilaan ja niiden muutoksiin
- oppii tekemään johtopäätöksiä omista havainnoistaan ja mittauksistaan, esittämään tuloksia esim. taulukoiden tai kuvien avulla ja selittämään luonnon perusilmiöihin ja kappaleiden ominaisuuksiin liittyviä syy-seuraussuhteita, esim. sen, että mitä suurempi massa kappaleella on, sitä vaikeampaa se on saada liikkeelle tai pysäyttää
- osaa tehdä yksinkertaisia kokeita, esim. tutkia mitä tekijät vaikuttavat kiinteän aineen liukenemiseen
- osaa käyttää käsitteitä, suureita ja yksiköitä aineiden, kappaleiden ja ilmiöiden kuvailemisessa, vertailussa ja luokittelussa
- osaa koota tietoa eri lähteistä ja pohtia sen oikeellisuutta aikaisempien tietojensa, tutkimusten ja keskustelujen perusteella
- tuntee eri jännitelähteitä, kuten pariston ja akun, ja osaa tehdä kokeita, joissa sähköä käytetään energian siirtoon ja lämmön, valon sekä liikkeen aikaansaamiseen
- tietää, että sähköä ja lämpöä voidaan tuottaa erilaisten luonnonvarojen avulla ja osaa luokitella luonnonvaroja uusiutuviin ja uusiutumattomiin
- tuntee sähkön ja magnetismin välisen yhteyden, sähkömagnetismin
- tunnistaa sähkönkäyttöön liittyvät vaarat
- osaa tutkia vuorovaikutuksista aiheutuvia voimia, kuten painovoimaa, painottomuutta, kitkaa sekä ilman- ja vedenvastusta sekä tunnistaa eri liikkeitä
- osaa tutkia, miten voima muuttaa liikettä, ja osaa soveltaa luonnontieteellistä osaamistaan, esim. kuvata ja arvioida liikenteen vaaratilanteita
- tunnistaa Maan ja Kuun liikkeistä johtuvia ilmiöitä, esim. vuorokaudenajat, vuodenajat, Kuun vaiheet ja pimennykset sekä tuntee aurinkokunnan rakenteen ja osaa tehdä havaintoja tähtitaivaasta
- tunnistaa joitakin akustisia ja optisia ilmiöitä
- ymmärtää kemian merkityksen arkielämässä, ymmärtää mm., että leivonta ja ruoanlaittokin on kemiaa
- tuntee ilman koostumuksen, tietää ilmakehän kaasujen kemiallisia merkkejä ja ymmärtää ilmakehän merkityksen elämän ylläpitäjänä
- osaa tutkia veden eri ominaisuuksia ja tietää, miten vesi puhdistetaan
- osaa luokitella maaperästä saatavia aineita ja tuntee maaperän alkuaineiden kemiallisia merkkejä
- tuntee perusasioita ympäristönsä aineiden ja tuotteiden turvallisesta käytöstä ja elinkaaresta sekä osaa tutkia aineiden ja tuotteiden ominaisuuksia, esim. happamuutta
- tuntee keskeisiä asioita huumaus- ja päihdeaineista, ymmärtää miksi ne ovat haitallisia ja osaa perustella, miksi niiden käyttöä pitää välttää

Uskonto

OTE OPETUSHALLITUKSEN OHJEESTA OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISTA

7.11 Uskonto

KAIKKI USKONTOSIDONNAISET RYHMÄT

Uskonnon opetuksessa tarkastellaan elämän uskonnollista ja eettistä ulottuvuutta oppilaan oman kasvun näkökulmasta sekä laajempaan yhteiskunnalliseen ilmiönä. Uskontoa käsitellään yhtenä inhimillisen kulttuurin vaikuttavana pohjavirtana. Uskonnon opetuksessa korostetaan oman uskonnon tuntemista sekä valmiutta kohdata muita uskontoja ja katsomuksia, etenkin suomalaisessa yhteiskunnassa vaikuttavia katsomusperinteitä.

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tarjota oppilaalle tietoja, taitoja ja kokemuksia, joista hän saa aineksia identiteetin ja maailmankatsomuksen rakentamiseen. Opetus antaa valmiuksia kohdata uskonnollinen ja eettinen ulottuvuus omassa ja yhteisön elämässä. Opetuksen tavoite on uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys.

Opetuksen tavoitteena on

- perehdyttää omaan uskontoon
- perehdyttää suomalaiseen katsomusperinteeseen
- tutustuttaa muihin uskontoihin
- auttaa ymmärtämään uskontojen kulttuurista ja inhimillistä merkitystä
- kasvattaa eettisyyteen ja auttaa ymmärtämään uskonnon eettistä ulottuvuutta.

EVANKELISLUTERILAINEN USKONTO

Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen lähtökohtana on tutustuttaa oppilas monipuolisesti uskonnolliseen kulttuuriin ja tuoda esiin oppilaan kehityksen ja kasvun kannalta keskeisiä tekijöitä. Oppilasta autetaan ymmärtämään uskonnon merkitystä hänelle itselleen sekä näkemään uskontojen vaikutuksia yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Opetuksen tavoite on laaja-alainen uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys.

VIOSILUOKAT 1–5

Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 1–5 on aineksien tarjoaminen oppilaan maailmankatsomuksen rakentumiseksi. Opetuksessa tutustutaan oppilaita ympäröivään uskonnolliseen maailmaan tietojen ja omien kokemusten kautta, perehdytään Raamattuun sekä rohkaistaan oppilaita eettiseen arviointiin ja vastuullisuuteen.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii luottamusta elämään ja itseensä, kohtaamaan rohkeasti tulevaisuuden, ymmärtämään pyhän ulottuvuuden sekä näkemään uskonnon vaikutuksen omassa ja muiden elämässä
- tutustuu Uuteen testamenttiin, Jeesuksen elämään ja opetuksiin
- tutustuu Vanhan testamentin keskeisiin kertomuksiin
- ymmärtää kirkkovuoden ja Jeesuksen elämänkaaren välisen yhteyden
- tutustuu luterilaiseen kirkkoon ja seurakunnan toimintaan
- tutustuu muihin kristillisiin kirkkoihin ja ympäröiviin uskonnollisiin ja ei-uskonnollisiin katsomuksiin
- oppii eettisten asioiden pohdintaa, omien tunteiden ja kokemusten jakamista sekä kristillisen etiikan soveltamista.

KESKEISET SISÄLLÖT

Luottamus ja turvallisuus

- oppilaiden kokemuksista ja elämäntilanteista nousevia elämään ja kuolemaan liittyviä asioita
- Jumala Isänä ja Luojana, Herran siunaus sekä Jeesuksen opetukset Jumalan huolenpidosta

Arvokas ja ainutlaatuinen elämä

- minun juureni; perheen ja suvun arvoja ja perinteitä
- toisen ihmisen ja luonnon kunnioitus, valintojen tekeminen ja vastuullisuus
- teemaan liittyviä Raamatun kertomuksia
- suvaitsevaisuus, alustava tutustuminen niihin kirkkoihin, uskontoihin ja vähemmistöihin, jotka liittyvät oppilaiden elämään

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- alku- ja patriarkkakertomukset
- Egyptistä Luvattuun maahan
- Jeesuksen elämä ja opetukset, Isä meidän -rukous

Eettisyyteen kasvaminen

- ihmisen arvo erityisesti luomisen näkökulmasta
- kultainen sääntö, rakkauden kaksoiskäsky ja kymmenen käskyä
- yhdessä elämisen kysymykset ja oikeudenmukaisuus

Luterilaisen kirkon elämä

- seurakunta oppilaan elämässä
- kirkko- ja kalenterivuoden juhlia ja niihin liittyviä kristillisiä sisältöjä ja tapoja
- luterilaisen kirkon käsitys Jumalasta, armosta, pelastuksesta ja Raamatusta
- seurakunnan keskeisiä toimintoja, kuten jumalanpalvelus, kirkolliset toimitukset, diakonia sekä toiminta seurakunnan jäsenenä
- kristilliset symbolit kirkossa ja oppilaan ympäristössä, kirkkotaide sekä virsiä ja muita hengellisiä lauluja

Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

- oppilaiden kohtaamat uskonnot ja kirkot Suomessa ja maailmalla
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä ja erilaisia piirteitä

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 5. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas tuntee keskeiset asiat Raamatusta ja Suomen evankelis-luterilaisesta kirkosta ja osaa käyttää oppimaansa lisätiedon hankkimiseen

Oppilas

- tuntee Raamatun keskeisiä kertomuksia
- tuntee Suomen evankelis-luterilaisen kirkon peruspiirteet ja oman alueensa seurakunnan
- tietää Suomen evankelis-luterilainen kirkon kuuluvan kirkkojen suureen perheeseen ja tuntee myös muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä.

Oppilas hahmottaa uskontoa ilmiönä

Oppilas

- ymmärtää uskonnollisen kielenkäytön luonnetta
- tunnistaa uskonnollisia symboleja, käsitteitä ja kielikuvia
- näkee uskonnon vaikutuksia omassa elämässään ja lähiympäristössään.

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

Oppilas

- hahmottaa alustavasti uskon ja tiedon perusluonnetta
- osaa tarkastella itselleen läheisiä elämänskysymyksiä
- pystyy ikäkauttansa vastaavasti hahmottamaan omaa maailmankatsomustaan.

Oppilas osaa toimia eettisesti vastuullisella tavalla

Oppilas

- kykenee eettiseen pohdintaan
- tunnistaa moraaliseen päätöksentekoon vaikuttavia tekijöitä ja ottaa niitä huomioon omassa elämässään.

UUOSILUOKAT 6–9

Evankelisluterilaisen uskonnon opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 6–9 on syventää ja laajentaa oppilaan ymmärtämystä oman uskonnon ja muiden uskontojen luonteesta ja merkityksestä. Näin tuetaan oppilaan oman maailmankatsomuksen ja eettisen näkemyksen rakentumista.

TAVOITTEET

Oppilas

- tiedostaa maailmankatsomuksensa rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä
- ymmärtää uskonnon ja siihen sisältyvän pyhyiden ulottuvuuden merkitystä ihmisen ja yhteisön elämässä
- perehtyy Raamattuun inhimillisenä ja pyhänä kirjakokoelmana
- perehtyy kristinuskoon, sen syntyyn ja kehitykseen sekä sen merkitykseen ihmisen ja yhteiskunnan elämässä
- perehtyy luterilaiseen kirkkoon ja sen uskonkäsitykseen
- tutustuu keskeisiin maailmanuskontoihin pääpiirteissään
- osaa kunnioittaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä
- tuntee eettisen ajattelun peruskäsitteitä ja kristillisen etiikan perusteita sekä osaa soveltaa näitä eettiseen pohdintaansa ja toimintaansa.

KESKEISET SISÄLLÖT

Oppilaan maailmankatsomuksellinen pohdinta

- elämän merkitys ja rajallisuus
- uskon ja tiedon suhde

Maailmanuskonnot

- keskeisten maailmanuskontojen levinneisyys, kokosuhteet ja uskonnollisen elämän pääpiirteet
- uskonnon ulottuvuudet ja vaikutukset yksilöön, yhteisöön ja kulttuuriin

Raamattu

- Vanha testamentti Israelin kansan vaiheiden ja uskon ilmentäjänä
- Vanha testamentti juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin näkökulmasta
- Uusi testamentti Jeesuksen opetuksen ja kristinuskon synnyn ilmentäjänä
- Raamatun synnyn pääpiirteet sekä Raamatun tulkinta ja käyttö
- Raamatun kulttuurivaikutuksia

Kirkko

- keskeiset asiat kristinuskon synnystä ja kehityksestä
- kirkkokunnat, niiden levinneisyys sekä elämän ja uskon pääpiirteet, ekumenia
- kirkkorakennus sekä sen symboliikka ja liittyminen seurakunnan elämään
- kristillinen usko, sen inhimillinen ja yhteiskunnallinen merkitys, erityisesti luterilainen usko, kristilliset symbolit

Suomalainen katsomusperinne

- yleiskuva Suomen uskontotilanteesta, erityisesti luterilainen kirkko ja ortodoksinen kirkko sekä muita kristillisiä kirkkoja ja yhteisöjä, muita uskontoja ja uskonnottomuus
- uskonnonvapaus
- luterilaisen kirkon jäsenyys ja toiminta sekä kristillinen virsi- ja muu musiikkiperinne
- suomalaiset muinaisuskot, katolinen keskiaika, uskonpuhdistus ja sen jälkeinen aika

Ihminen eettisenä olentona

- eettisten normien, periaatteiden ja arvojen tunnistaminen, pohtiminen ja soveltaminen
- kristillinen ihmiskäsitys ja toisen asemaan asettuminen
- ihminen oman elämänsä, yhteiskunnan ja ympäristön muokkaajana
- kristillisen etiikan peruspainotukset kuten profeettojen sanoma, Jeesuksen Vuorisarna ja vertaukset

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITÉERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas kykenee hankkimaan syventävää tietoa kristinuskosta ja evankelis-luterilaisesta kirkosta

Oppilas

- tuntee Raamatun keskeisen sisällön
- tuntee kristinuskon syntytahtumat ja hallitsee kristillisten kirkkojen muotoutumisen keskeiset vaiheet
- tuntee Suomen evankelis-luterilaisen kirkon historiaa ja ymmärtää suomalaisen luterilaisuuden perusluonteen

- ymmärtää suomalaista uskonnollisuutta ja katsomusperinnettä.

Oppilas ymmärtää uskontoa ilmiönä

Oppilas

- ymmärtää uskonnollista ajattelua sekä uskonnollisen kokemuksen ja käyttäytymisen luonnetta
- tunnistaa uskontojen vaikutuksia suomalaisessa ja eurooppalaisessa kulttuurissa
- tuntee maailmanuskontojen keskeiset piirteet
- arvostaa eri tavoin uskovia ja ajattelevia ihmisiä.

Oppilas osaa käyttää uskonnollista tietoa

Oppilas

- tuntee uskon ja tiedon perusluonteen sekä niiden keskinäisen suhteen
- hahmottaa oman maailmankatsomukseensa vaikuttavia tekijöitä
- kykenee keskustelemaan olemassaolon perimmäisistä kysymyksistä.

Oppilas osaa toimia eettisesti vastuullisella tavalla

Oppilas

- kykenee vastuulliseen eettiseen pohdintaan
- tunnistaa omien valintojensa ja tekojensa seurauksia.

Perusopetuslain 13 § *Uskonnon ja elämäkatsomustiedon opetus*

Perusopetuksen järjestäjän tulee järjestää oppilaiden enemmistön uskonnon mukaista uskonnon opetusta. Opetus järjestetään tällöin sen mukaan, mihin uskonnolliseen yhdyskuntaan oppilaiden enemmistö kuuluu. Tähän uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluvat oppilaat osallistuvat oman uskontonsa opetukseen. Oppilas, joka ei kuulu tähän uskonnolliseen yhdyskuntaan, voi huoltajan ilmoitettua asiasta perusopetuksen järjestäjälle osallistua mainittuun uskonnonopetukseen.

Vähintään kolmelle evankelis-luterilaiseen kirkkoon tai vähintään kolmelle ortodoksiseen kirkkokuntaan kuuluvalla oppilaalla, jotka eivät osallistu 1 momentissa tarkoitettuun uskonnon opetukseen, järjestetään heidän oman uskontonsa opetusta.

Muuhun kuin 2 momentissa mainittuihin uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvalla vähintään kolmelle oppilaalle, jotka eivät osallistu 1 momentissa tarkoitettuun uskonnonopetukseen, järjestetään heidän oman uskontonsa opetusta, jos heidän huoltajansa sitä pyytävät.

Jos oppilas kuuluu useampaan kuin yhteen uskonnolliseen yhdyskuntaan, oppilaan huoltaja päättää, minkä uskonnon opetukseen oppilas osallistuu.

Uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomalle oppilaalle, joka ei osallistu 1 momentissa tarkoitettuun uskonnonopetukseen, opetetaan elämäkatsomustietoa. Uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluvalla oppilaalle, jolle ei järjestetä hänen oman uskontonsa opetusta, opetetaan huoltajan pyynnöstä elämäkatsomustietoa. Perusopetuksen järjestäjän tulee järjestää elämäkatsomustiedon opetusta, jos opetukseen oikeutettuja oppilaita on vähintään kolme.

Uskonnolliseen yhdyskuntaan kuulumaton oppilas voi huoltajan pyynnöstä osallistua myös sellaiseen perusopetuksen järjestäjän järjestämään uskonnon opetukseen, joka oppilaan saaman kasvatuksen ja kulttuuritaustan perusteella ilmeisesti vastaa hänen uskonnollista katsomustaan.

Uskonto

Vuosiluokka 1

Yleiset tavoitteet:

Oppilas perehdytetään kristinuskoon ja sen kulttuuriperinteisiin. Oppilas oppii eettisen ja vastuuntuntoisen elämänskatsomuksen.

Keskeiset sisällöt:

Luottamus ja turvallisuus

- *turvallisuus - pelko*
- *rukoukset*
 - *aamurukous, iltarukous, pöytärukous, kiitos, esirukous*

Arvokas ja ainutlaatuinen elämä

- *perheen arvot ja perinteet*

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- *luomiskertomus*
- *kertomuksia Jeesuksen elämästä*
 - *esim. Jeesuksen lapsuus, Jeesus kutsuu opetuslapsia, Jeesus siunaa lapsia, Jeesus tynnyttää myrskyn, Jairin tytär, Jeesus ja Bartimaios, Viisi leipää ja kaksi kalaa*

Eettisyyteen kasvaminen

- *minä ja lähimmäiseni*
 - käyttäytymissäännöt, kiitos ja anteeksi

Luterilaisen kirkon elämää

- *kotiseurakunta*
 - kirkkorakennus
- *kirkkovuoden pyhät*
 - Mikkelinpäivä, Pyhäinpäivä, adventti, jouluku, loppiainen, Marian ilmestyspäivä, pääsiäinen, helatorstai ja helluntai
- *Virsiä, hengellisiä lastenlauluja*

Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

- *Eri uskonnot ja kirkot oppilaan lähiympäristössä*

Tavoitteet oppilaan oppimiselle

Oppilas:

- *tuntee rukouksen merkityksen ja arvon*
- *tietää perheen arvot ja perinteet*
- *osaa kertoa luomiskertomuksen keskeisimmät kohdat*
- *osaa kertoa muutaman kertomuksen Jeesuksen elämästä*
- *oppii ottamaan huomioon toisten tunteet ja ottamaan vastuuta*
- *tutustuu seurakunnan toimintaan ja lähiympäristönsä uskontoihin*
- *tutustuu kirkkovuoden pyhiin*
- *tietää joulun ja pääsiäisen kristillisen sanoman*
- *osaa muutaman virren ja hengellisen lastenlaulun*

Uskonto

Vuosiluokka 2

Yleiset tavoitteet:

Oppilas perehdytetään kristinuskoon ja sen kulttuuriperinteisiin. Oppilas kehittää eettisen ja vastuuntuntoisen elämäntavon.

Keskeiset sisällöt:

Luottamus ja turvallisuus

Arvokas ja ainutlaatuinen elämä

- *kunnioitus elämää ja luontoa kohtaan*

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- *Raamattu pyhänä kirjana*
 - *Vanha ja uusi testamentti*
- *Raamatun elämä ja silloinen historia*
- *Kertomuksia Uudesta testamentista*

- rukouksia
 - Isä meidän

Eettisyyteen kasvaminen

- Minä ja lähimmäiseni
 - Kultainen sääntö (Luuk. 6:31)

Luterilaisen kirkon elämää

- kotiseurakunta
kirkko, jumalanpalvelus, oppilaan lähiympäristössä olevat uskonnolliset yhteisöt, lähetystyö
- kirkkovuoden pyhät
 - Mikkelinpäivä, Pyhäinpäivä, adventti, jouluku, loppiainen, Marian ilmestyspäivä, pääsiäinen, helatorstai ja helluntai
- Virret ja hengelliset lastenlaulut

Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

- Oppilaan lähiympäristössä olevat uskonnolliset yhteisöt, lähetystyö

Tavoitteet oppilaan oppimiselle

Oppilas:

- tuntee Raamatun pääosat: VT ja UT
- tuntee Raamatun elämää ja elämää Palestiinassa
- osaa kertoa muutaman kertomuksen Raamatusta
- osaa Isä Meidän –rukouksen ulkoa
- oppii ottamaan huomioon toisten tunteet ja ottamaan vastuuta
- osaa kultaisen säännön ulkoa
- tutustuu seurakuntatoimintaan ja lähetystyöhön
- tutustuu kirkkovuoden pyhiin
- tuntee joulun ja pääsiäisen kristillisen sanoman
- osaa muutaman virren ja hengellisen lastenlaulun

Uskonto

Vuosiluokat 3-5

Evangelisluterilaisen uskonnon opetuksen lähtökohtana on tutustuttaa oppilas monipuolisesti uskonnolliseen kulttuuriin ja tuoda esiin oppilaan kehityksen ja kasvun kannalta keskeisiä tekijöitä. Oppilasta autetaan ymmärtämään uskonnon merkitystä hänelle itselleen sekä näkemään uskontojen vaikutuksia yhteiskunnassa ja kulttuurissa. Opetuksen tavoite on laaja-alainen uskonnollinen ja katsomuksellinen yleissivistys.

Vuosiluokka 3

Yleinen tavoite:

Oppilas oppii ymmärtämään Jumalan kaiken luoja.

Oppilas perehtyy Vanhan Testamentin kertomuksiin sekä oppii yhdistämään kirkkovuoden ja Jeesuksen elämän.

Keskeinen sisältö:

Jumala on elämän luoja ja ylläpitäjä:

Vanhan testamentin kertomuksia

- Tavoitteena on perehtyä Vanhan testamentin pelastushistoriaan. Käsiteltäväksi valitaan sellaista elämänläheistä tapahtuma-aineistoa, jossa kuvataan, miten Jumala on puhutellut ja johdattanut yksityisiä ihmisiä, sukua, heimoa ja kansaa. Kysymykseen tulevat patriarkkakertomukset, Joosef ja erämaavaellus. Lisäksi voidaan ottaa joitakin Vt:n keskeisiä henkilöhahmoja, mm. Samuel, Daavid ja Salomo.

Kymmenen käskyä

- Tavoitteena on tutustua kymmeneen käskyyn ja nähdä ne elämää suojelevana Jumalan lakina meidän omassa maailmassamme. Käskyt pyritään opettelemaan ulkoa.

Rukous ja siunaaminen

- Opetellaan Herran siunaus, joka pyritään myös oppimaan ulkoa.

Keskeisiä kirkkovuoden tapahtumia

- *adventti*
- *joulu*
- *pääsiäinen*

Virsiä ja lauluja

- Opetellaan lasten virsiä ja hengellisiä lauluja.

Tavoitteena on, että oppilas:

- *saa positiivisen elämäkatsomuksen, perusturvallisuuden*
- *ymmärtää, että elämällä on myös hengellinen ulottuvuus*
- *näkee uskonnon vaikutuksen omassa kulttuurissa ja omassa ja toisten elämässä*
- *tutustuu Vanhaan Testamenttiin*
- *tutustuu tärkeimpiin Vanhan Testamentin kertomuksiin*
- *ymmärtää, että kirkkovuosi seuraa Jeesuksen elämää*
- *tutustuu luterilaiseen kirkkoon ja seurakunnan toimintaan*
- *oppii käsittelemään tunteittensa ja kokemustensa kautta eettisiä kysymyksiä ja soveltamaan kristillistä etiikkaa*

Uskonto

Vuosiluokka 4

Yleinen tavoite:

Oppilas tutustuu Jeesuksen elämään ja Uuteen Testamenttiin. Kirkkovuoden tärkeimmät juhlat.

Keskeinen sisältö:

Uusi Testamentti

Jeesuksen elämäkerta

- Tavoitteena on antaa Jeesuksen elämästä, toiminnasta ja opetuksista yhtenäinen kuva, joka perustuu Uuden testamentin teksteihin.

Isä meidän -rukous ja henkilökohtainen rukoileminen

- Tavoitteena on oppia ymmärtämään Jeesuksen opettama Isä meidän -rukous, joka pyritään opettelemaan ulkoa. Keskustellaan oman rukouselämän tarjoamista mahdollisuuksista.

Seurakunta

- uskonnonvapaus
- oma seurakunta
- jumalanpalvelus
- työskentely seurakunnassa
- diakoniatyö
- lähetystyö

Virsiä ja Lauluja

- Opetellaan lasten virsiä ja hengellisiä lauluja.

Tavoitteena on, että oppilas:

- saa positiivisen elämäkatsomuksen, perusturvallisuuden

- *ymmärtää, että elämällä on myös hengellinen ulottuvuus*
- *näkee uskonnon vaikutuksen omaan kulttuuriin ja omaan ja toisten elämään*
- *perehtyy Uuteen Testamenttiin, Jeesuksen elämään ja oppeihin*
- *ymmärtää, että kirkkovuosi seuraa Jeesuksen elämää*
- *tutustuu luterilaiseen kirkkoon ja seurakunnan toimintaan*
- *tutustuu eri lähiympäristönsä yhteisöihin ja siten kasvattaa suvaitsevaisuutta ja ymmärtämystä muita kohtaan*
- *oppii käsittelemään tunteittensa ja kokemustensa kautta eettisiä kysymyksiä ja soveltamaan kristillistä etiikkaa*

Uskonto

Vuosiluokka 5

Yleiset tavoitteet:

Oppilas tutustuu Jeesuksen opetukseen, oppii näkemään yhteydet kirkonvuoden ja Jeesuksen elämän välillä sekä tutustuu eri kirkkoihin ja uskontoihin.

Keskeiset sisällöt:

Raamatun kertomuksia ja opetuksia

- *Jeesus puhuu tehtävistään*
 - *Minä olen...* (esim. Joh. 6:35, Joh. 8:12, Joh. 10:14-16, Joh. 14:5-6, Joh. 15:5)
- *Pikku Raamattu* (Joh. 3:16)
- *Vuorisaarna* (Matt. 5-7)
- *Isä Meidän*
- *Jeesuksen vertaukset* esim..
 - *tuhlaajapoika* (Luuk. 15: 11-32)
 - *eksynyt lammas* (Luuk. 15: 1-7)
 - *laupias samarialainen* (Luuk. 10: 30-37)
 - *talo kalliolla ja talo hiekalla* (Matt. 7:24-27)
 - *kylväjä* (Luuk. 8: 4-15)
 - *armoton palvelija* (Matt. 18:21-35)
 - *viinitarhan työmiesten palkka* (Matt. 19:16-24)
 - *kaksi poikaa* (Matt. 21: 28-31)
 - *suuret pidot* (Luuk. 14: 15-24)
 - *leski ja väärämielinen tuomari* (Luuk. 18:1-8))
 - *fariseus ja publikaani temppelissä* (Luuk. 18:9-14)
 - *kymmenen neitsyttä* (Matt. 25:1-13)

Eettinen kasvu

- *Rakkauden kaksoiskäsky* (Matt. 22:37-40)

Luterilaisen kirkon elämä

- *kirkkovuoden juhlia*
- *kirkkovuosi ja liturgiset värit*
- *virsiä ja lauluja*
- *Suomen evankelis-luterilainen kirkko*

- organisaatio
- lähetystyö

- Herätysliikkeet kirkon sisällä
 - Lestadiolaisuus
 - Kirkon nuoriso
 - Suomen Luterilainen Evankeliiyhdistys
 - lähetystyö omassa maassa

Oppilaita ympäröivä uskonnollinen maailma

- Suomen vapaakirkot
 - Suomen baptistikirkko
 - Suomen metodistikirkko
 - Vapaa lähetystyö
 - Suomen helluntaikirkko
 - Suomen adventtikirkko
 - Suomen pelastusarmeija
- Muita kristillisiä kirkkoja Suomessa
 - ortodoksinen kirkko
 - katolinen kirkko
- Ekumenia
- Lyhyesti maailmanuskonnoista
 - juutalaisuus
 - islam

Tavoitteet oppilaan oppimiselle

Oppilas

- tietää mitä Jeesus sanoo tehtävistään
- osaa Pikku Raamatun sisällön
- tuntee Vuorisaarnan autuaaksijulistamiset
- tuntee Isä Meidän –rukouksen merkityksen
- osaa kertoa muutamasta vertauksesta ja ymmärtää niiden merkityksen
- osaa rakkauden kaksoiskäskyn
- ymmärtää, että kirkkovuosi seuraa Jeesuksen elämää
- osaa liturgiset värit
- osaa muutamman virren ja laulun
- tietää luterilaisen kirkon organisaation
- tietää lähiympäristöstä löytyviä uskonnollisia yhteisöjä
- on tutustunut juutalaiseen ja islamilaiseen uskoon ja tietää mitä niillä on yhteistä kristinuskon kanssa ja miten ne eroavat kristinuskosta
- oppii kunnioittamaan ihmisiä, jotka uskovat ja ajattelevat toisella tavalla

Uskonto

Vuosiluokka 6

Yleiset tavoitteet:

Oppilas tutustuu kirkkohistoriaan ja oppii pohtimaan arkipäivän eettisiä kysymyksiä.

Keskeiset sisällöt :

Kirkko

- *alkukirkko*
 - *Pietari*
 - *Stefanus*
 - *Paavali*
 - *vainot*
- *kristinusko leviää*
 - *luostarit*
 - *Pohjolan apostoli Ansgar*
 - *ristiretket, suomalaisten käännyttäminen kristinuskoon*
 - *Fransiskus Assisialainen*
 - *pyhä Birgitta*
- *uskonpuhdistus ja Martin Luther*

Suomalainen katsomusperinne

- *uskonpuhdistus Suomessa ja Ruotsissa*
 - *Olaus Petri*
 - *Mikael Agricola*
 - *Kustaa Vaasa*
- *uskonnonvapaus, suvaitsevaisuus ja kunnioitus*
- *virsiä ja lauluja*

Ihminen eettisenä olentona

- *arkipäivän eettisiä kysymyksiä*
 - *toveruus ja ihmissuhteet*
 - *avioero*
 - *vastuun ottaminen*
 - *vammaisuus*
 - *uskalla olla oma itsesi*

Tavoitteet oppilaan oppimiselle

Oppilas

- *tietää marttyyreistä ja kristittyjen vainosta*
- *osaa kertoa Paavalin elämästä*
- *tietää katolisen kirkon kahtiajaosta*
- *voi kertoa miten kristinusko levisi Euroopassa*
- *tietää Fransiskus Assisialaisesta ja pyhästä Birgitasta*
- *ymmärtää Martin Lutherin merkityksen kirkolle*
- *tietää uskonpuhdistuksesta Ruotsissa ja Olaus Petristä*
- *osaa kertoa uskonpuhdistuksesta Suomessa ja tietää Suomen uskonpuhdistajasta Mikael Agricolasta*
- *ymmärtää, miksi olisi kunnioitettava muiden ihmisten uskoa ja ajattelua*
- *osaa muutamia virsiä ja lauluja*
- *ymmärtää, että hän on ensi kädessä itse vastuussa elämästään*
- *oppii ottamaan huomioon kanssaihmisensä*
- *osaa kertoa muutaman tunnetun henkilön merkityksestä yhteiskunnan kehitykselle*

Historia

OTE OPETUSHALLITUKSEN OHJEESTA OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISTA

7.13 Historia

Historian opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan vastuulliseksi toimijaksi, joka osaa käsitellä oman ajan ja menneisyyden ilmiöitä kriittisesti. Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että oma kulttuuri ja muut kulttuurit ovat historiallisen kehitysprosessin tulosta. Opetuksessa käsitellään sekä yleistä että Suomen historiaa.

Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle aineksia rakentaa identiteettiään, perehtyä ajan käsitteeseen ja ymmärtää ihmisen toimintaa sekä henkisen ja aineellisen työn arvoa.

VUOSILUOKAT 5–6

Perusopetuksen vuosiluokkien 5 ja 6 historianopetuksen tehtävänä on perehdyttää oppilas historiallisen tiedon luonteeseen, sen hankkimiseen ja peruskäsitteisiin sekä omiin juuriinsa ja eräisiin historian merkittäviksi muodostuneisiin tapahtumiin ja ilmiöihin esihistoriasta Ranskan suureen vallankumoukseen saakka. Perusteissa määriteltyjen sisältöjen opetuksessa korostetaan historian toiminnallisuutta ja oppilaan kykyä eläytyä menneisyyteen.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- ymmärtämään, että historian tiedot ovat historioitsijoiden tulkintoja, jotka saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä
- ymmärtämään erilaisia tapoja jakaa historia aikakausiin ja käyttämään oikein käsitteitä esihistoria, historia, vanha aika, keskiaika, uusi aika
- tunnistamaan muutoksia oman perheen tai kotiseudun historiassa ja kuvailemaan muutoksia, joiden on katsottu vaikuttaneen oleellisesti ihmisten elämään, kuten maanviljelyn syntyä
- tunnistamaan esimerkkien avulla jatkuvuuden historiassa
- esittämään muutoksille syitä.

KESKEISET SISÄLLÖT

Omat juuret ja historiallinen tieto

- oman perheen ja kotiseudun historia
- muistelujen, kirjoitusten, esineiden, kuvien ja rakennetun ympäristön merkityksien tulkitseminen

Esihistoriallinen ja historiallinen aika sekä ensimmäiset korkeakulttuurit

- kivikauden ihmisten elinolot ja niissä tapahtuneet muutokset pronssin ja raudan keksimisen seurauksena

- maanviljelyn aloittamisen, valtioiden synnyn ja kirjoitustaidon keksimisen vaikutukset ihmisten elämään

Eurooppalaisen sivilisaation synty

- antiikin Ateenan ja Rooman yhteiskunta ja kulttuuri
- antiikin heijastuminen tähän päivään

Keskiaika

- uskontojen vaikutukset ihmisten elämään ja ihmisten eriarvoinen yhteiskunnallinen asema
- Suomen liittäminen osaksi Ruotsia

Uuden ajan murros

- eurooppalaisen ihmisen maailmankuvan ja arvojen muutokset keskiajan ja uuden ajan taitteessa: renessanssi taiteessa, reformaatio uskonnon, maailmankuvan avartuminen tieteessä

Suomi Ruotsin valtakunnan osana

- elämää kuninkaan alamaisina ja suurvallan asukkaina
- suomalaisen kulttuurin muotoutuminen

Vapauden aate voittaa alaa

- Ranskan suuren vallankumouksen vaikutukset

Lisäksi yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan esihistorialliselta ajalta 1800-luvulle saakka:

- a) jokin Euroopan ulkopuolinen korkeakulttuuri
- b) kaupankäynnin kehitys
- c) kulttuurin kehitys
- d) liikkumis- ja kuljetusvälineiden kehitys
- e) väestössä tapahtuneet muutokset

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 6. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Oppilas

- osaa erottaa faktan mielipiteestä
- osaa erottaa toisistaan lähteen ja siitä tehdyn tulkinnan.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Oppilas

- tietää, että menneisyyttä voi jaotella eri aikakausiin (kronologia) ja pystyy nimeämään yhteiskunnille ja aikakausille ominaisia piirteitä.
- tunnistaa ilmiöiden jatkuvuuden eri aikakaudesta toiseen ja ymmärtää, ettei muutos ole sama kuin edistys eikä se myöskään merkitse samaa eri ihmisten ja ryhmien näkökulmasta.
- osaa eläytyä menneen ajan ihmisen asemaan: hän osaa selittää, miksi eri aikakausien ihmiset ajattelivat ja toimivat eri tavoin sekä tuntee syy- ja seuraussuhteen merkityksen.

Historiallisen tiedon käyttäminen

Oppilas

- osaa esittää käsiteltävästä asiasta kertomuksen siten, että hän selittää tapahtuman tai ilmiön joidenkin toimijoiden kannalta
- tietää, että jotkut asiat voidaan tulkita eri tavoin, ja hän pystyy selittämään, miksi niin tapahtuu.

VUOSILUOKAT 7–9

Historian opetuksen tehtävänä vuosiluokilla 7–9 on syventää oppilaan käsitystä historian tiedon luonteesta. Historian opetuksen tehtävänä on vahvistaa oppilaan omaa identiteettiä ja perehdyttää hänet muihin kulttuureihin ja niiden vaikutuksiin.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- hankkimaan ja käyttämään historiallista tietoa
- käyttämään erilaisia lähteitä, vertailemaan niitä ja muodostamaan oman perustellun mielipiteensä niiden pohjalta
- ymmärtämään, että historiallista tietoa voidaan tulkita eri tavoin
- selittämään ihmisen toiminnan tarkoituksia ja vaikutuksia
- arvioimaan tulevaisuuden vaihtoehtoja käyttäen apuna historiallista muutosta koskevaa tietoa.

KESKEISET SISÄLLÖT

Käsiteltävät aihealueet liittyvät Suomen ja maailman historiaan 1800- ja 1900-luvuilla.

Elämää 1800-luvulla ja kansallisuusaate

- elämää 1800-luvun Suomessa
- 1800-luvun alun keskeiset valtiolliset muutokset ja kansallisuusaatteen vaikutukset Euroopassa
- kulttuuri kansallisuusaatteen heijastajana Suomessa

Teollinen vallankumous

- teollistuminen ja sen vaikutukset ihmisten elämään
- kaupungistuminen

Murrosten aika Suomessa

- sääty-yhteiskunnan mureneminen
- Suomen venäläistäminen ja sen vastustus

Suurvaltojen kilpailusta ensimmäiseen maailmansotaan seurauksineen

- imperialismi ja sen vaikutukset Euroopan suurvalloille ja siirtomaille
- ensimmäinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset
- Venäjän keisarikunnan luhistumisen syyt ja vuoden 1917 vallankumoukset
- Suomen itsenäistyminen ja sisällissota

Laman ja totalitarismin aika

- maailmantalouden romahtaminen ja sen vaikutukset Eurooppaan

- elämää demokratioissa ja diktatuureissa

Toisen maailmansodan aika

- toinen maailmansota, sen syyt ja seuraukset
- Suomi toisessa maailmansodassa ja sodasta selviäminen

Suomi 1950-luvulta nykypäivään

- elinkeinorakenteen muutos ja sen vaikutukset ihmisten elämään
- suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rakentaminen

Idän ja lännen ristiriidoista etelän ja pohjoisen vastakkainasetteluun

- kylmä sota
- maailman jakautuminen köyhiin ja rikkaisiin valtioihin ja siitä aiheutuvat ongelmat

Elämää 1900-luvun lopulla ja 2000-luvun alussa

- länsimaisen kulutusyhteiskunnan synty ja sen vaikutukset ihmisten elämään ja ympäristöön
- tiedonvälityksen kehitys

Lisäksi yksi seuraavista teemoista, jonka kehitystä tarkastellaan 1800-luvulta nykyaikaan saakka:

- a) jokin Euroopan ulkopuolinen kulttuuri
- b) tasa-arvoisuuden kehitys
- c) kulttuurin kehitys
- d) teknologian kehitys, esimerkiksi liikkumis- ja kuljetusvälineiden kehitys
- e) Euroopan hajaannuksesta sen yhdistymiseen

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITERIT ARVOSANALLE 8

Tiedon hankkiminen menneisyydestä

Oppilas

- osaa erotella asiaa selittävät tekijät vähemmän tärkeistä
- pystyy lukemaan erilaisia lähteitä ja tulkitsemaan niitä.

Historian ilmiöiden ymmärtäminen

Oppilas

- kykenee sijoittamaan opiskelemaansa tapahtumat ajallisiin yhteyksiinsä ja niiden avulla aikajärjestykseen.
- osaa selittää, miksi jollain elämäalueella toimittiin ennen toisin kuin nykyään.
- osaa esittää historiallisille tapahtumille syitä ja seurauksia.

Historiallisen tiedon käyttäminen

Oppilas

- pystyy vastaamaan menneisyyttä koskeviin kysymyksiin käyttämällä eri lähteistä, myös nykYTEknologian avulla saamaansa informaatiota
- pystyy muodostamaan tapahtumista ja ilmiöistä omia perusteltuja käsityksiä ja arvioimaan niitä.

Historia

Vuosiluokat 5 - 6

Historian opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta kasvamaan vastuulliseksi toimijaksi, joka osaa käsitellä oman ajan ja menneisyyden ilmiöitä kriittisesti. Oppilasta ohjataan ymmärtämään, että oma kulttuuri ja muut kulttuurit ovat historiallisen kehitysprosessin tulosta. Opetuksessa käsitellään sekä yleistä että Suomen historiaa.

Opetuksen tehtävänä on antaa oppilaalle aineksia rakentaa identiteettiään, perehtyä ajan käsitteeseen ja ymmärtää ihmisen toimintaa sekä henkisen ja aineellisen työn arvoa.

Vuosiluokka 5

Yleiset tavoitteet:

Herättää oppilaan mielenkiinto historiaa kohtaan. Oppilas tiedostaa oman ajan ja menneisyyden väliset yhteydet. Oppilas tutustuu oman kotiseudun historiaan ja kulttuuriperinteisiin ja oppii Suomen historian pääpiirteet esihistoriallisesta ajasta 1800-luvulle asti.

Keskeiset sisällöt:

Omat juuret ja historiallinen tieto

- *johdattelu – historian luonne*
- *historian lähteet ja historiatutkimus*
- *paikallishistoria*

Esihistoriallinen ja historiallinen aika

- *muinaissuomalainen yhteiskunta: kivikausi, pronssikausi ja rautakausi*
- *viikinkikausi*

Keskiaika

- *ristiretket, Suomesta tulee osa Ruotsin valtakuntaa*
- *keskiaikainen suomalainen yhteiskunta*

Uuden ajan murros

- *Vaasan aika*

Suomi Ruotsin valtakunnan osana

- *suurvallan aika*
- *metsä resurssina*
- *kustavilainen aika*
- *teollisuus ja maatalous*

Lisäksi yksi seuraavista teemoista tarkastellaan vuosikurssilla 5 tai 6

(esihistorialliselta ajalta 1800-luvulle saakka)

- f) jokin Euroopan ulkopuolinen korkeakulttuuri*
- g) kaupankäynnin kehitys*
- h) liikkumis- ja kuljetusvälineiden kehitys*
- d) väestössä tapahtuneet muutokset*

Tavoitteet oppilaan oppimiselle

Oppilas

- *tuntee historian eri lähteitä ja tietää niiden tulkintavaikeuksista*
- *tietää miten menneisyys voidaan jakaa eri aikakausiin*
- *tuntee oman kotiseudun historiaa*
- *osaa kertoa suomalaisen yhteiskunnan luonteenomaisista piirteistä eri aikakausina*

Historia

Vuosiluokka 6

Yleiset tavoitteet:

Oppilaan tulee tutustua yleiseen historiaan ja omaksua tuntemusta menneistä kulttuureista, historian tapahtumista ja yhteiskunnan kehityksestä muinaisajalta aina 1700-luvun lopulle saakka. Oppilas kehittää ajantajuun ja ymmärtää, että hänen oma elämänsä juontaa juurensa menneisyydestä.

Keskeiset sisällöt:

Omat juuret ja historiallinen tieto

- *johdatus*
- *historian lähteet ja historiatutkimus*

Esihistoriallinen ja historiallinen aika sekä ensimmäiset korkeakulttuurit

- *Mesopotamia ja muinainen Egypti*

Eurooppalaisen sivilisaation synty

- *antiikin Kreikka*
- *Rooman valtakunta*

Keskiaika

- *elämä keskiaikaisessa Euroopassa*

Uuden ajan murros

- *renessanssi*
- *uusi maailmankuva*
- *maantieteelliset tutkimusretket*
- *uskonuudistus*

Eurooppa 1600- ja 1700-luvuilla

- *Englannin kehittyminen suurvallaksi*
- *yksinvalta Ranskassa*
- *Ranskan vallankumous*

Pohjois-Amerikka

- *Pohjois-Amerikan kolonisaatio ja Yhdysvaltojen synty*

Lisäksi yksi seuraavista teemoista tarkastellaan vuosikurssilla 5 tai 6

(esihistorialliselta ajalta 1800-luvulle saakka)

- a) *jokin Euroopan ulkopuolinen korkeakulttuuri*
- b) *kaupankäynnin kehitys*
- c) *liikkumis- ja kuljetusvälineiden kehitys*
- d) *väestössä tapahtuneet muutokset*

Tavoitteet oppilaan oppimiselle

Oppilas

- *ymmärtää, että historian tiedot ovat historioitsijoiden tulkintoja, jotka saattavat muuttua uusien lähteiden tai tarkastelutapojen myötä*
- *tietää, että menneisyyttä voi jaotella eri aikakausiin*
- *pystyy nimeämään yhteiskunnalle ja aikakausille ominaisia piirteitä sekä poimimaan aineistosta pääpiirteet*
- *pystyy kuvaamaan jonkun tapahtuman, ilmiön tai muutoksen, joka on olennaisesti vaikuttanut ihmisten elämään tai yhteiskuntakehitykseen*
- *tunnistaa jatkuvuuden historiassa ja ymmärtää, että oma aikakautemme on tulos aiemmista tapahtumista*

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta 6. luokan päättyessä

Oppilas osaa hankkia tietoa menneisyydestä

- *osaa hankkia ja tarkastella historiallista tietoa*

Oppilas ymmärtää historian ilmiöitä

- *tietää, että menneisyyttä voi jaotella eri aikakausiin ja pystyy nimeämään yhdyskunnille ja aikakausille ominaisia piirteitä*
- *tunnistaa eri ilmiöiden jatkuvuuden aikakaudesta toiseen*
- *osaa eläytyä menneen ajan ihmisen asemaan, ja osaa selittää, miksi eri aikakausien ihmiset ajattelivat ja toimivat eri tavoin*

Oppilas osaa käyttää historiallista tietoa

- *osaa esittää käsiteltävästä tapahtumasta tai ilmiöstä kertomuksen, ja tietää, että jotkut asiat voidaan tulkita eri tavoin*

Musiikki

OTE OPETUSHALLITUKSEN OHJEESTA OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISTA

7.15 Musiikki

Musiikin opetuksen tehtävänä on auttaa oppilasta löytämään musiikin alueelta kiinnostuksen kohteensa sekä rohkaista oppilasta musiikilliseen toimintaan, antaa hänelle musiikillisen ilmaisuvälineitä ja tukea hänen kokonaisvaltaista kasvuaan. Opetuksen tehtävänä on myös saattaa oppilas ymmärtämään, että musiikki on aika- ja tilannesidonnaista. Se on erilaista eri aikoina, eri kulttuureissa ja yhteiskunnissa, ja sillä on erilainen merkitys eri ihmisille. Opetuksessa tulee ottaa huomioon, että musiikin ymmärtämisen ja käsitteellistämisen perustana ovat musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä saadut merkitykselliset kokemukset. Musiikin opetus antaa välineitä oppilaan oman musiikillisen identiteetin muodostumiseen prosessissa, jonka tavoitteena on rakentaa arvostavaa ja uteliasta suhtautumista erilaisiin musiikkeihin. Musiikillisia taitoja kehitetään pitkäjänteisellä, kertaamiseen perustuvalla harjoittelulla. Yhdessä musisoiminen kehittää sosiaalisia taitoja, kuten vastuullisuutta, rakentavaa kriittisyyttä sekä taidollisen ja kulttuurisen erilaisuuden hyväksymistä ja arvostamista. Oppilaan kokonaisvaltaisen ilmaisun kehittymistä tulee tukea myös etsimällä yhteyksiä muihin oppiaineisiin. Musiikin opetuksessa sovelletaan teknologian ja median tarjoamia mahdollisuuksia.

VIOSILUOKAT 1–4

Vuosiluokilla 1–4 musiikin opetuksessa on keskeistä oppilaiden musiikillisen ilmaisun kehittäminen leikinomaisessa ja kokonaisvaltaisessa toiminnassa. Opetuksen tulee antaa oppilaalle kokemuksia monenlaisista äänimaailmoista ja musiikeista sekä rohkaista häntä ilmaisemaan ja toteuttamaan omia mielikuviaan.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- käyttämään luontevasti omaa ääntään ja ilmaisemaan itseään laulaen, soittaen ja liikkuen sekä ryhmässä että yksin
- kuuntelemaan ja havainnoimaan keskittyneesti ja aktiivisesti ääniympäristöä ja musiikkia
- käyttämään musiikin eri elementtejä musiikillisen keksinnän aineksina
- ymmärtämään musiikillisen maailman monimuotoisuutta
- toimimaan vastuullisesti musisoivan ryhmän jäsenenä sekä musiikin kuuntelijana.

KESKEISET SISÄLLÖT

- äänenkäytön harjoituksia puhuen, lorullen ja laulaen, ikäkauteen sopivia laululeikkejä
- lauluohjelmistoa sekä moniäänisyyteen valmentavia lauluharjoituksia
- yhteissoittoon valmentavia harjoituksia ja soitto-ohjelmistoa keho-, rytmi-, ja melodia- ja sointusoittimilla lähtökohtana peruskytettä kehittävät harjoitukset

- monenlaisen musiikin kuuntelua erilaisia aktivointikeinoja käyttäen sekä omien elämysten, mielikuvien ja kokemusten kuvailua
- musiikillista keksintää äänikerronnan, pienimuotoisten äänisommitelmien ja improvisoinnin keinoin
- musiikin elementteihin – rytmiin, melodiaan, harmoniaan, dynamiikkaan, sointiväriin ja muotoon – liittyvää peruskäsitteistöä musisoinnin, kuuntelun, liikunnan ja musiikillisen keksinnän yhteydessä
- laulu-, soitto- ja kuunteluohjelmistoa, joka tutustuttaa oppilaan sekä suomalaisen että muiden maiden ja kulttuurien musiikkiin ja sisältää esimerkkejä eri aikakausilta ja eri musiikin lajeista

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- osaa käyttää ääntään niin, että hän pystyy osallistumaan yksiaäniseen yhteislauluun
- hahmottaa musiikin perussykkeen niin, että pystyy osallistumaan soittamisen harjoitteluun ja yhteissoittoon
- hallitsee lauluohjelmistoa, josta osan ulkoa
- osaa yksin ja ryhmän jäsenenä ääntä, liikettä, rytmiä tai melodiaa käyttäen keksiä omia musiikillisia ratkaisuja esimerkiksi kaiku-, kysymys/vastaus- ja soolo/tutti-harjoituksissa
- tunnistaa kuulemaansa musiikkia ja osaa ilmaista kuuntelukokemustaan verbaalisesti, kuvallisesti tai liikkeen avulla
- osaa toimia musisoivan ryhmän jäsenenä ottaen huomioon muut ryhmän jäsenet.

VUOSILUOKAT 5–9

5.–9. luokkien musiikin opetuksessa jäsennetään musiikillista maailmaa ja musiikillisia kokemuksia sekä opitaan käyttämään musiikin käsitteitä ja merkintöjä musiikin kuuntelun ja musisoinnin yhteydessä.

TAVOITTEET

Oppilas

- ylläpitää ja kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla musisoivan ryhmän jäsenenä toimien
- oppii kriittisesti tarkastelemaan ja arvioimaan erilaisia ääniympäristöjä sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemustaan
- oppii ymmärtämään musiikin elementtien, rytmin, melodian, harmonian, dynamiikan, sointiväriin ja muodon tehtävää musiikin rakentumisessa sekä käyttämään niitä ilmaisevia käsitteitä ja merkintöjä
- rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin.

KESKEISET SISÄLLÖT

- äänenkäyttöä ja ääni-ilmaisua kehittäviä harjoituksia sekä eri tyyliä ja lajeja edustavaa yksi- ja moniäänistä ohjelmistoa, josta osa ulkoa
- yhteissoittotaitoja kehittäviä harjoituksia sekä monipuolisesti eri musiikkityylejä ja -kulttuureja edustavaa soitto-ohjelmistoa
- monipuolista kuunteluohjelmistoa ja sen jäsentämistä ajallisesti, paikallisesti ja kulttuurisesti

- omien musiikillisten ideoiden kokeilua improvisoiden, säveltäen ja sovittaen esimerkiksi ääntä, laulua, soittimia, liikettä ja musiikkiteknologiaa käyttäen

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITEERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

- osallistuu yhteislauluun ja osaa laulaa rytmisesti oikein sekä melodialinjan suuntaisesti
- hallitsee jonkin rytmi-, melodia- tai sointusoittimen perustekniikan niin, että pystyy osallistumaan yhteissoittoon
- osaa kuunnella musiikkia ja tehdä siitä havaintoja sekä esittää perusteltuja näkemyksiä kuulemastaan
- osaa kuunnella sekä omaa että muiden tuottamaa musiikkia niin, että pystyy musisoimaan yhdessä muiden kanssa
- tunnistaa ja osaa erottaa eri musiikin lajeja ja eri aikakausien ja kulttuurien musiikkia
- tuntee keskeistä suomalaista musiikkia ja musiikkielämää
- osaa käyttää musiikin käsitteitä musisoinnin ja musiikin kuuntelun yhteydessä
- osaa käyttää musiikin elementtejä rakennusaineina omien musiikillisten ideoidensa ja ajatustensa kehittämisessä ja toteutuksessa.

Musiikki

Vuosiluokka 1

Yleiset tavoitteet:

Oppilas saa musikaalisia elämyksiä ja tuntee iloa ja tyytyväisyyttä leikinomaisesta musisoinnista.

Keskeiset sisällöt:

Laulut

- *lastenlauluja Suomesta ja muista maista*
- *virsiä ja hengellisiä lastenlauluja*
- *eri ajankohtiin ja tapahtumiin liittyviä lauluja:*
 - *vuodenajat, YK-päivä, kalevalanpäivä, itsenäisyyspäivä, jouluku, Runeberginpäivä, pääsiäinen, ystävänpäivä*
- *ruotsinkielisiä lauluja*

Soittaminen

- *rytmisoittimia*
 - *helistin, tamburiini, maraccas, claves (rytmipuikot)*
- *melodiasoittimia*
 - *kellosoittimet*
- *kantele*
- *omia soittimia*

Muusiikin kuuntelua esim.

- ajankohtaista musiikkia, jota lapset kuuntelevat
- Rimskej - Korsakov: Kimalaisen lento oopperasta Tsaari Saltan
- Beethoven: 9. sinfonian finaali
- Saint - Saëns: jotain Eläinten karnevaalista
- äänikollaasit

Rytmi ja liikkuminen

- laululeikkejä, piirileikkejä
- liikkuminen musiikin tahtiin (esim. kävely puolinuotin, neljäsosanuotin tai kahdeksasosanuotin tahtiin)
- rytmien taputtaminen tai soittaminen, loruja

Musiikin peruskäsitteet

- nuottiarvot
 - puolinuotti, neljäsosanuotti, kahdeksasosanuotti
- tauko
 - puolitauko, neljäsosatauko, kahdeksasosatauko
- rytmejä
 - ta-a, ta, ta-te, kaikurytmejä
- nuotin osat
 - nuppi, varsi, väkä, palkki
- nuottijärjestelmä
 - g-avain, nuottiviivasto, väli
- sävelten nimet
 - g^1 , a^1 , b^1 , c^2
- melodia
 - sävelkorkeus (korkea - matala)
- dynamiikka
 - piano - forte (hiljaa - voimakkaasti)

Tavoitteet oppilaan oppimiselle

Oppilas:

- oppii valikoiman suomalaisia lauluja ja muiden maiden lauluja
- osaa ulkoa Maamme Laulun ensimmäisen säkeen
- tunnistaa ja voi nimetä muutaman soittimen
- oppii kuuntelemaan erityyppistä musiikkia ja ympäristön ääniä keskittyneesti ja aktiivisesti
- uskaltaa liikkua musiikin tahdissa
- osaa ilmaista eri rytmejä kehon avulla
- osaa tuottaa ja esittää musiikkia laulamalla, soittamalla ja liikkumalla
- oppii arvostamaan omaa ja muiden musikaalista toimintaa

- *harjaantuu käyttämään ääntään luonnollisella tavalla laulaessa*
- *tietää muutaman nuottiarvon ja tauon*
- *osaa käyttää ja nimetä muutaman rytmittävän*
- *tietää ja osaa piirtää nuotin osat*
- *tietää nuottijärjestelmän rakenteen*
- *osaa muutaman sävelnimen ja tietää niiden sijoituksen nuottijärjestelmässä*
- *harjaantuu kuulemaan eri sävelten sijainnin*
- *harjaantuu kuulemaan pianon ja fortin välisen eron*

Musiikki

Vuosiluokka 2

Yleiset tavoitteet:

Oppilas saa musikaalisia elämyksiä ja tuntee iloa ja tyytyväisyyttä leikinomaisesta musisoinnista.

Keskeiset sisällöt:

Laulut

- *lastenlauluja Suomesta ja muista maista*
- *virsiä ja hengellisiä lastenlauluja*
- *eri ajankohtiin ja tapahtumiin liittyviä lauluja:*
 - *vuodenajat, YK-päivä, kalevalanpäivä, itsenäisyyspäivä, jouluku, Runeberginpäivä, pääsiäinen, ystävänpäivä*
- *ruotsinkielisiä lauluja*

Soittimet

- *rytmisoittimia*
 - *rummut, guiro (kurkku), kulkuset, symbaalit*
- *melodiasoittimia*
 - *metallofoni, ksylofoni*
- *kantele*
- *omia soittimia*

Musiikin kuuntelua esim.

- *ajankohtaista musiikkia, jota lapset kuuntelevat*

- *Tsaikovski: Pähkinänsärkijä*
- *Bach: Air*
- *Grieg: Vuorenkuninkaan salissa*
- *Mozart: Tuiki, tuiki tähtönen*
- *äänikollaasit*

Rytmi ja liikkuminen

- *laululeikkejä, piirileikkejä*
- *liikkuminen musiikin rytmin mukaan*
- *rytmien taputtaminen ja soittaminen, loruja*

Musiikin peruskäsitteet

- *nuottiarvot*
 - *kokonuotti*
- *tauot*
 - *kokotauko*
- *rytmit*
 - *ta-a-a-a*
 - *rytmidiktaatit (esim. neljäsosa- ja kahdeksasosanuotilla)*
- *nuottijärjestelmä*
 - *tahtiviiva, loppuviiva, kertausmerkki*
- *sävelten nimet*
 - *c¹, d¹, e¹, f¹*
- *dynamiikka*
 - *crescendo - diminuendo (voimistuen-hiljeten)*
- *solo - tutti (yksin - kaikki)*
- *tempo*
 - *nopea – hidas*
- *harmonia*
 - *duuri - molli*

Tavoitteet oppilaan oppimiselle

Oppilas:

- *oppii valikoiman suomalaisia lauluja ja muiden maiden lauluja*
- *osaa Maamme Laulun toisen säkeen ulkoa (säe 11)*
- *tunnistaa ja osaa nimetä muutaman soittimen*
- *oppii kuuntelemaan erityyppistä musiikkia ja ympäristön ääniä keskittyneesti ja aktiivisesti*
- *osaa ilmaista itsensä musiikin ja kehon avulla*
- *osaa tuottaa ja esittää musiikkia laulamalla, soittamalla ja liikkumalla*
- *oppii arvostamaan omaa ja muiden musikaalista toimintaa*
- *harjaantuu käyttämään ääntään luonnollisella tavalla laulaessa*
- *tietää muutaman nuottiarvon ja tauon*
- *osaa käyttää ja nimetä muutaman rytmitavun*

- *tietää nuottijärjestelmän rakenteen*
- *osaa muutamien c-duuriasteikon sävelnimien ja tietää niiden sijoituksen nuottijärjestelmässä*
- *osaa ilmaista crescendon ja diminuendon äänen ja soitinten avulla*
- *ymmärtää solo – tutti- sekä nopea – hidas –käsitteiden sisällön*
- *harjaantuu kuulemaan duurin ja mollin välisen eron*

Musiikki

Vuosiluokat 3 - 6

Musiikki oppiaineena tukee ja vahvistaa parhaassa tapauksessa oppilaan itsetuntoa ja -tuntemusta, pahimmassa tapauksessa päinvastoin. Musiikki on kokemusaine. **Toiminnallisuus** on kaiken opetuksen lähtökohta. Musiikinopetuksessa oppilasta innostetaan monipuolisin toimintatavoin musiikilliseen ilmaisuun, havainnointiin, toimintaan ja luovuuteen, missä keskeistä on yhdessä tekeminen. Musiikki integroituu luontevasti muihin oppiaineisiin ja aihekokonaisuuksiin ja toimintaan sidottu musiikinopetus ja -sisältö voi tukea muuta oppimista. Musiikki on suuressa määrin prosessityöskentelyyn suunnattu oppiaine, joka edellyttää yhteistyötä, kestävyyttä ja määrätietoisuutta. Musiikinopetus pyrkii antamaan oppilaalle musikaaliset yleistiedot ja tukemaan oppilaan musiikillista harrastuneisuutta ja innostamaan positiivisiin musiikin elämyksiin

Tavoitteet:

- Antaa musiikillisen ilmaisun perustaitoja- ja tietoja
- Vahvistaa 1-2 luokilla opittuja musiikin alkeita/perusteita
- Antaa oppilaalle kokemuksia, jotka luovat positiivisen suhtautumisen ja asenteen musiikkiin
- Harjaannuttaa oppilasta aktiivisesti osallistumaan musiikin keinoin tapahtuvaan luovaan ilmaisuun
- Tukea, kannustaa ja rohkaista oppilasta kokeilemaan musiikin uusia asioita
- Luoda ja ohjata oppilas aktiiviseen ja kestävään musiikin harrastamiseen

Vuosiluokka 3

Yleiset tavoitteet:

Oppilaan kulttuurillisen identiteetin vahvistaminen, monipuolisen ja laaja-alaisen musiikkitoiminnan avulla

Ehdotuksia sisältöön:

Laulut

Laulaminen on keskeinen toimintamuoto musiikkitunneilla. Laulut yhdistävät musiikin osa-alueita ja ne valitaan musiikinopetuksen sisältöjen, ajankohtaisuuden, koulun juhlien ja aihekokonaisuuksien perusteella.

- *Maamme laulu*
- *lasten omaan kulttuuriseen elämänpiiriin liittyvää musiikkia, suomalaista musiikkia, suomalaisia kansanlauluja ja piirileikkilauluja*
- *Kalevalaisia sävelmiä*
- *Virsiä: 2: Avaja porttis ovesi, 30: Maa on niin kaunis, 332: herraa hyvää kiittäkää, 378: Kaitse Jeesus Paimen hyvä, 462: Soi kunniaksi Luojan, 467: Oi Jeesus siunaa äitiä, 485: Kun koulutyöni alkaa taas, 486: Puoleesi Herra luomme, 487: Jeesus sinuun turvaten*
- *Tutustuu Pohjoismaiden musiikkiin ja lauluihin*
- *yhteisiin juhlapäiviin liittyviä lauluja*
- *kaanon*

Soittaminen

- *tutustuu rytmi-, melodia- ja kehosoitteisiin sekä kehoillisen ilmaisun että koordinaation kautta*
- *soitetaan keho- ja koulusoitteita esim. cabasa, bongorummut, nokkahuilu, mahdollisuuksien mukaan kantele*
- *soittotehtävissä otetaan huomioon oppilaiden erilaiset kyvyt ja valmiudet*

Kuunteleminen

Kuunneltava musiikki valitaan siten, että se tukee musiikin osa-alueiden opiskelua ja mahdollisuuksien mukaan aihekokonaisuuksia

- *tutustutaan orkesterisoihteisiin*
- *Sergei Prokofjev: Pekka ja susi*
- *pohjoismaisten säveltäjien teoksia, esim. Edward Griegin (Per Gynt) musiikkia*
- *näytteitä yleisesti tunnetusta taidemusiikista*

Rytmi ja kehoillinen ilmaisu

- *laulu- ja rytmileikit, lorut ja piirileikit*
- *rytmin ja tempon vaihtelu, perussyke*
- *liikkeestä rytmiin, rytmistä liikkeeseen*

Musiikinlukutaito/peruskäsitteet

Musiikinlukutaito perustuu musiikin peruskäsitteiden (voiman, sointiväriin, keston ja tason, sekä niistä johdettujen musiikinkäsitteiden, dynamiikan, rytmin, tempon, melodian, harmonian ja muodon) sisältämän kokonaisuuden hallintaan. Musiikinlukutaitoa voidaan kehittää asteittain erillisten

harjoitustehtävien avulla, mutta erityisesti musiikin peruskäsitteistöä käsitellään kulloinkin esillä olevien laulu-, soitto, kuuntelu- tai kehollisen ilmaisun tehtävien yhteydessä. Näin musiikin lukutaito ei jää erilliseksi osa-alueeksi, vaan se tukee oppilaan kaikkea musiikillista osaamista.

- *muoto: säe, säkeistö, kertosäe, uusinta/kertaus*
- *nuotit: kokonuotti, puolinuotti, neljäsosanuotti, kahdeksasosanuotti*
- *tauot: kokotauko, puolittauko, neljäsosatauko, kahdeksasosatauko*
- *rytmi ja tempo: tahti, tahtiviiva, 4/4, 2/4, accelerando, ritardando*
- *tempon muutoksia: fermaatti*
- *rytminimiä: taa-aa-aa-aa*
- *sointiväri: lisää orkesterisoittimien äänien tunnistamista*
- *dynamiikka: crescendo-diminuendo, pianissimo (pp), fortissimo (ff)*
- *melodia ja harmonia: nuottiviivasto, G-avain, duuri- ja molliasteikko*

Soittimet

- *tutustuu muutamiin soittimiin, esim. nokkahuilu, viulu, kitara, kantele, jokin vaskipuhallin*

Tavoitteena on, että oppilas:

- *osaa Maamme laulun*
- *hallitsee lasten omaan kulttuuriseen elämänpiiriin liittyvää lauluohjelmistoa ja suomalaista musiikkia, josta osan ulkoa*
- *vahvistaa äidinkieltään laulamalla suomeksi*
- *oppii pohjoismaisia lauluja*
- *tutustuu eri kulttuureiden ja aikakausien musiikkiin*
- *tutustuu ja osaa nimetä joitakin soittimia*
- *oppii kuuntelemaan ja havainnoimaan keskittyneesti ja aktiivisesti ääniympäristöä (äänen ominaisuuksia ja äänellisiä kokeiluja) ja musiikkia*
- *oppii luonnollista äänenkäyttöä ja rohkaistuu musiikilliseen ilmaisuun laulaen, soittaen ja liikkuen sekä ryhmässä että yksin*
- *kehittyy musiikinlukutaidossaan asteittain erillisten harjoitustehtävien avulla, esim. osaa nimetä neljäsosanuotin ja kahdeksasosanuotin, neljäsosatauon ja kahdeksasosatauon, osaa rytminimen: taa-aa-aa-aa, osaa fermaatin merkityksen, osaa ilmaista äänellään accelerandon ja ritardandon sekä pp että ff.*
- *ruotsinkielisiä lauluja yhdessä ruotsinkielisten kanssa*
- *oppii ymmärtämään, että musiikki on kulttuurisidonnaista*
- *tutustuu musiikin eri lajeihin ja tyyleihin*

Musiikki

Vuosiluokka 4

Yleiset tavoitteet:

Oppilas oppii ja tiedostaa paikkansa pohjoismaisen musiikkikulttuurin osana.

Ehdotuksia sisältöön:

Laulut:

Laulaminen on keskeinen toimintamuoto musiikkitunneilla. Laulut yhdistävät musiikin osa-alueita ja ne valitaan musiikinopetuksen sisältöjen, ajankohtaisuuden, koulun juhlien ja aihekokonaisuuksien perusteella.

- *Maamme laulu*
- *lasten omaan kulttuuriseen elämänpiiriin liittyvää musiikkia, suomalaista musiikkia, suomalaisia kansanlauluja ja piirileikkilauluja*
- *Kalevalaisia sävelmiä*
- *virsiä: 15: Tiellä ken vaeltaa, 25: nyt seimellesi seisahdun, 79: Oi Jeesus lähde autuuden, 85: Nyt ylistämme Jumalaa, 200: Oi, kuinka ihana, 377: Sun haltuus rakas Isäni, 484: Totuuden Henki, johda sinä meitä, 509: Herra elämään, 517: Herra kädelläsi.*
- *tutustuu Pohjoismaiden musiikkiin ja lauluihin*
- *yhteisiin juhlapäiviin liittyviä lauluja*
- *kaanon*

Musiikinlukutaito/peruskäsitteet

Musiikinlukutaito perustuu musiikin peruskäsitteiden (voiman, sointiväriin, keston ja tason, sekä niistä johdettujen musiikinkäsitteiden, dynamiikan, rytmin, tempon, melodian, harmonian ja muodon) sisältämän kokonaisuuden hallintaan. Musiikinlukutaitoa voidaan kehittää asteittain erillisten harjoitustehtävien avulla, mutta erityisesti musiikin peruskäsitteistöä käsitellään kulloinkin esillä olevien laulu-, soitto-, kuuntelu- tai kehollisen ilmaisun tehtävien yhteydessä. Näin musiikin lukutaito ei jää erilliseksi osa-alueeksi, vaan se tukee oppilaan kaikkea musiikillista osaamista.

- *dynamiikka: mezzopiano, mezzoforte, dynamiikan lyhenteet*
- *sointiväri: ihmisäänialat*
- *rytmi ja tempo: $\frac{3}{4}$, taa-aa-aa, taa-a-ti, ti-taa-a ja vastaavat tauot, rytmiharjoituksia*
- *melodia ja harmonia: kaanon, duuri- ja mollisointu kuunnellen*

- *muoto: AAA, ABA*
- *etumerkit: alennus- ja ylennysmerkit sekä palautusmerkki*
- *staccato(erotellen) ja legato (sitoen)*
- *2. maali*

Kuunteleminen

Kuunneltava musiikki valitaan siten, että se tukee musiikin osa-alueiden opiskelua ja mahdollisuuksien mukaan aihekokonaisuuksia

- *Saint Seans: Eläinten karnevaalit (syventäen)*
- *Tsaikovski: Pähkinänsärkijä*
- *Smetana: Moldau*
- *Pohjoismaisten säveltäjien teoksia*
- *näytteitä yleisesti tunnetusta taidemusiikista*

Rytmi ja kehoellinen ilmaisu

- *laulu- ja rytmileikit, lorut ja piirileikit*
- *toteutetaan rytmiä ja tempoa, perussyke*
- *liikkeestä rytmiin, rytmistä liikkeeseen*

Soittaminen

- *tutustuu rytmi-, melodia- ja kehosoitteisiin sekä kehoillisen ilmaisun että koordinaation kautta*
- *soitetaan keho- ja koulusoittimia esim. cabasa, bongorummut, nokkahuilu, mahdollisuuksien ja taitojen mukaan kitarakokeiluja*
- *soittotehtävissä otetaan huomioon oppilaiden erilaiset kyvyt ja valmiudet*

Soittimet

- *tutustuu muutamiin soittimiin, esim. nokkahuilu, viulu, kitara, kantele, jokin vaskipuhallin, cabasa, bongorummut, sähköbasso*

Tavoitteena on, että oppilas:

- *osaa Maamme laulun*
- *hallitsee lasten omaan kulttuuriseen elämänpiiriin liittyvää lauluohjelmistoa, suomalaista musiikkia, josta osan ulkoa sekä tuntee suomalaista musiikkielämää*

- *vahvistaa äidinkieltään laulamalla suomeksi*
- *oppii pohjoismaisia lauluja*
- *vahvistaa äidinkieltään laulamalla suomeksi*
- *oppii pohjoismaisia lauluja*
- *tutustuu eri kulttuureiden ja aikakausien musiikkiin*
- *tutustuu ja osaa nimetä joitakin soittimia*
- *oppii kuuntelemaan ja havainnoimaan keskittyneesti ja aktiivisesti ääniympäristöä (äänen ominaisuuksia ja äänellisiä kokeiluja) ja musiikkia*
- *oppii luonnollista äänenkäyttöä ja rohkaistuu musiikilliseen ilmaisuun laulaen, soittaen ja liikkuen sekä ryhmässä että yksin*
- *kehittyy musiikinlukutaidossaan asteittain erillisten harjoitustehtävien avulla, esim. osaa nimetä kokonuotin - kahdeksasosanuotin, vastaavat tauot, osaa rytmit $\frac{3}{4}$, taa-aa-aa, taa-a-ti, ti-taa-a*
- *käsittää mitä musiikin dynamiikka tarkoittaa ja osaa ilmentää sitä; mezzopiano, mezzoforte, dynamiikan lyhenteet*
- *ihmisäänialat*
- *etumerkit: alennus- ja ylennysmerkit sekä palautusmerkki*
- *osaa C1-C2 nuotit*
- *ruotsinkielisiä lauluja yhdessä ruotsinkielisten kanssa*

Musiikki

Vuosiluokat 5-6

Yleiset tavoitteet:

5-9 luokkien musiikin opetuksessa jäsennetään musiikillista maailmaa ja musiikillisia kokemuksia aikaisemmin opittua syventäen. Opitaan myös käyttämään musiikin käsitteitä ja merkintöjä kuuntelun ja musisoinnin yhteydessä musiikin luku- ja kirjoitustaitoa harjoiteltaessa

Keskeiset sisällöt:

Laulaminen

- *luonteva äänenkäyttö: ääniharjoitukset*
- *mikrofonilaulu*
- *kuorossa laulaminen*
- *lauluja eri musiikkikulttuureista*
- *juhla-aikojen lauluja*
- *populaarimusiikkia eri vuosikymmeniltä*
- *J.L. Runebergin sanoittamat laulut: Joutsen ja Lähteellä (5. lk)*
- *Jean Sibelius: Finlandia-hymni*
- *näyttämömusiikki (6. lk)*

Soittaminen

- *yhteissoitto keho-, rytm-, melodia- ja sointusoittimilla*
- *sointusäestyksen alkeet kitaralla*
- *bändisoittoa (rummusto, basso, sähkökitara, kosketinsoittimet)*
- *oma keksiminen*
- *populaarimusiikin ja latinalaisamerikkalaisen musiikin soittaminen (6.lk)*
- *äänien käsittelyä tai nuotintamista tietokoneen avulla*

Musiikkiliikunta

- *integraatio liikuntaan*
- *tanssit: kansantanssit, paritanssit, muotitanssit*
- *oma keksiminen*

Musiikkitietous ja kuuleminen

- *taidemusiikin keskeisten teoksien tunnistaminen*
- *esitykset ja konsertit*
- *elämyksellinen (toiminnallinen) kuunteleminen*
- *musiikkiteknologia: sähköisten soittimien kehitys, äänentoisto*

- näyttämömusiikki
- orkesterin soittimet: jousisoittimet, puupuhaltimet, vaskipuhaltimet,
- lyömäsoittimet (6.lk)
- eurooppalaisen taidemusiikin keskeiset tyylit ja teokset (6. lk)
- ääniluokat ja kuorotyypit (6. lk)
- taidemusiikin ja eri soittimien hyödyntäminen mediassa

Tavoitteena on, että oppilas:

- kehittää osaamistaan musiikillisen ilmaisun eri alueilla pitäen samalla yllä aiemman opittuja taitoja
- oppii tarkastelemaan kriittisesti erilaisia ääniympäristöjä ja musiikillisia ilmiöitä, sekä laajentaa ja syventää musiikin eri lajien ja tyylien tuntemustaan
- oppii musiikin elementtien tehtävän musiikin rakentumisessa ja käyttää niitä ilmaisevia käsitteitä ja merkintöjä (rytmi, melodia, harmonia, dynamiikka, sointiväri, muoto)
- rakentaa luovaa suhdettaan musiikkiin ja sen ilmaisumahdollisuuksiin musiikillisen keksinnän keinoin
- kuuntelee keskittyneesti eläytyen
- oppii tarkastelemaan musiikin vaikuttavuutta mediassa
- oppii ymmärtämään, että musiikki on kulttuurisidonnaista ja yleismaailmallista
- saa vahvistusta itsetunnolle
- kehittyy sosiaalisesti
- hyödyntää teknologiaa musiikin tekemisessä

Kuvataide

OTE OPETUSHALLITUKSEN OHJEESTA OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISTA

7.16 Kuvataide

Peruskoulun kuvataideopetuksen tehtävänä on tukea oppilaan kuvallisen ajattelun ja esteettisen ja eettisen tietoisuuden kehittymistä sekä antaa valmiuksia omaan kuvalliseen ilmaisuun. Keskeistä kuvataideopetuksessa on ymmärtää visuaalisen kulttuurin ilmenemismuotoja yhteiskunnassa: taidetta, mediaa ja ympäristöä. Opetuksen tavoitteena on, että oppilaalle syntyy henkilökohtainen suhde taiteeseen. Kuvataiteen opetus luo perustaa suomalaisen ja oppilaan oman kulttuurin sekä hänelle vieraiden kulttuureiden visuaalisen maailman arvostamiselle ja ymmärtämiselle. Kuvataiteen opetuksessa kehitetään taitoja, joita tarvitaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Taiteellisen ilmaisun ja toiminnan lähtökohtina ovat ympäristön kuvamaailma, aistihavainnot, mielikuvat ja elämykset. Opetuksen tavoitteena on kehittää mielikuvitusta ja edistää oppilaiden luovan ongelmanratkaisun ja tutkivan oppimisen taitoja. Aihepiirit kytketään oppilaalle merkityksellisiin kokemuksiin. Kuvataiteen opetuksessa tulee ottaa huomioon oppiaineen sisäinen integraatio, jolloin ilmaisulliset, taidolliset ja tiedolliset tavoitteet toteutuvat samanaikaisesti kuvallisissa harjoituksissa. Kuvataiteen keskeisiä sisältöalueita voidaan käsitellä samassa tehtävässä. Oppiaineelle on ominaista teemallisuus, joka mahdollistaa kiireettömän ilmapäirin ja pitkäjänteisen työskentelyn.

VUOSILUOKAT 1–4

Kuvataiteen opetuksessa vuosiluokilla 1–4 tulee harjoittaa monipuolisesti aistihavaintojen tekoa ja mielikuvituksen käyttöä. Lähestymistapa on leikinomainen. Kuvailmaisun perustaidot sekä kuvataiteelle ominaisten työtapojen ja materiaalien käyttö ovat opetuksen perussisältöä. Opetuksessa painotetaan kuvataiteellista prosessia, jonka osia ovat suunnittelu, luonnostelu, työn toteuttaminen ja arviointi. Oppilasta kannustetaan töidensä viimeistelyyn ja niiden säilyttämiseen.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- kuvallisessa ilmaisussa tarvittavia taitoja ja tietoja: havaintojen tekoa, mielikuvien prosessointia, kuvittelun, keksimisen ja luovan ongelmanratkaisun taitoja, esteettisten valintojen tekoa ja niiden perustelua sekä omien tavoitteiden asettelua
- kuvan tekemisen ja tilan rakentamisen taitoja ja materiaalin tuntemusta
- tarkastelemaan omia ja toisten tekemiä kuvia ja keskustelemaan niistä harjoitellen kuvataiteen peruskäsitteiden käyttöä sekä arvostamaan erilaisia näkemyksiä taiteesta ja kuvallisesta viestinnästä
- tuntemaan oman kulttuurinsa ja omassa kokemuspäirissään olevien vieraiden kulttuurien kuvallista perinnettä, nykytaidetta, suomalaista rakennusperinnettä sekä oman kotipaikkakuntansa tärkeitä rakennuksia ja luonnonympäristöjä, arkkitehtuuria ja muotoilua

- arvioimaan ympäristönsä esteettisiä arvoja, viihtyisyyttä ja toimivuutta
- tarkastelemaan eri medioiden merkitystä omassa elämässään
- kuvallisen viestinnän välineiden käyttöä ja ymmärtämään todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja.

KESKEISET SISÄLLÖT

Kuvailmaisu ja kuvallinen ajattelu

- kuvallisia ilmaisutapoja, tekniikoita ja materiaaleja: maalaamista, piirtämistä, grafiikkaa, muovailua ja rakentelua
- kuvasommittelun perusteita: tasapaino, jännite, rytmi, väri, muoto, tila, liike, aika ja viiva
- kuvien tarkastelua ja arviointia sekä kuvataiteen käsitteiden käytön harjoittelua kuvista keskusteltaessa

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- oman paikkakunnan museo- tai taidenäyttelyvierailuja ja taiteilijan työhön tutustumista
- taidekuvien tarkastelua tekemällä omia kuvia ja keskustelemalla kuvista
- Suomen kultakauden mestareita, esimerkkejä eri aikakausien taiteesta ja nykytaiteesta

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- luontoon, rakennuksiin ja rakennusperintöön tutustumista ja niiden kuvaamista, sekä ympäristön muutosten tunnistamista
- esineiden tarkastelua, suunnittelua ja valmistamista sekä kolmiulotteista rakentelua, ympäristösuunnitelmien tai pienoismallien valmistamista

Media ja kuvaviestintä

- kuvakerronnan perusteita: tarinasta kuvaksi, lähikuva ja yleiskuva, kuvan ja tekstin yhdistäminen
- kuvitus, sarjakuva, mainoskuva, valokuvaus, video ja digitaalinen kuva
- television, tietokonepelien, elokuvien, sarjakuvien ja mainonnan visuaalisten viestien kriittistä tarkastelua ja tutkimista

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- osaa antaa kuvallisen muodon ajatuksilleen, tunteilleen ja mielikuvilleen sekä muuntaa havaintojaan kuviksi
- osaa sommittelun perusteita kuvan tekemisessä ja tilan rakentamisessa sekä ymmärtää materiaalin ominaisuuksia
- osaa käyttää keskeisiä välineitä ja tekniikoita omassa kuvan tekemisessään sekä käyttää luonnostelua työskentelynsä apuna
- osaa huolehtia työvälineistä ja materiaaleista
- osaa taltioida työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä itsearvioinnissaan
- osaa keskustella omista ja toisten tekemistä kuvista sekä perustella omia taidemielityksiään ja käyttää kuvataiteen peruskäsitteitä
- tietää, mitä taiteilijat tekevät, tuntee joidenkin suomalaisten taiteilijoiden teoksia ja omassa kokemuspöyrissään olevien vieraiden kulttuurien visuaalista ilmaisua
- osaa toimia museossa ja taidenäyttelyssä sekä taiteen parissa eri yhteyksissä

- osaa ohjatusti käyttää tietolähteinä taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnon ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa
- tunnistaa ja arvioida esteettisiä ja eettisiä arvoja omassa lähiympäristössä ja koulussa
- tietää, mitä arkkitehdit ja muotoilijat tekevät, ja tuntee joitakin arkkitehtien ja muotoilijoiden töitä
- osaa arvioida omaa median käyttöään, tehdä omia valintoja ja perustella näkökantojaan
- osaa havaita ja arvioida todellisen ja kuvitteellisen maailman eroja
- osaa käyttää joitakin kuvaviestinnän välineitä
- osaa työskennellä yksin ja vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

VUOSILUOKAT 5–9

Kuvataiteen opetuksessa 5–9 luokalla painotetaan kuvan merkitystä ilmaisun ja viestinnän välineenä sekä kuvallisen ilmaisun perusteiden ja tekotapojen sekä mediateknologian hallintaa. Opetuksessa kehitetään oppilaan taiteen ja taidehistorian tuntemusta sekä kuvantulkintataitoja kuvallisten tehtävien avulla. Tavoitteena on, että oppilaiden ymmärrys eri kulttuureista ja niiden välisestä vuorovaikutuksesta kehittyy.

Oppimistilanteiden tulee tukea oppilaiden mahdollisuuksia yhdessä työskentelyyn ja vuorovaikutukseen sekä yhteisiin taide-elämyksiin. Tavoitteena on, että opetuksessa oma työskentely, työprosessin tallentaminen ja arviointi yhdessä toisten kanssa kehittävät oppilaan ymmärrystä kuvataiteen prosesseista ja tukevat kuvallisen ajattelun kehittymistä ja taiteellista oppimista.

TAVOITTEET

Oppilas oppii

- tuntemaan kuvataiteen ja kuvaviestinnän keskeisiä ilmaisutapoja, materiaaleja, tekniikoita ja työvälineitä ja oppii käyttämään niitä tarkoituksenmukaisesti omassa ilmaisussaan
- nauttimaan omien ajatustensa, havaintojensa, mielikuviansa ja tunteidensa ilmaisemisesta kuvallisesti sekä ymmärtämään taiteen tapoja käsitellä elämän erilaisia ilmiöitä
- ymmärtämään taiteellisen prosessin ominaislaatuja taltioidessaan oman työskentelynsä kulkua
- arvioimaan omaa ja toisten kuvallista ilmaisua ja työtapoja, kuten sisällöllisiä, kuvallisia ja teknisiä ratkaisuja, sekä käyttämään kuvataiteen keskeisiä käsitteitä
- hyödyntämään kulttuuripalveluja ja sähköisiä viestimiä oman työskentelyn, tiedon hankinnan ja elämysten lähteenä
- tuntemaan kuvallisen viestinnän ja vaikuttamisen keinoja ja käyttämään keskeisiä kuvaviestinnän välineitä omien ajatustensa ilmaisemiseen mediassa
- tarkastelemaan ja arvioimaan taidetta, kuvaviestintää ja ympäristöä esteettisestä ja eettisestä näkökulmasta
- työskentelemään itsenäisesti ja yhteisön jäsenenä kuvataiteen projekteissa.

KESKEISET SISÄLLÖT

Kuvailmaisuus ja kuvallinen ajattelu

- piirustus, grafiikka, maalaus, keramiikka, kuvanveisto, tilataide ja taide ympäristössä, kuvallisen ajattelun syventäminen
- kuvasomittelun perusteita: tasapaino, jännite, rytmi, muoto, väri, tila, liike, aika ja viiva
- kuvataiteen tyylejä ja kuvasymboliikkaa omassa kuvailmaisussa
- omien havaintojen, ajatusten ja mielikuvien ilmaiseminen kuvallisin keinoin

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- keskeisiä piirteitä taiteen historiassa ja nykytaiteessa sekä eri kulttuurien kuvamaailmassa
- ohjattuja näyttely- tai museovierailuja, taiteilijan työhön tutustumista ja tietoverkon kulttuuripalvelujen hyödyntämistä
- kuvien analysointia: taidekuvan rakenteen tutkimista, sisällöllistä tulkintaa ja taidekriittikää

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- luonnon ja rakennetun ympäristön vuorovaikutuksen tarkastelua, rakennusperinnön tutkimista sekä erilaisten ympäristöjen tarkastelua ja arviointia esteettisestä, eettisestä, ekologisesta ja suunnittelun näkökulmasta
- arkkitehtuurin ja muotoilun ilmaisukeinoihin, tyylipiirteisiin ja perinteisiin tutustumista,
- suomalaisen arkkitehtuurin ja muotoilun tärkeimpiin edustajiin tutustumista
- tilan havainnointia, suunnittelua ja rakentamista, muotoiluprosessiin tutustumista, materiaalin ja käyttötarkoituksen yhteyden tarkastelua

Media ja kuvaviestintä

- kuvan käyttötarkoituksen tarkastelemista mediassa, mediaesitysten rakenteellista ja sisällöllistä analyysia
- valokuvausta tai video- ja digitaalista kuvausta
- kuvakerronnan muotoja: kuvituksen, sarjakuvan ja liikkuvan kuvan erityispiirteitä
- graafista suunnittelua: kuvan ja sanan yhdistämistä, typografian ja taiton perusteita
- mainonnan kanavia ja ilmaisukeinoja
- elokuvien ja televisio-ohjelmien analysointia

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITÉERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas osaa

- ilmaista itseään kuvallisin keinoin
- käyttää kuvan rakentamisen keinoja ja kuvataiteen ja kuvallisen median keskeisiä materiaaleja ja työskentelytekniikoita
- valita työskentelyssään tavoitteisiinsa sopivimpia materiaaleja ja tekniikoita
- selostaa kuvan tekemisen prosessia luonnoksista valmiisiin töihin
- tunnistaa joitakin keskeisiä kuvataiteen ilmiöitä ja sijoittaa niitä ajalliseen ja kulttuuriseen yhteyteen
- tarkastella ja tulkita taiteen ja viestinnän kuvia
- hyödyntää taiteilijavierailuja, näyttely- tai museokäyntejä ja Internetin kulttuuripalveluja
- erottaa, arvioida ja arvottaa erilaisten ympäristöjen ja esineitten esteettisiä ja ekologisia ominaisuuksia
- tuntee suunnittelu- ja muotoiluprosessin eri vaiheet ja osaa soveltaa niitä työskentelyssään
- tunnistaa kulttuuri- ja tyylipiirteitä arkkitehtuurissa ja esineissä
- kuvaviestinnän ja mediateknologian perusteita: valokuvausta tai videokuvausta ja digitaalista kuvan käsittelyä ja graafista suunnittelua
- analysoida mediaesitysten sisältöjä, rakennetta ja visuaalista toteutusta

- osaa havainnoida ja arvioida omaa oppimistaan ja hyödyntää muilta saatua palautetta omassa työskentelyssään
- osaa taltioda työskentelyprosessiaan ja käyttää sitä hyödykseen itsearvioinnissa
- pystyy tehtävän mukaisesti sekä itsenäiseen työskentelyyn että vuorovaikutteiseen yhteistyöhön muiden kanssa
- osaa ohjatusti käyttää taideteoksia, ympäristön kuvia, luonnon- ja rakennettua ympäristöä, kirjoja, lehtiä, museoita, gallerioita ja tietoverkkoa tietojen ja elämysten lähteinä.

Kuvataide Vuosiluokat 1-2

Yleiset tavoitteet:

Oppilas saa perustiedot kuvailmaisussa tutustumalla eri tekniikoihin, materiaaleihin ja välineisiin. Luomisprosessia painotetaan tuotteen sijasta. Ilmapiiri on leikinomainen ja kokeileva. Kuvataideopetuksen aihepiirit kytketään ajankohtaisiin tapahtumiin ja pyhiin sekä koulun teemoihin.

Keskeiset sisällöt:

Kuvailmaisu

- *tekniikat, materiaalit ja välineet*
- *värit: värien nimet, vaalea- tumma, yksinkertainen sekoittamistekniikka*
- *linja: linjan suunta, esim. aalto, suora linja, liikettä ilmaisevat linjat (paperilennokit, pallopomppu)*
- *motiivin muoto*
- *valo ja varjo – valonlähde antaa varjoa*
- *tila: edessä – takana, ylhäällä – alhaalla, sommittelun perusteet*

Rakentelu ja hahmottelu

- *kolmiulotteinen luominen esim. jäännösmateriaaleilla, palikoilla, pakkauksilla, eri massoilla, luonnonmateriaaleilla, lumella*
- *kytkeminen muihin aiheisiin, esim. teatterin rakenteluun: nuket, kulissit ym.*
- *Muotoilu, esim. yksinkertaiset painatustekniikat*

Taiteen tuntemus ja kulttuurinen osaaminen

- *Eri taiteilijoiden teoksia, esim. tauluja, veistoksia, käsityötä*
- *Museokäyntejä, näyttelyjä*

- taiteilijavierailuja

Media ja kuvaviestintä

- kuvakerronta: sarjakuvat, valokuvat, taulut, elokuvat, tietokonepelit, mainokset
- tietokoneen piirto-ohjelmat
- yksinkertaiset sarjakuvat: esim. kertomuksen kuvittaminen ja kuvien järjestäminen aikajärjestykseen

Tavoitteet oppilaan oppimiselle

Oppilas

- saa kokeilla eri tekniikoita, materiaaleja ja välineitä
- osaa värittää eri tavoin erityyppisillä väreillä
- osaa nimetä tavallisimmat värit
- oppii kuvan sommittelun merkityksen
- tutustuu muutaman taiteilijan teoksiin ja muihin kulttuurin kannalta arvokkaisiin esineisiin
- kehittää avaruudellista ajattelukykyään kolmiulotteisen luomisen avulla
- oppii analysoimaan tiedotusvälineiden kuvakieltä
- tutustuu tietokonetekniikkaan jonkin piirto-ohjelman kautta
- ottaa vastuuta omasta työstä ja koulun materiaalista ja siivoaa jälkeensä
- oppii arvostamaan omaa ja muiden työtä
- innostuu käyttämään luovia taitojaan

Kuvataide

Vuosiluokat 3-4

Keskeinen sisältö:

Jokaisen vuosiluokan keskeinen sisältö rakentuu aikaisemmin opittuun. Oppilaat kehittävät oppimiaan tekniikoita ja vahvistavat eri materiaalien käyttötapoja seuraavilla vuosiluokilla. Opetus seuraa siis spiraaliperiaatetta.

Kuvailmaisun taidot ja visuaalinen ajattelu

- *kaareva (käyrä) ja suora viiva*
- *väriympyrä, perusvärit ja välivärit*
- *etuala, tausta ja horisontti*
- *ympyrä, kolmio, neliö ja suorakulmio*
- *keskustelu omista ja muiden kuvista*

Taidetuntemus ja kulttuuritieto

- *näyttelyissä käynnit*
- *tutustuu paikallisten taiteilijoiden töihin*

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- *luonto ja lähiympäristön rakennukset*
- *kolmiulotteinen rakentaminen*

Kuvaviestintä

- *kuvakerronnan perusteet*
- *tutkii sarjakuvien kuvakieltä*
- *valokuvaus*
- *kriittinen TV-ohjelmien ja tietokonepelien tarkkailu*

Tekniikat ja materiaalit

Maalaus: sekä pullo- että nappipeitevärit

Piirtäminen: lyijykynä ja värikynä

Grafiikka: yksinkertaiset painomenetelmät, esim. perunapainanta ja kaavainpainanta

Rakentaminen: kierrätysmateriaalit, esim. pakkausten käyttö

Muovailu: paperimassa

Sommitelma/kollaasi: kolmiulotteinen sommitelma, esim. kokeilua eri materiaalein

Tavoitteena on, että oppilas :

- *saa tarvittavat sisäiset välineet voidakseen ilmaista itseään kuvin*
- *osaa käyttää työmateriaaleja oikein ja vastuullisesti*
- *saa tuntea iloa osatessaan ilmaista tunteita ja mielikuvitustaan kuvin*

Kuvataide

Vuosiluokat 5-6

Keskeinen sisältö:

Jokaisen vuosiluokan keskeinen sisältö rakentuu aikaisemmin opittuun. Oppilaat kehittävät oppimiaan tekniikoita ja vahvistavat eri materiaalien käyttötapoja seuraavilla vuosiluokilla. Opetus seuraa siis spiraaliperiaatetta.

Kuvailmaisu ja visuaalinen ajattelu

- *viiva, katkoviiva ja yhtenäinen viiva*
- *vastavärit, kylmät ja lämpimät värit, valööri/väriaste*
- *välitaso, yhden pisteen perspektiivi*
- *kuutio, lieriö, ja pallo*
- *keskustelu ja tulkinta kuvien sisällöstä*

Taidetuntemus ja kulttuuritieto

- *näyttelyissä käynti*
- *tutustuu suomalaiskansallisten mestareiden töihin*
- *Internetin kulttuuripalvelujen hyödyntäminen/hyväksikäyttö*
- *havaintoesimerkki eri aikajaksojen taiteesta sekä nykytaiteesta*

Ympäristöestetiikka, arkkitehtuuri ja muotoilu

- *tunnistaa ympäristön muutoksia*
- *luonnon ja rakennetun ympäristön vuorovaikutus*

Kuvaviestintä

- *sarjakuvien jotkut kuvakoot*
- *videokuvauksen perusteet*
- *kriittinen TV-ohjelmien ja piirrettyjen sarjakuvien tarkkailu ja analysoiminen/jäsentely*
- *graafinen suunnittelu: typografia/painoasu*

Tekniikka ja materiaalit

Maalaus: akvarellivärit (vesivärit)

Piirtäminen: hiili ja nestemäinen tussi

Grafikka: monotypia ja yksinkertaiset painomenetelmät

Rakentaminen: tilateos ja ympäristötaide

Keramiikka: peukalointi – ja makkaratekniikka

Kuvanveisto: rautalankaveistos

Sommittelu: paperikollaasi ja reliefi/korkokuva

Tavoitteena on, että oppilas/oppilaan:

- *itseluottamus lujittuu/vahvistuu kuvien luomisessa*
- *osaa kuvataideopetuksen keskeiset käsitteet*
- *osaa tarkkailla ja arvioida tiedotusvälineiden kuvia kriittisesti*

Käsityö

OTE OPETUSHALLITUKSEN OHJEESTA OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISTA

7.17 Käsityö

Käsityön opetuksen tehtävänä on kehittää oppilaan käsityötaitoa niin, että hänen itsetuntonsa sen varassa kasvaa ja hän kokee iloa ja tyydytystä työstään. Lisäksi hänen vastuuntuntonsa työstä ja materiaalin käytöstä lisääntyy ja hän oppii arvostamaan työn ja materiaalin laatua ja suhtautumaan arvioiden ja kriittisesti sekä omiin valintoihinsa että tarjolla oleviin virikkeisiin, tuotteisiin ja palveluihin.

Opetus toteutetaan oppilaan kehitysvaihetta vastaavin aihepiirein ja projektein kokeillen, tutkien ja keksien. Käsityön opetuksen tehtävänä on ohjata oppilasta suunnitelmalliseen, pitkäjänteiseen ja itsenäiseen työntekoon, kehittää luovuutta, esteettisiä, teknisiä ja psyykkis-motorisia kykyjä, ongelmanratkaisutaitoja sekä ymmärrystä teknologian arkipäivän ilmiöistä. Oppilasta johdatetaan tutustumaan suomalaiseen ja myös muiden kansojen käsityön kulttuuriperinteeseen.

VUOSILUOKAT 1–4

Käsityön opetuksen ydintehtävä vuosiluokilla 1–4 on perehdyttää oppilas käsityötietoihin ja -taitoihin sekä herättää hänen kriittisyytensä, vastuuntuntonsa ja laatu-tietoisuutensa työskentelyssä ja materiaalivalinnoissa. Oppilasta autetaan omaksumaan suunnittelutaitoja ja hän oppii perusvalmiuksia suunnitelmiansa toteuttamiseen. Häntä ohjataan käyttämään käsityössä tarvittavia perustyövälineitä sekä erilaisia koneita turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti. Hänen pitkäjänteisyyttään ja ongelmanratkaisutaitojaan kehitetään sekä ryhmässä että itsenäisessä työssä. Monipuolinen työskentely, taidon kehittyminen ja osaamisen kokemus antavat työniloa, ja oppilaassa syntyy myönteinen asenne työn tekemistä ja opiskelua kohtaan. Opetus toteutetaan samansisältöisenä kaikille oppilaille käsittäen sisältöjä teknisestä työstä ja tekstiilityöstä.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii tuntemaan käsityöhön liittyviä käsitteitä ja käyttämään erilaisia materiaaleja, työvälineitä ja menetelmiä
- omaksuu positiivisen asenteen työsuojeluun, oppii turvallista työvälineiden, koneiden ja laitteiden käyttöä sekä oppii huolehtimaan oppimisympäristönsä viihtyisyydestä
- oppii käsityön perustekniikoita ja tuotesuunnittelua sekä harjaantuu niiden edellyttämissä taidoissa, jolloin hänen ajattelun taitonsa ja luovuutensa kehittyvät
- oppii avaruudellista hahmottamista suunnittelussaan ja työskentelyssään
- oppii kiinnittämään huomiota tuotteiden esteettisiin ominaisuuksiin, väreihin ja muotoihin
- oppii valmistamaan, huoltamaan ja korjaamaan arkipäivän käytännöllisiä tuotteita
- oppii ottamaan vastuuta omasta esineympäristöstään ja ymmärtää, että tuotteilla on elinkaari

- tutustuu tietoteknisten välineiden käyttöön käsityöprosessin eri vaiheissa ja erilaisissa oppimisympäristöissä
- oppii vähitellen hallitsemaan kokonaisen käsityöprosessin
- tutustuu arkielämään liittyvään teknologiaan
- oppii arvioimaan ja arvostamaan omaa ja muiden työtä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- keskeisiä tekstiili- ja teknisen työn materiaaleja, työvälineitä ja työtapoja
- työskentelyyn ja työtilaan liittyvät turvallisuustekijät
- omien töiden suunnittelua ja sen yhteydessä suunnitelmien toteuttamiseen tarvittavien tekniikoiden kokeilua ja harjoittelua, suunnitelmien erilaisia kuvaustekniikoita sekä tuotteiden valmistamista
- kotipaikkakunnalle omaleimaisia, sekä vanhoja että moderneja käsityötuotteita, -välineitä, -materiaaleja ja työtapoja niihin liittyvine harrastuksineen ja ammatteineen tulevaisuuden mahdollisuuksina sekä piirteitä lähiympäristössä mahdollisesti vaikuttavien muiden kulttuurien käsityöperinteestä
- oppilasta lähellä olevia, luonnossa ja rakennetussa ympäristössä esiintyviä ilmiöitä ja niiden teknologisia sovelluksia
- materiaalin ja tuotteiden huolto, kunnostus ja korjaus sekä kierrätys ja uudelleen käyttö

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- osaa ohjatusti tuottaa luovia ideoita ja kokeilla teknisiä ratkaisuja sekä suunnitella toteuttamiskelpoisen tuotteen
- työskentelee ohjattuna tarkoituksenmukaisesti suunnitelmaansa toteuttaen ja työturvallisuuden huomioon ottaen
- hallitsee käsityön perustekniikoita, tuntee keskeisiä käsitteitä ja tunnistaa perusmateriaaleja
- työskentelee pitkäjänteisesti sekä ryhmän jäsenenä että itsenäisesti, haluaa kehittyä käsityöntekijänä ja tuntee vastuunsa yhteisistä työvälineistä, työtilojen järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- ymmärtää elinympäristön teknologisia toimintaperiaatteita
- arvioi ja arvostaa omaa ja toisten työskentelyä, oppimista sekä työn tuloksia
- suhtautuu myönteisesti omaan ja muiden kansojen kulttuuriperintöön.

VUOSILUOKAT 5–9

Käsityön opetuksen ydintehtävänä vuosiluokilla 5–9 on syventää ja kartuttaa oppilaan käsityötietoja ja -taitoja siten, että hän kykenee entistä itsenäisemmin tekemään tarkoituksenmukaisia materiaali-, työtapo- ja työvälinevalintoja käsityöprosessin eri vaiheissa. Häntä rohkaistaan luovaan suunnitteluun ja itseohjautuvaan työskentelyyn sekä ohjataan arvostamaan työn ja materiaalin laatua. Oppilaiden yhteistyötaitoja kehitetään toteuttamalla yhteishankkeita oppilasryhmissä eri oppiaineitten ja paikkakunnan työ-, tuotanto- ja kulttuurielämän edustajien kanssa. Opetus käsittää kaikille oppilaille yhteisesti sekä teknisen työn että tekstiilityön sisältöjä, minkä lisäksi oppilaalle voidaan antaa mahdollisuus painottua käsityöopinnoissaan kiinnostuksensa ja taipumustensa mukaan joko tekniseen työhön tai tekstiilityöhön.

TAVOITTEET

Vuosiluokkien 1–4 tavoitteita käsitellään syvällisemmin, ja lisäksi

oppilas

- oppii suunnittelemaan ja valmistamaan laadukkaita, tarkoituksenmukaisia ja esteettisiä tuotteita sekä ottamaan työskentelyssään huomioon myös eettiset, ekologiset ja taloudelliset arvot
- perehtyy suomalaiseen ja soveltuvien osin myös muiden kansojen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuuriin saaden siten ainesta oman identiteettinsä rakentamiseen ja omaan suunnittelutyöhönsä
- perehtyy perinteiseen ja nykyaikaiseen teknologiaan liittyviin tietoihin ja taitoihin, joita voi soveltaa arkielämässä, jatko-opinnoissa, tulevaisuustyötehtävissä ja harrastuksissa
- oppii arvostamaan ja tarkastelemaan kriittisesti omaa ja muiden työtä sekä etsimään luovia ratkaisuja havaitsemiinsa ongelmiin itsenäisesti ja yhteistyössä muiden kanssa käyttäen apunaan erilaisia tietolähteitä
- oppii ottamaan kantaa teknologian kehittymiseen ja sen merkitykseen ihmisten, yhteiskunnan ja luonnon hyvinvoinnissa
- oppii ymmärtämään yritystoimintaa ja teollisia tuotantoprosesseja.

KESKEISET SISÄLLÖT

Käsityön yleiset sisällöt

- tuote- ja prosessi-ideointi
- muodot, sommittelu ja värit
- materiaali- ja kuluttajatietous
- tarkoituksenmukainen materiaalien käyttö
- erilaiset työjärjestykset ja työohjeet
- käsityössä esiintyvien ongelmien ja sovellusten yhteys muihin oppiaineisiin, muun muassa kuvataiteeseen, luonnontieteisiin ja matematiikkaan
- erilaisia suunnitelmien ja tuotosten kuvaus-, raportointi- ja dokumentointitekniikoita
- tietoa ja elämyksiä suomalaisesta kulttuurista, perinteestä ja muotoilusta sekä vaikutteita muista kulttuureista
- oman paikkakunnan tuotantoelämää ja yrittäjyyteen tutustuminen
- oman työskentelyn ja sen tulosten arviointi sekä osallistuminen myös toisten töiden yhteiseen tarkasteluun

Teknisen työn sisällöt

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

- tekninen piirtäminen, mallintaminen ja tietotekniikan sovelluksia suunnittelussa
- erilaisten materiaalien tarkoituksenmukainen ja luova käyttö eri käyttötarkoituksissa ja eri tekniikoin
- rakennettu ympäristö ja erilaiset tuotteet sekä niiden sisältämä symbolinen merkitys eli viesti
- erilaisten laitteiden toimintaperiaatteita, rakenteita, teknologisia käsitteitä ja järjestelmiä sekä niiden sovelluksia

Valmistaminen

- teknisessä työssä tarvittavat käsityövälineet ja koneet sekä niiden taitava ja turvallinen käyttö
- teknisen työn eri materiaaleja ja valmistustekniikoita sekä niiden luova valinta, yhdistäminen ja työstäminen

- monipuolista laiterakentelua
- kodin ja vapaa-ajan välineiden huolto, kunnostus ja kierrätys

Tekstiilityön sisällöt

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

- tekstiili- ja muotihistoriaa soveltuvien osien kodin tekstiilejä ja vaatetusta koskevien aihepiirien yhteydessä
- sisustustekstiilien, vaatteiden ja tekstiilitaiteen symbolinen merkitys eli viesti
- tietoteknisiä sovelluksia ja uusi teknologia suunnittelun apuvälineinä
- tekstiilituotteiden kolmiulotteisen muodon konstruointi, esimerkiksi kaavoituksen perusteita
- tekstiilimateriaalien tarkoituksenmukainen ja luova käyttö eri käyttötarkoituksissa ja eri tekniikoin

Valmistaminen

- tekstiilityön perinteisiä ja moderneja työvälineitä ja koneita, niiden oikea valinta käyttökohteeseen, toimintaperiaatteet, turvallinen käyttö sekä huolto
- tekstiilityön eri materiaaleja ja valmistustekniikoita sekä niiden valinta, yhdistäminen ja työstäminen luovasti
- tekstiilituotteiden hoito ja huolto sekä kierrätys

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITÉERIT ARVOSANALLE 8

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

Oppilas

- havaitsee myös itsenäisesti ongelmia, kehittää luovasti ideoita ja suunnittelee ohjatusti tuotteita, joissa on pyritty ottamaan huomioon käytettävissä oleva aika, välineet, materiaalit, tuotteiden esteettisyys, ekologisuus, kestävyys, taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus
- ymmärtää suunnittelemansa tuotteet myös viestiksi ympäristölle
- dokumentoi suunnitelman esimerkiksi kuvallisesti, sanallisesti, näyttein, pienoismallin avulla tai muulla tavoin siten, että siitä käy ilmi, millainen idea on ja millä tavoin se on tarkoitus valmistaa
- osaa ohjatusti käyttää suunnittelussaan aineksia suomalaisesta ja muiden kansojen muotoilu-, käsityö- ja teknologiakulttuurista.

Valmistaminen

Oppilas

- työskentelee tarkoituksenmukaisesti ja huolellisesti työturvallisuusohjeita noudattaen sekä huolehtii työympäristönsä järjestyksestä ja viihtyisyydestä
- hallitsee perustekniikoita siten, että tuotteesta tulee tarkoituksenmukainen, viimeistelty, ekologinen ja esteettinen
- osaa työskennellä tavoitteisesti yksin tai tiimeissä
- osaa ohjatusti käyttää työssään kehittyntä teknologiaa ja ymmärtää teknologian käsitteitä, järjestelmiä ja niiden sovelluksia
- osaa soveltaa muissa oppiaineissa oppimaansa tietoa ja taitoa.

Itsearviointi ja prosessin pohdinta

Oppilas

- kykenee ohjatusti tarkastelemaan omaa työskentelyään ja oppimistaan
- havaitsee vahvuuksia ja heikkouksia prosessissa ja tuloksissa
- osoittaa arvioinnissa kritiikinsietokykyä ja haluaa suunnata toimintaansa palautteen mukaisesti
- arvioi ideoitaan ja tuotteitaan esteettisin, taloudellisin, ekologisista ja tarkoituksenmukaisuuskriteerein
- ymmärtää teknologian, kulttuurin, yhteiskunnan ja luonnon välisiä riippuvuuksia
- muodostaa realistisen kuvan taidoistaan ja kehittymismahdollisuuksistaan.

Käsityö Vuosiluokat 1-2

Yleiset tavoitteet:

Oppilaan tulee tuntee tekemisen iloa käsityössä. Oppilas oppii arvostamaan omaa ja muiden työtä sekä kehittämään omia taitojaan. Oppilas tutustuu lähiympäristön käsityöperinteeseen ja oppii huomaamaan, miten eri materiaaleja voidaan käyttää.

Keskeinen sisältö:

Oppilas työskentelee erilaisten materiaalien, välineiden ja tekniikoiden parissa.

Tavoitteena on, että oppilas:

- harjoittelee käyttämään vasaraa, sahaa, viilaa ja hiekkapaperia oikealla tavalla
- oppii käyttämään käsityössä erilaisia materiaaleja
- oppii noudattamaan käsityöluokan turvallisuussääntöjä
- oppii seuraamaan työohjeita ja harjoittelee oman työnsä suunnittelua
- oppii virkkaamaan ketjusilmukoita
- harjoittelee oikeaa neuletta
- oppii tekemään tupsuja, pujottelemaan, palmikoimaan ja kutomaan
- oppii pujottamaan langan neulansilmään sekä kiinnittämään ja tekemään solmun lankaan
- oppii ompelemaan erilaisia pistoja: etupisto, pykäpisto, ristipisto, heittopisto
- saa mahdollisuuden työskennellä luovasti eri materiaalien parissa, esimerkiksi leikkaamalla, liimaamalla, repimällä, virkkaamalla, huovuttamalla, muovailemalla, painamalla ja kierrättämällä
- ottaa vastuun työstään, materiaaleista ja välineistä sekä siivoaa jälkensä

Käsityö

Vuosiluokat 3-4

3 – 4 luokkien oppisisältöä voidaan tarvittaessa vapaasti muuttaa vuosiluokkien välillä, riippuen siitä, miten ja milloin tekstiili- ja teknisessä työssä vaihto tapahtuu. Ainesisältö pitää olla sama tytöille ja pojille. Koulut päättävät itse, miten opetusryhmät muodostetaan.

Yleiset tavoitteet:

Oppilaan tulee tuntea tekemisen iloa käsityössä. Oppilas oppii arvostamaan omaa ja muiden työtä sekä kehittämään omia taitojaan. Oppilas tutustuu lähiympäristön käsityöperinteeseen ja oppii huomaamaan, miten eri materiaaleja voidaan käyttää.

Keskeinen sisältö:

Oppilas työskentelee itsenäisemmin erilaisten materiaalien, välineiden ja tekniikoiden parissa.

Tekstiilityö

Tavoitteena on, että oppilas:

- *tietää, miten ompelukone toimii*
- *osaa ommella ompelukoneella suoraa- ja sik-sak ommelta*
- *harjoittelee oikeaa ja nurjaa neuletta*
- *harjoittelee kiinteitä silmukoita*
- *harjoittelee pujottelemaan ja palmikoimaan*
- *oppii ompelemaan erilaisia pistoja*
- *oppii päättämään langan ja aloittamaan uudella langalla*

Tekninen työ

Tavoitteena on, että oppilas:

- *oppii sahaamaan erilaisilla sahoilla*
- *oppii liimaamaan*
- *oppii naulaamaan ja ruuvaamaan*
- *oppii höyläämään ja kaivertamaan*
- *oppii viilaamaan ja hiomaan hiekkapaperilla*
- *oppii tekemään yksinkertaisen pintakäsittelyn*
- *oppii käyttämään höyläpenkkiä*

Työ ja sen suunnittelu

Tavoitteena on, että oppilas:

- *oppii pitämään työpisteensä järjestyksessä ja siivoamaan jälkensä*
- *oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan työnsä piirustuksen mukaan*
- *oppii mittaamaan ja merkitsemään*
- *tutustuu ja työskentelee erilaisten materiaalien parissa*
- *tietää erilaisten materiaalien ominaisuuksia*
- *tietää tyypillisten tarvikkeiden ja työkalujen nimet*
- *osaa käyttää sähkölaitteita turvallisesti*

Tekninen työ

Vuosiluokat 5-6

Yleiset tavoitteet:

Oppilaan tulee tuntea tekemisen iloa käsityössä. Oppilas oppii arvostamaan omaa ja muiden työtä sekä kehittämään omia taitojaan. Oppilas tutustuu lähiympäristön käsityöperinteeseen ja oppii huomaamaan, miten eri materiaaleja voidaan käyttää.

Keskeiset sisällöt

Työstäminen

5. luokka

- *puun sahaaminen, höylääminen ja talttaaminen tarkoituksenmukaisin käsityövälinein kaarevien muotojen leikkaaminen metallilevystä*
- *metallin leikkaaminen vipuleikkurilla, metallin viilaaminen*
- *muovin taivuttaminen*
- *konekuviosahan, tasohiomakoneen ja kiinteän nauhahiomakoneen käyttäminen opettajan välittömän valvonnan alaisuudessa*

6. luokka

- *helposti työstettävien materiaalien vuoleminen*
- *puun koriste ja/tai lovileikkauksen kokeileminen*
- *metallilevyn ja – tangon pakottaminen ja takominen*
- *muovin vapaa ja muotin avulla tapahtuva kuumamuotoilu*

Valmistaminen

5. luokka

- *Liittäminen: sopivan ruuvien valitseminen tiettyyn käyttötarkoitukseen, pyörötappien käyttäminen erilaisissa liitoksissa, tinajuotoksen suorittaminen, metallin liittäminen levyniiteillä*
- *Pinnan käsittely: vesiohenteisten lakkojen ja maalien käyttäminen, puun pinnan öljyminen*

6. luokka

- *Liittäminen: kääntyvät tai liikkuvat liitokset, jiiriliitos, kierteen valmistaminen, puristimien käyttö liimauksen apuna*
- *Pinnan käsittely: metalli- ja puupinnan polttokoristelu, erilaisten pinnankäsittelyyn tarkoitettujen vahojen käyttö*

Visuaalinen ja tekninen suunnittelu

5. luokka

- yksinkertaisen työsuunnitelman laatiminen teknisessä työssä opittujen tietojen ja taitojen pohjalta, kun opettaja antaa suunniteltavan esineen päämitat ja muut rajaukset
- esineen rakenteen ja toimivuuden lisäksi huomion kiinnittäminen sen ulkonäköön

6. luokka

- esineen luonnostelu ja sen tärkeimpien mittojen kuvailu
- esineen suunnittelun edellyttämien pääongelmien hahmottaminen sekä ratkaisumallien etsiminen niihin
- suunnitelman muunteleminen työskentelyn aikana lisääntyneitten tietojen ja taitojen pohjalta
- valinnat tarkoituksenmukaisen lopputuloksen saavuttamiseksi

Kone- ja sähköoppi

5. luokka

- jousen ja kumilangan kyky varastoida energiaa ja tehdä työtä
- elektroniikkarakentelun kokeileminen ja yksinkertaisiin elektroniikan komponentteihin tutustuminen

6. luokka

- kesto- ja sähkömagneetin valmistaminen
- sähkömoottorin sovellutuksiin tutustuminen
- koneiden voimansiirtoperiaatteisiin perehtyminen
- kodin sähkölaitteiden toimintaperiaatteet

Aihekokonaisuudet teknisessä työssä

5. luokka

- liuoteaineiden vaarallisuus, turvallinen koneen käyttäminen
- kestävä kehityksen periaatteita tuotteita valmistettaessa
- tuotteen valmistamisen kustannuksien tarkastelu
- polkupyörän rakenteeseen, toimintaan ja huoltoon tutustuminen

6. luokka

- sähkölaitteiden turvallinen käyttö
- vastuullinen tuottamis- ja kulutuskäyttäytyminen
- käsityö- ja laivanrakennusperinne Pietarsaaren seudulla
- säästäminen tuotteita valmistettaessa
- sähkönkulutukseen vaikuttaminen

Työhön kasvaminen

5. luokka

- aloitettujen töiden vieminen suunnitelman mukaiseen päätökseen
- työympäristön järjestyksestä ja viihtyisyydestä huolehtiminen

6. luokka

- *itseluottamuksen vahvistuminen, kun osaa erilaisia asioita*
- *käsityöprosessin ohjattu arvioiminen sen eri vaiheissa ja sen kulun suuntaaminen*
- *työskentely yksin ja yhteistyössä muiden kanssa tarkoituksenmukaisesti ja työturvallisuusohjeita noudattaen*

Tekstiilityö

Vuosiluokka 5

Keskeiset sisällöt:

Ompelukone

- *vaatekappaleita esim. trikoosta tai puuvillasta*
- *koneella tai käsin tehtyjä suuria tai pieniä töitä oppilaan oman valinnan mukaan*
- *monipuolista materiaalinkäyttöä, esim. teddy, fleece, huopakangas, nahka tai muuta*
- *tekokuidut*

Lankatyöt

- *neulonta sukkapuikoilla tai pyöröpuikoilla, esim. lapasia, sukkia, myssyjä*

Kirjonta

- *oman valinnan ja mallin mukaan*

Materiaalioppia kulloinkin käytettyjen materiaalien yhteydessä

Yleistä:

Vuosikursseille 3 – 6 kuuluvia sisältöjä voi tarvittaessa vapaasti siirtää eri vuosikurssien välillä, riippuen siitä milloin ja miten aine vaihtuu teknisen työn kanssa.

Tavoitteet oppilaan oppimiselle

Oppilas

- *osaa käyttää ompelukonetta monipuolisesti*
- *hallitsee neulomisen ja virkkauksen alkeet*
- *on kokeillut erilaisia kirjontapistoja*
- *tekee erilaisia askartelutöitä*
- *saa tietoa kotiseudun ja muiden kansojen kulttuuriperinteistä käsityön alalla*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa omaa tuotetta laatimansa luonnoksen pohjalta*

- *ymmärtää jälleenkäytön merkityksen tekstiilityössä, esim. tilkkutyöt, kudonta*
- *tutustuu informaatiotekniikan käyttöön tekstiilityössä*
- *saa mahdollisuuksien mukaan tutustua tekstiilityöhön liittyviin työpaikkoihin*
- *tietää työsuojelun ja ergonomian merkityksestä*

Tekstiilityö

Vuosiluokka 6

Keskeiset sisällöt:

Ompelukone

- erilaisia tekniikoita, esim. revinnäiskirjonta, tilkkutekniikka, applikointityöt, ompelu kristallimuovilla, tikkikangas
- vaatekappaleita oppilaan oman valinnan mukaan

Lankatyöt

- esim. neulonta, virkkaus, koukkuaminen, haarukkavirkkaus

Uutta vanhasta

Kudonta (jos mahdollista)

Materiaalioppia kulloinkin käytettyjen materiaalien yhteydessä

Yleistä:

Vuosikursseille 3 – 6 kuuluvia sisältöjä voi tarvittaessa vapaasti siirtää eri vuosikurssien välillä, riippuen siitä milloin ja miten aine vaihtuu teknisen työn kanssa.

Tavoitteet oppilaan oppimiselle:

Oppilas

- osaa käyttää ompelukonetta monipuolisesti
- hallitsee neulomisen ja virkkauksen alkeet
- on kokeillut erilaisia kirjontapistoja
- tekee erilaisia askartelutöitä
- saa tietoa kotiseudun ja muiden kansojen kulttuuriperinteistä käsityön alalla
- osaa suunnitella ja toteuttaa omaa tuotetta laatimansa luonnoksen pohjalta
- ymmärtää jälleenkäytön merkityksen tekstiilityössä, esim. tilkkutyöt, kudonta

- *tutustuu informaatiotekniikan käyttöön tekstiilityössä*
- *saa mahdollisuuksien mukaan tutustua tekstiilityöhön liittyviin työpaikkoihin*
- *tietää työsuojelun ja ergonomian merkityksestä*

Liikunta

OTE OPETUSHALLITUKSEN OHJEESTA OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISTA

7.18 *Liikunta*

Liikunnanopetuksen päämääränä on vaikuttaa myönteisesti oppilaan fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen toimintakykyyn ja hyvinvointiin sekä ohjata oppilasta ymmärtämään liikunnan terveydellinen merkitys.

Liikunnanopetus tarjoaa oppilaalle sellaisia taitoja, tietoja ja kokemuksia, joiden pohjalta on mahdollista omaksua liikunnallinen elämäntapa.

Liikunta on toiminnallinen oppiaine, jossa edetään leikin ja taitojen oppimisen kautta kohti omaehtoista harrastuneisuutta. Tämä edellyttää yksilöllisten kehittymismahdollisuuksien huomioon ottamista. Liikunta ja oppimiskokemukset vahvistavat oppilaan itsensä tuntemista ja ohjaavat suvaitsevaisuuteen.

Liikunnan opetuksessa tulee korostaa yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta, reilua peliä ja turvallisuutta. Liikunnanopetuksen yhteydessä on korostettava turvallista liikennekäyttäytymistä. Liikunnanopetus pohjautuu kansalliseen liikuntaperinteeseen.

Opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon luonnon olosuhteet ja vuodenaajat, paikalliset olosuhteet, lähiympäristön ja koulun tarjoamat mahdollisuudet sekä oppilaan erityistarpeet ja terveydentila.

VUOSILUOKAT 1–4

Vuosiluokkien 1–4 liikunnan opetuksessa tulee ottaa huomioon oppilaan valmiudet sekä yksilölliset kehittymismahdollisuudet. Opetus toteutetaan leikinomaisesti kannustavassa ilmapiirissä ja se etenee motorisista perustaidoista kohti lajitaitoja. Liikunnan opetuksen lähtökohta on oppilaiden aktiivisuus, ja opetuksessa hyödynnetään oppilaiden mielikuvitusta ja omia oivalluksia.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii monipuolisesti motorisia perustaitoja ja saa virikkeitä harrastaa liikuntaa
- oppii hyvinvointia edistäviä ja turvallisia liikuntatapoja sekä perusuimataidon
- harjaantuu sekä itsenäisen työskentelyn taidoissaan että yhteistyötaitoissaan ilman keskinäisen kilpailun korostumista
- oppii toimimaan sovittujen ohjeiden mukaan ja reilun pelin hengessä.

KESKEISET SISÄLLÖT

- juoksua, hyppyjä, heittoja sekä niiden soveltamista liikuntamuotoihin
- voimistelua ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- musiikki- ja ilmaisuliikuntaa sekä tansseja
- leikki-, viite-, pienpelejä ja eri palloilulajeja
- luontoliikuntaa
- talviliikuntaa

- veteen totuttautumista ja uintiharjoituksia
- liikunnallisia leikkejä

KUVAUS OPPILAAN HYVÄSTÄ OSAAMISESTA 4. LUOKAN PÄÄTTYESSÄ

Oppilas

- hallitsee motorisia perustaitoja ja osaa soveltaa niitä eri liikuntamuodoissa
- osaa juosta, hypätä ja heittää
- osaa voimisteluliikkeitä ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- osaa ilmaista itseään liikunnan avulla ja liikkua rytmin tai musiikin mukaan
- osaa käsitellä pelivälineitä leikeissä ja harjoituksissa sekä toimia peleissä
- osaa liikkua luonnossa opetuskarttaa hyväksi käyttäen
- osaa luistelussa liukumisen, eteenpäin luistelun ja jarrutuksen
- pystyy liikkumaan suksilla monipuolisesti
- pystyy uimaan monipuolisesti uintisyvyisessä vedessä
- toimii pitkäjänteisesti ja suhtautuu realistisesti omiin suorituksiinsa
- osaa pukeutua tarkoituksenmukaisesti liikuntaa varten ja huolehtia puhtaudestaan
- toimii itsenäisesti ja ryhmässä sovittujen ohjeiden mukaan sekä osallistuu vastuullisesti ja yritteliäästi liikunnan opetukseen.

VUOSILUOKAT 5–9

Vuosiluokkien 5–9 liikunnanopetuksessa tulee ottaa huomioon tässä kehitysvaiheessa korostuvat sukupuolten erilaiset tarpeet sekä oppilaiden kasvun ja kehityksen erot. Monipuolisen liikunnanopetuksen avulla tuetaan oppilaan hyvinvointia, kasvua itsenäisyyteen ja yhteisöllisyyteen sekä luodaan valmiuksia omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Opetuksessa annetaan mahdollisuuksia liikunnallisiin elämyksiin ja tuetaan oppilaan itsensä ilmaisua.

TAVOITTEET

Oppilas

- kehittää edelleen motorisia perustaitoja ja oppii liikunnan lajitaitoja
- oppii ymmärtämään liikunnan merkityksen hyvinvoinnin ja terveyden ylläpitämisessä
- oppii kehittämään ja tarkkailemaan toimintakykyään
- kehittää uimataitoaan ja opettelee vedestä pelastamisen taitoja
- oppii toimimaan turvallisesti ja asianmukaisesti liikuntatilanteissa
- oppii toimimaan itsenäisesti ja ryhmässä
- opettelee hyväksymään itsensä ja suvaitsemaan erilaisuutta
- tutustuu liikunnan harrastusympäristöihin ja osaa etsiä tietoa liikunnan harrastusmahdollisuuksista.

KESKEISET SISÄLLÖT

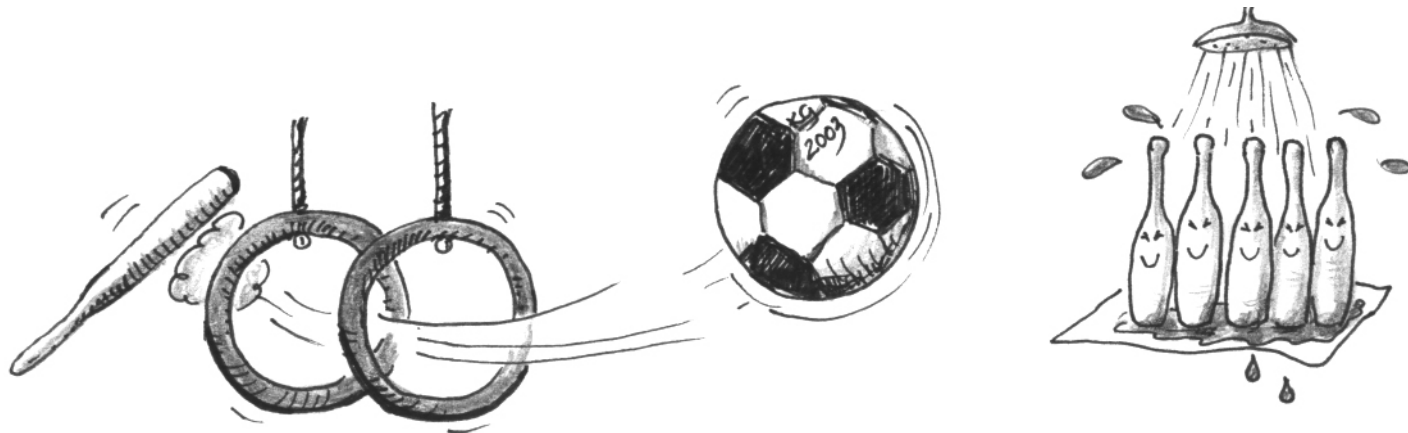
- juoksua, hyppyjä ja heittoja eri liikuntalajeissa
- voimistelua ilman välineitä, välineillä ja telineillä
- musiikki- ja ilmaisuliikuntaa sekä tanssia
- pallopelejä

- suunnistusta ja retkeilyä
- talviliikuntaa
- uintia ja vesipelastusta
- toimintakyvyn kehittämistä ja seurantaa sekä lihashuoltoa
- uusiin liikuntamuotoihin tutustumista ja liikuntatietoutta

PÄÄTTÖARVIOINNIN KRITÉERIT ARVOSANALLE 8

Oppilas

- osaa ydintaidot juoksuissa, hyppyissä ja heitoissa
- osaa voimistelun, välinevoimistelun ja telinevoimistelun liikkeitä
- osoittaa toiminnassaan ymmärtävänsä rytmin merkityksen liikunnassa ja tanssissa
- osaa yleisimpien pallopelien perusteet ja pelaa niitä sovittujen sääntöjen mukaan
- osaa suunnistaa karttaa ja kompassia apuna käyttäen sekä tietää jokamiehen oikeuksista ja velvollisuuksista
- osaa luistella sujuvasti
- hallitsee hiihdon harrastamiseen tarvittavat perustekniikat
- hallitsee uimataidon sekä osaa vesipelastamisen taitoja
- tuntee liikunnan ja terveyden välisiä yhteyksiä
- osaa ylläpitää, arvioida ja kehittää toimintakykyään
- osoittaa oppimis- ja yrittämishalua koululiikunnassa, varustautuu liikuntatunnille asiallisesti ja huolehtii puhtaudestaan
- toimii vastuullisesti ja ottaa toiset huomioon sekä noudattaa sopimuksia, sääntöjä ja reilun pelin periaatetta.

Liikunta Vuosiluokat 1-2

Yleiset tavoitteet:

Oppilaan tulee saada tuntee liikkumisen tuomaa iloa ja tyydytystä. Liikunnan osa-alueet toteutetaan leikinomaisella tavalla korostamatta mitenkään oppilaiden välistä kilpailua.

Keskeiset sisällöt:

Leikki, pelit ja välineet, yleisurheilu, suunnistus, luistelu, hiihto, uinti, musiikkiliikunta sekä terveyskasvatus.

Tavoitteet oppilaan oppimiselle

Leikit, pelit ja välineet

- reagoitakyvyn, tasapainon, notkeuden, koordinaation ja voiman harjoittelu
- erilaisten sääntöleikkien ja joukkuepelien oppiminen
- oppilas tottuu käyttämään erilaisia voimisteluvälineitä

Yleisurheilu

- juoksu
 - oppilas osaa juosta nopeutta ja askelpituutta vaihdellen ja käsiä käyttäen
 - osaa lähteä erilaisista lähtöasunnoista
- hyppylajit
 - hallitsee ponnistuksen ja alastulon
- heittolajit
 - osaa pitää ja heittää palloa ja ottaa koppeja

Suunnistus

- *osaa suunnistaa koulupihalla yksinkertaisen kartan avulla*

Luistelu

- *harjaantuu solmimaan luistimen nauhat itse*
- *hallitsee eteenpäin luistelun*
- *harjaantuu luistelemaan taaksepäin, jarruttamaan, kaatumaan ja nousemaan ylös*

Hiihto

- *harjaantuu perinteisen tyylin ja vapaan tyylin perustekniikassa*
- *osaa nousta ylös kaatuessaan*
- *osaa nousta ja laskea mäkeä, osaa aurata*

Uinti

- *tottuu olemaan vedessä*
- *harjaantuu kellumaan*
- *harjaantuu perusuintitekniikassa*

Musiikkiliikunta

- *harjoittelee liikunta- ja laululeikkejä*
- *harjaantuu liikkumaan musiikin tahtiin*

Terveyskasvatus

- *tottuu käymään suihkussa*
- *oppii pukeutumaan asianmukaisesti*
- *tuntee liikunnan merkityksen*
- *oppii nauttimaan liikkumisesta*
- *oppii liikkumaan turvallisesti liikenteessä*

Liikunta

Vuosiluokat 3-4

Yleiset tavoitteet:

3-4 luokkalaisten tulee hallita liikunnan osa-alueiden perustaidot. Liikunnanopetus toteutetaan leikkimielisessä ja myönteisessä ilmapiirissä. Liikunnan tulee antaa myönteisiä elämyksiä ja kokemuksia, jotka saavat toimia lapsen vapaa-ajan toiminnan perustana. Sekä sisä- että ulkoliikunnan lajitaitoja painotetaan yhä enenemässä määrin. Liikunnanopetuksen tehtävänä on innostaa oppilasta aktiivisuuteen ja omatoimisuuteen sekä käyttämään luovuuttaan ja mielikuvitusta. (Normaalikoulu= Liikunnanopetuksen tehtävänä on toimia muiden oppiaineiden ohella kasvatuksen välineenä. Liikuntatunneilla esiintyy ja on mahdollista luoda runsaasti kasvatustilanteita, jotka tukevat oppijan kasvua ja kehitystä koulun arvosopimusten ja toiminta-ajatuksen mukaisesti. Monipuoliset perustaitotoiminnot ja liikunnan lajitaidot ovat välineitä tavoitteen saavuttamiseksi.

Keskeinen sisältö:

Yleisurheilu

Juoksut

- *pystylähtö*
- *viestiharjoitteita*
- *erilaiset juoksuleikit*

Hypyt

- *pituushyppy, vauhdin ja ponnistuksen yhdistäminen lyhyellä vauhdilla. Jalkojen kurkotus alastulossa.*
- *korkeushyppy: Flopin alkeet, kaareva juoksuvauhti, ponnistusjalan määrittely, ulkojalan ponnistus ja vauhdinoton puolen valinta ulkojalan mukaan, ”mätkähdyksiä” selälleen alastulopatjalle.*

Heitot

- *Pallonheitto: Yliolanheitto pesäpallolla ilman vauhtia ja vauhdilla, pituus- ja tarkkuusheittoja..*
- *kuulantyöntöä ilman vauhtia*

Suunnistus

- *karttapalapeli*

- *kartanlukutaidon harjaantuminen esim. luokkahuoneessa, koulun pihalla, yksinkertaisia reitinvalintaharjoituksia sekä teoriassa isolla esimerkkikartalla että maastossa omalla kartalla. Peukalokartanlukuharjoituksia esim. karttaretkellä.*
- *valokuvasuunnistus*
- *suunnistusleikit*
- *tavallisimmat karttamerkit: talo, tie, pelto, metsä ja vesistöt*

Pallopelit

Ulkona

Jalkapallo

- *lajitaitojen alkeisiin perehtyminen.*
- *pallon hallinta jaloin*
- *kuljettaminen vaihtelevia ratoja pitkin*
- *sisäsyryjäsyöttö*
- *pallon haltuunotto jaloin*
- *taitojen soveltaminen peliin*
- *peliiä pienin joukkuein sääntöjä soveltaen: maalipotku, vapaapotku, kulmapotku, sivurajaheitto.*

Neljä maalia

- *yliolanheitto ja kiinniotto*
- *pystynäpäys (tavoitteena osumavarmuus) ja peruslyönti*
- *pelii: sääntösovellukset lasten sosiaalisten ja taitojen ja pelitaitojen mukaan. Sopivat pelivälineet..*

Sisällä

Salibandy

- *lajitaitoihin tutustuminen*
- *kuljettaminen, syöttäminen, syötön vastaanottaminen ja laukaisu*
- *perustaitojen soveltaminen peliin, koulun sääntösovellukset: mailan nouseminen ja mailalla huitominen. Maalivahdin alue.*

Koripallo

- *lajitaitojen alkeisiin tutustuminen, pomputus, syöttö, syötön vastaanottaminen ja heitto*
- *perustaitojen soveltaminen peliin ja sääntösovellukset*

Polttopallo

- *pallon kiinniotto ja heitto*
- *koulun sääntösovellukset*

Telinevoimistelu

Telineet

- *kuperkeikan eri muunnelmät*
- *rattanyörän esiharjoittelut*
- *alkeisharjoituksia rekillä*
- *alkeisharjoituksia: hyppytelineet, köydet ja renkaat*
- *yksinkertaiset telineadat ja leikit*

Välinevoimistelu

- *erilaisia harjoituksia: hernepussit, hyppynarut ja vanne*

Motoriset harjoitteet

- *erilaiset hyppy: jännehyppy, X-hyppy*
- *vatsa- ja selkä harjoitteita*
- *rentousharjoituksia*

Musiikkiliikunta

- *piirileikit/laululeikit*
- *askelkuviot*
- *mielikuvitusliikuntaa musiikin mukaan*

Uinti

- *veteen totuttelu harjoituksia*
- *vapaauinnin alkeet*
- *rintauinnin alkeet*
- *vesileikit*
- *mahdollinen merkkisuoritus*

Luistelu

- *varusteiden pukeminen ja riisuminen*
- *erilaiset tasapainoharjoitteet*
- *liukuminen eteen- ja taaksepäin*
- *jarrutuksen harjoittelu*
- *peliiä sääntösovelluksin*

Hiihto

- *varusteiden pukeminen ja riisuminen*
- *erilaiset leikit sauvojen kanssa ja ilman*
- *tutustuu perinteiseen- ja vapaahiihtotyylisiin*
- *hiihtoretket*

Tavoitteena on, että oppilas:

Yleiset tavoitteet

- *osaa ottaa kaverit huomioon ja noudattaa reilun pelin periaatetta*
- *osaa toimia ryhmässä annettujen ohjeiden mukaan*

Yleisurheilu

- *hallitsee pituushypyn, korkeushypyn, pallonheiton ja juoksun alkeet*

Suunnistus

- *osaa lukea koulukäytössä olevaa suunnistuskarttaa*
- *tuntee metsän, pellon, vesistöjen ja talon karttamerkit*

Pallopelit

Ulkona

- *hallitsee jalkapallon ja neljän maalin alkeet*
- *osaa heittää, ottaa kopin sekä potkia palloa*
- *osaa seurata sääntöjä ja osaa tehdä yhteistyötä*

Sisällä

- *hallitsee polttopallon, salibandyn ja koripallon alkeet*
- *osaa pomputtaa, ottaa kiinni ja heittää palloa*
- *osaa seurata sääntöjä ja osaa tehdä yhteistyötä*

Telinevoimistelu

- *osaa seisoa, osaa vartalon taivutuksen, ojennuksen ja kierimisen*
- *osaa kuperkeikan eteenpäin ja taaksepäin*
- *osaa alkeelliset harjoitukset koulun telineillä*

Musiikkiliikunta

- *osaa muutamia tavallisia laulu- ja piirileikkejä*
- *hallitsee yksinkertaisia askelkuvioita*

Uinti

- *osaa uida vähintään 50m*

Luistelu

- *osaa luistella eteenpäin, liukua ja jarruttaa*
- *hallitsee alkeet sekä osaa koulupelin säännöt*

Hiihto

- *hallitsee oman varustuksensa*
- *tuntee perinteisen ja vapaan hiihtotyylin tekniikan*

Liikunta

Vuosiluokat 5-6

Yleiset tavoitteet:

Viidennellä ja kuudennella luokalla ponnistellaan säilyttämään kiinnostus liikuntaan, urheiluun ja ulkoiluun. Taitoja liikunnan eri osa-alueilla syvennetään ja oppilaalle annetaan mahdollisuus tuoda esille omaa luovuuttaan. Opetuksessa painotetaan edelleen leikillisyyttä positiivisessa ilmapiirissä. Harjoituksella pyritään ylläpitämään notkeutta ja lisäämään lihasvoimaa.

Keskeiset sisällöt:

Yleisurheilu

Juoksu

- *juoksun kehittäminen leikin avulla*
- *viestijuoksu*
- *kestävyysjuoksu*

Hyppylajit

- *pituushyppy ponnistamalla lankulta*
- *hyppytekniikoiden kehittäminen*

Heittolajit

- *keihäänheitto turbokeihäällä*
- *kuulantyöntö*

Suunnistus

- *kartan ja kompassin käyttö*
- *aikaisempien karttamerkkien kertausta ja uusien merkkien esittely: kivi, muurahaispesä, oja, sähköjohto (tai voimajohto), kuoppa*
- *karttasuunnistus*
- *jokamiehenoikeudet*

Pallopelit ja leikit

Ulkona

Jalkapallo

- *jalkapallotekniikoiden kehittäminen (pujotteleminen, taklaaminen, syöttäminen, laukaisu ja pukkaus)*
- *koulukohtaiset säännöt pallopeleihin*

Pesäpallo

- heittotekniikoiden kehittäminen
- kopin ottaminen räpylällä
- erilaisten lyömätekniikoiden kehittäminen (näpätys ja peruslyönti)
- sovellettuja pelejä

Sisällä

Salibandy

- *erilaisten salibandytekniikoiden kehittäminen (pujotteleminen, syöttäminen ja laukaisu)*
- koulukohtaiset säännöt pallopeleihin

Koripallo

- erilaisten koripallotekniikoiden kehittäminen (*pujotteleminen, syöttäminen ja heitto*)
- sovellettuja pelejä

Lentopallo

- sormilyönnin harjoittelu
- sovellettuja pelejä pehmispallolla

Polttopallo

Telinevoimistelu

Telineet

- *hyppääminen ponnistuslaudalta esim. trampetilta*
- *harjoituksia renkailla*
- *rekki (kieppi ja kiintopyörähdys)*
- *harjoituksia käsin ja päälläseisonnassa*
- *harjoituksia puomilla, hyppytelineellä, köysillä ja renkailla*
- *erilaisia ratoja ja leikkejä*

Taitovoimistelu

- *jatketaan harjoituksia (hyppynarulla, voimistelunauhoilla ja pallolla)*

Motoriset harjoitukset

- *erilaisten sarjahyppyjen yhdistelmiä (x-hyppy, hiihtohyppy ja sivulaukka)*
- *vatsa- ja selkäharjoituksia, käsivarsi- ja jalkaharjoituksia*
- *rentoutumisharjoituksia*

Musiikkiliikunta

- *piirileikkejä*
- *kansantanssi tai seurataanssi*
- *askelsarjoja (esim. aerobic)*

Uinti

- vesiharjoituksia ja vesileikkejä
- eri uimatyylejä (selkä-, vapaa- ja rintauinti)
- hengenpelastuksen perusteet
- trampoliinilta hyppy
- sukellus
- mahdolliset merkinsuoritukset

Luistelu

- varusteiden pukeminen ja poistaminen
- kääntyminen, liukuminen ja yksinkertainen hyppy, jarrutus
- ympyräluistelu
- oma ohjelma jossa on erilaisia liikeyhdistelmiä
- soveltuvat pelit

Hiihto

- hiihtovarusteiden huoltaminen
- perinteisen ja vapaan hiihtotyylin harjoittelua
- eri leikkejä ilman sauvoja ja sauvojen kanssa
- hiihtoretki
- mäenlasku

Tavoitteet oppilaan oppimiselle

Yleisurheilu

- hallitsee kestävyysjuoksun
- osaa heittää keihästä
- osaa työntää kuulaa

Suunnistus

- osaa yleisimmät karttamerkit
- osaa liikkua luonnossa peruskartan avulla ja kunnioittaa luontoa

Pallopelit

Ulkona

- osaa pelata pesäpalloa ja jalkapalloa
- osaa toimia joukkuepelaajana

Sisällä

- osaa pelata lentopalloa, salibandya ja koripalloa
- osaa toimia joukkuepelaajana

Taitovoimistelu

- on harjoitellut renkailla
- osaa tehdä lyhyitä ohjelmia välineillä

Musiikkiliikunta

- *osaa jonkun kansantanssin*
- *osaa esittää joitain askelsarjoja*

Uinti

- *osaa uida 100 m (selkä-, vapaa- tai rintauinnilla)*
- *tuntee hengenpelastuksen perusteet*
- *pystyy hyppäämään trampoliinilta (1m)*

Luistelu

- *osaa jarruttaa*
- *osaa kääntyä*
- *osaa luistella yhdellä jalalla*
- *hallitsee kaarreluistelun eteenpäin ja liukumisen*
- *selviytyy hyppyistä ja alastulosta*
- *osaa pelata kouluun sopivia jääpelejä*

Hiihto

- *tuntee molemmat hiihtotyylit*
- *on tutustunut lasketteluun*
- *osoittaa hyvää urheiluhenkeä, osallistuu vastuullisesti ja aktiivisesti koulun liikuntatunneille*

Oppilaanohjaus

OTE OPETUSHALLITUKSEN OHJEESTA OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISTA

7.21 *Oppilaanohjaus*

Oppilaanohjauksen tehtävänä on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä siten, että oppilas kykenee edistämään opiskeluvalmiuksiaan ja sosiaalista kypsymistään sekä kehittämään elämänsuunnittelun kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Ohjauksen tuella oppilas tekee omiin kykyihinsä ja kiinnostuksiinsa perustuvia opiskelua, koulutusta, arkielämää ja elämänuraa koskevia ratkaisuja. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on edistää koulutyön tuloksellisuutta, lisätä hyvinvointia koulussa sekä ehkäistä syrjäytymistä. Sen avulla edistetään myös koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Oppilaan turvallista siirtymistä opintopolun nivelvaiheissa tulee tukea oppilaanohjaajien ja toisen asteen oppilaitosten ohjauksesta vastaavien opinto-ohjaajien sekä opettajien välisellä yhteistyöllä, joka ylittää oppilaitosten ja kouluasteiden väliset rajat.

TAVOITTEET

Oppilas

- oppii itsenäisyyteen, vastuullisuuteen ja itsetuntemukseen
- oppii yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja
- oppii kehittämään oppimisvalmiuksiaan ja tunnistamaan oppimisvaikeuksiaan sekä etsimään apua ongelmatilanteissa
- oppii tuntemaan erilaiset oppimistyylit
- oppii kehittämään opiskelutaitojaan ja oman toiminnan arviointitaitojaan
- saa tukea ja ohjausta siirtyessään koulutuksen eri nivelvaiheissa perusopetuksen sisällä ja perusopetuksen päättövaiheessa.
- oppii etsimään tietoja ja hankkimaan taitoja opiskelua, tulevaisuutta sekä elämää koskevia suunnitelmia ja valintoja varten käyttäen myös tieto- ja viestintäteknologian tarjoamia mahdollisuuksia
- oppii kehittämään päätöksentekotaitojaan sekä toteuttamaan ja arvioimaan tulevaisuudensuunnitelmiaan myös muuttuvissa olosuhteissa
- saa tukea ja ohjausta ammatillisessa suuntautumisessa, myös sukupuolirajat ylittävissä oppiaine-, koulutus- ja ammatinvalinnoissa
- oppii hankkimaan tietoja yhteiskunnasta, työelämästä ja yrittäjyydestä sekä kasvamaan monikulttuurisuuteen ja kansainvälisyyteen.

VUOSILUOKAT 1–2

Oppilaanohjauksen tavoitteena on edistää oppilaan opiskeluvalmiuksien kehittymistä ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä osaltaan estää oppimisvaikeuksien syntymistä. Sujuvan opiskelun turvaamiseksi

ohjauksen on tuettava oppilasta opiskelutaitojen kehittämisessä. Oppilasta tulee ohjata suhtautumaan vastuullisesti koulutyöhön ja tehtäviin, käyttämään monipuolisia työtapoja ja hankkimaan tietoa erilaisista tietolähteistä.

Oppilaanohjausta toteutetaan vuosiluokkien 1–2 aikana eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Oppilaan tulee saada henkilökohtaista ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi sekä erilaisissa arkielämän kysymyksissä.

VUOSILUOKAT 3–6

Vuosiluokkien 3–6 aikana oppilaanohjauksen tehtävänä on ohjata oppilasta itsenäistymiseen ja vastuullisuuteen koulutyössä ja tehtävien tekemisessä. Oppilasta tulee ohjata myös hänen tehdessään ainevalintoja perusopetuksen aikana ja nivelvaiheissa. Vuosiluokkien 3–6 aikana aloitetaan tutustuminen ammatteihin ja työelämään.

Ohjauksen tehtävänä on lisäksi ohjata oppilaita kehittämään tiedonhankinnan valmiuksia ja käyttämään monipuolisia työtapoja. Oppilasta tulee ohjata myös yhteistoiminnallisuuteen ja toisten ihmisten huomioon ottamiseen.

Oppilaanohjausta toteutetaan vuosiluokkien 3–6 aikana pääasiassa eri oppiaineiden opetuksen ja koulun muun toiminnan yhteydessä. Ohjaukseen voidaan myös varata oppitunteja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Myös vuosiluokkien 3–6 oppilaiden tulee saada henkilökohtaista ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tukemiseksi sekä erilaisissa arkielämän kysymyksissä.

Oppilaanohjaus

Vuosiluokat 1-6

Oppilaanohjaus suoritetaan pääasiassa yhteisesti oppiaineopetuksessa. Tarpeen vaatiessa voidaan yksittäiset oppitunnit varata opiskelutekniikalle ja oppilaan tulee tarpeen vaatiessa saada yksilöllistä opastusta opiskelunsa tueksi.

Yleiset tavoitteet

Oppilaanohjauksen tavoitteena on tukea oppilaan kasvua ja kehitystä niin, että oppilas pystyy opiskelussaan tekemään päämäärätietoisia ja itsenäisiä päätöksiä.

Opiskelun yleinen tuki

Kodin ja koulun välinen yhteistyö

Huoltajilla on ensisijainen kasvatusvastuu lapsesta ja nuoresta. Koulu vastaa oppilaan kasvatuksesta ja oppimisesta kouluyhteisön jäsenenä. Koulun on tuettava käytettävissä olevin keinoin huoltajia niin, että he voivat osaltaan vastata lastensa tavoitteellisesta kasvatuksesta ja oppimisesta myös koulutyössä. Yhteinen kasvatusvastuu toteutuu koulun ja kodin yhteistyössä, jonka tavoitteena on edistää lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiä, turvallisuutta ja hyvinvointia koulussa. Kodin ja koulun välinen yhteistyö tulee järjestää siten, että moniammatillinen yhteistyöverkosto auttaa tarvittaessa perheitä oppilaiden koulunkäyntiä ja hyvinvointia koskevilla kysymyksillä. Huoltajille tulee luoda mahdollisuus osallistua toiminnan suunnittelemiseen ja arviointiin yhdessä opettajan ja oppilaiden kanssa. Kodin ja koulun välisen yhteistyön tavoitteena tulee olla eri osapuolien tasa-arvoisuus. Huoltajilla tulee olla mahdollisuus olla mukana vaikuttamassa ja tulla kuulluksi koulun kasvatustavoitteita koskevilla keskusteluilla. Johtokunnilla ja vanhempainyhdistyksillä on keskeinen rooli vanhempien vaikutusvallan valvomisessa.

- Säännöllisin välein laaditaan kysely, jossa johtokunnat ja vanhempainyhdistykset saavat antaa näkökantansa siitä, miten vanhempien vaikutusmahdollisuus toteutuu kouluissamme.
- Edelleenkin tulee olla niin, että koululla on opetusvastuu kun taas vanhemmilla on päävastuu lasten kasvatuksesta.

Huoltajille tulee antaa tietoa opetussuunnitelmasta ja opetuksen järjestämisestä. Ensimmäisten vuosiluokkien aikana jatketaan esiopetuksen aikana syntynyttä yhteistyötä ja luodaan pohja myös huoltajien keskinäiselle vuorovaikutukselle. Erilaisia yhteistyömuotoja tulee kehittää huoltajien kanssa koko perusopetuksen ajan ja erityisesti siirryttäessä kouluasteelta toiselle. Perusopetuksen päättövaiheessa huoltajille tulee antaa tietoa ja tarvittaessa mahdollisuus keskustella oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä kysymyksistä ja mahdollisista ongelmista oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa.

Oppimissuunnitelma

Pedersöressä voidaan tarvittaessa laatia yksilöllinen oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelma on suunnitelma oppilaan opinto-ohjelman toteuttamiseksi. Sen tarkoituksena on, että oppilas oppii ottamaan yhä enemmän vastuuta opiskelustaan, sitoutuu siihen ja saa oppimiseensa enemmän tavoitteellisuutta. Lisäksi oppimissuunnitelman avulla annetaan huoltajalle tietoa, jotta hän voisi entistä paremmin tukea oppilasta tämän opiskelussa.

Oppimissuunnitelman laatimisessa keskeistä on yhteistyö oppilaan, huoltajan, opettajan ja koulun muiden asiantuntijoiden välillä. Oppimissuunnitelma sisältää oppilaan opinto-ohjelman, ja siinä kuvataan, miten opetussuunnitelman tavoitteet on tarkoitus saavuttaa. Oppimissuunnitelmassa kuvataan myös mahdolliset tukitoimet, kuten tukiopetus tai osa-aikainen erityisopetus. Erityistä tukea tarvitseville ja osa-aikaista erityisopetusta saaville oppilaille sekä maahanmuuttajaoppilaille laaditaan oppimissuunnitelma tarvittaessa. Erityisopetukseen siirretyille tai otetuille oppilaille laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma korvaa oppimissuunnitelman.

Ohjauksen järjestäminen

Ohjaustoiminnan tulee jatkua yhtenäisesti koko perusopetuksen ajan. Kaikki ohjaustyöhön osallistuvat opettajat toimivat yhteistyössä oppilaan opintopolun aikana ja opiskelun nivelvaiheissa.

Kaikkien opettajien tehtävänä on ohjata oppilasta oppiaineiden opiskelussa sekä auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan ja oppimisen valmiuksiaan sekä ennaltaehkäistä opintoihin liittyvien ongelmien syntymistä. Jokaisen opettajan tehtävänä on oppilaiden persoonallisen kasvun, kehityksen ja osallisuuden tukeminen.

Oppilaalla ja hänen huoltajallaan on oltava mahdollisuus saada tietoa perusopetuksen työtavoista, valintamahdollisuuksista ja niiden merkityksestä oppilaan oppimiselle ja tulevaisuudelle. Koulussa toteuttavan ohjauksen tulee ennaltaehkäisevän toiminnan lisäksi tukea erityisesti niitä oppilaita, joilla on opiskeluun liittyviä vaikeuksia tai jotka ovat vaarassa jäädä koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle perusopetuksen jälkeen.

Tukiopetus

Tukiopetus on eriyttämisen muoto, jolle ovat ominaisia yksilölliset tehtävät, yksilöllinen ajankäyttö ja ohjaus. Tukiopetus tulee aloittaa heti, kun oppimisvaikeudet on havaittu, jotta oppilas ei jäisi pysyvästi jälkeen opinnoissaan. Ennen kuin oppilaan menestyminen oppiaineessa tai aineryhmässä arvioidaan heikoksi, hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua tukiopetukseen.

Aloitteen tukiopetuksen antamisesta oppilaalle tekee ensisijaisesti opettaja. Tukiopetusta on pyrittävä järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan huoltajien kanssa, ja heille tulee antaa tietoa tukiopetuksen järjestämisestä.

Tukiopetusta tulee järjestää niin usein ja niin laajasti kuin oppilaan koulumenestyksen kannalta on tarkoituksenmukaista. Jos osoittautuu, että tukiopetus ei riitä oppilaan oppimisvaikeuksien helpottamiseksi, on oppilaalle annettava osa-aikaista erityisopetusta. Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana tai niiden ulkopuolella.

Oppilashuolto

Oppilashuoltoon kuuluu kouluyhteisön ongelmien ehkäisy, oppilaiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta kasvusta ja kehityksestä huolehtiminen sekä koulun kasvatus- ja kehitystyön tukeminen. Oppilashuollolla edistetään oppilaiden tasapainoista kasvua ja kehitystä ja varmistetaan kaikille tasavertainen oppimisen edellytys. Tavoitteena on luoda turvallinen ja terve oppimis- ja työympäristö ja suojata mielenterveyttä. Oppilashuolto on pitkälti ennalta ehkäisevää työtä eri aloilla, esim. kiusaamisen suhteen (ystäväoppilastoiminta jne.).

Oppilashuollon avulla pyritään tunnistamaan oppimisvaikeuksia ja muita ongelmia riittävän ajoissa sekä puuttumaan niihin. Oppilashuolto tarkoittaa usein käytännössä mm. oppilaiden oppimis- ja/tai kouluvaikeuksien syiden selvittämistä ja tukitoimien sekä seurannan suunnittelemista. Oppilashuolto kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville, ja sitä toteutetaan yhteistyössä kotien kanssa. Terveystenhoitaja ja –psykologi auttavat opettajia ja rehtoreita koulujen oppilashuoltotyössä. Edsevärin koululla on oma suomenkielinen oppilashuoltoryhmänsä, johon kuuluu rehtori, luokanopettaja, erityisopettaja sekä tarvittavat asiantuntijat kuten esim. terveystenhoitaja, psykologi, sosiaalihoitaja jne. Pedersörin kunnalla on lisäksi päihderyhmä, joka koostuu koulukuraattorista, nuoriso-ohjaajasta, sosiaalityöntekijästä, kouluterveyshoitajasta ja poliisista. Ryhmä koordinoi kunnassa eri tasoilla tapahtuvaa ehkäisevää päihdetyötä, painopisteenä lapset ja nuoret.

Oppilashuoltopalvelut koulussa

Kouluateriat

Kouluateria muodostaa keskeisen osan koululaisten päivittäisestä ravinnosta. Sekä aterian laatu että oppilaiden viihtyvyys kouluaterian yhteydessä on valvottava.

Terveystenhoito

Koulut ilmoittavat kodeille kuka on kouluterveyshoitaja ja milloin hän on tavattavissa.

Hammashoito

Koulut ilmoittavat kodeille kuka on kouluhammashoitaja ja missä hänen vastaanottonsa on.

Koulukuraattori

Pedersörin kunnan koulukuraattori toimii Sursik-koulussa, mutta hän palvelee kunnan kaikkia ruotsinkielisiä kouluja.

Koulupsykologi

Pedersörin kunnan ruotsinkielisten koulupsykologi toimii koulutoimistossa, Pännäisten kunnantalossa. Koulupsykologi työskentelee pääasiassa esikoulusta vuosiluokalle 5. Suomenkieliset koulupsykologipalvelut hoidetaan mielenterveystoimiston kautta (esim. testit).

Yhteistyö muiden viranomaisten kanssa

Tukipalvelut

Pedersören kunnalla on myös kunnanrajoja ylittävää yhteistyötä. Tukipalveluista päätetään yhteistyössä huoltajien kanssa.

Terveyskeskus

Terveyskeskuksen ylläpitämä lasten kuntoutusryhmä valvoo asioita, jotka koskevat erityistä tukea tarvitsevia lapsia. Ryhmän tehtävänä on yhdistää lapsen ja perheen oikeudet toimivaksi kokonaisuudeksi. Ryhmä laatii myös kuntoutussuunnitelmia ja suunnitelmia eri tukimuodoille. Terveyskeskuksen psykologi toteuttaa tarvittavat testit erityisopetukseen siirtämistä varten.

Pietarsaaren Sairaala

Erikoissairaanhoidtoa tarvitsevat lapset hoidetaan Pietarsaaren sairaalan lastenpoliklinikalla. Mielenterveyskeskuksen lasten- ja nuortenvastaanoton psykologit toteuttavat testit, jotka tarvitaan erityisopetukseen siirtämistä koskevaa päätöstä varten. Mielenterveyskeskuksen psykologeja voidaan tarvittaessa myös käyttää perusteellisempaa terapiaa ja/tai psykiatrisia tutkimuksia varten. Pietarsaaren sairaalalla on myös syömishäiriöpoliklinikka, joka auttaa syömishäiriöongelmista kärsiviä oppilaita.

Sosiaalikeskuksen palvelut

Sosiaalikeskuksen palveluilla tuetaan perheitä päivähoidon, kotipalvelun ja vammaispalvelun osa-alueilla. Sosiaalityöntekijät ja lastensuojelun tukiryhmä toteuttaa yhteistyössä ennalta ehkäiseviä toimia ja tukitoimia lasten- ja nuortensuojelussa. Ryhmä kokoontuu noin joka kuudes viikko.

Kårkulla-kuntayhtymä

Kårkulla-kuntayhtymän huoltotoimisto tarjoaa tukipalveluja lapsille, jotka ovat kehityksessään viivästyneitä tai joilla on kehitysvamma (pääasiassa ruotsinkieliset).

Folkhälsan

Folkhälsan ylläpitää Pietarsaaren teinipoliklinikkaa. Oppilaat voivat hakeutua sinne keskustelua, terapiaa ja hoitoa varten.

Kokkolan kehityspoliklinikka

Kerhotoiminta

Koulun kasvatus- ja opetustyön tukemiseksi voidaan järjestää kerhotoimintaa. Kerhotoiminnan tulee tukea perusopetuksen tavoitteiden mukaisesti oppilaan sosiaalista kasvua ja itsensä monipuolista kehittämistä. Kerhotoiminnan tarkoituksena on edistää myönteisten harrastusten viriämistä sekä antaa oppilaalle mahdollisuus muuhunkin kuin tavanomaiseen koulutyöhön turvallisessa ja rauhallisessa ympäristössä. Kerhotoiminnan tulee tarjota monipuolista, lasta ja nuorta arvostavaa toimintaa. Kerhotoimintaa järjestetään kouluissa mahdollisuuksien mukaan. Oppilaiden osallistuminen kerhotoimintaan on aina vapaaehtoista.

Erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden opetus

Eri tukimuodot

Erityistä tukea annetaan oppilaille:

- jotka ovat tilapäisesti jääneet opinnoissaan jälkeen
- joiden kasvun, kehityksen ja oppimisen edellytykset ovat heikentyneet vamman, sairauden tai toimintavajavuuden vuoksi
- jotka tarvitsevat psyykkistä tai sosiaalista tukea
- joilla on opetuksen ja oppilashuollon asiantuntijoiden sekä huoltajan mukaan kehityksessään oppimiseen liittyviä riskitekijöitä

Varhaisella oppimisvaikeuksien tunnistamisella ja yksilöllisten oppimisedellytysten huomioimisella voidaan ehkäistä oppimisvaikeuksien vahvistumista. Myös oppimisympäristö ja muut olosuhteet on sopeutettava oppilaan tarpeisiin.

Oppimisvaikeuksia:

- luki-häiriöt
- puhe- tai muut kielihäiriöt
- matemaattiset vaikeudet
- vaikeuksia muissa oppiaineissa
- häiriöt aistitoiminnoissa, hahmottamisessa, motoriikassa, muistitoiminnoissa, tarkkaavaisuudessa, keskittymiskyvyssä tai sosiaalisessa kanssakäymisessä.

Tuen vireille saattaminen on ensi kädessä opettajan vastuulla, kun oppilaalla havaitaan oppimisvaikeuksia. Tukea on tarjottava myönteisenä mahdollisuutena oppilaalle ja huoltajalle. Yhteistyön kautta pyritään löytämään mahdollisuuksia ja ratkaisuja oppimis- ja sopeutumisvaikeuksien helpottamiseksi. Ratkaisujen tulee edistää oppilaan aloitekyvyn kehittymistä ja vahvistaa lapsen itsetuntoa.

Oppilaiden opintoja on tuettava eri tavoin oppimisvaikeuksien laadusta ja laajuudesta riippuen. Oppilaat saavat osa-aikaista erityisopetusta mikäli tukiopetus ei riitä. Jos oppilas tarvitsee erityistä tukea siinä määrin, ettei osa-aikainen erityisopetus riitä oppimisvaikeuksien helpottamiseksi, on oppilas siirrettävä erityisopetukseen. Itse opetus ja opetuksen tukipalvelut vahvistetaan silloin henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS). Opetuksen toteuttamisen, tukitoimien, seurannan ja arvioinnin dokumentointi on tärkeä sekä opettajan että oppilaan oikeusturvan kannalta.

Osa-aikainen erityisopetus

Oppilaalle, jolla on lieviä oppimis- tai sopeutumisvaikeuksia ja/tai joka tarvitsee erityistä tukea oppimisvalmiuksiensa parantamiseen, tulee antaa osa-aikaista erityisopetusta. Osa-aikaista erityisopetusta annetaan muun opetuksen ohessa, samanaikaisopetuksena – pienryhmässä tai yksilöllisesti.

Erityistä tukea tarvitsevien lasten siirtyminen esikoulusta perusopetukseen

Lapset, jotka tarvitsevat kehityksessään ja oppimisessaan erityistä tukea, ovat oikeutettuja erityisopetukseen. Erityisopetuksen tavoitteena on auttaa ja tukea oppilasta siten, että hänellä on mahdollisuus sosiaaliseen kanssakäymiseen ikätovereidensa kanssa ja että hän saa sopivaa opetusta, tarvittavaa tukea, kuntoutusta ja apuvälineitä.

Erityistä tukea tarvitsevien lasten ja erityisopetukseen siirrettyjen lasten henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma laaditaan esikoulunopettajan /erityislastentarhanopettajan, huoltajan ja asiantuntijoiden yhteistyönä. Eri toimielinten tulee toimia yhteistyössä lapsen kokonaiskehityksen kannalta parhaalla mahdollisella tavalla sekä tukea ja neuvoa perhettä ja henkilökuntaa. Suunnitelmassa on myös mainittava kaikki ne ylimääräiset voimavarat, jotka lapsi tarvitsee.

Kevätlukukauden kehityskeskustelussa henkilöstön ja huoltajan välillä painotetaan lapsen vuoden aikana oppimia valmiuksia. Jos huoltajan tai opettajan mielestä on tarpeen toteuttaa selvitys lapsen koulukäynnin aloittamisen johdosta, on tämä tehtävä hyvissä ajoin. Selvityksen sekä henkilökohtaisen opetussuunnitelman perusteella päätetään, minkälaisia tukitoimia lapsi tarvitsee koulunkäynnin alkaessa. Lapsen siirtyessä perusopetukseen tulee esiopetuksen henkilöstön, opettajien ja huoltajien toimia yhteistyössä.

Erityisopetukseen otettujen tai siirrettyjen opetus

Erityisopetuksen tavoitteena on auttaa ja tukea oppilasta siten, että hänellä on tasavertaiset mahdollisuudet suorittaa oppivelvollisuus edellytystensä mukaisesti yhdessä ikätovereidensa kanssa. Kun oppilas siirretään erityisopetukseen on myös päätettävä, onko opiskelu muun opetuksen yhteydessä hänelle mahdollista. Lisäksi oppilas saattaa tarvita koulunkäyntiavustajan. Mikäli oppilaan opiskelu muun opetuksen yhteydessä ei ole mahdollista tai se ei ole oppilaan kehityksen kannalta tarkoituksenmukaista, opetus tulee järjestää osittain tai kokonaan erityisopetuksen ryhmässä tai erityisluokassa.

On tärkeää huomioida

- tuntikehys ja opettajat
- tarkoituksenmukaiset opetustilat
- opetusmenetelmät
- oppimateriaalit
- oppimisen ja oppimistulosten seuranta ja arviointi

Erityisopetukseen siirrettyjen oppilaiden opetus kuuluu joko yhdeksän vuoden oppivelvollisuuden tai pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin. Näiden oppilaiden opetus ja tukipalvelut järjestetään oppilaan ikä ja tarpeet huomioon ottaen huoltajien, opettajien, koulunkäyntiavustajien, koulun muun henkilöstön ja muiden asiantuntijoiden yhteistyönä. Lähtökohtana pitää olla oppilaan vahvat puolet ja henkilökohtaiset oppimis- ja kehitystarpeet. Erityisesti on keskityttävä oppilaan kommunikointitapaan ja valmiuteen sosiaaliseen vuorovaikutukseen eri oppimis- ja elinympäristöissä. Kasvatuksessa opettajan ja huoltajien tulee erityisesti panostaa oppilaiden aloitekyvyn ja itsetunnon herättämiseen ja tukemiseen.

Ryhmäkoot on määrätty seuraavasti

- 11 vuoden oppivelvollisuus:
erityisluokassa: enint. 8 oppilasta
muun opetuksen yhteydessä: enint. 20 oppilasta
- Vaikeavammaiset:
erityisluokassa: enint. 6 oppilasta.
- Ryhmäkokoja koskevissa määräyksissä ei ole vahvistettu enimmäiskokoja sellaiselle yleisopetuksen ryhmälle, jossa on erityisopetukseen siirrettyjä oppilaita, joilla on 9-vuotinen oppivelvollisuus.

Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma

Jokaiselle erityisopetukseen otetulle tai siirretylle oppilaalle tulee laatia henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma. Suunnitelman laatimiseen osallistuvat huoltajat ja opettajat sekä tukimuodoista ja kuntoutuksesta vastaavat henkilöt. Vanhempien tulee saada riittävää tietoa eri tukimuodoista, ennen kuin he päättävät mitä on heidän lapselleen tärkeintä.

Suunnitelman tulee sisältää seuraavankaltaisia tietoja:

- *Oppilaan perustiedot:*
Nimi, koulu, osoite, sosiaalitunnus, huoltajien nimet ja yhteystiedot, diagnoosi, toimitetut psykologit
- *Oppilaskuvaus:*
Kuvaus oppilaan vahvuuksista ja heikkouksista, mahdoll. terveydentilasta
- *Yleiset tavoitteet:*
Opetuksen ja oppimisen tavoitteet
- *Erityistoimenpiteet:*
Mahdolliset muutokset oppimisympäristössä, tulkin/koulunkäyntiavustajan tarve, erityisopetuksen viikkotuntimäärä, apuvälineet, poikkeavat oppimateriaalit
- *Opetus:*
Muun opetuksen yhteydessä tapahtuvan opetuksen ja/tai erityisopetuksena tapahtuvan opetuksen kuvaus. Jos oppilaalla on henkilökohtaisia tavoitteita, on nämä kirjattava tähän osaan.
- *Lisätiedot:*
Milloin arvioinnin tulee tapahtua
- *Allekirjoitus:*
Huoltajien, opettajan/erityisopettajan allekirjoitukset

Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman tehtävänä on tukea pitkäjänteisesti oppilaan yksilöllistä oppimisprosessia. Tähän suunnitelmaan kirjataan erityisesti myönteiset havainnot

oppilaan edistymisestä sekä kokemukset oppilaan oppimista ja kehitystä tukevista onnistuneista opetusjärjestelyistä ja toimintatavoista.

Oppilaan arviointi perustuu yleiseen oppimäärään tai siihen yksilölliseen oppimäärään, joka on asetettu hänelle henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa. Jos oppilaalla ei ole enää tarvetta erityisopetukseen, hänet tulee siirtää yleisopetukseen.

Opetuksen järjestäminen toiminta-alueittain

Silloin kun opetusta ei voida oppilaan vaikean vammaisuuden, kehitysvammaisuuden tai vaikean sairauden vuoksi järjestää oppiaineittain laaditun oppimäärän mukaisesti, se tulee järjestää toiminta-alueittain. Näiden oppilaiden opetussuunnitelma on laadittava siten, että lähtökohtana on toiminta-alueet oppiaineiden sijasta. Opetussuunnitelmaan kuuluvat toiminta-alueet ovat:

- Motoriset taidot
- Kieli- ja kommunikaatiotaidot
- Sosiaaliset taidot
- Päivittäisten taitojen oppiminen
- Kognitiiviset taidot.

Opetussuunnitelmaan voi sisältyä myös muita toiminta-alueita.

Motoriset taidot

Motoristen taitojen oppimisen tavoitteena on vahvistaa oppilaan kehon hahmotusta sekä edistää kokonais- ja hienomotoristen taitojen kehittymistä. Motoristen taitojen opetuksen tulee sisältää motoristen toimintojen suunnittelun ja ohjauksen, tasapainon, koordinaation, rytmin, kestävyys- ja lihasvoiman kehittämiseen liittyviä osa-alueita.

Kommunikaatiotaidot

Kommunikaatiotaitojen oppimisen tavoitteena on orientoitumisreaktion muodostuminen ja sen pohjalle rakentuva erilaisten ilmaisujen ymmärtäminen ja tuottaminen. Kielen ja kommunikaation opetuksen tulee sisältää kielellistä tietoisuutta, ilmaisua, käsite- ja sanavarastoa, viittomien, merkkien, symbolien, kirjainten ja sanojen tunnistamista ja käyttöä sekä ajattelua kehittäviä osa-alueita.

Sosiaaliset taidot

Sosiaalisten taitojen oppimisen tavoitteena on oppilaan vuorovaikutustaitojen kehittyminen. Osa-alueiden tulee sisältää vuorovaikutustaitoja ja itsehallinnan taitoja koskevia tavoitteita.

Päivittäiset taidot

Päivittäisten taitojen oppimisen tavoitteena on lisätä oppilaan aktiivista osallistumista elinympäristön toimintaan ja edistää hänen omatoimisuuttaan ja itsenäistymistään. Osa-alueiden tulee sisältää terveyttä ja turvallisuutta, arkipäivän elämäntaitoja, asumista ja ympäristössä liikkumista sekä vapaa-ajan viettoa koskevia tavoitteita.

Kognitiiviset taidot

Kognitiivisten taitojen oppimisen tavoitteena on, että oppilas aktivoituu ja oppii käyttämään aistejaan ympäröivän todellisuuden hahmottamiseen matkimalla ja esikuvien avulla. Osa-alueiden tulee sisältää aistien stimulointia ja harjoittamista, valinnan, luokittelun, ongelmanratkaisun ja syy-seuraussuhteen oppimisen harjoituksia sekä eri toimintojen kehittämistä erilaisten leikkien avulla.

Tavoite

Toiminta-alueiden tavoitteet muodostavat kokonaisuuden. Pyrkiessään saavuttamaan tavoitteet toiminnasta vastaavien tulee ottaa huomioon, kuinka tärkeää on oppilaalle yksittäisen tavoitteen saavuttaminen verrattuna siihen, miten hyvin oppilas hallitsee muut taidot.

Opetussuunnitelman perusteet

OTE OPETUSHALLITUKSEN OHJEESTA OPETUSSUUNNITELMAN PERUSTEISTA

8. luku Oppilaan arviointi

Oppilaan arviointi jaetaan arviointiin opintojen aikana ja päättöarviointiin, joilla on erilaiset tehtävät.

8.1 Arviointi opintojen aikana

ARVIOINNIN TEHTÄVÄ

Opintojen aikaisen arvioinnin tehtävänä on ohjata ja kannustaa opiskelua sekä kuvata, miten hyvin oppilas on saavuttanut kasvulle ja oppimiselle asetetut tavoitteet. Arvioinnin tehtävänä on auttaa oppilasta muodostamaan realistinen kuva oppimisestaan ja kehittymisestään ja siten tukea myös oppilaan persoonallisuuden kasvua.

ARVIOINNIN PERIAATTEET

Opintojen aikaisen arvioinnin tulee olla totuudenmukaista ja perustua monipuoliseen näyttöön. Arvioinnin tulee kohdistua oppilaan oppimiseen ja edistymiseen oppimisen eri osa-alueilla. Arvioinnissa otetaan huomioon sen merkitys oppimisprosessissa. Oppilaan arviointi muodostaa kokonaisuuden, jossa on tärkeää opettajan antama jatkuva palaute. Arvioinnin avulla opettaja ohjaa oppilasta tiedostamaan omaa ajatteluaan ja toimintaansa sekä auttaa oppilasta ymmärtämään oppimistaan. Oppilaan edistymistä, työskentelyä ja käyttäytymistä arvioidaan suhteessa opetussuunnitelman tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta.

Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta sekä päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät kansallisesti sen tieto- ja taitotason, joka on oppilaan arvioinnin pohjana. Numeroarvostelua käytettäessä hyvän osaamisen kuvaus määrittelee tason arvosanalle kahdeksan (8). Sanallisessa arvioinnissa kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta tukee opettajaa hänen arvioidessaan oppilaan edistymistä, ja se on arvioinnin perusta kuvattaessa, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Kuvaus oppilaan hyvästä osaamisesta on laadittu jokaisen oppiaineen osion päätteeksi tuntijaon nivelkohtaan.

Opetussuunnitelmassa tulee määritellä yleiset ja oppiainekohtaiset arvioinnin periaatteet. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen tulee antaa etukäteen tietoa arvioinnin perusteista ja pyydettyä on selvitettävä jälkikäteen, miten niitä on arvioinnissa sovellettu.

Oppiaineet, aineryhmät ja käyttäytyminen arvioidaan sanallisesti, numeroarvosteluna tai näiden yhdistelmänä. Numeroarvosana kuvaa osaamisen tasoa. Sanallisella arvioinnilla voidaan kuvata myös oppilaan edistymistä ja oppimisprosessia. Yhteisten aineiden arvioinnissa tulee todistuksissa käyttää numeroarvostelua viimeistään kahdeksannella vuosiluokalla. Jos oppilas suorittaa jonkin yhteisen oppiaineen kaikki opinnot ennen tätä, tulee numeroarvostelua käyttää lukuvuositolodistuksessa jo sinä lukuvuonna, jolloin kyseisen oppiaineen opiskelu päättyy. Sanallista arviointia käytettäessä lukuvuositolodistuksesta tulee käydä ilmi, onko oppilas saavuttanut vuosiluokan tavoitteet hyväksytysti. Valinnaisten aineiden arvioinnista päätetään opetussuunnitelmassa.

Arviointipalautetta tulee antaa oppilaalle ja hänen huoltajalleen lukuvuositoluidusten lisäksi riittävästi ja monipuolisesti. Tietoa tulee antaa oppilaan edistymisestä, vahvuuksista sekä niistä oppimisen alueista, joita on kehitettävä. Arviointipalautetta voidaan antaa välitoluiduksin, erilaisin tiedottein ja arviointikeskusteluissa tai muilla tavoin.

OPINNOISSA ETENEMINEN VUOSILUOKITTAIN

Perusopetusasetuksen 11. §:ssä on määritelty opinnoissa etenemisen ja vuosiluokalta siirtymisen periaatteet. Opetussuunnitelman perusteet täydentävät asetusta. Opetussuunnitelmassa tarkennetaan vuosiluokalle jättämisen käytäntöjä.

Oppilas siirtyy seuraavalle vuosiluokalle, jos hän suorittaa hyväksytysti kaikki opetussuunnitelmassa määritellyt vuosiluokan oppimäärään kuuluvat eri oppiaineiden tai aineryhmien opinnot.

Oppilas voi myös siirtyä seuraavalle vuosiluokalle, vaikka hänellä olisi hylättyjä suorituksia, jos arvioidaan, että hän kykenee selviytymään seuraavan vuosiluokan opinnoista hyväksytysti.

Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle, jos hänen suorituksensa yhdessä tai useammassa vuosiluokan oppimäärään kuuluvassa aineessa tai aineryhmässä on hylätty. Oppilaalle tulee varata mahdollisuus opetukseen osallistumatta osoittaa saavuttaneensa hyväksyttävät tiedot ja taidot. Mahdollisuuksia voidaan antaa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla yksi tai useampia lukuvuoden aikana tai lukuvuoden koulutyön päätyttyä.

Jos suoritusmahdollisuus annetaan lukuvuoden koulutyön päätyttyä, luokalle jättämisestä voidaan tehdä ehdollinen päätös. Päätöksessä mainitaan ne vuosiluokan oppimäärän osa-alueet, joiden hyväksytty suorittaminen erillisessä kokeessa on vuosiluokalta siirtymisen edellytys. Erillinen koe voi sisältää monipuolisesti erilaisia näyttömahdollisuuksia.

Oppilas voidaan myös jättää luokalle, vaikka hänellä ei ole hylättyjä suorituksia, jos sitä on pidettävä hänen yleisen koulumenestyksensä vuoksi tarkoituksenmukaisena. Oppilaan huoltajalle tulee tällöin varata mahdollisuus tulla kuulluksi ennen päätöksen tekemistä.

Vuosiluokalle jäävän oppilaan suoritukset raukeavat.

OPINNOISSA ETENEMINEN OMAN OPINTO-OHJELMAN MUKAAN

Mikäli opetussuunnitelmassa on perusopetusasetuksen 11. § 3. momentin mukaisesti päätetty, että oppilas etenee vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oman opinto-ohjelmansa mukaan, opetussuunnitelmassa on määriteltävä ne tiedot ja taidot, jotka ovat edellytyksenä kunkin opintokokonaisuuden opiskelun aloittamiselle. Perusopetusasetuksen mukaan oman opinto-ohjelman mukaan opiskeleva oppilas siirtyy lukuvuoden koulutyön päätyttyä seuraavalle vuosiluokalle. Oppilas voidaan jättää vuosiluokalle vain yleisen heikon koulumenestyksen perusteella.

Oppilas luetaan yhdeksannen vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän suorittaa perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai hänen oppivelvollisuuskänsä täyttyy ja hän eroaa koulusta.

ARVIOITAVAT OPPIAINEET

Perusopetuksen kaikki oppiaineet arvioidaan ympäristö- ja luonnontieto -aineryhmää lukuun ottamatta erillisinä. Vuosiluokilla 1–4 arvioidaan yhtenä kokonaisuutena ympäristö- ja luonnontieto. Vuosiluokilla 5–6 biologia ja maantieto arvioidaan yhtenä kokonaisuutena, samoin fysiikka ja kemia. Vuosiluokilla 7–9 arvioidaan biologia, maantieto, fysiikka, kemia ja terveystieto jokainen erikseen.

TYÖSKENTELYN ARVIOINTI

Työskentelyn arviointi on osa oppilaan oppimistaitojen arviointia. Työskentelyn arvioinnin pohjana ovat työskentelylle eri oppiaineissa asetetut tavoitteet. Työskentelyn arviointi kohdistuu oppilaan taitoon suunnitella, säädellä, toteuttaa ja arvioida omaa työtään. Arvioinnissa otetaan huomioon myös, miten

vastuullisesti oppilas työskentelee ja miten hän toimii yhteistyössä toisten kanssa. Työskentelyn arviointi on osa oppiaineen arviointia. Työskentelyä voidaan arvioida myös erikseen.

KÄYTTÄYTYMISEN ARVIOINTI

Käyttäytymisen arviointi kohdistuu siihen, miten oppilas ottaa huomioon muut ihmiset ja ympäristön sekä noudattaa sääntöjä. Oppilaan käyttäytymistä arvioivat kaikki oppilasta opettavat opettajat. Opetussuunnitelmassa tulee asettaa tavoitteet oppilaan käyttäytymiselle. Käyttäytymisen tavoitteita määriteltäessä otetaan huomioon koulun kasvatukselle asetetut tavoitteet.

OPPILAAN ITSEARVIOINTI

Perusopetuksen yhtenä tehtävänä on kehittää oppilaan edellytyksiä itsearviointiin. Itsearviointitaitojen kehittämisen tarkoituksena on tukea oppilaan itsetuntemuksen kasvua ja opiskelutaitojen kehittymistä. Tavoitteena on, että oppilaan itsetunto ja myönteinen minäkuva oppijana sekä osallisuuden tunne vahvistuvat. Itsearviointitaitojen kehittymisen myötä oppilas oppii myös tiedostamaan omaa edistymistään ja oppimiselle asetettuja tavoitteita sekä asettamaan itse opiskelulleen tavoitteita ja säätämään oppimisprosessiaan.

Itsearviointitaitojen kehittymiseksi oppilasta tulee ohjata tarkastelemaan oppimisprosessiaan sekä arvioimaan oppimis- ja työskentelytaitojaan. Tämä edellyttää säännöllisen palautteen antamista oppilaalle hänen työskentelystään. Oppilasta tulee ohjata ja kannustaa arvioimaan monipuolisesti osaamistaan ja oppimistaan.

ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVAN OPPILAAN ARVIOINTI

Sellaisen oppilaan, jota ei ole otettu tai siirretty erityisopetukseen, lievät oppimisvaikeudet tulee ottaa huomioon oppilaan arvioinnissa. Arvioitaessa tulee käyttää menetelmiä, joiden avulla oppilas kykenee mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa.

Erityisopetukseen otetun tai siirretyn oppilaan arvioinnin periaatteet määritellään henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS).

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee perusopetuksen yleisen opetussuunnitelman mukaisesti, oppilaan suorituksia arvioidaan suhteessa yleisen oppimäärän tavoitteisiin ja kuvauksiin oppilaan hyvästä osaamisesta.

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee yksilöllisen oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin hyvän osaamisen kuvauksiin. Yksilöllisten oppimäärien mukaisesti opiskelluissa oppiaineissa voidaan käyttää sanallista arviota kaikilla vuosiluokilla.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevan oppilaan arviointi perustuu yleiseen perusopetuksen opetussuunnitelmaan tai yksilöllisiin oppimääriin, sen mukaan mitä oppilaan henkilökohtaisessa opintojen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa on päätetty.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, arviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin yksilöllisiin tavoitteisiin. Oppilaan arviointi kohdistuu edistymiseen toiminta-alueittain. Arvioitavia toiminta-alueita ovat motoriikka, kieli ja kommunikaatio, sosiaaliset taidot, päivittäisten toimintojen taidot ja kognitiiviset taidot. Arvioinnin tulee perustua oppilaan kasvamis- ja oppimisprosessiin, sen lähtökohtiin ja tavoitteisiin. Oppimista arvioitaessa tulee ottaa huomioon oppilaan vamman tai sairauden aiheuttamat esteet oppimiselle.

MAAHANMUUTTAJAOPPILAAN ARVIOINTI

Maahanmuuttajaoppilaiden eri oppiaineiden arvioinnissa otetaan huomioon oppilaan tausta ja vähitellen kehittyvä suomen tai ruotsin kielen taito. Oppilaan arvioinnissa tulee käyttää monipuolisia, joustavia ja oppilaan tilanteeseen sovitettuja arviointimenetelmiä, jotta hän kykenee osoittamaan osaamisensa mahdollisista suomen tai ruotsin kielen taitojen puutteista huolimatta. Maahanmuuttajaoppilaan arviointi voi olla sanallista koko perusopetuksen ajan lukuun ottamatta päättöarviointia.

8.2 Päättöarviointi

ARVIOINNIN TEHTÄVÄ

Päättöarvioinnin tehtävänä on määritellä, miten hyvin oppilas on opiskelun päättyessä saavuttanut perusopetuksen oppimäärän tavoitteet eri oppiaineissa.

ARVIOINNIN PERIAATTEET

Päättöarvioinnin tulee olla valtakunnallisesti vertailukelpoista ja kohdella oppilaita tasavertaisesti. Päättöarvosanan tulee kussakin yhteisessä oppiaineessa perustua oppilaan osaamiseen perusopetuksen päättövaiheessa vuosiluokilla 8–9. Päättöarviointia varten on laadittu perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin. Oppilaan osaaminen arvioidaan perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden pohjalta, monipuoliseen näyttöön perustuen.

Jos yhteisen oppiaineen opiskelu päättyy ennen perusopetuksen päättövaihetta, oppilaan osaaminen arvioidaan kyseiseen oppiaineeseen laadittujen perusopetuksen päättöarvioinnin kriteereiden mukaan.

Päättöarvioinnin kriteerit määrittelevät tieto- ja taitotason arvosanalle kahdeksan (8). Päättöarvioinnin kriteerit on laadittu siten, että oppilas saa arvosanan kahdeksan (8), mikäli hän osoittaa keskimäärin oppiaineen kriteereiden edellyttämää osaamista. Joidenkin kriteerien saavuttamatta jäämisen voi kompensoida muiden kriteerien tason ylittäminen.

Oppilas on saavuttanut perusopetuksessa vaadittavat tiedot ja taidot välttävästi (5), mikäli hän pystyy osoittamaan jossakin määrin kriteerien edellyttämää osaamista.

Päättöarvioinnissa työskentelyn arviointi sisältyy oppiaineen arvosanaan.

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee yksilöllisen oppimäärän mukaan yhdessä tai useammassa oppiaineessa, arvioidaan oppilaan suorituksia henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määriteltyihin hänelle yksilöllisesti asetettuihin tavoitteisiin perustuen. Silloin oppilaan osaamista ei arvioida suhteessa opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin päättöarvioinnin kriteereihin.

Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toiminta-alueittain, päättöarviointi perustuu oppilaan henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa asetettuihin tavoitteisiin.

ARVIOITAVAT OPPIAINEET

Perusopetuksen päättövaiheessa numeroin arvosteltavat yhteiset oppiaineet ovat äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen kieli, ensimmäinen vieras kieli, matematiikka, fysiikka, kemia, biologia, maantieto, terveystieto, uskonto tai elämäntietomystietä, historia, yhteiskuntaoppi, musiikki, kuvataide, käsityö, liikunta sekä kotitalous.

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa arvioidaan kohdassa 7.2 mainitut oppimäärät, joista oppilas opiskelee yhtä tai kahta. Jos oppilas on vaihtanut äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen tai vieraiden kielten oppimäärää, arvioidaan päättöarvioinnissa se oppimäärä, jota hän on viimeksi opiskellut. Samoin menetellään, jos oppilas on vaihtanut katsomusaineesta toiseen.

Ne valinnaiset aineet, jotka muodostavat yhtenäisen, vähintään kahden vuosiviikkotunnin oppimäärän, arvioidaan numeroin.

Oppimäärältään alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävät valinnaiset aineet ja tällaisista oppimääristä koostuvat kokonaisuudet arvioidaan sanallisesti. Mikäli sanallisesti arvioitu valinnainen aine katsotaan jonkin yhteisen aineen syventäviksi opinnoiksi, sen suoritus voi korottaa kyseisen oppiaineen arvosanaa.

8.3 Todistukset

Oppilaan todistukset ovat julkisia asiakirjoja. Jos niissä on oppilaan henkilökohtaisten ominaisuuksien sanallista arviointia koskevia tietoja, todistus on näiltä osin salassa pidettävä, ja se voidaan antaa vain oppilaalle ja hänen huoltajalleen.

PERUSOPETUKSEN AIKANA KÄYTETTÄVÄT TODISTUKSET

Perusopetuksen aikana käytettävät todistukset ovat

1. Lukuvuositodistus
2. Välitodistus
3. Erotodistus.

Oppilaalle tulee antaa lukuvuositodistus lukuvuoden päättyessä. Lukuvuoden aikana voidaan lisäksi antaa välitodistuksia. Jakso-opetusta noudatettaessa jakson päättyessä annettava jaksotodistus voi toimia välitodistuksena. Lukuvuoden aikana annetut jaksotodistukset voivat yhdessä muodostaa lukuvuositodistuksen.

Erotodistus annetaan oppilaalle, joka vaihtaa toiseen kouluun tai eroaa perusopetuksesta tai ei ole saanut oppivelvollisuutta suoritetuksi oppivelvollisuutensa aikana. Erotodistuksen liitteenä tulee olla koulussa noudatettu tuntijako sekä selvitys opetuksen mahdollisista painotuksista. Erotodistukseen ei merkitä käyttäytymisen arviota. Erillistä erotodistusta ei tarvitse antaa, jos oppilas siirtyy saman opetuksen järjestäjän ylläpitämään toiseen kouluun.

Todistuksiin merkitään todistuksen, opetuksen järjestäjän, koulun ja oppilaan nimi, oppilaan henkilötunnus, todistuksen antamispäivä, allekirjoitus, arvio oppilaan käyttäytymisestä sekä oppilaan opinto-ohjelma ja arvio siitä, miten oppilas on saavuttanut tavoitteet. Jos työskentely arvioidaan erikseen, merkitään sen arvio todistukseen. Lukuvuositodistukseen merkitään myös tieto luokalta siirtymisestä sekä mahdollisesta luokalle jättämisestä. Numeroarvostelua käytettäessä todistukseen merkitään perusopetusasetuksen 10. §:n mukainen arviointiasteikko. Todistuksissa tulee olla merkintä, että ne ovat Opetushallituksen 16.1.2004 hyväksymien opetussuunnitelman perusteiden mukaisia. Opetuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään todistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdiskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä todistukseen.

Jos oppilaan oppitunneista lukuvuoden aikana vähintään puolet on opetettu muulla kuin koulun opetuskielellä, tulee todistuksessa mainita opetuksessa käytetty kieli ja sillä opetetut oppiaineet.

Jos henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa on päätetty, että oppilas opiskelee yksilöllisten oppimäärien mukaan, varustetaan numeroarvosana sekä sanallinen arvio tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja -kohtaan tulee maininta siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määritellyn yksilöllisen oppimäärän mukaan.

PERUSOPETUKSEN PÄÄTTÖTODISTUS

Päätötodistus annetaan perusopetuksen päättyessä oppilaalle, jonka suoritukset kaikissa numeroin arvosteltavissa aineissa ovat vähintään välttäviä.

Päättötodistukseen merkitään samat tiedot kuin perusopetuksen aikana käytettäviin todistuksiin seuraavin poikkeuksin: Päättötodistukseen merkitään oppilaan koko nimi ja henkilötunnus, rehtorin allekirjoitus, yhteisten oppiaineiden ja numeroin arvosteltavien valinnaisien aineiden arviointi sanoin (välttävä–erinomainen) ja numeroin (5–10). Oppiaineista, joissa on useampia oppimääriä (äidinkieli ja kirjallisuus, toinen kotimainen ja vieraat kielet, uskonto) merkitään suoritettu oppimäärä. Taito- ja taideaineista todistukseen merkitään oppilaan opiskelemien oppiaineiden laajuus vuosiviikkotunteina. Taito- ja taideaineista opintojen laajuus merkitään viidenneltä vuosiluokalta alkaen. Päättötodistukseen tulee maininta siitä, että oppilaan opinto-ohjelmaan on kuulunut oppilaanohjausta ja työelämään tutustumista. Arviota oppilaan työskentelystä ja käyttäytymisestä ei merkitä päättötodistukseen.

Kaikki yhteisiin oppiaineisiin liittyvät valinnaiset aineet merkitään päättötodistukseen välittömästi kyseisen oppiaineen alle. Numeroin arvosteltavista valinnaisista aineista merkitään nimi, vuosiviikkotuntimäärä ja annettu arvosana. Sanallisesti arvioitavan valinnaisen aineen nimen kohdalle tulee merkintä ”valinnaiset opinnot”, sen jälkeen kaikkien kyseiseen yhteiseen aineeseen liittyvien sanallisesti arvioitavien aineiden yhteenlaskettu vuosiviikkotuntimäärä sekä merkintä ”hyväksytty”.

Ne valinnaisena opiskeltavat vieraat kielet ja muut valinnaiset aineet, jotka eivät liity mihinkään yhteiseen oppiaineeseen merkitään päättötodistukseen otsikon ”muut valinnaiset aineet” alle. Aineesta mainitaan nimi, vuosiviikkotuntimäärä, mahdollinen oppimäärä sekä arvio joko numeroin tai merkinnällä ”hyväksytty”.

Mikäli oppilas vaihtaa valinnaisen aineen toiseen, päättötodistukseen merkitään molempien valinnaisaineiden nimet ja opiskellut vuosiviikkotuntimäärät. Kesken jääneen valinnaisaineen kohdalla tulee merkintä ”osallistunut”. Uudesta valinnaisaineesta tulee todistukseen joko numeroarvosana tai merkintä ”hyväksytty” vuosiviikkotuntimäärästä riippuen.

Mikäli oppilaan huoltaja pyytää kirjallisesti, ettei oppilaan päättötodistukseen merkitä numeroarvosanaa valinnaisena aineena opiskeltavasta kielestä, arvosana jätetään pois ja todistukseen tulee merkintä ”hyväksytty”. Toista kotimaista kieltä opetetaan kuitenkin yhteisenä oppiaineena ja se arvostellaan numeroin.

Päättötodistukseen voi kuulua liitteitä, esimerkiksi arvio oppilaan käyttäytymisestä ja työskentelystä sekä sanallinen liite alle kaksi vuosiviikkotuntia käsittävistä valinnaisista aineista. Jokaisesta liitteestä tulee ilmetä oppilaan tunnistetiedot. Päättötodistuksen liitteistä ei tule mainintaa päättötodistukseen.

Jos oppilas saa oman uskonnon opetusta, hänen saamansa arvio merkitään päättötodistukseen, mikäli kyseinen opetus on perusopetuksen järjestäjän antamaa. Uskonnollisen yhdiskunnan antamasta opetuksesta mahdollisesti saatua arvosanaa ei merkitä päättötodistukseen.

Päättötodistukseen tulee merkitä oppiaineen opetuksessa käytetty kieli, mikäli jonkin oppiaineen perusopetuksen oppitunneista on päättövaiheessa opetettu vähintään puolet muulla kuin koulun opetuskielellä.

Jos oppilas opiskelee yksilöllisten oppimäärien mukaan, myös päättöarviointi voi olla sanallinen. Päättötodistuksessa voidaan käyttää näissä oppiaineissa myös numeroarvostelua. Sekä numeroarvosana että sanallinen arvio varustetaan tähdellä (*). Todistuksen lisätietoja-kohtaan tulee merkintä siitä, että oppilas on opiskellut tähdellä merkityt (*) oppiaineet henkilökohtaisessa opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa määritellyn yksilöllisen oppimäärän mukaan. Oppilaan, jonka opetus on järjestetty toimintaluonteisesti, päättöarviointi on sanallinen.

Yhdeksännen luokan oppilaalle tulee antaa tarvittaessa jatko-opintoihin pyrkimistä varten välitodistus, jossa oppilaan osaaminen arvioidaan samoin perustein kuin päättötodistuksessa.

MUUT TODISTUKSET

Muut perusopetuksessa käytettävät todistukset ovat

1. Todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta

2. Todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä
3. Todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Jos oppilas on suorittanut perusopetuksen jonkin oppiaineen oppimäärän erityisessä tutkinnossa, hänelle annetaan todistus perusopetuksen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta. Todistuksesta tulee käydä ilmi suoritettu oppiaine ja oppimäärä. Samaan todistukseen voidaan merkitä useamman oppiaineen suoritukset. Jos oppilas on suorittanut osan perusopetuksen oppimäärästä, kuten vuosiluokan oppimäärän, annetaan hänelle todistus osittain suoritetusta perusopetuksen oppimäärästä. Jos perusopetuksen koko oppimäärä on suoritettu erityisessä tutkinnossa, annetaan todistus perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Todistuksiin merkitään samat yleistiedot kuin päättötodistukseen. Suoritetuista oppiaineista merkitään oppiaineen nimi, mahdollinen oppimäärä sekä arvosana. Yhteisten oppiaineiden laajuutta vuosiviikkotunteina ei merkitä. Oppivelvollisen on suoritettava hyväksytysti kaikki yhteiset oppiaineet saadakseen todistuksen perusopetuksen koko oppimäärän suorittamisesta.

Oppilaan arviointi

Arviointi tapahtuu säännöllisesti väli-, lukuvuosi- ja päättötodistuksen muodossa.

Opetussuunnitelmassa tarkennetaan tavoitteet ja arviointiperusteet eri oppiaineille. Tavoitteissa kuvaillaan taso arvosanalle kahdeksan (8)/hyvät tiedot.

Arvioinnissa huomioidaan:

- vuosiluokkien tavoitteet
- opetussuunnitelmien perusteissa olevat kuvaukset oppilaan hyvästä osaamisesta
- yhdeksännellä luokalla tapahtuvan loppuarvioinnin arviointiperusteet

Arvioinnin ymmärtämisen helpottamiseksi oppiaineille/oppiaineryhmille on laadittu yksinkertaistetut arviointiperusteet jotka voidaan jakaa oppilaille ja vanhemmille.

Kieli- ja kulttuuriryhmien opetus

Saamelaiset

Saamelaisoppilaiden opetus voidaan tarvittaessa järjestää Opetushallituksen antamien Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 46 §:n mukaan.

Romanit

Romanioppilaiden opetus voidaan tarvittaessa järjestää Opetushallituksen antamien Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 46 §:n mukaan.

Viittomakieliset

Viittomakielinen on kuuro, huonokuuloinen tai hänellä on muita kommunikaatioesteitä. Hän on oppinut viittomakielen ensimmäisenä kielenään, ja se on hänen parhaiten hallitsemansa tai jokapäiväisessä elämässä eniten käyttämänsä kieli.

Viittomakielistä opetusta järjestetään suomenkielisissä kouluissa sitä mukaa kuin tarvetta ilmenee.

Snäckan-päiväkotia Ala-Ähtävällä aloitti toimintansa vuonna 1982. Snäckan on Suomen ainoa ruotsinkielinen esikoulu, joka panostaa kuurojen ja kuulovammaisten lasten opetukseen ja erityisopetukseen. Keskeistä opetuksessa on kommunikaatio, ja koko esikoulu toimii viittomakielisessä ympäristössä. Tällä tavoin kaikki lapset Snäckan-päiväkodissa saavat luonnollisen tuntuman viittomakieleen.

Lapset, jotka ovat käyneet esikoulua Snäckan-päiväkodissa voivat jatkaa koulunkäyntiä Ytterressen koulussa, joka on erikoistunut kuurojen ja kuulovammaisten opetukseen. Koulu ottaa vastaan kuuroja ja kuulovammaisia oppilaita muiltakin paikkakunnilta. Oppilaat, joilla on erilaisia kuulovammoja ja tarvitsevat teknisiä apuvälineitä saavat opetuksensa muun opetuksen yhteydessä ”kuulevien” lasten kanssa, mutta he saavat myös opetusta sekä yksityisesti että pienryhmissä. Koululla on kehittyneitä teknisiä ratkaisuja sekä kuulolaitteille että cochlea-implanteille. Koska Snäckan toimii läheisessä yhteistyössä Ytterressen koulun kanssa on myös Snäckanin lapsilla mahdollisuus käyttää uutta tekniikkaa, mm. kuvapuhelinta.

Kuuroilla ja kuulovammaisilla oppilailla tulee myös olla mahdollisuus jatkaa koulunkäyntiään Sursik-koulussa. Kuurojen opetus vuosikursseilla 7-9 on nyt suunnittelun alla ja pääsee alkuun syksyllä 2003.

Viittomakielisten opetuksessa noudatetaan peruskoulun yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin. Opetuskielenä on suomenruotsalainen viittomakieli. Sen rinnalla opetuksessa käytetään ruotsia tai suomea luku- ja kirjoituskielenä.

Tavoitteena on vahvistaa oppilaiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja –kulttuurin rinnalle. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman ja kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista.

Maahanmuuttajat

Maahanmuuttajien opetuksessa noudatetaan näitä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita oppilaiden taustat ja lähtökohdat kuten äidinkieli ja kulttuuri, maahanmuuton syy ja maassaoloaika huomioon ottaen. Opetuksen tulee tukea oppilaan kasvamista sekä suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön että oppilaan oman kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Kunnassa on laadittu maahanmuuttajien kotouttamisohjelma. Koulutoimi noudattaa ohjelman suosituksia sekä Opetushallituksen antamia ohjeita.